Suomen Inkeri-liitto ry

INKERILÄISTEN viesti

1 / 2017

Hyvää Yhdessä-vuotta!

KYLÄSSÄ HELSINGIN SEUDUN INKERI-KERHOISSA

Paulaharjun jäljillä

ENNENKOKEMATON YHTEISTYÖPROJEKTI

Elokuvateatterista takaisin kirkoksi

ja paljon muuta!

KANSIKUVA

Hausjärveläinen Elmer Niklander eli ”Otin kanuuna” on ainoa suomalainen kiekonheiton olympiavoittaja; kuva on Tukholman olympialaisista vuodelta 1912. Huomaa urheilupaidan Suomen vaakuna – Suomi sai siniristilipun vasta vuonna 1918.

Numero 2/2017 *ilmestyy viikolla 12.*
Aineisto toimitukseen 2.3. mennessä.
Numero 3/2017 *ilmestyy viikolla 21.*
Aineisto toimitukseen 5.5. mennessä.

TÄSSÄ NUMEROSSA – INKERILÄISTEN VIESTI 1 / 2017

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
www.inkeriliitto.fi
suomeninkeriliitto@gmail.com
Puheenjohtaja Alina-Sinikka Salonen
p. 040 743 7042
alinasinikka@gmail.com

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset.
Osoite: Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
tai p. 045 261 2342

APUA SUKUTUTKIMUKSEEN
suomeninkeriliitto.sukututkim@gmail.com

PANKKI
Kaikki Suomen Inkeri-liitto ry:lle tulevat maksut: FI51 8000 1200 3063 64.

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250€
½ sivu 135 €
¼ sivu 85€
Kuolinilmoitukset 17€
Kiitos- yms. ilmoitukset 10€

LEHDEN VUOSITILAUS 2017
40€ EU-maat
45€ muualle

TILAAMINEN
Maksu liiton tilille ja laskun viesti kohtaan tilaajan nimi ja osoite. Nämä tiedot tulee lähettää myös puhelimitse tai postitse Suomen Inkeri-liitto ry:n toimistoon.

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja: Alina-Sinikka Salonen
Toimitussihteeri: Riikka Mahlamäki-Kaistinen

ISSN 1236-9586

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28, 40950 Muurame
p. 050 599 6773
inkerinviesti@suomi24.fi

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj.
Antti Kokkinen
Haarniskakuja 4 A, 02610 Espoo
akokkinen@brv.com
+358 504860 044

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev 6, SE-43835 Landvetter
p. (03) 191 6602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili
173888-9

PAINOPAIKKA
Picaset Oy, Helsinki

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa. Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Pääkirjoitus

Alina-Sinikka Salonen

SUOMI 100 V - SUOMEN LIPUN HISTORIAA JA VÄHÄN INKERINKIN

Aika ennen itsenäisyyttä

Kun Suomi sai suuriruhtinaanmaan arvon vuonna 1581 Ruotsin alaisuudessa ja oman leijonavaakunan, täällä alettiin käyttää punakeltaisia värejä kansallisväreinä. Usein lipuissa oli punaisella pohjalla kultainen jalopeura, joka tallasi käpälillään käyräsapelia.

1860-luvulla Suomessa alkoi viritä suomalaisuusaate, joka herätti keskustelua omasta kansallislipusta. Vuonna 1863 tehtiin luonnoksia, yksi oli punaisella pohjalla keltainen risti, jota reunusti sininen raita. Sakari Topeliuksen ehdotuksessa oli valkoisella pohjalla kolme sinistä raitaa vinottain ja keskimmäisen keskellä oli viisisakarainen tähti. Otto Donner suunnitelmassa oli valkoisella pohjalla sininen raita vinottain ja ala- ja yläkulma olivat punaiset. Sitä pidettiin karkkipaperina.

Eniten käytiin kiistaa, pitäisikö käyttää sini-valkoista vai puna-keltaista väritystä. Kiistely kuitenkin loppui, sillä lippuja ei päässy esittämään edes valtiopäiville saakka. Tästä seurasi, että julkisissa rakennuksissa liehuivat leijonaliput ja yksityisten katoille oli ilmestynyt omia lippuja, joukossa oli Ruotsin lippujakin.

Itsenäisyyden aika

Suomen itsenäistyttyä tuli tärkeäksi saada oma kansallislippu. Jo sitä ennen oli Suomen merenkulkuliitto esittänyt senaatille pyynnön oman kauppalipun säätämisestä. Tätä varten perustettiinkin lippukomitea, jossa olivat jäseninä kauppaneuvos Lars Krogius, arkkitehti Eliel Saarinen ja filosofian tohtori Uuno T. Sirelius.

Komitea ehdotti Suomen valtiolipuksi (8.12.1917) tummanpunaiselle pohjalle Suomen vaakunan leijonaa kullankeltaisin ja valkoisin värein. Merenkulku- ja kauppalipuksi se ehdotti punaisella pohjalla keltaista ristiä, jossa olisi vasemmassa yläkulmassa yhdeksän valkoista ruusua. Senaatti kannatti ehdotettua valtiolippua, mutta merenkulku- ja kauppalippuun haluttiin muutoksia.

Senaatti jätti ehdotuksensa eduskunnalle hyväksyttäväksi. Siellä syntynyt kiivas keskustelu johti siihen, että taiteilijoille julistettiin kilpailu Suomen lipun suunnittelusta. Ehdotuksia tuli hitaasti, jolloin päätettiin, että Suomen lippuna käytettäisiin vuoden 1918 toukokuun alkuun saakka sini-valkoista vaatetta, joka koostui kahdesta samankokoisesta suorakaiteen muotoisesta kankaasta.

Suomessa puhjenneen sisällissodan vuoksi lippuasiaa ryhdyttiin uudelleen miettimään sodan loputtua. Kehittelemisen aloitti Lauri Ingman. Mielipidettä kysyttiin myös taiteilija Akseli Gallén-Kallelalta. Hän kannatti lippua, jossa oli valkoinen risti sinisellä pohjalla. Vaihtoehto hylättiin, koska se saattoi sekoittua Ruotsin tai Islannin lippuun.

Lopulta lippua ryhtyivät suunnittelemaan sotilaspukukomitean piirustustoimiston taiteilijat Eero Snellman ja Bruno Tuukkanen. Nämä päätyivät ehdottamaan valtiolipuksi seuraavaa: valkoisella pohjalla merensininen risti, ja ristin keskuksessa Suomen vaakuna. Merenkulku- ja kauppalipuksi tulisi pelkkä sininen risti valkoisella pohjalla. Perustuslakivaliokunta hyväksyi ehdotukset ja ne esiteltiin eduskunnalle. Eduskunta hyväksyi ehdotetut liput 28.5.1918 Suomen virallisiksi lipuiksi. Samana iltana nousi uusi lippu eduskuntatalon salkoon. Valtioneuvoston päätöksellä 12.2.1920 poistettiin valtiolipun vaakunassa ollut kruunu.

Inkerin lippu oli vihitty käyttöön Kirjasalossa 8.9.1919, mutta laskettiin Tarton rauhan sopimuksen mukaan 5.12.1920. Se vihittiin uudelleen käyttöön 25.2.1989 Tallinnassa.

Alina-Sinikka Salonen
alinasinikka@gmail.com

KYLÄSSÄ HELSINGIN SEUDUN INKERI-KERHOISSA

Kolmen ensimmäisen teksti ja kuvat: Anneli Mylläri,
Neljännen teksti ja kuva: Alina-Sinikka Salonen

(Osa kuvista julkaistiin vahingossa väärässä yhteydessä edellisen Inkeriläisten viestin sivulla 20.) Vierailimme tiedossamme olevissa suomenkielisissä pääkaupunkiseudulla kokoontuvissa inkerinsuomalaisten tilaisuuksissa. Ryhmiä löytyi neljä. Kolmessa kävimme molemmat, viimeiseen pääsi lähtemään vain Alina-Sinikka.

Myllypuron kirkolla Helsingissä 17.10.2016

Myllypuron Inkeri-kerho on kokoontunut Lilja Tatin (Skibjuk) aloitteesta vuodesta 2010 alkaen, aluksi Hely ry:n Yläkiven senioritalossa, jossa Lilja myös asuu. Kesällä Lilja pyörittää siellä kerhoa ”epävirallisesti” joka perjantai klo 15. Osallistujia saattaa olla jopa yli 30. Lilja on tullut paluumuuttajana 1990-luvun alussa Suomeen ja 2008 Helsinkiin.

Syksystä kevääseen kokoonnutaan parillisilla viikoilla joka toinen maanantai Myllypuron kirkon yläkerrassa klo 12 alkaen. Vapaaehtoisena mukana oleva Pirkko-Liisa Kuikanmäki, monitoiminainen, toimii kirkolla pidettävissä tilaisuuksissa juontajana ja säestäjänä. Tilaisuudet kestävät pari tuntia. Tarjoilu toteutetaan nyyttikestiperiaatteella.

Syksyisenä maanantaina 17.10. kerhoon oli saapunut runsas parikymmentä henkilöä. Tämä, kuten kaikki kerhon tilaisuudet, aloitettiin yhteisellä virrellä, seuraavaksi oli Liljan rukous, jossa myös muistettiin nimeltä mainiten niitä, jotka eivät tänään olleet sairauden tai muun syyn vuoksi päässeet mukaan.

Tapaamisissa on aina jokin teema. Usein se määräytyy vuodenaikojen ja juhlapyhien mukaan. Tällä kertaa vietettiin syntymäpäiväjuhlia, eikä ihan mitä tahansa: päivänsankari oli pirteä, peräti 90 vuotta täyttävä Elsa Serova (s. Björklund). Elsa kuulemma kävelee kaikki mahdolliset matkat. Onkohan siinä hänen pirteytensä salaisuus? Elsalle laulettiin, Lilja lausui onnittelurunon sekä venäjäksi että suomeksi, sitten ojennettiin kukat - ja tietysti halattiin.

Alina-Sinikka kertoo liiton toiminnasta.
Vierellä kuuntelee säestäjänä toiminut Pirkko-Liisa Kuikanmäki.

Toisena teemana oli esitellä Suomen Inkeri-liiton toimintaa. Alina-Sinikka kertoi loppusyksyn ja tulevan alkuvuoden ohjelmasta. Hän toivotti kaikki lämpimästi tervetulleiksi liiton tilaisuuksiin. Osallistuminen ei vaadi jäsenyyttä. Kuitenkin hän painotti, että antaa arvoa tällaisille kerhoille, jotka ovat syntyneet räätälöityinä juuri mukana olevien ihmisten tarpeisiin. Päätteeksi Alina-Sinikka lauloi päivänsankarille kaksi venäläistä laulua. Varsinkin jälkimmäinen sai yleisön hymyilemään, ja kirvoitti valtaisat aplodit.

Sitten oli koreaksi katetun pöydän vuoro. Tarjolla oli ainakin ”seitsemää sorttia” suolaista ja makeaa herkkua, myös edellisellä viikolla valkovenäläisen ryhmän tuliaisiksi tuomaa hapanleipää.

Paluumuuttajien piiri (Inkeri-piiri) Hakunilan kirkolla Vantaalla 3.11.2016

Piiri on kokoontunut 1990-luvulta asti Tikkurilan kirkolla joka kuukauden 3. sunnuntaina. Kirkon jouduttua sisäilmaongelmien vuoksi käyttökieltoon ryhmä on kokoontunut Hakunilan kirkolla.

Tällöin tapaamiset jouduttiin siirtämään arkipäivälle, torstaiksi, ja kertoja harvennettiin. Vuonna 2016 tapaamisia on ollut kaksi keväällä ja kaksi syksyllä. Vuonna 2017 kokoontumisia on tiedossa kerran kuukaudessa. Tikkurilan seurakunnan kappalainen Päivi Helén on ollut piirin vetäjä vuodesta 2008. Tänä torstaina hän oli estynyt, vetäjänä oli seurakuntapastori Mirka Härkönen. Piiriläisiä oli paikalla 17.

Piirissä on vieraillut asiantuntijoita elämän eri aloilta kertomassa mm. maahanmuuttajien oikeuksista ja sosiaalietuuksista. Myös FT Toivo Flink on käynyt kertomassa inkeriläisten vaiheista. Piiriläiset ovat retkeilleet ympäri Suomea, Lappia myöten, ja myös leiritoimintaa on ollut. Tällekin keväälle on suunnitteilla retki.

Kahvin jälkeen Mirka piti alkuhartauden ja laulettiin virsi. Sen jälkeen me vieraat, Suomen Inkeriliiton edustajat, saimme puheenvuoron. Alina-Sinikka haastatteli piiriläisiä ja kyseli heidän kotipaikkakuntiaan. Eniten oli syntyisin Skuoritsasta ja Ropsusta, neljä kummastakin. Alina-Sinikka luki Elettiinpä ennen Inkerissä -kirjasta tarinat näiltä paikkakunnilta niiden omilla murteilla. Piiriläisiä oli myös Keltosta, Liissilästä, Venjoelta, Kosemkinasta ja Kupanitsasta.

Alina-Sinikka kertoi Inkeri-liiton tulevista tapahtumista ja toivotti kaikki piiriläiset tervetulleiksi tilaisuuksiin. Ne ovat avoimia kaikille eivätkä edellytä jäsenyyttä.

Lopuksi keskusteltiin mm. hiljattain ilmestyneestä Jari Tervon Matriarkka-kirjasta ja mahdollisista yhteisistä matkoista. Monella piiriläisellä olisi toiveena päästä käymään Levasovassa, jossa heidän isänsä lepäävät.

Kokoontuminen päätettiin yhteiseen virteen ja Herran siunaukseen.

Paluumuuttajien Kanerva-piiri Suvelan kappelissa Espoossa 21.11.2016

Kanerva-piiri on toiminut vuodesta 2008 lähtien, aluksi Espoon seurakuntatalolla, nyt syksystä alkaen vastavalmistuneessa Suvelan kappelissa. Piiri kokoontuu jokaisen kuukauden 1. ja 3. maanantaina klo 13 -15. Ohjaajina ovat Espoon tuomiokirkkoseurakunnassa lastenohjaajana toimiva Liilia Reelo ja pastori Raigo Liiman sekä mahdollisuuksien mukaan myös Liilian puoliso Mait Reelo. Tässä tapaamisessa heistä oli läsnä vain Liilia.

Piiriläisiä on kaiken kaikkiaan 35, joista tavallisesti runsaat parikymmentä on kerrallaan paikalla. Tänään oli tuulisesta säästä huolimatta koolla 29 henkilöä.

Kanervapiirissä on mukana useita Sinikka Paavilaisen Kyynelvaunut –kirjaa varten haastattelemia henkilöitä. Kuvassa seisomassa osa heistä: Ester Vilunurm (vas), Hilma Pupulainen ja Nina Eruste.

Jokaisella tapaamiskerralla on jokin teema, joka vaihtelee riippuen vuodenajasta ja käsillä olevista juhlapäivistä. Myös vierailijoita käy, kuten me tällä kerralla. Retkiä tehdään edelleen, nykyään vain kerran vuodessa, aiemmin jopa parikin.

Alina-Sinikka sai heti alkuvirren jälkeen puheenvuoron. Hän kertoi liiton toiminnasta ja tulevista tapahtumista kuten aiemmissakin vierailuissa. Elettiinpä ennen Inkerissä -kirjasta hän luki Skuoritsan alueelta paikallisella murteella kirjoitetun tarinan saunan rakentamisesta. Se herätti monen mieleen muistoja menneiltä ajoilta, ja joku piiriläinen totesi ääneen - ehkä pukien sanoiksi muidenkin ajatukset - että oli mukava kuulla pitkästä aikaa aitoa lapsuudesta tuttua Inkerin murretta.

Tilaisuus jatkui ohjelmanumerolla toisensa perään: Liilian luettua kertomuksen ”Parantavat kädet” siirrettiin tämä oppi heti käytäntöön ja

Alina-Sinikka Salonen kertoo liiton toiminnasta, vieressä Liilia Reelo.

”parannettiin” vierustoveria sivelemällä tämän käsiä. Aili Planman (s. Ronkonen) luki koskettavan kertomuksen ”Lähimmäisen rakkautta” Riitta Lemmetyisen kirjasta Tuon taivaallista ja muisteli lähiaikojen yllättäviä kohtaamisia läheisten kanssa. Kyseltiin arvoituksia Liilian jakamasta monisteesta. Virret ja yhteislaulut rytmittivät tilaisuuden kulkua, ja osallistujien hyvinvoinnista huolehdittiin myös taukoliikunnan avulla Voimisteluohjelma-laulun tahdissa. Tilaisuus päättyi Isä meidän -rukoukseen ja loppuvirteen ”Kun on turva Jumalassa…”.

Vaikka tilaisuuksien teema selviää usein vasta kokoonnuttaessa, nyt paljastettiin seuraavan kerran aihe: Kirjailija Sinikka Paavilainen tulee kertomaan Aurora Karamzinista.

Iltaruskopiiri Vuosaaren Merirastila-kappelissa 9.1.2017

Kuten alussa jo mainittiin, tämän kyläilyn tein yksinäni. Olen asunut Vuosaaressa, joten paikan löytämisessä ei ollut vaikeuksia. Ihana kahvin tuoksu tuli nenään, kun astuin rakennukseen. Aikaisemmista yhteyksistä tuttu Eduard Langinen oli vastassa. Hän muistutti, että ryhmän ensimmäinen nimi oli Ämmät ja äijät. Ei kuulosta pahalta inkeriläisen korvissa, mutta mitä ovat mahtaneet suomalaiset nimestä ajatella? Nykyinen Iltaruskopiiri kuulostaa varmaan hyvältä kaikkien korvaan. Eduard kertoi, että kyseessä on aina ollut raamattupiiri. Se on ollut toiminnassa 22 vuotta ja hän on vetänyt sitä melkein 20 vuotta. Sitten hän sai puhutuksi työlleen jatkajan, vaikka itse osallistuu toimintaan edelleen. Jatkaja on suomalainen Jouko Niemi, joka kertoi, että viikon suostuttelun jälkeen hän antoi periksi.

Keskustelun aikana sisään on tullut lisää ihmisiä. Joukon mukaan mahdollisten kävijöiden listassa on 19 henkilöä. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa, 1,5 h kerrallaan. Kun viimeisinkin oli tullut, meitä oli kaikkiaan 9. Sitten tuotiinkin kahvi pöytään. Sen tarjoaa seurakunta. Tällä kertaa oli tuplaleivonnaiset: mukana oli päivänsankari, joka antoi herkkuja vielä kotiinkin vietäväksi.

Olin toivonut saavani aikaan keskustelua. Sitä syntyikin. Kuulin, että mukana olevat, nuorinta ja vetäjää lukuun ottamatta, olivat olleet 40-luvulla Suomessa, ja että heidän perheensä olivat katsoneet parhaaksi palata takaisin, kun kutsu kuului. Vierustoverini oli silloin 13-vuotias, ja muistaa kaiken erittäin selvästi. Olimme yksimielisiä, että kaikilla tämän pitkän kierroksen tehneillä on oma raskas tarinansa. Ja kuitenkin tarinat ovat hyvin paljon samanlaisia. Kukaan heistä ei enää käy lomillaan niillä kotiseuduilla, joista olivat tulleet paluumuuttajina. Ovat asettuneet Suomeen. Kuka oli tullut Petroskoista, kuka Pietarista, kuka Virosta, siis erittäin edustava otos paluumuuttajista.

Piirin vetäjä johdatti keskustelun raamattu-aiheeseen. Viime kaudella oli päästy loppuun 2. Pietarin kirje. Nyt siirryttäisiin Johanneksen evankeliumiin. Tänään kuitenkin keskusteltiin mm. siitä, mikä on totta ja mikä harhaoppia. Uskontunnustus kertoo totuuden. Korostettiin sitä, että meidän ei tulisi halveksia esimerkiksi vapaakirkkoja, vaan meidän tulisi olla yhtä. Pohdittiin myös, mitä yhteistä ja mitä eroavaa on juutalaisten ja inkeriläisten kohtaloissa. Todettiin, että juutalaiset ovat pysyneet yhtenä kansana vuosituhansien ajan. Molempia on vihattu ja sorrettu. Inkeriläiset ovat olleet aina suomalaisia, ja kehitys johtaa hyvää vauhtia siihen, että Inkerin heimo sulautuu ympäristöönsä, lakkaa olemasta hyvinkin pian. Juutalaiset eivät sulaudu, vaan pysyvät juutalaisina, Jumalan luvattuna kansana. He olemassa olollaan todistavat, että Jumala on olemassa.

Neljän kiintoisan kohteen kyläilykierros päättyi tähän ajatuksia herättävään Iltaruskopiiriin.

Kiitokset teille, ihan kaikille, joiden luona olemme saaneet kyläillä!

Anneli ja Alina-Sinikka

Joulutauolta palannut Iltaruskopiiri. Jouko Niemi takana, sinisessä villatakissa, hänen edessään Alina-Sinikka Salonen (silmälasit), vasemmassa reunassa Eduard Lankinen.

KIRJEITÄ KENTÄLTÄ

Rakveren lasikuusi jää Lapualle

Vanhan Paukun kulttuurikeskuksessa on seissyt maailmankuulu, ystävyyskaupunki Rakveresta lainattu lasinen joulupuu. Puun valot syttyivät joulumessujen avauksen aikaan.

The Guardian lehti oli vuonna 2015 nostanut käytetyistä ikkunaruuduista valmistetun installaation kuvagalleriaansa; Obaman perhekuusi mukana.

Tämä tieto sai mediat liikkeelle Suomessa, Virossa, koko Baltiassa. Tv, radiot, paperilehdet, nettipäivitykset, multimediakuvat, kaikki. Rakvere ja Lapua keräsivät huomiota.

Tilataideteos lainattiin, siitä ei peritty vuokraa. Sopimuksen mukaan Lapuan piti maksaa palautuskustannukset. Rakveren kaupunki ja taiteilija Teet Suur ovat ilmoittaneet, että teos jää Lapuan käyttöön. Täällä voidaan menetellä parhaaksi katsotulla tavalla.
Projekti oli suuri menestys, lapualaiset näyttivät sitä jouluvierailleen, maakuntien väki ajoi Lapuan kautta. Kuvaajat kertoivat usein tulleensa kaukaa, lapset ja nuoret ihastelivat kuuluisinta koskaan Lapualla esillä ollutta taideteosta,

Lapuan ja Rakveren yhteistyö jatkuu Miesten tanssijuhlien aikaan. Ikitie-elokuva (ensi-ilta syksynä), alkaa Lapualta, ja se kuvattiin Rakveren seudulla. Naispääosaa esittää Vallan linnakkeessa pääministeriä näytellyt Sidse Babett Knudsen.

Tammisunnuntain muistojuhla on 29.1. Juhlapuhujat ovat puolustusministeri Jussi Niinistö ja eversti Jorma Jokisalo sekä perinneyhdistyksen sihteeri Jorma Kangasluoma. Heidän jokaisen nimi on Rakveren Tarvas patsaassa.

Pentti Kangasluoma,
Koivulantie 57, 62100 Lapua,
+358405411221,
pena.kangasluoma@gmail.com

KOKOUSKUTSU

Suomen Inkeri-liitto ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidetään **lauantaina**, maaliskuun 25. päivänä 2017 klo 14.00

Karjalatalolla
Inkeri kodissa
Käpylänkuja 1
00610 HELSINKI

Käsitellään säännöissä kevätkokoukselle määrätyt asiat.

Äänivaltuutettuja ovat v. 2017 jäsenmaksunsa maksaneiden jäsenjärjestöjen valtuuttamat henkilöt sekä ne hallituksen hyväksymät henkilöjäsenet, jotka ovat maksaneet v. 2017 jäsenmaksunsa.

Hallitus

PAULAHARJUN JÄLJILLÄ

Samuli Paulaharju (s. 1875 Kurikassa, k. 1944 Oulussa) oli kansakoulunopettaja, veistonopettaja, itseoppinut kansatieteilijä, kirjailija, piirtäjä ja valokuvaaja. Hän työskenteli pitkään Oulun kuuromykkien koulun opettajana. Paulaharju oli kiinnostunut suomalaisten ja sukukansojen perinteisestä elämästä, nimenomaan aineellisesta kulttuurista.

Inkerin matkallaan 6.6.–12.8.1911 Paulaharju kierteli Inkeriä runsaan kahden kuukauden ajan polkupyörällä 1300 Venäjän virstaa – yhteensä noin tuhat kilometriä. Joskus hän käytti hevoskyytiä, kun sitä oli tarjolla. Laatokan rannalle hän matkusti laivalla. Hänen sanotaan käyneen jokaisessa Inkerin kylässä.

Samuli Paulaharjun 100 vuotta sitten ikuistamat kuvat Inkeristä ovat ainutlaatuisia, sillä valokuvia entisen Inkerin kylistä on säilynyt varsin niukasti. Kuvien painoarvoa kasvattavat myös lähihistorian tapahtumat. Jo muutaman vuoden kuluttua Paulaharjun Inkerin matkasta Venäjän vallankumous ravisteli Pietarin ympäristön asukkaiden elämää. Neuvostoaikana inkeriläiskyliä tyhjennettiin entisistä asukkaista ja rakennuksia hävitettiin. Niitä tuhoutui myös toisessa maailmansodassa. Myös neuvostoajan asuntopoliittiset ihanteet ja sittemmin Pietarin laajeneminen näkyvät. Ilman mitään dramaattisia myllerryksiäkin maisemat muuttuvat sadassa vuodessa. Vanhat rakennukset korvautuvat uusilla ja tiet vaihtavat paikkaa.

Halusimme Inkerin kulttuuriseurassa taltioida Inkerissä tapahtuneita muutoksia ja lähdimme kiertämään Paulaharjun lenkkiä. Mukana matkassa tarpoivat toimittaja/valokuvaaja/kuvataiteilija Aune Kämäräinen, retken kuvaussihteeri ja Inkeristä paenneen äidin tytär Marja Karhula sekä valtiotieteiden tohtori ja tietokirjailija sekä Inkerin kulttuuriseuran ja Mooses Putron muistosäätiön puheenjohtaja Helena Miettinen. Paulaharjun matkan toistaminen oli odotettua hankalampaa. Vaikka Inkerinmaa oli jokaiselle projektissa mukana olevalle entuudestaan tuttu, maantieteen muuttuminen ja kulkuyhteyksien hankaloituminen yllätti.

Jotkut alueet vaativat kulkulupia ja joidenkin paikkojen löytäminen osoittautui mahdottomaksi. Joku muisti jonkun kylän, kirkon tai hautuumaan sijainnin. Joskus löytyi entisestä asutuksesta kertova talon pohja tai viljely- tai koristekasvien jäännöksiä. Välillä apua tuli paikallisilta ihmisiltä. He olivat pääosin ystävällisiä, mutta joukkoon mahtui myös niitä, jotka kielsivät kuvaamisen ja komensivat poistumaan.

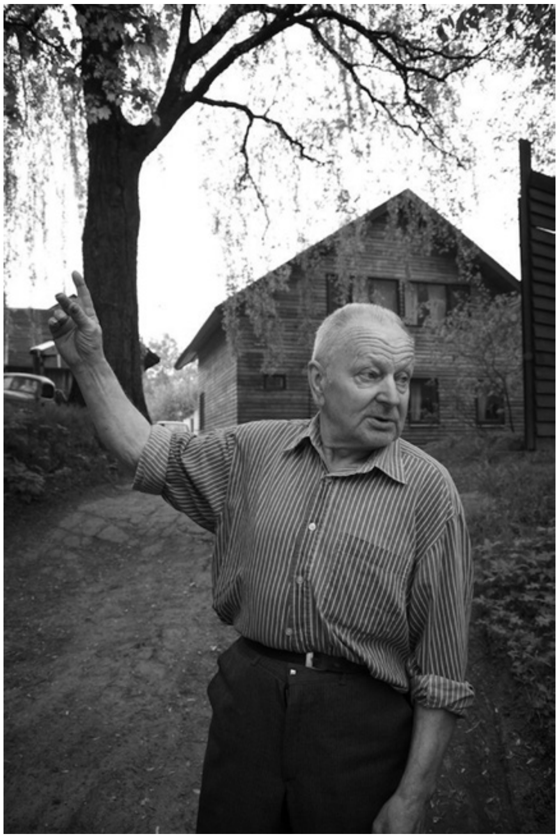
Aune Kämäräinen sanoo matkojen tehneen kolmikkoon suuren vaikutuksen. ”Paulaharjun jalanjäljissä vaeltaminen oli yksi vaikuttavimpia kokemuksia elämässäni. Se pani miettimään aikaa ja ajallisuutta, historiaa ja kansojen kohtaloita. Kuului ”historian siipien havinaa”. Ihmiset ovat kaikkialla maailmassa hyviä ja ystävällisiä, jos saavat siihen mahdollisuuden.

Inkerinsuomalaisia matkalaiset kohtasivat muutaman. Alueen suomenkielinen väestö on harventunut. Inkerin murretta puhuvia ihmisiä on enää kourallinen hajallaan, hekin varsin iäkkäitä. Paradoksaalista kyllä, tielle osui enemmän Inkerinmaan vähälukuisia inkerikkoja ja vatjalaisia.

Inkerin maaseutu on nykyisin harvaan asuttua, ryteikköistä ja rähjäistä. Kasvavasta Pietarista huolimatta Nyky-Inkerissä on paljon joutomaita, joilla ei viljellä mitään, ja jättiputki on vallannut ne. Tiet ovat etupäässä hyvin huonokuntoisia – joskus ajokelvottomia. Mainittakoon, että kuvausryhmän matka marraskuussa 2012 jäi kesken, koska heitä kuljettanut maastoauto juuttui suohon keskellä autioitunutta Itä-Inkerin maaseutua. Kahden tunnin yritysten jälkeen kuljettaja jätti kuvausryhmän ja auton umpimetsään ja lähti jalkaisin hakemaan apua – jostakin. Runsaan kahden tunnin kuluttua illan jo hämärtäessä saapuikin ikivanha traktori, joka veti maasturin suosta. Suunnitelmat kuitenkin muuttuivat, kun kuvausryhmä joutui körötttelemään vioittuneella autolla takaisin majoituspaikkaansa.

Kämäräisen, Karhulan ja Miettisen matkat tuottivat useita satoja valokuvia. Kaikkiaan kuvauksia tehtiin 107 kylässä/kylänpaikalla mikä on noin 60 prosenttia Paulaharjun kenttäpäiväkirjaan merkityistä paikannimistä. Ohessa hankkeeseen osallistuneiden Inkeriläisten viestiä varten valitsemia kuvia heidän Paulaharju-matkastaan.

Näyttely on esillä helmikuussa Iisalmen kirjastossa ja toukokuussa Kurikan kirjastossa.

Toksovan kirkonkylässä asuvalla Alfred Nurmisen ainoa muisto isästään on vanha valokuva, jossa isä on kiivennyt pihakoivuun. Vanha kuva edellisellä sivulla.
Kuvat Aune Kämäräinen ja Helena Miettinen

Miikkulaisiin ei ollut asiaa. Kuvausmatkat päättyivät usein tiesulkuun. Moni entisen inkeriläiskylän paikka on nykyisin tiettömän taipaleen takana tai sotilasalueella.
Kuva Jussi Haponen

Paulaharjun jalanjäljissä -projektista vastasivat Aune Kämäräinen, Helena Miettinen ja Marja Karhula. Kuva Jussi Haponen

Vuoleen kirkonkylä on täysin autio. Kirkko on seissyt aikoinaan mäen kumpareella. Kuva Arvo Iho

Monet maaston kohdat olivat muuttuneet Paulaharjun aikojen jälkeen tunnistamattomiksi. Lempaalan Salmensilta on pysynyt lähes paikoillaan. Kuva Antti Miettinen

Luutsan kylän naisia katrillin pyörteissä. Inkerin kulttuuriseura järjesti kuutena kesänä peräkkäin Luutsassa vatjankielen kesäkurssit. Niillä harjoiteltiin myös vatjalaisia lauluja ja tansseja. Kuva: Aune Kämäräinen

Kuvausmatkoilta jäi merkkejä myös Inkerin entisiin kyliin. Larin Parasken syntymäkylän Mäkiinkylän kaupan seinään kiinnitettiin 23.8.2012 muistolaatta, johon on kirjoitettu suomeksi ja venäjäksi: Onnea ei voi omistaa, mutta surulle voi panna suitset. Kiinnittämispuuhissa Pauli Heinonen, mikrofonia pitelemässä toimittaja Anna-Liisa Haavikko. Kuva Helena Miettinen

Valkeasaari: vuohipaimen katraineen niittyaukealla. Kuva: Aune Kämäräinen.

Lempaalan Korkeamaan hovin paikalla piti farmia Pekka Päiväläinen. Hänellä oli monia eläimiä (lampaita, kanoja, aaseja, sikoja) sekä viljelystä; tuotteet hän myi Pietariin. Kuva: Aune Kämäräinen

Inkerikkojen kesäjuhlilla Soikkolanniemen Vistinässä oli työnäytöksiä perinnekäsitöistä. Inkerikkopukuun sonnustautunut nainen näyttää kehruuta pikkutytölle. Kuva: Aune Kämäräinen

ETSITÄÄN

Löytyykö lisätietoja?
Matti Korhonen, Vakoojina vasten tahtoaan, Inkeriläisten viesti 6/2016, sivu 19

Kiitokset Inkeriläisten Viesti-lehden päätoimittajalle siitä, että julkaisi Uusi Tie-lehdessä olleen artikkelin inkeriläisistä nuorista miehistä, jotka joutuivat vasten tahtoaan vakoojiksi Suomeen 1942. Yksi näistä nuorukaisista oli Sulo Jalmarinpoika Timonen Valkeasaaren Retukylästä.

Tieto Sulon olemassaolossa ja kohtalosta kulkeutui riemullisena joululahjana ja täydellisenä yllätyksenä serkulle Elville Kotkaan. Elvi odottaa saavansa lisää tietoa sukulaisistaan.

Sulo Jalmarinpoika Timonen syntyi 24.12.1921 Leningradin alueen Parkalan piirin Retukylässä. Timonen oli ammatiltaan sähköteknikko. Hänen isänsä Jalmari Timonen oli kuollut 1930. Äiti Aleksandra Timonen oli elossa vielä elokuussa 1941. Sulo Timonen oli naimaton, mutta hänellä oli veljet Edvard (s. 1916) ja Toivo (s. 1925) sekä sisko Maria (s. 1915).

Kuvassa todennäköisesti vasemmalta lukien Edvard, Toivo, kaksoistytöt Olga ja Maria, Sulo, äiti Aleksandra ja isä Jalmari. Kuva on lähetetty Jalmarin Suomessa asuvalle veljelle noin 1930. Jalmarin äiti oli Hilda Tuononen (s. 1864 Juuka, k. 1896 Pietari) ja isä Peter Timonen (s. 1865 Rääkkylä, k.?). Jalmarilla oli myös veli Edvard (s. 1889, sukunimenä joko Timonen tai Tuononen).

Kiitollisuudella lisätietoja ottaa vastaan Jalmari Timosen Petter-veljen tytär Elvi Blumen (p. 040 771 5052) tai niitä voi välittää sähköpostilla (pirkko.koso @pp1.inet.fi).

ELOKUVATEATTERISTA TAKAISIN KIRKOKSI

Terijoen luterilaisen kirkon entisöinti- ja kunnostus 2000-luvun alussa

Reino Hukka

Vasemmalta edesmennyt Inkerin kirkon piispa Leino Hassinen, artikkelin kirjoittaja, ahkera talkoolainen Reino Hukka, Inkerin kirkon nykyinen piispa Aarre Kuukauppi, edesmennyt Helsingin seudun Inkeri-yhdistyksen entinen puheenjohtaja Yrjö Korkkinen

Neuvostovallan aikana Terijoen luterilainen kirkko ränsistyi elokuvateatterina. Kun sen takaisin saamisesta Terijoen luterilaiselle seurakunnalle neuvoteltiin, oli vastaus aina sama: ”Rakentakaa tilalle uusi elokuvateatteri, niin silloin saatte kirkkorakennuksen takaisin.”

Näin tilanne jatkui vuodesta toiseen, kunnes Pietarin kaupungin apulaiskaupunginjohtajaksi tuli inkeriläistaustainen nainen, joka teki päätöksen, että Terijoen luterilainen kirkkorakennus luovutetaan takaisin Terijoen luterilaiselle seurakunnalle.

Siitä alkoi 10 vuotta kestänyt kirkkorakennuksen entisöinti- ja kunnostustyö, jota johti pääasiassa Hämeen rovastikunnan edustaja, edesmenneen Heleena-vaimoni veli, eläkkeellä oleva rovasti Markus Saari Hattulasta.

Kun kirkkorakennus ja kirkon ympäristön kunnostus- ja entisöintityö oli saatu valmiiksi, seurasi kirkon sisustustyö, jonka puuosat tehtiin pääasiassa Siperian lehtikuusesta. 1920-luvun alussa Karjalan Kannaksen Raivolan lehtikuusimetsästä oli Hämeeseen tuotu runsaasti lehtikuusen taimia, joista taimista 80 vuodessa oli kasvanut suuria tukkipuita, jotka sahattiin laudoiksi ja lankuiksi. Niistä syntyi Terijoen luterilaisen kirkon puinen sisustus alttareineen, saarnatuoleineen ja istuinpenkkeineen.

Terijoen luterilainen kirkkorakennus ympäristöineen on entisöinnin ja kunnostustyön jälkeen kaunis kokonaisuus. Saamme olla kiitollisia kaikille sen entisöimis- ja kunnostustöihin osallistuneille.

Suomalainen ryhmä vieraili kirkossa syyskuussa 2009, kuvat ja kuvatekstit: Alina-Sinikka Salonen

Terijoen kirkko ja sen kauniisti hoidettu kirkkopiha

Siperian lehtikuusi loistaa kirkon etuosassa.

LYHYESTI

UUSI KIRJA:
Karhumäki Heli. KIRVESKRISTITYT.
Pohjalainen talkooliike heimokansojen mailla.
Mediatoimisto Karhumäki. Lapua 2015.

VÄÄRÄ VALOKUVA

Inkeriläisten viesti lehdessä 6/2016 kahden jutun kuvat olivat menneet sekaisin. Sivulla 20 julkaistussa "Kiinnostava kirjaston lukupiiri" oli inkeriläisten kerhoja koskevaan juttuun kuuluva kuvitus. Kyseinen juttu julkaistiin kuitenkin vasta käsillä olevassa lehdessä. Oheinen kuva puolestaan olisi kuulunut kirjasto-juttuun:

Outi Virmala (oikealla) vetää keskustelua Inkeri-aiheesta Kontulan kirjaston lukupiirissä. Kuva: Anneli Mylläri

Lämpimät kiitokseni Inkeriläisten sivistyssäätiölle ja Suomen Inkeri liitolle inkeriläisten hyväksi tekemäni työn arvostuksesta ja siitä, että myötävaikutuksestanne minulle myönnettiin Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I luokan kunniamerkki. Tuntuu hienolta saada kiitosta työstä, jonka kokee tärkeäksi sydämen asiaksi.

Anne Tuohimäki

RUNOKILPAILU SUOMI SATA VUOTTA

Kalevalaisen Runokielen Seura KaRuSe ry. järjestää kaikille avoimen runokilpailun, joka päättyy Eino Leinon päivänä 6.7.2017. Kilpailun voittaja julkistetaan elokuun 31.päivänä. Kilpailun pohjana on kaksi kalevalakielistä ajatelmaa (sananlaskua), joista voit valita vain toisen.
Vaihtoehto 1.
Sananlasku löytyy kiveen hakattuna Helsingin Kaivopuistosta ravintola Kaivohuoneen nurkalta Itsenäisyyden kuusen juurelta.
"Sitä kuusta kuuleminen
jonka juurella asunto."
Vaihtoehto 2.
Sananlasku on julkaistu 7.3.1862 sanomalehti Hämäläisessä, jossa kerrottiin professori Elias Lönnrotin pitämästä valiokunta-puheesta.
"Parempi omalla maalla
juoda vettä tuohisesta,
kuin on maalla vierahalla
juoda tuopista olutta."

Kirjoita Lönnrotin mittaa noudattava kalevalakielinen runo, johon sijoitat jommankumman edellisistä sananlaskuista. Runosi kokonaispituuden voit valita viiden säkeen alarajan tai 30 säkeen ylärajan väliltä.

Lähetä runo sähköpostitse osoitteeseen raijame@hotmail.com (puh.joht.) tai maurikomsi@hotmail.com (varapuh. joht.). **Kirjepostiosoite on:**
KaRuSe ry. / Raija Mäkelä-Eskola
Tesomankuja 2 D 68, 33310 Tampere.

Merkitse runosi nimimerkillä ja lähetä nimimerkki, nimesi, ja yhteystietosi suljetussa kuoressa runon ohessa KaRuSe ry:n kirjepostiosoitteeseen tai meilinä puheenjohtajan sähköpostiin.

Kilpailurunojen kalevalakielen tarkistaa ensin seuran hallitus, minkä jälkeen voittajarunon valitsee ylituomarina toimiva sananlaskututkija ja tietokirjailija Outi Lauhakangas. Seuran hallituksen jäsen ei voi osallistua kilpailuun.
Apua kalevalakielisen runon kirjoittamiseen saa seuran nettisivuilta karuse.info ja sivuilla olevasta säkeiden tarkistusohjelmasta nimellä Trokeemankeli.

KIRJA-ARVIO

Maija Talonpoika

JARI TERVO, MATRIARKKA

Pidin kirjasta. Aihe on tosi raskas, mutta on oikein, että siitä on nyt kirjoitettu.

Oli kun olisin siirtynyt vuosikymmenien taakse ja lukenut Gabriel Carcia Marquezin Sadan vuoden yksinäisyyttä. Sukukronikka taisi olla sekin.

Matriarkka kertoi itseänikin lähellä olevista tapahtumista. Siitä miten tavallinen Inkerin maaseutuelämä historian myllerryksissä ajautuu kaaokseen ja häviää kokonaan ja miten pienet ihmiset mitenkuten yrittävät siinä selviytyä elämässään eteenpäin.

Rankimmissa vaiheissa ihmisillä oli kysymyksessä hengissä olemisen rajoilla ja kuoleman läheisyydessä elämisestä. Pitkään kestänyt nälkiintyminen ja sen mukana tulevat sairaudet, ankara kylmyys ja kaiken suojan ja turvan puute. Siinä ruumis ja mieli olivat äärimmäisessä kuormituksessa. Kaikki eivät selviytyneet.

Siperialaisen joen suurtulvan kaiken vievä hyöky oli kaaoksen vertauskuva ja piinatun ihmisen tajunnanvirtaa. Seksiä oli niin kuin seksiä kuuluukin olla osana elämää.

Partojaan tuulettavat esi-isät ilahduttivat.

Käsittääkseni Matriakka on kaunokirjallisuutta, ei elämäkerta eikä historian kirjoitusta.

Kouluarvosanana 9+ taitaisi olla sopiva.

ENNENKOKEMATON YHTEISTYÖPROJEKTI

Taustaa/Alina-Sinikka Salonen

Kirjapiirin Inkeri-päivällinen Välttilöiden luona 25.11.2016. Vasemmalta Liisa Laamanen, Päivikki Peltomaa, Heli von Bruun, Raila Leppäkoski ja Kaisa Välttilä. Kuvasta puuttuu flunssainen Pirkko Nilsson, joka sai ruokalähetyksen samana iltana kotiinsa.

Keskustelin joulukuun puolivälissä puhelimessa erilaisista työasioista sihteerimme, ”meidän Annen” kanssa. Hän kertoi myös erikoisesta yhteydenotosta, josta hän oli niin onnellinen, kuin päivä olisi paistanut marraskuun pimeydessä. Epävirallinen kirjapiiri oli **Jari Tervon** Matriarkka-kirjan innoittamana ottanut yhteyttä, koska talon isäntä oli päättänyt järjestää Inkeri-illan, jossa Inkeri olisi esillä niin paljon kuin mahdollista.
Anne sanoi, että minä saan kohtsillään tarkempaa tietoa tilaisuudesta sekä siitä, mitä rekvisiittaa tunnelman luomiseen oli kehitelty. Anne oli tehnyt tämän rekvisiitan.
Pian sainkin Helsingin Kruununhaassa asuvalta Kaisa Välttilältä kirjeitä. Seuraavassa hän kertoo, mistä on ollut kyse.

KIRJAPIIRIN INKERI-HERÄTYS

Kaisa Välttilä
Vuosituhannen alussa vallitsi Suomessa aikamoinen kirjapiiribuumi. Silloin syntyi myös meidän uskollisesti kokoontuva piirimme. Se on 16 vuoden aikana ehtinyt lukea 157 kirjaa, joita on käsitelty kutakin kerran kuussa kirjallisuusilloissamme.

Kokoonnumme vuoron perään toistemme kodeissa ja tavaksi on tullut laatia tilaisuuteen käsiteltävän kirjan innoittama tarjoilu. Tämä on luonnollisesti tiivistänyt yhteyttämme, ja kaikki jäsenet tahtovat ehdottomasti olla aina läsnä illoissa.

Kirjojen valinta tehdään äänestyksellä ja joskus siinä koetaan kiistojakin. Marraskuun valinnaksi päätyi Jari Tervon Matriarkka, siitä huolimatta, että sitä vastusti kaksi jäsentä. Kirja johti meidät tällä kertaa hyvin antoisaan teemaan: inkeriläisyyteen.

Suuri tienraivaaja tähän meille aika uuteen aiheeseen oli erään jäsenen aviomies, joka on usein ottanut kantaa kodissaan kokoontuvaan kirjapiiriin

– keittiöstä käsin. Tällä kertaa hän tarttui Inkerin keittiö –kirjaan, joka johdatti hänet ottamaan yhteyden Suomen Inkeri-liittoon. Tästä syntyi kirjapiirin saama ”Inkeri-herätys”, josta kerron alla olevassa kirjeessäni.

Hyvä puheenjohtaja - päätoimittaja Alina-Sinikka Salonen,

Viime kuun lopussa sain mieheni Riston myötävaikutuksella käteeni neljä Inkeriläisten viesti -irtonumeroa. Hän oli saanut nämä ja muutakin hyvää materiaalia liittonne sihteeri Anne Tuohimäeltä kirjapiirini Inkeri-iltaa varten.

Haluan kiittää Annea hänen avuliaasta ja ystävällisestä suhtautumistaan asiaamme. Pyydän että välität hänelle lämpöiset terveiseni.

Hienoa oli myös se että Anne saattoi meidät yhteyteen Ella Kukovan kanssa. Ella leipoi meille herkulliset inkeriläiset piiraat.

Ruoanlaitosta kiinnostunut Risto (mieheni) oli lainannut Baltia-kirjastosta Aira Kurosen laajaalaisen Inkerin keittiö -kirjan, jonka mukaan hän valmisti meille mainion aterian. Se tietysti innoitti meitä kaikkia vielä lähemmin tutustumaan inkeriläisyyteen.

Hyväksi lopuksi haluan onnitella sinua päätoimittajana Inkeriläisten viesti -lehdestä. Olen lukenut lehdet kannesta kanteen ja tullut tästä lukemastani enemmän ja syvällisemmin vaikuttuneeksi kuin Jari Tervon Matriarkka -kirjasta, joka oli alkusysäys kirjapiirimme Inkeri-iltaan.

Päätoimittajat vastaus: Kiitokset lämmittävät, suuri osa näistä kuuluu kertomuksiaan lähettäville avustajillemme. A-S S

Nyt olen pannut irtonumerot jo kiertoon kirjapiiriläistemme keskuuteen. Nämä historialliset muistot ja niihin liittyvät persoonalliset muistelut ansaitsevat todella tulla laajalle tunnetuksi.

Vilpittömin kiitoksin - joulun riemua ja hyvää tahtoa

Kaisa Välttilä
eläkkeellä oleva sairaalapastori

Kirjapiiri
25.11.2016
Jari Tervo – Matriarkka

KIITOS

Ruokalista

Makiaa velliä

Kaisan glögiä
Vodkaa Kalinka
Kivennäisvettä
Kotimehua

Inkeri-iltaa varten oli tehty Inkeri-aiheiset pöytätabletit ja kuvassa näkyvä hieno ruokalista.

Kirjapiirimme ”hovikokki” Risto Välttilä annostelemassa jälkiruokaa vaimonsa Kaisan kanssa kirjapiirissä pari vuotta sitten.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suomen Inkeri-liiton ja jäsenjärjestöjen ohjelmatietoja keväälle 2017

Ilmoittajille

Tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset tulee toimittaa toimitussihteerille lehden kakkossivulle ilmoitettuun aineiston vastaanottopäivään mennessä.

INKERI-ILTAPÄIVÄT INKERIKODISSA KARJALATALON 2. KERROKSESSA

Näin löydät Inkerikotiin: osoite on Käpylänkuja 1. Sinne tulevat bussit 52, 56, 65 ja 69. Lähin pysäkki on Väinölänkuja, 200 m Karjalatalosta. (Raitiotielinja 1 ei aja viikonloppuisin.) Lisää mahdollisuuksia: alle 1 km kävely Käpylän asemalta tai Pohjolankatua pitkin Mäkelänkadulta.

Aikataulu: klo 13.30 kahvi pientä korvausta vastaan, ilmoitusasioita ja pääohjelma klo 14.00.

La 4.2. FM **Riitta Seppälä*, Aale Tynnin tytär,*** kertoo Tynnin suvun ja perheen vaiheista ja omista muistoistaan suvun jäsenenä. Silja Jääskeläinen laulaa säveltämiään Aale Tynnin runoja.

La 11.2. *klo 13.00 Olemme saaneet Wiipuri-yhdistykseltä kutsun* heidän salilleen, Karjalatalon kolmannessa kerroksessa. Siellä on vieraana kirjailija **Anna Kortelainen**, joka kertoo 1942-luvun Viipurista ja vertailee nykypäivän Viipuriin. Hän asuu tällä hetkellä Taiteilijakoti Salmelan residenssissä Viipurissa. Lisäksi kuulemme **Soitannollisen kerhon** musiikkia.

La 11.3. ”33 päivää Santiago de Compostelaan. Vaeltajan päiväkirja.” Kirjailija Anneli Mylläri kertoo kumppaninsa **Olli Hirvosen** kanssa tehdystä pyhiinvaellusmatkasta. 800 km pitkä taival Espanjassa taittui jalan. Anneli on kirjoittanut matkasta edellä mainitun kirjan. Maaliskuussa 2016 Yle ja kirjastot valitsivat 7 suositeltavaa uskonnollista kirjaa Battle-nimistä keskusteluohjelmaa varten. Annelin kirja oli yksi niistä.

La 8.4. Muistellaan 1940-luvun suuria ”kansanvaelluksia” alueeltaan pienentyneessä Suomessa. **Karjalan siirtoväen asutuksesta ja kotoutumisesta** uusiin oloihin kertoo historian dosentti **Silvo Hietanen**. Kutsukaa mukaan myös 1940-luvun karjalan evakoita! **Toivotaan Inkerin suomalaisten ja Suomen karjalaisten välistä keskustelua kokemuksistaan.**

Inkeriläisten kesäjuhlat järjestetään tänä vuonna Helsingissä Oulunkylän kirkossa 15.7.2017

HARKINNASSA OLEVIA MATKOJA:

1. Lapua ja Peräseinäjoki

Toukokuussa on suunnitteilla kotimaan matka Lapualle ja Peräseinäjoelle. Lapuasta kerrotaan Inkeriläisten viestissä no 6-2016. Peräseinäjoella on Ulkosuomalaismuseo, jossa on mm. Maailman raitti. Sen varrella on muutamia ulkomailta tuotuja alkuperäistaloja. Mennään katsastamaan niitä ja miettimään, mistä sinne saataisiin myös inkeriläinen talo. Museo hoitaa käytännön järjestelyt, kun talo on löytynyt. Matkaa suunnittelee Liiton hallituksen uusi jäsen **Pirkko Koso**. Jos olet kiinnostunut matkasta, ota häneen yhteyttä: pirkko.koso@pp1.inet.fi tai p. 0408446965. Saat häneltä tietoa matkasuunnitelman edistymisestä. Seuraavassa Inkeriläisten viestissä (ilmestyy viikolla 12) julkaistaan tarkemmat tiedot.

2. Viro, Tartto

3. – 5.6.2017 Liitto tekee matkan Viron Inkerinsuomalaisten

Liiton kesäjuhlille. Lähtö lauantaina Helsingin Länsisatamasta klo 10.30. Paluu samaan paikkaan maanantaina klo 21.30. Majoittuminen Pallas-hotellissa Tarton keskustassa. Lauantaina osallistutaan juhliin Inkeri-majassa ja sen pihalla. Sunnuntaina kiertoajelu, jonka jälkeen Jumalanpalvelus Pietarin kirkosta. Sieltä juhlapaikalle kulkueena (n. 1 km) uuteen Kansallismuseoon, jonka pihalla juhlat jatkuvat iltaan asti. Maanantaina opastettu vierailu AHAA-tiedekeskuksessa. Illansuussa saavutaan Tallinnaan, jossa on hieman ostosaikaa ennen laivan lähtöä 19.30. Hintatarjous on työn alla.
Jos olet kiinnostunut matkasta, ota yhteyttä:
Alina-Sinikka Saloseen, alinasinikka@gmail.com tai
p. 040 7437042. Seuraavassa Inkeriläisten viestissä (ilmestyy viikolla 12) julkaistaan tarkemmat tiedot.

Hyvinkään Inkeri-kerho

Talven kokoontumiset. Kokoontumiset seurakunnan aulakahviossa (Hämeenkatu 14) kello 14.00. 5.3., 2.4. Tapaamisten asiasisältö ja toukokuun päivämäärä ilmoitetaan myöhemmin.
Tiedustelut:
Outi Mäkelä p. 040 708 1999 outi.makela@kolumbus.fi
Leila Salo p. 040 567 7065 leila.salo@hotmail.com
hyvinkaan.inkerikerho@hotmail.com

Lahden seudun Inkeri-seura

Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen kello 13 Luther kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.
Kerhoiltojen kahvituksen sovimme vuorotellen jo edellisessä kokouksessa. Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa:
Maria Lahti, p. 0400 841 741
maria.lahti.nikkari@gmail.com

Turun seudun Inkeri-seura

Besseda-teehetket jatkuvat Palvelupisteessä joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13 Irma Kapasen vetämänä. Tarkempia tietoja voi kysellä seuran puhelinnumerosta 045 6687628
Juhlatilaisuudet Varissuon kirkolla (Kousankatu 6), kello 14 alkaen.

Palvelupiste, Uudenmaankadulla on toistaiseksi lopetettu. Terveys- ja sosiaalineuvontapiste tiistaisin klo. 10-12 (Kousankuja 5) ja torstaisin klo. 10-12 (Katteluksenkatu 1,Vuokko). Muina aikoina neuvontaa saa seuran puhelinnumerosta. Seuran uusi postitusosoite on: Lyydia Bazaleva(TSIS ry), Päivännousevanpolku 13 B 57, 20610 Turku.

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Anitta Iline anitta@inkeriseura.com tai p. 050-565 9805
Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa
(Käpylänkuja 1, Helsinki)
Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

Posti Oy

Posti Green

RUKOUS
100-vuotiaalle Suomelle
Ilkka Finberg

… missä
aarteesi
myös
siellä
sydämesi…
nää sanat
häikäisevää
totuutta
kuin parahdus,
Oi Suomen
hanget
Oi sinitaivas
älkööön
koskaan
teihin
pystyköhön
kirous
ja ansat
joita
paholainen
punoo
Voi toivon
runo,
nyt
nousee
lentoon
kuin
sydänpuhdas
kristillinen
rukous

Suomen Inkeri-liitto ry

INKERILÄISTEN viesti

2 / 2017

Hyvää Yhdessä-vuotta!

KAAPRE TYNNI JA AALE TYNNI INKERILÄISINÄ VAIKUTTAJINA
Pietarhovista Pukkilaan

INKERIKKONAISET VERKKOKALASTAJINA
Inkerin lipun monet vaiheet

ISÄNI PIENEN MATKALAUKUN SALAISUUS, OSA I

ja paljon muuta!

KANSIKUVA

Aale Tynni olympiamitalivuonna 1948. Kuva: Arvi Matilainen.

Numero 3/2017 *ilmestyy viikolla 21.*
Aineisto toimitukseen 5.5. mennessä.
Numero 4/2017 *ilmestyy viikolla 34.*
Aineisto toimitukseen 4.8. mennessä.

TÄSSÄ NUMEROSSA – INKERILÄISTEN VIESTI 2 / 2017

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
www.inkeriliitto.fi
suomeninkeriliitto@gmail.com
Puheenjohtaja Alina-Sinikka Salonen
p. 040 743 7042
alinasinikka@gmail.com

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset.
Osoite: Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
tai p. 045 261 2342

APUA SUKUTUTKIMUKSEEN
suomeninkeriliitto.sukututkim@gmail.com

PANKKI
Kaikki Suomen Inkeri-liitto ry:lle tulevat maksut: FI51 8000 1200 3063 64.

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250€
½ sivu 135 €
¼ sivu 85€
Kuolinilmoitukset 17€
Kiitos- yms. ilmoitukset 10€

LEHDEN VUOSITILAUS 2017
40€ EU-maat
45€ muualle

TILAAMINEN
Maksu liiton tilille ja laskun viesti kohtaan tilaajan nimi ja osoite. Nämä tiedot tulee lähettää myös puhelimitse tai postitse Suomen Inkeri-liitto ry:n toimistoon.

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja: Alina-Sinikka Salonen
Toimitussihteeri: Riikka Mahlamäki-Kaistinen

ISSN 1236-9586

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28, 40950 Muurame
p. 050 599 6773
inkerinviesti@suomi24.fi

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj.
Antti Kokkinen
Haarniskakuja 4 A, 02610 Espoo
akokkinen@brv.com
+358 504860 044

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev 6, SE-43835 Landvetter
p. +46 (0) 31916602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 173888-9

PAINOPAIKKA
Picaset Oy, Helsinki

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa. Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Pääkirjoitus

Alina-Sinikka Salonen

VOITTOISIA SUOMALAISIA LONTOON KESÄOLYMPIALAISISSA 1948

Ensimmäiseksi totean, että yksi kultamitalisti oli inkerinsuomalainen. Hänestä kerron kohta lisää. - Edellisestä Inkeriläisten viestistä tuli kaksi yhteydenottoa, mikä kertoo, että henkilöt olivat lukeneet lehteä ajatuksella. Eräs kysyi, mitä yhteyttä kannen suomalaisella urheilijalla on inkeriläisiin. Ei mitään. Siinä numerossa kerroin Suomen lipun historiasta 100 vuotta sitten. Kuva sivusi sitä aihetta, ja pohjusti tämän numeron kannessa olevaa inkerinsuomalaista olympiavoittajaa.

Toinen yhteydenotto tuli Ruotsista. Siellä olisi toivottu pitempää selostusta Inkerin lipun vaiheista. Olen ihan samaa mieltä. Lipun seikkailuista Kirjasalosta Suomen sotamuseoon kerron omassa artikkelissa tässä numerossa. Kiitos, Ruotsin inkerinsuomalaiset, että olette vaalineet huolella tätä meille niin tärkeää tunnustamme.

Vuosina 1912 – 1948 olympiakisoissa järjestettiin myös taidekilpailuja. Lajit olivat: arkkitehtuuri, kirjallisuus, kuvanveisto, maalaustaide ja musiikki. Töiden tuli olla urheilun innoittamia.

Vuonna 1948 Lontoossa Suomi sai taidelajeissa kultaa ja pronssia. Suomessa asuva inkeriläinen runoilija Aale Tynni voitti kultaa lyriikkakirjallisuudessa. Voiton tuottanut runo Hellaan laakeri on kirjoitettu näihin olympialaisiin. Se on lehden takakannessa.

Suomesta oli myös kaksi arkkitehtiä: Yrjö Lindegren voitti kultaa työllään Varkauden urheilukeskus. - Helsingissä asuvat ovat varmasti nähneet Mäkelänkadun varrella kiemurtelevan talon, jolla ei näy olevan alkua eikä loppua. Se on Käärmetalo, jonka Yrjö Lindegren on suunnitellut, ei tosin olympiatyönä.

Arkkitehti Ilmari Niemelä sai pronssia Kemin urheilukeskuksen suunnittelullaan. Hän osallistui myös uimahyppyyn, mutta ei päässyt kiinni mitaliin.

Musiikissa Kalervo Tuukkasen sävellys Karhunpyynti sai hopeaa.

Tunnettu ja suosittu laulajamme Tapio Rautavaara oli myös mukana Lontoossa, mutta ei osallistunut musiikkiin vaan keihäänheittoon ja nappasi siinä kultamitalin!

Aikaisemmissa kisoissa Berliinissä 1936 kirjailija Urho Karhumäki oli voittanut kultaa kirjallisuuden epiikkasarjassa teoksella Avoveteen.

Vuoden 1948 kisat olivat seitsemäs ja viimeinen kerta, kun taidelajit olivat ohjelmassa.

Helsingin vuoden 1952 kisojen järjestäjät toivoivat, että voisivat taidelajien sijaan järjestää taidenäyttelyn. Tähän suostuttiin ja siitä tulikin sitten toistaiseksi uusi perinne.

Ei Aalen perheellä eikä Urheilumuseollakaan ole valokuvaa Aalesta lausumassa runoa. Ainoa kuva suomalaisista taidelajien edustajista on hankittu Urheilumuseon kokoelmista.

Kilpailussa ei saanut esittää aiemmin julkaistuja tekstejä. Aale oli keksinyt hienon aiheen: laakeripuu. Se oli kreikkalaisille Apollon pyhä puu ja kulttuurin vertauskuva. Puu kasvaa 10 - 20 metriä korkeaksi. Lehdet ovat kärjelliset, nahkamaiset, aromaattisen ja kitkerän makuiset – ymmärtääkseni samoja, joita käytetään mausteina.

Varhaiskristityt pitivät laakeripuuta paratiisin elämän puuna. Heillä oli tapana asettaa vainaja lepäämään laakerinlehtien päälle ennen hautaamista. Tästä periytyy suomenkielinen ilmaus ”levätä laakereillaan”.

Kreikkalaisten tiedetään sitoneen laakeriseppeleitä palkkioksi menestyneille sankareille, runoilijoille ja suurten kilpailujen voittajille jo 2000-luvulla e. Kr. Laakeriseppele oli paitsi yleinen voiton ja kunnian symboli, myös rauhan, ikuisuuden ja kuolemattomuuden vertauskuva. Antiikin palkitsemistavasta periytyy joissakin maissa – myös Suomessa - yhä oleva tapa antaa promootioissa maistereille akateemisen arvonsa merkiksi laakeriseppele.

Edellä olevan tietopaketin kerääminen oli kiinnostavaa. Löysin itselleni tähän asti täysin vierasta tietoa alueelta, joka on minulle muuten melkoisen vieras. Olympiakilpailuissa nautin kaikkein eniten alku- ja loppuseremonioista. Itse kilpailut eivät minua kovin paljon kiinnosta. Vahinko, että taidelajit ovat jääneet pois!

Iloitaan ainoasta inkerinsuomalaisesta olympiavoittajasta, Aale Tynnistä!

Alina-Sinikka Salonen
alinasinikka@gmail.com

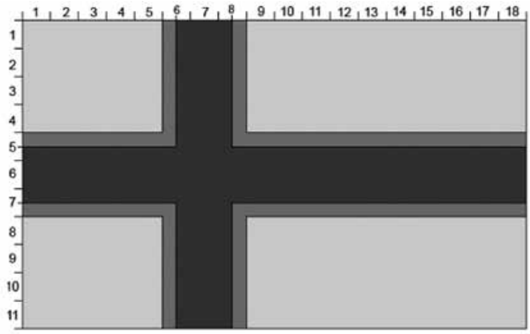

Lontoon 1948 olympiakisojen taidekilpailuissa palkitut Kalervo Tuukkanen, Aale Tynni, Ilmari Niemeläinen ja Yrjö Lindegren BBC:n haastattelussa. Kuva on Urheilumuseossa.

INKERIN LIPUN MONET VAIHEET

Alina-Sinikka Salonen

Inkerin lippu on skandinaavinen ristilippu, jonka krominkeltaisella pohjalla on sinooperinpunainen risti ja sen päällä kapeampi koboltinsininen reunake. Lipun pituus on 18 ja korkeus 11.

Lipun värit on otettu historiallisesta Inkerinmaan vaakunasta. Värejä on perusteltu myös niin, että sininen risti muistuttaa inkeriläisten suomalaisuudesta, mutta on samalla Nevajoen ja sinisen taivaan symboli. Keltainen taas kuvaa Inkerinmaan viljavia peltoja ja punainen Pietarin muureja.

Inkerin lippu on lähes yhtä vanha kuin Suomen lippu (hyväksytty 28.5.1918 Suomen viralliseksi lipuksi). Inkerin lipun suunnitteli kapteeni E. J. Haapakoski Inkerin rykmentille heimosotien aikana. Lippu vihittiin 8.9.1919 Kirjasalossa, Pohjois-Inkerissä, joka oli viimeinen kylä, joka alistui neuvostovallalle. Tarton rauhan jälkeen Pohjois-Inkerin pataljoona joutui poistumaan Kirjasalosta. Lippu laskettiin jäähyväiskatselmuksessa 5.12.1920. Joukot marssivat Suomen rajan yli suruharsoon verhotun lipun jäljessä.

Alkuperäinen lippu kulki monipolvisen tien. Kun se tuotiin Suomeen, siitä huolehti entisen rykmentin kirjuri, inkerinsuomalainen Reino Vesikko. Sitten lippu sijoitettiin Suomessa 1922 perustetun Inkerin Liiton tiloihin. Liitto lopetettiin ”Neuvostoliiton vastaisena” järjestönä vuonna 1944. Marraskuun 26.pvä 1944 Reino Vesikko löysi Liiton tyhjästä toimistosta sinne jätetyn lipun.

Vesikko otti lipun mukanaan ja pakeni sen kanssa Ruotsiin keväällä 1945. Siellä on järjestetty inkerinsuomalaisten kesäjuhlia vuodesta 1947. Vuoden 1949 juhliin tuli osallistujaksi myös Reino Vesikko, joka toi juhlille pelastamansa Inkerin lipun. Juhlien päätyttyä lipun tarkasti Aatami Kämpäs. Hän tiesi, että siinä piti olla hänen tekemänsä merkintä K.I.. Se tarkoitti Kirjasaloa. Merkintä löytyi.

Reino Vesikko palasi Suomeen 1949, mutta jätti varmuuden vuoksi lipun Matti Randefeltin huomaan. Tämä huolehti siitä 50 vuotta, kunnes legendaarinen historiallinen lippu 12.7.1999 luovutettiin juhlallisesti monien sotaveteraanien läsnä ollessa Helsingin sotamuseoon.

Matti Randefelt pelasti Pohjois-Inkerin rykmentin lipun maanpakolaisuudesta Ruotsista.

Kun inkerinsuomalaiset järjestäytyivät neuvostoajan lopulla, ensimmäisenä lippu vihittiin Tartossa Pietarin kirkossa 18.12.1988. Tallinnan inkerinsuomalaiset vihkivät lippunsa 26.2.1989.

Inkerinmaalle keltainen ristilippu palasi vuonna 1989. Inkerin Liiton aktiivit siunasivat Suomessa ommellun Inkerin lipun Kupanitsan kirkon raunioissa 14.5.1989. Siunauksen suoritti Arvo Survo. Ensimmäisen kerran lippu nostettiin salkoon laskiaisjuhlilla 1989 Skuoritsassa. Kelton juhannusjuhlilla 1989 sitä tervehtivät tuhannet inkerinsuomalaiset.

Maanpuolustuskorkeakoulun ja sotamuseon edustajat eversti Reijo Vainio ja museonjohtaja Markku Meikko ottavat vastaan lipun kenraalimajuri Sami Sihvolta. Kuvat otettu 10.7.1999 Helsingissä, Taivallahden kasarmilla, Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n kesäpäivillä.

INKERIKKONAISET VERKKOKALASTAJINA

Aira Kuronen

Suomen Kuvalehdessä on 1921 julkaistu harvinainen, T.H. Järven ottama valokuva naisista talvitamineissaan Suomenlahden jäällä. Tekstissä kerrotaan, että kuvassa on inkeriläisiä verkkokalastajia, joita sanotaan ”majamiehiksi”. Seiskarin ja Lavansaaren tienoilla he kalastavat samoilla vesillä kuin suomalaiset. Heidän majansa on rakennettu jalaksille.

Suomalaisten verkkokalastajain joukossa on vain harvoin naisväkeä, inkerikkojen kesken se on tavallista.

Hämärästä kuvasta saa jonkinlaisen käsityksen naisten vaatetuksesta talvipakkasessa. Päällysvaatteena on topattu hame ”jubka” ja lammasnahkaturkki ”pöyvvy” tai toppanuttu, ”kutseveikka”. Alla täytyi olla lämpimiä röijyjä ja villainen kotikutoinen ”alujubka”. Jalassa villasukat ja ”huopaset”, niissä kuivaa heinääkin lämpimyyttä lisäämässä. Päässä naisilla on niskan taakse solmittu villainen ”korlus”. Käsineinä verkkokalastajilla oli nahkarukkaset, ”kintahat”, niiden sisällä langasta neulotut ”allaist”. Myöhempinä aikoina naisilla oli jalassa lämpimät ”kaatjat”, pitkät housut.

Putkakalastus oli tyypillistä Soikkolanniemen inkerikoille. Hevosella vietiin häälle lautamaja, ”putka”, jossa asuttiin viikkokausia yhteen menoon. Merenselällä leipä ansaittiin raskaalla työllä talvipakkasissa ja lumipyryissä. Verkoilla pyydettiin hailia ja kuoretta. Neljästä - kuuteen henkeä työskenteli ”partissa”. Naiset olivat työssä tasavertaisina miesten rinnalla. Lisäksi naisille lankesi luonnostaan ruoan keittäminen majan kaminan liedellä.

Putkilla oli 1900-luvun alkuvuosina ollut jopa viimeisillään raskaana olevia naisia. Soikkolassa tiedettiin useita tapauksia, että lapsi oli syntynyt putkassa tai meren jäällä. Paikka oli hyytävän kylmä, olosuhteet ankarat, mutta raskas työ oli ollut avuksi helppoon synnytykseen, ja lapsi jäi eloon. Äiti ja lapsi vietiin kiireesti hevosella Seiskariin, jossa ”laps laaittiin”, pestiin ja vaatetettiin ennen kotimatkaa Soikkolaan. Synnytyksen Suomenlahden jäällä olivat kuitenkin poikkeuksia, mutta kertovat karulla tavalla elämästä vielä 1900-luvun alussa.

Ennen vallankumousta ja pitkälti sen jälkeenkin hailit myytiin ”Petteriin” (Pietariin). Neljä, viisi hevoskuormaa lähti yhtä matkaa, näin oli turvallisempaa. Jäätyneet kalat kestivät hyvänä perille asti. Pietarissa oli tuttavia tukkuostajia, jotka ostivat koko kuorman sovitulla hinnalla. Kattilan eteläpuolella käytiin vaihtamassa kaloilla venäläisiltä leipäviljaa.

Lumimyrskyjen yllättäessä kalastajat menivät hevosineen yöksi Seiskarin saareen. Suomalaisten kanssa oli tultu tuttaviksi jo monessa polvessa. Majamiehiä oltiin puolin ja toisin, kun kesällä seiskarilaiset tuli veneillään Soikkolaan vieraisille ja vaihtamaan tuotteita.

Vuoden 1925 tienoilla Venäjällä valvonta tiukentui eikä saareen meno ollut luvallista. Talvisota katkaisi lopullisesti Soikkolan inkerikkojen ja seiskarilaisten majamiesten vuosisataiset ystävyyssuhteet.

Aiheesta enemmän: Aira Kuronen, Inkerikot. Historia, uskonto ja perinne (2008)

”SE MAA EI MAHTUNUT ISÄNI TASKUUN”

Kaapre Tynni ja Aale Tynni inkeriläisinä vaikuttajina

Riitta Seppälä

Aale Tynni - inkeriläinen runoilija?
Aale Tynnin isä Kaapre Tynni pohdiskeli skeptisesti inkeriläisen kirjallisuuden mahdollisuuksia eräässä kirjeessään vuonna 1937 runoja kirjoittelevalle heimoveljelleen Aapo Iholle. Hän vertaili karjalaisten kirjailijoiden runsautta inkeriläisten vähälukuiseen määrään, mainiten harvoina ilonaiheina Aapo Ihon lisäksi Putro-veljekset, Aapo Vesikon, Matti Ruotsin, Tommi Hirvosen. ”Olisipa saatu esteettömästi kehitellä, niin olisi varmaan kirjallisella alalla alkanut näkyä parempaa jälkeä. Mutta nythän se on melkein mennyttä. Se mikä täällä varttuu ja kasvaa, liittyy yleissuomalaiseen perheeseen, se ei tule olemaan erikoisesti inkeriläistä. En voi odottaa inkeriläistä sen tulevan olemaan edes aiheiden puolesta, sillä täällä kehittyvä ei tunne Inkeriä, sen erikoisia oloja, joiden kuvaus saattaisi tuoda inkeriläisyyden kirjallisuuteen”.

Samalla hän lähetti tyttärensä Aale Tynnin ensimmäisen opiskelijalehdessä julkaistun runon ”Ilo” Aapo Iholle puntaroitavaksi: ”Mahtaako siihen sisältyä mitään tulevaisuuden toivoa? Ensimmäinen pääsky ei tee kesää, kuten sanotaan. Jäämme odottamaan.” Parin vuoden kuluttua Aale jo mestaroi Ihon tekstejä isän toimittamiin inkeriläisjulkaisuihin.

Aalen antautuminen kirjalliselle alalle ja menestys runoilijana tuotti isälle suurta onnea. Aale oli pitänyt esikoisteoksensa julkaisusopimuksen salassa perheeltään. Perheenjäsenet saivat tiedon Aalen ensimmäisen runokokoelman Kynttilänsydämen ilmestymisestä kustantajan ennakkoilmoituksista 1938. Ylpeä isä asteli Suomalaiseen kirjakauppaan, jonka näyteikkunaa koristi Aalen suurikokoinen kuva, ja vaati saada kuvan itselleen. Kun somistus aikanaan vaihdettiin, isä sai kuin saikin kuvan omakseen.

Kun Aale Tynni sai runostaan ”Hellaan laakeri” kultamitalin Lontoon olympialaisissa, Kaapre kirjoitti Aapo Iholle: ”Olihan se mukava paukku, joka osoitti, ettei siellä maailmalla sen kummempia toisetkaan kynänpyörittäjät ole, kun Inkerin tytölle kultaa leikattiin. Siellä hän nyt on muitten mukana omaansa hakemassa. No nyt urheiluväkikin on huomannut, että arvoa on muillakin saavutuksilla.” Aale Tynni ei itse pannut erityistä arvoa kultamitalilleen, vaan totesi aina, että kultamitali taideolympialaisissa on sattumien summa. Kultamitali jäi kuitenkin historiaan, pysyi rariteettina ja lisäsi runoilijan tunnettuutta, etenkin tietovisakilpailuja harrastavien keskuudessa.

Lilja ja Kaapre Tynni kihlajaiskuvassa 1908

Kaapre-isä oli oikeassa siinä, että Suomessa kasvanut Aale Tynni sijoittuu ”suomalaiseen perheeseen”, suomalaisen kirjallisuuden historiaan eikä ole leimallisesti inkeriläinen runoilija. Silti hän oli isälle ylpeyden hetkellä ”Inkerin tyttö”.

Tynnin pakolaisperhe retkellä Albergassa (Leppävaara) ensimmäisenä Suomen kesänä 1920. Takana vasemmalta Aale, Kaapre sylissään Sylvi, Lilja ja Katri, edessä Martta ja Reino. Kuva: perheystävä Wladimir Schohin.

On ymmärrettävää, että inkeriläiset muistavat hänen inkeriläisen taustansa ja etsivät inkeriläisiä aiheita ja tuntoja hänen runoudestaan. Jotain toki löytyykin. ”Olen kasvanut poljetusta kamarasta,/ olen heimoa kunnianarkaa ja ylpeää./ Sinun nöyryytyksesi päivä, Suomi, vasta / minun silmiini kunnias aamuna kimmeltää. / Kuin valossa loistaa sateen jälkeen koivu, /sadehelmet kultaverkkona hiuksissaan, / niin kyynelissäsi loistaen, maani, toivu / suven juhlaan nouse lannistumattomaan!” Aale kirjoitti isänmaallisessa runossaan sodan jälkeen.

Ikääntyessään Aale Tynni alkoi kantaa vastuuta inkeriläisyyden vaalimisesta. Hän palasi etsimään juuriaan, haastatteli sukulaisia ja kokosi aineistoa viimeiseksi jääneeseen teokseensa Inkeri Inkerini (1990), joka vanhempien ja suvun tarinasta laajenee kadonneen ajan kuvaukseksi Inkeristä, jota ei enää ole. Tämän teoksen venäjännös on valmistunut ja julkaisusopimus pietarilaisen kustantajan on tehty. Toivottavasti se pian ilmestyy.

Inkeriin ja poismenneisiin läheisiin liittyvät muistot ja lapsuuden maisema sipulikupoleineen ovat läsnä Aale Tynnin viimeisessä runokokoelmassa Vuodenajat (1987). Kokoelmaan sisältyy runo ”Taskut”, muisto entisestä kotimaasta ja isästä, joka työskenteli vuosikymmenten ajan inkerinsuomalaisten kulttuurisen ja poliittisen aseman vahvistamiseksi ensin Inkerinmaalla ja myöhemmin emigranttina Suomessa. ”Kolmivuotiaana/ vedin perässäni kelkkaa/ lumisella pihalla/ lumisessa maassa./ Se maa ei mahtunut/ isäni taskuun,/ hän taskussaan toi/ epätoivon ja toivon,/ epäuskon ja uskon,/ ja niistä hän eli,/ murtumaton./ Minulta jäi/ pihalle kelkka,/ otin mukaani vain/ sen ärsyttävän sadun/ jota tänäänkin kannan/ taskussani:/ Oli kaksi koiraa,/ Kerro ja Äläkerro –./ Nyt kerron ja en.”

Aale Tynnin vanhemmat

Kaapre Tynni oli inkeriläinen kansanvalistaja ja heimonsa kansallisia kärkihahmoja, sosialismin aatetta ja Inkerin kulttuurista autonomiaa innolla ajanut sanomalehtimies ja venäjänkielen, historian ja maantiedon opettaja Pietarin kouluissa, tunnet-

tu radikaali kuvainkaataja, jonka toiminta aiheutti Inkerissä laajalti sekä ihastusta että vihastusta.

Myös hänen vaimonsa, kanttorintytär Lilja Tynni oli saanut hyvän koulutuksen Pavlovskin saksalaisessa koulussa ja Tsarskoje Selon opettajaseminaarissa ja toimi kansakoulunopettajana Inkerissä. Avioliitto solmittiin joulukuussa 1908, ja lapsia syntyi tasaiseen tahtiin, yhteensä Inkerissä viisi ja vielä Suomessa kaksi. Aale syntyi opettajaperheen neljäntenä lapsena vuonna 1913.

Inkerinsuomalaiset opettajat pyrkivät kansanvalistajina kohentamaan maansa oloja. He valoivat toisiinsa rohkeaa optimismia, velvollisuuden- ja omanarvontuntoa. Suomen kielen ja raittiuden viljely sekä Inkerinmaan olojen ja perinteen tutkiminen loivat pohjaa muulle edistykselle. Tieteellinen maailmankuva syrjäytti uskonnollista. Opettajat olivat muokkaamassa inkerinsuomalaisista itsestään tietoista kansakuntaa. He järjestivät iltamia, joissa pidettiin kohottavia puheita ja laulettiin yhdessä. Yhteisyyttä loivat myös Viron mallin mukaan vuodesta 1899 järjestetyt laulujuhlat.

Inkerin vuosinaan Kaapre Tynni huhki opettajan työnsä ohella lehtimiehenä, politiikassa ja vapaassa kansanvalistustyössä. Kaapren omaksumaan kokonaisvaltaiseen kansanvalistustehtävään kuuluivat toiminta raittiusyhdistyksissä sekä esitelmien pito lukemattomissa iltamissa ja aloitteissa kansanvalistusseura Soihdun (1909) ja Inkerin sivistysrahaston (1916) perustamiseksi.

Vastuuntuntoinen, kielitaitoinen ja esiintymiskykyinen Kaapre oli sekä Pietarin suomalaisten työläisten että Hatsinan seudun inkerinsuomalaisten ja venäläisten luottomies. Kaapre edusti heitä ja ajoi heidän asioitaan kansankokouksissa ja kunnanhallinnossa, tehtaili julkilausumia ja aloitteita. Pietarin työläisten kokouksia hän johti vuoden 1905 suurlakon jälkeisinä vuosina, Tsarskoje Selon kunnanhallintoon hän osallistui 1910-luvun alussa. Hatsinan kunnankokouksessa Tynni valittiin maalaishallinnon äänivaltaiseksi ehdokkaaksi.

Venäjän vallankumous helmi-maaliskuussa 1917 mullisti olot. Kevät 1917 oli suurten toiveiden kevät niin koko Venäjänmaalla kuin Inkerissä. Rakennettiin demokratiaa. Yleinen riemu ja usko edistykseen vallitsivat kaikkialla. Inkerissä valmistauduttiin suuriin kansallisiin tehtäviin. Inkeriläisten ensimmäinen edustajakokous oli valinnut huhtikuussa Kaapre Tynnin Kolppanan seminaarin johtajaksi. Kevään ja kesän edustajakokouksissa Kaapre piti puhetta ja hänet valittiin inkeriläisten johtomieheksi, keskustoimikunnan puheenjohtajaksi.

Inkeriläisten oli Kaapren mukaan ryhdyttävä ajamaan kansallista itsehallintoa uuden, kansanvaltaisen Venäjän yhteydessä. Yhteistyön välttämättömyys ajoi yksityisten maailmankuvien yli. Vuoden 1917 radikaali ei ollut enää vuoden 1905 radikaali. Toiveet kaatuivat 1918, kun bolševikit ottivat vallan Inkerinmaalla ja oloja ryhdyttiin järjestämään bolševikkikomennon mukaisesti. Myös Kolppanan seminaarin johtaja joutui silmätikuksi. Bolševikit määräsivät Kaapren vangittavaksi ja hän joutui pakenemaan. Hän siirtyi Pietarista salareittejä Suomeen huhtikuussa 1919 ja asettui Helsinkiin opettajaystävän luo. Hänen tarkoituksenaan oli pyrkiä Suomen kansalaiseksi ja saada perheensä kuljetettua Inkeristä turvaan.

Viimeisessä kokoelmassaan Vuodenajat Aale Tynni julkaisi muistorunon omasta äidistään, lempeäsilmäisestä neidosta, joka katseli portailta kirkkojen kullattujen sipulitornien kimallusta ja jonka sielun läpi oli miekka käyvä. Sylissä oli mustat myötäjäiset.

Mustat myötäjäiset saivat monet muutkin Inkerin neidot, kun Venäjän vallankumous mullisti Inkerinmaan rauhallisen kehityksen ja maa joutui sotatantereeksi puna-armeijan ja kenraali Judenitšin valkoisen armeijan välisissä taisteluissa. Bolševikkivallankumouksen hyrskyissä Lilja ja Kaapre Tynnin perhe huuhtoutui joulukuussa 1919 kotikonnuiltaan pakolaisiksi Suomeen. Saman kohtalon kokivat monet heidän sukulaisensa ja ystävänsä, yhteensä Suomeen tuli noin 8.000 inkeriläistä pakolaista, lisäksi venäläisiä ja karjalaisia tuli tuhatmäärin. Ne jotka jäivät Inkeriin, kuten esimerkiksi Lilja Tynnin äiti, katosivat Stalinin vainoissa, ammuttiin ojanpenkkaan tai pantiin Siperiaan menevään junavaunuun.

Vanhemmistaan Aale kirjoitti: ”toinen oli kuin leiskuva tuli, toinen kuin tyynesti virtaava vesi”. Kaapre-isä oli avoin, rohkea ja helposti innostuva. Lilja puolestaan pidättyväinen ja sulkeutunut siinä mielessä, ettei hänen ollut helppo tunteistaan puhua. Häntä ei ollut helppo päästä lähelle. Itsessään Aale tunnisti nämä molemmat puolet.

Inkeriläinen koti Suomessa

Tynnin emigranttiperheen koti perustettiin Pukinmäkeen, jonne nousi sukulaisten hartiavoimin Terijoelta siirretty huvila, joka sai nimekseen Oma kontu. Mutta jo muutaman vuoden päästä Kaapre Tynni onnistui ostamaan, toki suuresti velkaantuen, Aalen mukaan ”Pukinmäen kauneimmalta paikalta” Sinivuorentieltä huvilan, jossa perhe asui kaikkien lasten koulunkäynnin ajan. Pukinmäki oli siihen aikaan Helsingin pitäjää, lähes maaseutua, josta Helsinkiin kuljettiin junalla.

Perheen asettumista Suomeen helpotti olennaisesti se, että Kaapre Tynnillä oli loppututkinto Helsingin yliopistosta ja opettajan pätevyys myös Suomessa. Kaapre elätti suuren perheensä opettajanpalkallaan rehkien yhtä aikaa kolmessakin koulussa, jopa 50-60 työtunnin viikkoa. Lilja hoiti kotia ja suurperheen taloutta. Huvilatontilla viljeltiin monenlaista syötävää, lisää ruokaa saatiin metsästä. Perhe keräsi sieniä ja metsämarjoja myyntiin asti. Tontille nousi myös pikkuhuvila, jossa pidettiin vuokralaisia.

Opettajaperheen kaikki lapset pantiin oppikouluun. Aale meni vanhempien siskojensa tavoin Helsingin Suomalaiseen Tyttökouluun, Tyttönormaalilyseoon, josta hän tuli ylioppilaaksi vuonna 1932. Yliopistossa hän opiskeli kotimaista kirjallisuutta ja suomen kieltä valmistuen maisteriksi vuonna 1936. Sen jälkeen hän toimi opettajana, kunnes uskaltautui vapaaksi kirjailijaksi.

Kaapre ja Lilja Tynnin muutkin lapset menestyivät opintiellä, tosin esikoispojan Reinon opinnot keskeytyivät abiturienttikeväänä hänen sairastuttuaan skitsofreniaan. Reino toipui siitä, mutta koulunkäynti jäi. Hän auttoi vanhempiaan maataloustöissä ja myöhemmin elätti itsensä puhelinyhtiön varastomiehenä. Vanhimmasta tyttärestä Martasta tuli englannin ja ranskan lehtori, Katrista lääketieteen professori, Sylvi ja Kerttu valmistuivat apteekkialalle. Nuorin poika Lauri oli talvisodan syttyessä Oulunkylän yhteiskoulun kahdeksannella luokalla. Suojeluskunnan käyneenä hän ilmoittautui vapaaehtoisena asepalveluun ja määrättiin reserviupseerikouluun. Jatkosodassa hän taisteli vänrikkinä inkeriläisrykmentissä, kunnes haavoittui Äänisjärven jäällä 1942. Invalidisoitumisestaan huolimatta Lauri valmistui lääketieteen kandidaatiksi. Samanaikaisesti hän teki Tammelle käännöstöitä ja kirjoitteli aikakauslehtiin novelleja ja tarinoita, salaniemellä August Arkku ja omalla nimellään. Tammen kustantamana ilmestyi 1947 Lauri Tynnin humoristinen jännitysromaani Mies taivaanrannan takaa. Lauri Tynnin kirjallisen toiminnan hiljensivät sodan traumat ja mielen järkkyminen, skitsofrenia.

Aale Tynni ja Martti Haavio Sammatin Sampojuhlilla 1970 yhdessä japanilaisten Kalevalan kääntäjien Midori Watanaken ja Shizuo Takahashin kanssa. Kuva: Esko Silvanto.

Suomessa Kaapre Tynni jatkoi Inkeri-aktivismiaan toimien emigranttien perustamissa Inkerin väliaikaisessa hoitokunnassa ja Inkerin Liitossa ja piti Inkerin asiaa esillä kiertämällä esitelmöimässä Inkeristä. Kun Stalinin tultua valtaan Neuvostoliitosta alkoi

kuulua kauhutarinoita Inkerin pakkokollektivisoinnista ja väestösiirroista, Inkerin Liitto lähetti kesällä 1931 Kaapre Tynnin matkaan etsimään inkerinsuomalaisten autonomialle tukea kansainvälisen politiikan ja diplomatian avulla. Ensimmäisellä matkallaan Virossa, Latviassa, Puolassa ja Tšekkoslovakiassa Tynni tapasi sotilaita, lehtimiehiä ja poliittisia päättäjiä. Varsovassa hän solmi yhteydet Prometheus-klubiin, joka yhdisti Neuvostoliiton diasporaan ajettuja vähemmistökansoja. Toinen matka suuntautui Englantiin ja Ranskaan, joiden lehdet saatiin kirjoittamaan Inkeristä. Reunavaltioyhteistyö Neuvostoliiton naapurivaltioiden kesken näytti aluksi suovan joitain mahdollisuuksia, mutta todellisia edellytyksiä vaikuttaa Neuvostoliiton sisäisiin asioihin ei kuitenkaan löytynyt. Vielä jatkosodan alkukuukausina Tynni elätteli toiveita palata Inkerinmaalle rakentamaan kulttuuriautonomiaa.

Elämäänsä kantavasta kutsumuksesta Kaapre Tynni kirjoitti ystävälleen Aapo Iholle 1.1.1935 seuraavasti: "Totisesti siitä asti kun lähdin seminaarista v. 1900, ylin ja kaiken käsittävä harrastukseni oli tämä kansamme asia. Se täytti elämäni. Yksityinen elämäni sai sopeutua sen työn puitteisiin, jota tämä harrastukseni velvoitti tekemään. Näin on ollut siellä, niin on, vaikka muuttuneissa oloissa, laita täällä."

Venjoen mummo, Aalen äidinäiti Anna Piipponen tyttärensä Alman kanssa vierailulla Omassakonnussa 1923. He palasivat Venjoelle eivätkä päässeet enää Suomeen. Tynnin perhe on kasvanut täysilukuiseksi. Vasemmalta edessä Liljan veli Väinö Piipponen, Sylvi, Kaapre sylissään Lauri, Lilja sylissään Kerttu, Anna Piipponen; takana Martta, Reino, Katri, Aale ja Liljan sisar Alma Piipponen. Kuva: Wladimir Schohin

Kolppanan seminaarin vanha rakennus, Tynnin viimeinen koti Inkerissä. Kuva: Museovirasto.

Omat muistikuvani isoisästäni ovat vähäisiä. Hän oli pitkä, suoraryhtinen laiha mies, jolla oli runsas musta tukka, vain viikset olivat harmaantuneet ja muuttuneet valkoisiksi. Muistan hämärästi hänet Seipistöstä, Järvenpäästä, maatilalta, jonka hän oli hankkinut talvisodan ja jatkosodan välisenä aikana, kyllästyneenä jatkuvaan elintarvikepulaan. Seipistön maatila oli erilainen kuin isäni vanhempien pohjoiskarjalainen maatila Enon Revonkylässä. Seipistössä viljeltiin kaalia, tattaria, virnaa ja härkäpapua ja oli hevonen kuten Enossakin. Tiloilla pidettiin kanoja, lehmiä, lampaita ja sikoja, mutta Seipistön pihapiirissä oli lisäksi hanhia, kalkkunoita ja mehiläispesiä. Maanviljelystöistä huolimatta isoisä hoiti samanaikaisesti toista leiviskäänsä, opetusta helsinkiläisissä kouluissa.

Viimeiset vuotensa 50-luvulla isoisäni asui huvilanomistajana Oulunkylän Patolassa yhdessä mummon ja vanhimman poikansa kanssa. Kotieläimistä olivat jäljellä enää mehiläiset, joista hän esitelmöi innostuneesti. Kirjahyllystä löytyivät Suomen kansan vanhat sadut, joiden syöjättäret ja pahat noidat vetivät puoleensa. Olin 9-vuotias, kun isoisä kuoli 1953.

Satuun vangittu Tuhkimo ja Lindblad

Runoilijana ennen sotaa aloittanut Aale Tynni jatkoi 30-luvun vahvaa mitallista runoperinnettä Kailaan ja Sarkian linjalla. Esikoiskokoelmaa seuranneissa kokoelmissa sota-aika on läsnä allegorisoituneena kosmisiin näkyihin ja keskiajan ja antiikin motiivein kuolemantanssiin, karnevaaliin ja aurinkovaljakon taitamattomaan ajajaan, joka on vaarassa suistaa maan radaltaan.

Välirauhan aikana Aale avioitui opiskelutoverinsa, valtionarkiston virkamiehen ja historiantutkijan Kauko Pirisen kanssa (myöhemmin kirkkohistorian professori). Tästä avioliitosta syntyi kolme lasta. Äitiyden kokemus ja lasten syntymät olivat Aalelle voimakkaita elämyksiä ja innoittivat runoihin, joiden realistinen ja biologinen pohjavire olivat uutta lapsilyriikassa. Ne sävyttävät palkittuja kokoelmia Lehtimaja ja Soiva metsä.

Soivan metsän runosikermien syntymän herkistynyttä kirjoitusjaksoa Aale luonnehti elämänsä tärkeimmäksi. "Se oli ikään kuin sellainen hetki, jolloin minulle annettiin näkemisen kyky, jolloin tulin tajuamaan, että lyyrikon kyky on ihan verrattavissa siihen, mitä sibyllat kolmijalallansa istuen kokivat."

Samaan aikaan Aale tuli tietoiseksi oman avioliittonsa vaikeuksista ja sairastui puoli vuotta kestäneeseen masennukseen. Hän nousi siitä naisverkostonsa, ystäviensä avulla. Hän liittyi naistaiteilijoiden perustamaan Minna Canthin seuraan ja tuli valituksi Suomen kirjailijaliiton johtokuntaan. Minna Canthin seuran jäsen hän oli kuolemaansa asti ja toimi 25 vuotta seuran puheenjohtajanakin. Myös Kirjailijaliiton johtokunnassa hän toimi pari vuosikymmentä edeten varapuheenjohtajaksi.

Aale oli 40-luvun lopulla juhlittu runoilija, jonka runoja kuultiin monien lausujien ohjelmistossa. Vapaamittaisen lyriikan läpimurto 1950-luvulla merkitsi kuitenkin samalla Tynnin edustaman mitallisen runouden kriisiä. Mitallinen runous sysättiin syrjään ja moni aiemmin tuottelias runoilija vaikeni. Aale ei antanut periksi vaan lähti ajan paineessa muuttamaan tyyliään. Myöhemmin hän palasi takaisin hänelle luontaiseen laululliseen ja mitalliseen runontekoon.

Lauri Tynni

Mitallisen runouden kriisin seurauksena Aale laajensi työsarkaansa kirjailijana ja hänestä sukeutui lastenkirjailija sekä monipuolinen kääntäjä, joka välitti eri aikojen ja kielten runoutta suomeksi. Mitallinen, loppusointuja käyttävä ja yleensä rytminen runous löysi turvapaikan lastenkirjallisuudesta.

Tutustuminen WSOY:n kirjalliseen johtajaan Martti Haavioon oli kohtalokas molemmille kirjailijoille. Martti Haavio oli jo työnsä puolesta Aalen runojen editori ja puolestapuhuja. Aale puolestaan oli nuoresta pitäen ihaillut P. Mustapään (Martti Haavion) runoutta. Molempia yhdisti myös rohkea isänmaallisuus sodan jälkeisessä vasemmistolaisessa ilmapiirissä – ja inkeriläisyys. Martti Haavio oli kansanrunouden tutkijana syvällisesti perehtynyt Inkerin kansanrunoihin ja viehättyi nuoreen inkeriläissyntyiseen runoilijaan. Aalen ja Martin editorisuhde tiivistyi vastavuoroiseksi ja ystävyys rakkaudeksi.

Molemmat olivat tahoillaan naimisissa eivätkä nähneet yhteistä tulevaisuutta muussa kuin runouden maailmassa. Aale Tynnin Ylitse vuoren lasisen -kokoelman runoissa Martti on kaikkialla läsnä, se on täynnä heidän ilon ja tuskan katkeransuloista rakkauttaan. Vain varjoja tai

unikuvia toisilleen ovat satuun vangittu Tuhkimo ja prinssi. 'Tuhkimon paossa' kuvataan prinssiä: "Hän on varjo vain, hän on laulu vain, / hän on unta Tuhkimon." Ja Orfeus kuvailee itseään: "Olen laulusi sun, olen toivosi sun, olen tieto viimeinen."

Haavion puolison Elsa Enäjärvi-Haavion sairastuminen syöpään ja kuolema 1951 muutti tilanteen. Aale Tynnin lähes kymmenen vuotta kestänyt piinallinen avioeroprosessi käynnistyi. Vihdoin vuonna 1960 Aale ja Martti saattoivat mennä naimisiin ja alkoi heidän yhteinen onnellinen liittonsa, joka päättyi Haavion kuolemaan 1973.

Myöhemmin Aale ei lakannut puhumasta miehensä merkityksestä vaikutteiden antajana. Hän seurasi läheltä Haavion tutkimustyötä ja sai runoudelleen virikkeitä kansanrunoudesta ja siitä henkisestä aarteistosta, jota kansanperinne merkitsee. Haavion kertomat tarinat jäivät Aalessa itämään ja muuntuivat runoksi, ne olivat hänelle uutta ja innostavaa. Liian tuttu asia ei sovellu runon aiheeksi, sanoi Aale, mutta uusi herättää mielikuvituksen ja viehättää.

Vastaavasti Aale soi ajatusten kaikupohjaa Martille. Akateemikkovuosinaan Haavio loi kansanrunouden pohjalta entistä rohkeampia menneisyydenkuvitelmia. Aalelle hän omisti inkeriläisten rituaaleja käsittelevän teoksensa Kuolematonten lehdot (1961).

Martin ateljeekritiikki oli Aalelle merkitsevämpää kuin kenenkään julkisuuden kriitikon arvostelu. Hän opetti Aalen olemaan kiinnittämättä huomiota siihen kielteiseen suhtautumiseen ja välinpitämättömyyteen, jopa ivaan, joka muotisuuntien vaihdellessa tulee useimpien kirjailijoiden osaksi, jos he pitkään pysyvät kirjallisessa työssä.

Kirjoittaja on Aale Tynnin tytär ja on kirjoittanut yhdessä poikansa, dosentti Mikko-Olavi Seppälän kanssa äitinsä elämäkerran **Aale Tynni - Hymyily, kyynel, laulu** (WSOY 2013)

Aale 1965. Kuva: T. Nousiainen.

KIRJAILIJA JA AKATEEMIKKO

Aale Maria Tynni-Haavio 1913–1997

- Julkaisi 15 runokokoelmaa vuosina 1938–1987.
- Kootut runot uusin painos 2013.
- Lastenkirjoja mm. Satuaapinen, Heikin salaisuudet sekä yhdessä Martti Haavion kanssa useita kansakoulun lukukirjoja.
- Asiaproosaa mm. Olen vielä kaukana. Martti Haavio – P. Mustapää 20-luvun maisemassa (1978) Inkeri Inkerini (1990); postuumina Kuva kaivattuni. P. Mustapään runojen taustaa (2005).
- Käännöstöitä mm. Tuhat laulujen vuotta, Tulisen järjen aika, Ibsenin Brand, Shakespearen Sonetit, W.B.Yeatsin Runoja sekä Eddan sankarunot ja Eddan jumalrunot.
- Lukuisia koti- ja ulkomaisia palkintoja ja kunnianosoituksia, mm. kunniatohtorin ja akateemikon arvo, Henrik Steffens –palkinto, SVR I ja Pro Finlandia –mitali.

ETSITÄÄN

Eino Väärä ja siskonsa Eila Kivikankare etsivät sukulaisia

Eino:
Itse olen syntynyt Suomessa, mutta edesmenneet vanhempani olivat Inkeristä. Osa sukulaisista elää siellä vieläkin, vaikka heidän olinpaikoistaan on kovin vähän tietoa. Olisi hienoa jos jotain kautta saisi tietoa. Vanhempamme olivat Juho ja Maria Väärä os. Kirppu ja asuivat Liissilässä, Sieltä he lähtivät sotaa pakoon ja päätyivät monien mutkien (Viro) kautta Hankoon. Sieltä he päätyivät Kauhajoelle, missä minä olen syntynyt v. 1945. Sieltä muutettiin v. 1946 Turkuun.

Eila kirjoitti:
Veljeni edellä kertoikin tärkeimmät tietomme. Minäkin olen syntynyt Suomessa, v. 1949 Turussa. – Joskus kauan sitten yritin saada selville juuriamme, mutta aika mahdottomalta tuntuu. Harmi, sillä kun itselle tulee ikää, alkaa suku kiinnostamaan yhä enemmän ja harmittamaan, kun ei siitä mitään tiedä. Isämme oli syntynyt 1905 ja äitimme 1914.

Yhteydenotot Eila Kivikankare:
eila.kivikankare@gmail.com
Tai
Eino Väärä: einovara1@gmail.com

LYHYESTI

Tiedoksi seuraava kirja:
Jalkanen Esko:
Skuoritsan papit sekä seurakunnan historiallisia vaiheita vuosina 1624-2001.
Skuoritsan työ-toimikunta, 2002.

Suomen Inkeri-liitto järjestää Inkerin kansallislinnun ja kansalliseläimen (ei kotieläintä) valinnan.
Ehdotuksesi voit antaa lähettämällä viestin sähköpostiin alinasinikka@gmail.com tai tekstiviestin puhelimeen +358 40 743 7042 toukokuun loppuun mennessä.

ISÄNI PIENEN MATKALAUKUN SALAISUUS osa I

Adoptiolapsen ryöstö suomalaisilta vanhemmilta – ja kuinka Suomi sai omansa takaisin

Nina Heikkinen

Toisesta maailmansodasta tuli miljoonille ihmisille suuri tragedia. Minun isäni kohtalo oli pieni pisara kyynelten valtameressä. Haluan kertoa tämän pienen Adolf-pojan selviytymistarinan. On vuosi 1941, hän täyttää pian 9, ja on rakas lapsi isälle ja äidille. Hänellä on isoveli, monta serkkua ja kaveria. Ja nyt juuri alkoi kesäloma!

Kaikki muuttui hetkessä, kun sana ”sota” tarttui ihmisten huulille. Adolfilta oli ensin ammuttu isä, sitten vangittu isoveli ja viety tuntemattomaan. Äiti ja Adolf-poika muiden sukulaisten kanssa lähtivät Viroon ja päätyivät kokoamisleiriin. Kaikki kärsivät nälästä ja sairauksista. Pienikokoisena poika tilaisuuden tullen pääsi piikkilangan alta perunapellolle kaivamaan perunoita. Miten hänen äitinsä onnistui laittamaan niistä ruokaa, en osaa edes kuvitella.

Pian äiti sairastuu ja kuolee. Minun pieni sankarini jää täysin orvoksi. Silmien edessä hänen rakas äitinsä heitetään muiden kanssa joukkohautaan. Nälkäisenä, kylmissään ja peloissaan, hän on sodan keskellä... Mikä voisi olla kamalampaa? Mutta se on vasta alkusoittoa sodan kauheuksille.

Monien kärsimysten kautta, keväällä 1943 poika pääsee Punaisen Ristin kautta Pohjanmaalle Vilho ja Emmi Panulan perheeseen, johon kuuluu neljä tytärtä: Sylvi, Eeva, Eila ja Saara. He kaikki ottavat pojan avosylin vastaan. Rakkaudella ja maalaisruoalla heidän onnistui lihottaa poika normaaliin kuntoon.

Pieni kaveri pääsee kouluun ja hänellä on taas perhe ja kavereita. Uudet vanhemmat panevat vireille adoptiohakemuksen, mutta asiaa ei ehditty käsitellä valmiiksi, kun rauha Neuvostoliiton ja Suomen välillä solmittiin syksyllä 1944.

Tammikuun alussa 1945 tuli määräys Adolfin palauttamisesta Venäjälle. Kello 10:ltä tuli ehdoton määräys: illalla piti olla rautatieasemalla. Se oli murheen päivä koko perheelle. Itku ja epätoivo valtasivat pojan sielun... Orpolapsi lähti uusine kenkineen ja takkeineen takaisin Venäjän puolelle. Taskussa oli pieni joka pojan puukko ja repussa korppuja, kirjekuoria, postikortteja postimerkkeineen ja vielä ties mitä, mitä vanhempien oli onnistunut hankkia Adolfille, ennen kuin hänet annettiin tuntemattoman luisiin käsiin.

MATKALLA TUNTEMATTOMAAN

Adolf kirjoittaa postikortin 13.01.45 Helsingistä: ”Herra Vilho Panulalle. Hyvä isä! Olen saapunut määränpäähän. Matka sujui hyvin.” Mutta oli jatkettava eteenpäin – kohti Venäjää, ja seuraava postikortti oli postitettu Vainikkalasta 15.01.45 ja osoitettu:

”Rouva Emmi Panulalle. Junassa. Hyvä äiti! Terveisiä junasta. Voin hyvin. Terveisin Aatto.”

Muiden inkeriläislapsien joukossa Adolf oli viety Jaroslavin alueelle orpokotiin. Pian poika kirjoitti jo oikean kirjeen, ja postin leimassa heikosti pystyy erottamaan päivämäärän: joko toinen tai kolmas kuukausi vuonna -45,mutta toisella puolella lihava leima ”Sota- sensuuri 19/M”. Adolf kirjoittaa:

”Terveisiä paljon täältä Venäjänmaalta teille kaikille. Minulla on hyvin ikävä Suomeen. Kuinka voitte siellä kotona? Minä voin erinomaisesti. Me olemme lasten kotis. Meität pannaan vissiin kouluun. Täällä on kylmät ilmat. Täällä on paljon muitakin inkeriläisiä. Nyt on sunnuntai, kun kirjoitan tätä kirjettä. Meität on luvattu vietä Pietariin. Sitten meität tuotaan Suomeen, kun sota loppuu. Nyt on kai paras lopettaa tämä kirje, sillä minä en keksi muutakaan. Kirjoitakaa sitten pian, sillä minulla

on kovin ikävä. Terveisiä teile kaikille lähettää Aatto."
Toinen kirje lähtee 18.4.45, kolmas 13.3.46 ja viimeinen 26.5 46. Se on seuraava:

"Rakas äiti! Sydämeliset terveiset täältä kaukaa Venäjään maalta. Kiitoksia paljon kirjestä, jonka sain teiltä juuri äskettäin. Tulin kovin iloiseksi kun sain tietä, että tee saite minulta kirjeen. Minä olen monta kirjettä teile kirjotanut, mutta en tiedä miksi ne ei ole teile saapuneet. Minä sain teidän paketin, lastenkoti maksoi siitä paketista 350 ruplaa. Täälä on tullut kevät, koivut ovat jo hiiren korvalla. Kokonaisen talven olen käynyt Venäjän koulua. Täältä Selosta on paljon inkeriläisiä mennyt Viroon, minäkin yridän pästä tänä kesänä pois Selosta. Koulu on loppunut. Täällä on ruvettu jo istuttamaan peruna. Tänään valokuvattiin lastenkotissa lapsia, minäki pääsin kuvan. Kun valokuvat tulevat valmiksi niin lähetän teilee myös yhden kuvan. Minulla on kovin ikävä Suomeen, joka kerta kun rupean muistelemaan Suomesta, niin tulee kyneleet silmiin. Täytyy kai lopettaa tämä kirje. Sanokaa paljon terveisiä Keturilaan mummolle, Esalle ja Lealle ja kaikille tuttaville. Erityisen paljon terveisiä teile ja kaikelle kotiväelle. Onnitteleen Eevaa ja toivon hänelle menestykselistä elämää. Lopuksi toivon, että pian tavattaisimme toisemme. Minulla on silmät taas tullet kipeiksi. Enoni lähetää teille kaikille paljon terveisiä. Moniin terveisin Aatto Heikkinen"

Näistä kirjeistä näkyy pojan kodinkaipuu ja toive päästä takaisin läheistensä luo. Ja Adolf päättää toteuttaa sen omin voimin! Yksinkertaisesti hän karkaa ja pakenee ensiksi metsiä pitkin, marjoja syöden ja peltojen reunoilla juosten. En tiedä kuinka pitkälle hän on päässyt, mutta tärkeäksi jää yritys, ja isäni kasvava selviytyjän luonne. Hänet saatiin kiinni.

Ammatiksi pojalle määrättiin vuonna 1948 peltiseppä-hitsaaja ja sen mukaan hän suorittaa ammattikoulun opinnot ja vuonna 1950 saa työpaikan isolla puimuritehtaalla Venäjän eteläpuolella, kaukana rakkaaksi tulleista ihmisistä.

Tällä kertaa Adolfilla on samasta orpokodista kaksi kaveria, jotka myös saivat työpaikat tehtaalta. He ovat tyttö ja poika, kaksi samanikäistä nuorta. Tulevaisuudessa heistä tulee perhe ja tytöstä pikkusiskoni kummi. Isä jää 33-vuotiaaksi poikamieheksi.

En tiedä paljon tästä jutusta, paitsi sen, että isäni poikakaveri myös oli inkeriläinen, mutta etu- ja sukunimensä olivat venäläisiä. Kuulin äidiltäni, että hän on vaihtanut nimensä. Isäni kaikki tunsivat nimellä Anatolij Pavlovin poika. Yhteys Suomeen on katkennut monien vuosien ajaksi. Epäilen, ettei kirjeitä vain päästetty lähtemään perille KGB toimesta. Isäni suomen kielen taito näinä vuosina kuihtui olemattomiin.

HUOLI ADOLFIN KATOAMISESTA

Punaisen ristin kautta vasta 60-luvulla Panulat saavat vihdoinkin tietää, että Adolf on elossa, ja kirjeenvaihto alkaa uudestaan. Kielen kanssa on ongelmia ja joudutaan pyytämään kääntäjän apua. Venäjällä on "suojasää"-ilmiö, ja Adolf pääsee matkustamaan Leningradiin vuonna 1961, missä hän tapaa Saara-siskonsa.

Seitsemänkymmentäluvun puolivälissä Moskovassa Metropolhotellissa, minä, 11 vuotias tyttö, isäni seurassa saan tutustua isoon joukkoon hymyileviä ihmisiä. He ovat sekä vanhoja että nuoria ja puhuvat aivan ihmeellisellä kielellä. Mutta se ei estänyt jo silloin ystävystymästä yhden nuoren tytön kanssa siitä joukosta. Vaihdoimme ensin kirjeitä, ja myöhemmin meistä tuli parhaat ystävät. Vielä yksi muisto tuosta tapaamisesta – pieni pala tummaa mallasleipää juustoineen ja Fanta-limsaa! Maku oli aivan eri planeetalta! Tämä kaikki tapahtuu myöhemmin, nyt isäni vasta tutustui minun tulevaan äitiini.

Isä ja äiti olivat töissä samalla tehtaalla ja menivät naimisiin vuonna 1963. He vuokrasivat itselleen yhteisen pikkutorpan kaupungin laidalta ja saivat seuraavana vuonna Nina-tytön. Vanhempieni työ oli kolmivuoroinen ja äitiysloma kahden kuukauden pituinen. He yrittivät omien kykyjensä mukaan hoitaa minua vaihtamalla työvuorot sillä lailla, että joku olisi aina kotona minun kanssani. Aina se ei onnistunut, niin kuin monilla muillakin tehtaan nuorilla vanhemmilla.

Hattu kädessä Kauhajoella vähän ennen lähtöä Neuvostoliittoon.

Tilanteen helpottamiseksi tehtaan pääporttien yhteydessä oli lastenhuone, missä vauvat odottivat jomman kumman vanhempiensa tuloa, kun heillä vaihtuivat vuorot. Äidit myös kävivät siellä imettämässä vauvojansa tauoilla. Vaippoja silloin ei ollut ja se teki koko jutun aika haastavaksi kaikille osapuolille! Sellaista ei voi kukaan kestää kauan.

Puolivuotiaana pääsin mummoni ja vaarini luo kahdeksi vuodeksi. He asuivat pienessä kaupungissa omakotitalossa 3 tunnin junamatkan päässä Rostovista.

Äitini isoveli perheineen asui heidän luonaan. Vanhempani saivat minulle paikan ympärivuorokautisesta lastentarhasta. Se tarkoitti sitä, että lapset olivat hoidossa 24 tuntia 5 päivän ajan ja heidät haettiin kotiin viikonlopuksi. Ihan ymmärrettävää, etten halunnut mennä sinne, ja kun mummon ruoalla minusta oli tullut vahva ja kovaääninen, se koitui ongelmaksi. Äiti kertoi, että minun ensimmäinen sanani ei ollut äiti tai mummu, vaan ”ite”.

En muista, miten äitini pärjäsi, mutta kun oli isän vuoro viedä minut hoitoon, hän osasi tehdä siitä pienen seikkailun! Osa reittiä ratikalla ja loppumatka kävellen eri katujen kautta, se sai minut unohtamaan minne olimme menossa. Isä vei huomioni muualle ja kuvittelin, että tällä kertaa me ihan varmasti pääsemme vaikka karusellipuistoon tai mummon luo! Ihmettelin ja harmistuin joka kerta, kun matkamme loppujen lopuksi päättyi aina tarhan muuriaidalle… Uskoin, koska osasihan isä keksiä hauskoja juttuja. Yksi niistä oli pupusta, joka silloin tällöin juoksi meidän pihan poikki ja antoi isälle mandariineja omasta pussista. Niitä isäni antoi minulle. Vaikka kuinka yritin katsoa ikkunasta lumen peitossa olevalle pihalle, en koskaan nähnyt kilttiä pupua.

”ensimmäinen sanani ei ollut äiti tai mummu, vaan ”ite”.

Meidän pieni torppa seisoi vuokraemännän tonttipalstan nurkassa. Sen kuntoa kuvailee tämä fakta: syksyllä vanhempani toivat mummolta ja vaarilta ison säkin erinomaisia omia perunoita ja pistivät sen sängyn alle, kun muuta lämmintä säilytystilaa ei ollut. Kun tulimme myöhemmin kotiin uuden vuoden juhlapäivien jälkeen mummolasta, järkytys oli suuri – koko perunasäkki oli jäätynyt kivikovaksi! Vielä monien vuosien päästä äiti oli harmissaan, kun niin hyvä peruna meni pilalle!

Vuokraemäntä asui samalla tontilla, muutaman metrin päässä meidän tuvasta ja ympärillä levittäytyi iso puutarha kasvitarhoineen ja kukkineen. Keskellä kasvoi iso kirsikkapuu. Koska emäntä oli kovin tukeva, hän oli usein pyytänyt isältäni apua sadonkorjuussa.

Isäni osasi kiivetä puuhun, oksat kestivät hänen painoa, koska mies oli oikein laiha. Jos oli viikonloppu ja minäkin olin kotona isän ollessa puussa, silloin tällöin ”vahingossa” putosivat muutamat parhaat kirsikat alas. ”Pikkukettu” oli paikalla ja

Kirjoittaja Nina Heikkinen isän sylissä.

kirsikat oli syöty saman tien!

Eräänä talvena tapahtui hauska juttu. Minulle ostettiin uusi turkkitakki, ja isäni kanssa menimme pulkkamäelle. Mukana meillä oli isohko rautapulkka. Isä istahti perämieheksi, minä pääsin eteen ja pulkka aloitti henkeä salpaavan laskettelun! Loppumatkalla perämieheni teki äkkijarrutusta omien kantapäiden voimin. Pulkka pysähtyi, mutta minä jatkoin matkaani suoraan pikkujokeen.

Vaikka oli talvi, joki ei ollut jäätynyt koska se oli avoin viemärijoki, joka sai alkunsa puimuritehtaan pesutuvista. Tämän ”joen” syvin paikka oli polveen asti, mutta kun yhtäkkiä jouduin sen saippualle haisevaan sameaan veteen, se tuntui pelottavalta.

Kotiin tulimme molemmat läpimärkinä. Isäni juoksi koko paluumatkan henkensä edestä, kun pelkäsi minun jäätyvän kuoliaaksi. En edes vilustanut, mutta uusi takkini meni pilalle ja sitä juttua on aina muisteltu nauraen.

”Isäni juoksi koko paluumatkan henkensä edestä.”

Muistan isäni aina lukemassa sanomalehtiä tai kirjoja. Etten häiritsisi, hän oli antanut kirjoja, sanoen: ”Etsi kuvia!” Ja minä olin etsinyt ja oppinut samalla ensimmäiset kirjaimet, joita piirsin matkimalla sivujen reunoille.

Kun kasvoin kouluikäiseksi, isäni tykkäsi pelata kanssani nappula-peliä shakkilaudalla. Hän pelasi vakavissansa, oli häviämätön, ja nauroi voitolle joka kerta kuin pikkupoika! Minä sen sijaan olin aina hävinnyt osapuoli ja vihainen isälle.

Vielä jäi mieleen isäni kekseliäs temppu saada minut syömään hänen valmistamaansa munakokkelia. Hän sanoi: ”Leikitäänkö teekutsua?” Ja meillä oli kovat pidot ja oikea ruoka nukkeastioilla. Se oli hauskaa, vaikka muistan yhä sen kuivan munakokkelin pahan maun!

Muuten ruokaa laittoi aina äiti: kesällä kerosiinipolttimella meidän pihalla, talvella sisällä hellalla, täyttäen sitä kivihiilellä. Kaikkein eniten isä tykkäsi suolalehtikeitosta. Se oli alkukesän sesonkiruoka ja sitä voimme syödä mielin määrin. Kovalla innolla isä hörppäsi keittoa, istuen puun alla meidän pienen pihan keskellä. Kun lautanen oli tyhjä, hän pyyhki pois hikeä otsalta ja sanoi: ”Niin hyvää, että jopa kulmakarvat hikoili!”

SOTAORPOLLE TYÖSUHDEASUNTO

Tehdas oli tuohon aikaan rakentanut omille työntekijöille asuntoja. Monta vuotta isä oli jonottanut asuntoa ja väitteli asuntojakokomitean kanssa. Isä oli aloittanut uransa tehtaalla vuonna 1950 ja kaksion saimme uudesta talosta vasta vuonna 1972, minun pikkusiskoni syntymän jälkeen.

Isä kävi vuorotöissä, luki innokkaasti parvekkeella istuen ja kertoi meille kotiväelle kuulumisia: tänään, esimerkiksi, hän on kerinnyt tehdä enemmän osia kuin eilen tai siitä, että hänelle on luovutettu oman työn laatuleima. Se tarkoitti sitä, että sen leiman omaava tarkistaa itse oman työnsä laadun, eikä kukaan muu. Joka vuosi isä on ilmoittanut meille kuinka paljon työvuosia hän täytti.

Menneisyydestänsä isä kertoi oikein niukasti. Tiesin, että olohuoneen kaapissa hän säilytti vanhaa, pientä matkalaukkua, jossa oli vain hänelle kuuluvia tavaroita. Isä varjeli sitä koko ikänsä kaikilta. Mutta kun tarkkaava katse oli pois kotoa, minä uskalsin kurkistaa sen sisään. Ja mikä pettymys! Vain hauraita kirjeitä, vanha kirja kummallisella kielellä, kellertäviä valokuvia tuntemattomista ihmisistä... Silloin en tiennyt isäni menneisyydestä juuri mitään.

PIETARHOVISTA PUKKILAAN

Juttu ja valokuva on julkaistu aiemmin Jaakkiman Sanomissa.

Aarno Kaartinen

Jarl Arvid Vilonen ja Anna Vilonen (s. Hytti). Kuva: A Kaartinen

Anna Vilonen (s. Hytti) syntyi vuonna 1925 Neuvostoliiton Pietarhovissa. Lapsuudestaan hän muistaa ajan, jolloin heillä oli oma lehmä. Anna vei maitoa Pietarhovin kaupunginjohtajalle Arbuchoville. Vuonna 1932 kaikki lehmät ja hevoset vietiin pientilallisilta kolhoosiin.

Hyteillä ei ollut edes mahdollisuutta saada maitoa perheen lapsille. Naapurista lainattiin leipää hengen pitämiseksi. Saivat sitten kuitenkin mullikan jonkinlaisena korvauksena.
Perheen isä kuoli vuonna 1939 ja äiti vuonna 1942.

SOTA SYTTYI

Inkeriläisiä nuoria miehiä kerättiin vuonna 1939 talvisotaan Suomea vastaan. Sota päättyi kuitenkin ennen kuin he ehtivät rintamalle. Saksalaiset pommittivat saapuessaan myös Pietarhovin aluetta. Ajettiin kolhoosin lehmät piiloon metsään. Anna ja naapurin tytöt, Hilma, Iita ja Sonja karkasivat piilosta ja hakivat äitinsä ja koko perheen vanhaan Pietarhoviin kotiinsa.
Asuntolan toiseen päähän putosi saksalaisten pommi, mutta se ei pahemmin vahingoittanut ketään.
Saksalaiset miehittivät alueen syyskuun 30. päivänä vuonna 1941. Kaksi sotilasta majoitettiin Hyttien kotiin. Annan kokemuksien mukaan hänellä ei ole mitään pahaa sanottavaa saksalaisista, kaikista puheista ja propagandasta huolimatta. Sotien jälkeen Anna oli asukkiensa kanssa kirjeenvaihdossa ja kävi myös heidän perheittensä luona Travemunden lähellä..

TULO SUOMEEN

Lahteen Anna tuli 19. päivänä elokuuta 1943. Hän oli silloin 14 -15-vuotias. Elämänkumppaniksi löytyi sodan päättyessä vuonna 1947 pukkilalainen Jarl Arvid Vilonen, joka oli sodassa ollessaan haavoittunut Lotinanpellossa. Perheeseen siunaantui neljä lasta Leena, Pentti, Anne ja Marjukka.

Odottaessaan vuonna 1947 vanhinta lastaan Leenaa, viranomaiset tulivat vaatimaan häntä palaamaan Neuvostoliittoon oikein punaupseerin toimesta. Anna pysyi tiukkana ja vastasi hakijoilleen: ”Mie olen naimisissa suomalaisen kanssa, olen myös raskaana ja pysyn täällä”.

Eipä tuohon punaupseerilla ollut mitään sanomista ja niin Annasta tuli virallisestikin suomalainen. Valitettavasti kaikille inkeriläisille ei käynyt yhtä hyvin. Kymmenet tuhannet väliaikaisesti suomalaistuneet vietiin vankileireihin orjatyöhön, joista osa vähitellen Stalinin kuoltua pääsi palaamaan läntiseen Neuvostoliittoon ja lähemmäksi alkuperäistä kotiaan.

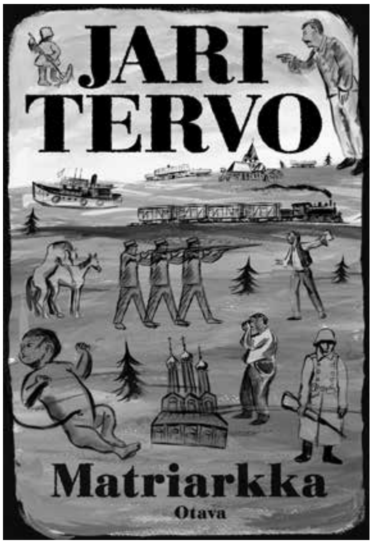
ELÄMÄÄ ETEENPÄIN

Viloset omistivat kuorma-auton, jolla he hiekoittivat Pukkilan teitä talvisin. He vuokrasivat lisää maata. Kotieläiminä oli lehmiä, lampaita, hevonen ja kaikkea muitakin eläimiä, mitä maatiloilla silloin pidettiin. Anna oli töissä Karhun urheiluvälinetehtaalla Monninkylässä, josta hän myös jäi normaalisti eläkkeelle 20 palvelusvuoden jälkeen.

Helppoa ei hänellä ole ollut ja lapsistakin on elossa enää kaksi tytärtä. Nyt tämä pirteä ja hyvämuistinen 91-vuotias leski elelee edelleen kotitalossaan yksikseen muistojensa kanssa.
Sisar asuu Moskovan lähellä ja Anna on häneen silloin tällöin yhteydessä. Vanhin lapsista Leena Kivistö asuu lähellä ja kävi äitiään tapaamassa haastattelun aikana.
Joskus Annalle vain tulee hetkellisesti mieleen omien lapsiensa ja lapsenlapsen poismenot. Katkera hän ei silti ole ja arjen huolet pyyhitään pois huumorilla.

Vielä kerran Matriarkasta

Jari Tervon mestarillista romaania Matriarkka on tämän lehden sivuilla arvosteltu paikoin ankarinkin sanankääntein. Teoksen voi kokea monella lailla, mutta minusta meidän kaikkien tulisi kiittää Tervoa inkeriläisten kansanmurhan tuomisesta suuren (lukevan) yleisön tietoisuuteen. Aiheesta on kirjoitettu vuosien saatossa paljonkin, mutta vasta nyt tieto tavoitti kertarysäyksellä kansan syvät rivit vähintäänkin iltapäivälehtien sivuilla. Matriarkka ei ole uusi Kyynelvaunut eikä sen sitä pidä ollakaan. Tervo kertoo kauniisti ja soljuvasti Aamu Karitsantyttären suvun vaiheista, kahdesta mielivaltaisesta karkotuksesta ja lopulta paluumuutosta. Vääryys, epäoikeudenmukaisuus, tuska ja äärimmäinen kaltoin kohtelu ei jää yhdellekään lukijalle epäselväksi, ei myöskään se, mikä taho näihin kauheuksiin on syyllinen.

Matriarkka on rosoinen, elämänmakuinen, koomisia ja fantastisiakin elementtejä hyödyntävä tarina inkeriläisen Simpukan kylän asukkaista. Se kertoo ihmisistä, ei jostakin myyttisestä, tarunhohtoisesta, jalosta kansasta. Ei sellaista ole olemassakaan. Siksi kenenkään ei kannattaisi kirjaa lukiessaan loukkaantua: näinkö Tervo inkeriläisiä kuvaa? Voihan olla, että ”muistoja tosiasiat eivät turmelleet. Ne valmistetaan eri aineista.” Maailman joka kolkasta löytyy yksilöitä, jotka ovat omaa etuaan tavoitellessaan valmiita muuttumaan Eljas Karjulasta Jevgeni Lebediksi, ampumaan oman isänsä maanpetturina ja äärimmäisessä hädässä lähettämään oman tyttärensä Siperian karuimpaan kolkkaan, kunhan itse pysyy jotenkin leivän syrjässä. Vastapainoksi löytyy hyviä, jaloja ihmisiä – kuten kaikkialta muualtakin. Tervon tekstissä on kieltämättä runsaasti sukupuolisuutta, mutta niinhän se tosielämässäkin taitaa olla: valtakunnan johtavan sanomalehden mielipidepalstalla suomalais(miehet) pohtivat parisuhteen olennaisuuksia melko lailla samassa hengessä. En soimaisi Tervoa hyppijälahkonkaan esilletuonnista: itsensä kuohiminen uskonnon nimissä on tuttua jo muinaisesta Babyloniasta. Onhan pikemminkin kiinnostavaa, että perinne on aikoinaan saanut oman ilmentymänsä myös inkeriläisten parissa.

Matriarkkaa ei kannata eikä saisikaan lukea historiateoksena. Jari Tervo on kuitenkin taustamateriaalinsa lukenut. Se sekä syvä myötätunto inkeriläisten traagisia vaiheita kohtaan huokuu kauniisti ja viisaasti kirjoitetun teoksen jokaiselta sivulta. Ja miten upea onkaan kohtaus, jossa Aamu Karitsantytär ja Ilmari Tynni matkaavat kuohuvaa Jeniseijokea pitkin kohti vapauttaan kuin seppä Ilmarinen kuusen selässä kohti Pohjolaa! Tervo kertoo myös laajemmalti ihmisyydestä ja siitä, että meistä jokainen on omana itsenään kunnioituksen arvoinen. Se on jäänyt pahasti unohduksiin Ilmari Ilmarinpoika Tynniltä, entiseltä inkeriläispojalta ja nykyiseltä Kasper Havulta, ankaralta ja kärkkäästi mielipiteitään laukovalta maahanmuuttokriitikolta. Matriarkka on kirja, joka jokaisen meistä kannattaisi lukea.

Inka Parpola
kaunokirjallisuuden suomentaja
Inkeriläisten viestin päätoimittajan miniä ja ”neljäsosainkeriläisen” äiti

Päätoimittaja kiittää kaikkia aiheesta kirjoittaneita ja toivoo, että asia on nyt meidän osaltamme loppuun käsitelty.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suomen Inkeri-liiton ja jäsenjärjestöjen ohjelmatietoja keväälle 2017

Suomen Inkeri-liitto ry

Seuraavat kaksi tapahtumaa ovat Inkerikodissa, osoitteessa: Käpylänkuja 1, 00610, Karjalatalo, 2.krs. Bussit 52, 56, 65 ja 69. Lähin pysäkki Väinölänkuja, 200 m Karjalatalosta.

1) Kevään viimeinen Inkeri-iltapäivä, Karjalatalon 2.krs, Inkerikoti **La 8.4.** Muistellaan 1940-luvun suuria ”kansanvaelluksia” alueeltaan pienentyneessä Suomessa. **Karjalan siirtoväen asutuksesta ja kotoutumisesta** uusiin oloihin kertoo historian dosentti **Silvo Hietanen**. Kutsukaa mukaan myös 1940-luvun karjalan evakoita! **Toivotaan Inkerin suomalaisten ja Suomen karjalaisten välistä keskustelua kokemuksistaan.**

2) Perinteiset **Inkerin sukututkimuspäivät** 22. - 23.4.2017 (la - su) 9-17 Inkeri-kodissa Karjalatalolla. Paikalla on useita sukututkijoita auttamassa aloittelijoita sekä tukemassa pitemmälle ehtineitä sukututkimuksesta kiinnostuneita.

Matka Hankoon la 6.5.2017
Aikataulu
klo 08.00 Lahti, linja-autoaseman turistipysäkki (vanha)
klo 09.00 Hyvinkää, Hämeenkatu 14
klo 09.45 Vantaa, Tikkurila / Unikkotie 5
klo 10.15 Helsinki, Mikonkadun turistipysäkki
klo 10.45 Espoo, Suvelan kappeli / Kirstintie 24
klo 12.00 Hanko
klo 16.00 paluu Hangosta siten, että ensin ajetaan Lahteen ja viimeisenä Helsinkiin. Espoolaiset jatkavat tästä omin neuvoin koteihinsa.

Liikennöitsijänä toimii Lehtimäen tilausajot.
Ohjelma - oppaana Hangon museoasiantuntija Marketta Wall.
Ruokailu Klo 12, Ravintola På Kroken, Tegelbruksvägen 12, 10900 Hanko
Uusi hautausmaa, osoite: Itäinen Puistotie 11, 10960 Hankopohjoinen.
Kunniakäynti muistomerkillä, joka on perustettu Hangon leirillä kuolleiden yli 100 inkeriläisen muistolle.
Leiritalot: Niitä on ainakin kolme. Onko mikään enää paikallaan?
Hangon satama, osoite Länsisatama.
Onko Paldiskista Hankoon tulleilla muistikuvia satamasta? Mikä on entistä, mikä on muuttunut?

Matkalla ei ole välipalataukoja. Jokainen varaa syömistä ja juomista oman tarpeensa mukaan.

Hinta, joka sisältää matkat, lounaan ja opastuksen, kerätään bussissa. Maksun suuruus riippuu matkustajien määrästä seuraavasti:
- 50 henkilöä/35 €
- 40 henkilöä/40 €
- 30 henkilöä/45 €
- 20 henkilöä/50 €

Matkan johtajina toimivat Alina-Sinikka Salonen ja Pirkko Koso.

Ilmoittautuminen 30.3. mennessä. Se tapahtuu mielellään seurojen kautta. Seurat ottavat halutessaan nimet muistiin, ja lähettävät **lukumäärän** toiselle matkanjohtajalle, Pirkko Kosolle, pirkko.koso@pp1.inet.fi, p. 0408446965. Seuroihin kuulumattomat ilmoittautuvat suoraan Pirkolle. Jos matkalle lähtö on riippuvainen hinnasta, niin tilannetta voi tiedustella pari päivää ennen matkaa. **Ilmoitathan myös mahdollisesta ruokarajoituksesta!**

Tule rohkeasti mukaan, älä bussimatkan pituutta pelkää! Kaikki on suhteellista. Jos olisi kyseessä matka Inkerinmaalle, istuisimme pitemmän matkan bussissa, ennen kuin olisimme edes perillä. Olisi hienoa saada KAIKKI Etelä-Suomen Inkeri-kerhot samalle matkalle! Turkulaiset voisivat tulla omin avuin ja tavattaisiin esimerkiksi På Krokenissa.

Matkalla voidaan laulaa yhteislauluja, kertoa tarinoitamme, järjestää tietokilpailuja. Kirja-arpajaiset ovat ohjelmassa. Samoin takataskussa on erilaisia videoita.

Matka Tarttoon 3. – 5.6.2017
Lauantai 3.6.
10.30–12.30 Laivamatka Helsinki-Tallinna Tallinkin M/S Megastarilla
Laivalla buffet-aamiainen
Matka Tarttoon ja majoittuminen Pallas-hotelliin
Omatoimista tutustumista Tarttoon
Klo 17.30 Lähtö illanviettoon Inkerin maja, Veski 35,
Iltapalaa tarjotaan ja on myös ostettavana

Sunnuntai 4.6.
08.00 –11.00 Aamiainen hotellissa
10.00 –12.00 Opastettu kiertoajelu Tartossa
12.00 Jumalanpalvelus Pietarin kirkossa, jonka jälkeen kulkueena (myös bussilla pääsee)
13.00 Juhlat Viron uuden kansallismuseon pihalla Muuseumintie 2
- Mahdollinen museon esittely, maksaa 10 €
- Konsertti + jatkotanssit

20.00 Illallinen hotellin ravintolassa

Maanantai 5.6.

07.00 –10.00 Aamiainen hotellissa

10.00 – Halukkaat voivat vierailla Tiedekeskus AHAA-ssa omakustanteisesti (lippu 13 €)

12.00 Hotellihuoneiden luovutus

12.30 Pubi Õlle taressa arkilounas, johon kuuluu kahvi/tee

15.00 Lähtö Tallinnaan, jossa mahdollisuus ostoksiin

19.30 –21.30 Laivamatka Helsinkiin Tallinkin M/S Megastarilla Buffet-illallinen laivalla

Matkan hinta per henkilö

320 €, edellyttäen ryhmässä min. 21 matkustajaa.

305 €, edellyttäen ryhmässä min. 26 matkustajaa

H1-lisä 53 €.

Hintaan sisältyy:

- Matkustajaliput kansipaikoin Helsinki-Tallinna-Helsinki Tallinkin m/s Megastarilla
- Laivalla myöhäinen buffet-aamiainen Hel-Tal ja buffet-illallinen Tal-Hel suunnalla
- Majoitus kahden hengen jaetussa huoneessa aamiaisineen
- Bussi kolmena päivänä ohjelman mukaisesti
- Suomenkielinen opas kiertoajelulla Tartossa 4.6.
- Illallinen 4.6 ja arkilounas 5.6.

Ilmoittautuminen Alina-Sinikka Saloselle **viimeistään 20.4.2017** alinasinikka@gmail.com tai postikortilla tai kirjeellä Alina-Sinikka Salonen, Metsäpurontie 17 D 58, 00630 Helsinki. Seuraavat tiedot ilmoitetaan: nimi, syntymäaika, osoite, sähköpostiosoite, puhelin, **mahd. ruokarajoite.**

Ilmoittautuessa maksetaan ennakkomaksuna, (jota ei peruutuksen sattuessa makseta takaisin) 50 €, loppumaksu viimeistään 20.4.2017. Maksu suoritetaan silloin halvemman hinnan mukaan. Tarvittaessa matkustaja maksaa 15 € lisää matkan aikana.

Maksu suoritetaan Suomen Inkeri-liiton tilille FI51 8000 1200 3063 64. (Huomaa, että tilinumero on toinen kuin aiemmilla matkoilla!)

Passi tai virallinen EU-henkilökortti on oltava matkalla mukana. Suosittelemme kattavaa matkavakuutusta.

Ystävällisin terveisin
Alina-Sinikka Salonen ja
Virve Vast – Hansa Travel, vastuullinen matkan järjestäjä

Huomio: kesäjuhlien päivämäärä Oulunkylässä ei ole 15.7., vaan 22.7.2017

Ilmoittajille

Tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset tulee toimittaa toimitussihteerille lehden kakkossivulle ilmoitettuun aineiston vastaanottopäivään mennessä.

Hyvinkään Inkeri-kerho

Talven kokoontumiset. Kokoontumiset seurakunnan aulakahviossa (Hämeenkatu 16) kello 14.
2.4., 21.5.2017.

Tiedustelut:
Outi Mäkelä p. 040 708 1999 outi.makela@kolumbus.fi
Leila Salo p. 040 567 7065 leila.salo@hotmail.com
hyvinkaan.inkerikerho@hotmail.com

Lahden seudun Inkeri-seura

Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen kello 13 Luther kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.
Kerhoiltojen kahvituksen sovimme vuorotellen jo edellisessä kokouksessa.
Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, p. 0400 841 741
maria.lahti.nikkari@gmail.com

Turun seudun Inkeri-seura

Beseda-teehetket jatkuvat, mutta aika ja paikka muuttuvat. Kokoonnumme Yhdessä-yhdistys ry:n tiloissa (Nisse Kavonkatu 3, Varissuo) parittomina keskiviikkoina kello 15.00 – 17.00. Besedateehetkiä vetää Eero Pellinen. Tarkempia tietoja voi kysellä seuran puhelinnumerosta 045 6687628
Juhlatilaisuudet Varissuon kirkolla (Kousankatu 6), kello 14 alkaen.
Palvelupiste, Uudenmaankadulla on toistaiseksi lopetettu.
Terveys- ja sosiaalineuvontapiste tiistaisin klo. 10 – 12 (Kousankuja 5) ja torstaisin klo. 10 – 12 (Katteluksenkatu 1,Vuokko).
Muina aikoina neuvontaa saa seuran puhelinnumerosta.
Seuran uusi postitusosoite on: Lyydia Bazaleva(TSIS ry), Päivännousevanpolku 13 B 57, 20610 Turku.

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Anitta Iline anitta@inkeriseura.com tai p. 050-565 9805
Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa
(Käpylänkuja 1, Helsinki)
Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

HELLAAN LAAKERI

Oi Hellaan laakeri ylhäinen,
sinä ikävöity puu!
Kädet ylitse vuosituhanten
sinun lehviis kurkottuu.
Miten ylhäällä hohtaen kruunaavat
ne varttasi korkeaa!
Olet ylpeä puu: sinä kumarrat
vain voittajaa.

Oi kauneuttasi, ylhäinen,
oi loistoas ankaraa!
Sinut kasvatti tanner sankarien,
pyhä, puolustettu maa.
Sydän veltto ja tahto miehuuton
sinun kilpaasi karttakoon:
sinun kotisi Termopylai on
ja Maraton.

Oi Hellaan laakeri ylhäinen,
sinä ylistetty puu!
Sinun korkeuttasi katsoen
sydän alati huikaistuu.
Ylös sineen, loistava, nostat pään,
vaan juuresi maassa on,
ja lehvies alla leikitään
kisa uljas, ajaton.

Aale Tynni voitti tällä runolla vuonna 1948 Lontoon olympialaisissa kultaa.
Renkaiden symboliikkaa on tulkittu eri tavoin, mutta Kansainvälisen olympiakomitean mukaan olympiarenkaat ilmaisevat olympialiikkeen toimintaa, ja ne edustavat maailman viittä maanosaa ja olympialaisiin eri puolilta maailmaa kokoontuvia urheilijoita.

Suomen Inkeri-liitto ry

INKERILÄISTEN viesti

3 / 2017

ISÄNI PIENEN MATKALAUKUN SALAISUUS OSA II

Ikitie – unohdettujen ihmisten tarina

PITKÄ MATKA VAPAUTEEN

Kirja-arvio:
Kannaksen kaleidoskooppi

VALLUN VAELLUS OSA I

ja paljon muuta!

KANSIKUVA

Arjen sankari, joka on elänyt Stalinin vainojen vuoksi leskenä vuodesta 1938. Kuvassa ensimmäisen lapsenlapsensa kanssa. Elämäkerta alkaa tässä lehdessä nimellä Vallun vaellus. Kuva: Valma Karlssonin kuvakokoelma.

Numero 4/2017 *ilmestyy viikolla 34.*
Aineisto toimitukseen 4.8. mennessä.
Numero 5/2017 *ilmestyy viikolla 44.*
Aineisto toimitukseen 13.10 mennessä.

TÄSSÄ NUMEROSSA – INKERILÄISTEN VIESTI 3 / 2017

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
www.inkeriliitto.fi
suomeninkeriliitto@gmail.com
Puheenjohtaja Alina-Sinikka Salonen
p. 040 743 7042
alinasinikka@gmail.com

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset.
Osoite: Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
tai p. 045 261 2342

APUA SUKUTUTKIMUKSEEN
suomeninkeriliitto.sukututkim@gmail.com

PANKKI
Kaikki Suomen Inkeri-liitto ry:lle tulevat maksut: FI51 8000 1200 3063 64.

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250€
½ sivu 135 €
¼ sivu 85€
Kuolinilmoitukset 17€
Kiitos- yms. ilmoitukset 10€

LEHDEN VUOSITILAUS 2017
40€ EU-maat
45€ muualle

TILAAMINEN
Maksu liiton tilille ja laskun viesti kohtaan tilaajan nimi ja osoite. Nämä tiedot tulee lähettää myös puhelimitse tai postitse Suomen Inkeri-liitto ry:n toimistoon.

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja: Alina-Sinikka Salonen
Toimitussihteeri: Riikka Mahlamäki-Kaistinen

ISSN 1236-9586

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28, 40950 Muurame
p. 050 599 6773
inkerinviesti@suomi24.fi

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj.
Antti Kokkinen
Haarniskakuja 4 A, 02610 Espoo
akokkinen@brv.com
+358 504860 044

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev 6, SE-43835 Landvetter
p. +46 (0) 31916602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili 173888-9

PAINOPAIKKA
Picaset Oy, Helsinki

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa. Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Pääkirjoitus

Alina-Sinikka Salonen

KOLME VIISASTA MIESTÄ – KAKSI TÄRKEÄÄ PAPERIA

Ensimmäinen viisas mies on Pekka Jussila Pudasjärveltä. Hän lähetti vappuaattona viestin liitteenä kaksi reissussa rähjääntynyttä, mutta lukukelpoista tekstisivua. Heillä oli ollut jatkosodan aikana töissä inkerinsuomalainen mies. Yhtenä aamuna, rauhan tultua, tämä oli hävinnyt ja sanonut, että Siperiaan hän ei lähde. Paperit hän oli joko unohtanut tai jättänyt tarkoituksella.

Jussila on vuosikymmenet ihmetellyt kirjoitusta. On kyselty Eestin liitolta, Helsingin yliopistolta, Pietarin seudulta löytyneeltä oppaalta. Eiliseen asti (kirjoitan tätä 4.5.) on ollut tyytyminen lausuntoihin: ”siansaksaa, kirjoitusasu omituinen, joku salakieli”.

Vappupäivän iltana huomasin: minullahan on perhepiirissä assyriologian professori ja monen muinaiskielen ja kirjoitusjärjestelmän tuntija Simo Parpola. Lähetin Jussilan tekstit hänelle ja samalla Wladimir Kokolle, joka Inkerin puolella tietää ”kaikesta kaiken”.
Nyt alkoi tapahtua: vapun jälkeisenä aamuna sain Simolta viestin: sekä kieli että tekstin sisältö on ratkaistu.

- **Toinen viisas mies!** ”Kieli on suomea, kirjoitettu omaperäisellä aakkosistolla, joka muistuttaa suomalaista, mutta eroaa siitä erityisesti vokaalien ja tiettyjen konsonanttien (d,g,j,r) kohdalla hämäävällä tavalla. Liitteenä eilen laatimani aakkosisto, jonka avulla tulkitsin tekstin. Se osoittautui vanhakantaisella suomella kirjoitetuksi tarinaksi….Saatuani transkription valmiiksi googlasin ensimmäisellä sivulla olevan lauseen ”Aurinko oli jo aikoja sitten paennut paremmille maille”, saadakseni selville, olisiko teksti mahdollisesti jostakin jo julkaistusta kirjasta, ja lähde löytyikin heti: Julius Krohnin vuonna 1889 ilmestynyt kirja Kuun tarinoita, tarkemmin sen luku Toinen ilta.

Krohnin kirja on varmaan ollut sen Pudasjärven talon kirjahyllyssä, jossa inkeriläismies oli töissä. Minusta on järkyttävää, että hän on kopioinut juuri tämän kohdan, joka kertoo Siperiasta, jonka paljas nimi jo hirvittää, ja suomalaisnuorukaisista, joita elähdytti rakkaus isänmaahan ja valmius kuolla Suomen puolesta.”

Toimittaja toteaa: 1)Teksti on todella hyytävää. 2) Googlatessa havaitsin Julius Krohnin käyttävän kirjailijanimeä Suonio.

Simo Parpola jatkaa: ”Sekä tieteellisessä että kulttuurisessa mielessä nämä kaksi sivua ovat mielestäni erittäin tärkeitä ja arvokkaita dokumentteja, sillä tietääkseni missään muualla ei ole säilynyt näytteitä siinä käytetystä aakkosistosta. Teksti on huolellisesti ja siististi kirjoitettu, käsiala kertoo pitkästä harjaannuksesta, ja veikkaisin, että kirjoitus on opittu koulussa. Aakkosisto on voinut olla laajalti käytössä Inkerissä ruotsalaisajoista alkaen.

Kolmas viisas mies on liittoomme hiljattain jäseneksi tullut Juhani Valo. Otin häneen yhteyttä hänen media-alan kokemuksensa takia. Keskustellessa kävi ilmi, että hänellä on pitkään ollut harrastuksena kielten ja kansojen vaellusten tutkiminen. Hän tuntee myös Parpolan tutkimuksia.
Odotamme kiinnostuksella, mitä saloja kaksi pientä paperia meidän kolmikollemme vielä paljastavat.

Tässä oudoksi käyneessä ja levottomassa maailmassa toivon lukijoille kesän iloa ja sisäistä rauhaa.

Alina-Sinikka Salonen
alinasinikka@gmail.com

KIRJEITÄ KENTÄLTÄ

Tervehdys!
Tämä muistelo tuli vastaani. Voin joku toinen kerta myös lähettää juttuja, jotka ovat joko muistitikulla tai sielun syövereissä.
Hyvää ja siunattua pääsiäisaikaa!
Alpo Järvi
talkoopappi Lapualta

Muisteloa Paul Saaresta
Tapasin rakkaan ystävän ja pappisveljeni Paul Saaren Petroskoin seurakunnassa vuonna 1986. Kohtasin rohkean, innostavan ja sytyttävän Sanapalvelijan, joka hoiti kaukaa Virosta käsin yli kymmenen vuotta Inkerin kirkon ensimmäistä seurakuntaa Petroskoissa syvällä rakkaudella ja kärsivällisyydellä ajamalla Lada-romulla joka kuukausi 1000 km Virosta Petroskoihin. En ehkä olisi Inkerin kirkon talkoopappi, ellen olisi kohdannut Paul Saarta ja Maria Kajavaa. Olen kiitollisuuden velassa näille Jumalan hulluille, meidän suruttomien sytyttäjille.

Silloin 1980-luvun Petroskoissa seurakunta jatkuvasti eli pelon vallassa. Seurakunnan toimintaa tarkkailtiin ja jokaista puhetta kuunneltiin. Ilmassa oli alkuseurakunnan tuntua. Mutta sananpalvelijat olivat sitäkin rohkeampia julistuksessaan. Meidän vieraiden piti pitää puheet käytävältä, saarnatuoliin ei ollut asiaa. Myöskään meidän ei tarvinnut kertoa terveisiä Suomesta vaan terveisiä taivaasta. Siperian kokeneet seurakuntalaiset tarvitsivat vapauden ja lohdutuksen vankkaa evankeliumia.
En koskaan ole kohdannut ennen ja sen jälkeen niin hiljaa kuuntelevaa ja jokaista armon sanaa vastaanottavaa seurakuntalaista. Työkenttää oli paljon, työmiehiä vähän.
Joka jumalanpalvelukseen liittyi aina multien siunaaminen. Siunattu multa toimitettiin haudoille.
Elettiin sitä aikaa, jolloin omaiset eivät useinkaan tienneet kuolleitten omaisten tarkkoja hautapaikkoja.

Pauli oli ahkera ja sukkela Herran pappi. Hetkessä hän jakoi koko pöytäkunnalle ehtoollisleivän. Kun hänen seuraajansa asetettiin virkaan, kirkon ovella sain kuulla, että toimin juhlassa liturgina. Onnekseni Paulin virkaan asettamispuhe oli pitkä, jotta saatoin etsiä oikean kirkkopyhän käsikirjasta. Paul sanoi seuraajalleen. ”Viktor, jos sinä olet laiska pappi, kaikki moittivat sinua siitä, mutta jos sinä olet ahkera pappi, seurakuntalaiset ovat armollisia myös sinun puutteillesi.”
Tämän tyyppistä puhetta saisi kuulla jokaisessa pappisvihkimyksessä. Erään kerran hän sanoi: ”Jos meillä kristityillä olisi otsassa läpinäkyvä lasi ajatuksiimme, silloin emme ajattelisi pahaa toisista, emmekä kaivelisi toistemme syntejä.

Paul Saar – Inkerin ja Viron pappi oli legenda jo eläessään. Virossa miehitysvallan aikana hän toimi metsäveljissä. Opiskeli 40-luvulla Hgin körttikodissa teologiaa, taisteli Suomessa Viron pataljoonassa, avioitui Martan kanssa. Hänet vangittiin Valpon toimesta -47 ja palautettiin Viroon. Hän sai 35 vuotta vankeutta ja karkotettiin Siperiaan. Vuonna 1956 hän vapautui Stalinin kuoltua.
Petroskoin uusi kirkko valmistui takanaan 10 vuoden työ. Kirkon vihkiäisiin, 6.9.2009, Paul ei enää jaksanut lähteä. Hänen läsnäoloaan kaipasimme juhlassa, jossa Kalajoen rovastikunnan suurkuoro, mukana rakennustalkoolaisia, veisasivat ”Oi Kaanaan maa, se maa jossa Jeesus on, jonne Jumalan lapset pääsevät ikuisesti elämään.” Olimme päässeet vaivan, myrskyn ja helvetin pauhun jälkeen suureen juhlaan, jossa taivas laskeutui alas maan päälle meidän sydämiimme, Kristusta kirkastamaan. Se oli kiitollisuuden osoitus meiltä maan matkaajilta Petroskoin seurakunnalle. Uusi kirkko – uusi armo – osoitus sitkeydestä, talkooväen sitoutumisesta ja pitkämielisyydestä.
Paul Saar (s. 7.6.1919) kutsuttiin pois 5.3.2010, ja me saimme olla luomassa liikuttuneina ja kiitollisina hänen hautaansa umpeen kotiseurakuntansa Hagerin hautausmaalla Virossa. Lohduttava ja puhutteleva sana pätee tänäänkin: ”Kaikki muuttuu niiden parhaaksi, jotka Jumalaa rakastavat.” Tapahtukoon niin.

Alpo Järvi
Talkoopappi, Lapua

Kiitos kirjeestä, hyvä Talkoopappi!
Kerrotte asioista, joihin liittyy minunkin muistojani, joten vastaan tähän heti. Järjestin Petroskoin kirkon vihkiäisiin matkan Inkerin kulttuuriseuran puitteissa. Mukanamme oli mm. Leino

Hassinen. Sain tutustua tähän iki-ihanaan persoonallisuuteen. Ei paljoa puuttunut, että en olisi tutustunut myös Paul Saareen. Hänen Suomessa työskennellyt lääkäri-poikansa oli hänet ilmoittanut. Otin tiedon vastaan hämmentyneenä, kun kävi ilmi, että Paul Saar oli täyttänyt jo 90 vuotta. Mietin asiaa vastuuni kannalta ja lopulta otin yhteyttä lääkäripoikaan. Kerroin huolestumiseni, mutta totesin, että hän lääkärinä varmaan osaa arvioida tilanteen paremmin. Pyysin häntä kuitenkin vielä kerran miettimään matkan pituutta ja bussissa istumisen määrää, ja kuinka isä mahtaisi sen kestää. Lopputulos oli, että Paul ei lähtenyt matkallemme.

Kun sitten puolen vuoden kuluttua luin lehdestä, että Paul Saar oli nukkunut pois 5.3.2010, puoli vuotta matkan jälkeen, kiitin Taivaan Isää, että viimeisiä aikojaan elävää vanhusta ei ollut rasitettu pitkällä matkalla ja siihen liittyvillä voimakkailla tunnekokemuksilla.

Mainitsemanne ”Oi Kaanaan maa”-laulu teki minuun syvän vaikutuksen samoin kuin koko tuohon hankkeeseen liittynyt suurenmoinen työ. En ollut siihen mennessä lainkaan tietoinen, miten sankoin joukoin ihmiset ovat tukeneet syntymämaani Inkerin uutta nousua eri puolilla Inkeriä. Huomasin, että joko pääkaupunkiseudun media ei myöskään ollut tästä tietoinen tai sitten asiasta ei vain haluttu kertoa.

Suomen Inkeri-liitto ja sen jäsenlehti Inkeriläisten viesti on vain hyttynen valtameressä, mutta teemme sen, mikä on meille resurssien puitteissa mahdollista.

Lämpimin terveisin
Alina-Sinikka Salonen

Terve Alina!
Södertälje 16/3 -17
On kuin kirjoittais omalle vaimolleni, hän on myöskin Alina. Tapasin hänet ensi kerralla kun hän oli ohimatkalla kotiin Konnulle Kalliverestä Virosta Venäjälle. Meidän talo oli tien vieressä mistä vettä sai janoon. Tää oli keväällä 1942.

Alina o.s. Muoni, s. 1930 Kaipala Länsi-Inkeri.
Äiti Anna, kuollut Ruotsissa 1948.
Isä Elias vangittu 1937, kuolinpaikka tuntematon (Siperian matka 1935, paluu 1937).

Minä Rinaldo Lallo, s. 1929, Arsian kylä, Eestin Inkeri.
Äiti Marija Reijo, s. Kullankylässä Viron Inkerissä.
Isä Aleksander Lallo, s. Arsian kylässä, Venäjän Inkerissä, vangittu 13/5 1941, kuolinpaikka Solikamskin vankileiri 1943.
Meitä jäi 4 pientä lasta äitini hoidettavaksi.

Lähetän sinulle nipun runoja. Ne on tehnyt äitini veli Mikko Reijo elikkä enoni. Hän oli opiskelemassa Suomessa 1931 – 1939. Palattuaan kotiin Kullalle hänet vangittiin 1941, ”tjaikkojen” piirittämänä. Kuolinpaikka tuntematon.

Alina, katso näitä runoja. Ne kaikki kai ei ole tänä päivänä sopivaksi julkaista. Tee itse valintasi. Runoja ei ole aikaisemmin julkaistu

Rakkain terveisin
Alina ja Rinaldo

Tervehdys teille, Alina-kaimani ja Rinaldo!
Katson runoja ja kirjoitan koneelleni sellaisia, joita joskus ajattelen käyttää. Vierasta ”vanhan ajan” käsialaa on vaikea lukea, joten saatan tahtomattani tehdä virheitä. Valitsen julkaistavat runot niin, että ne liittyvät johonkin ajankohtaiseen asiaan. En siis voi etukäteen luvata mitään. Ellei tule mitään estettä, julkaisemme tämän Inkeriläisten viestin takakannessa Kevätkukka-runon, joka ilmi selvästi kertoo sinivuokosta.
Kiitos myös niistä lähetyksistä, joita on tullut tämän kirjeen jälkeen. Ne ovat arvokkaita. Niihin palataan lähiaikoina. Olen pannut sinulle maapostiin kirjeen, jossa kerron asiasta tarkemmin.

Lämpimin terveisin
Alina-Sinikka

SUOMEN INKERI-LIITON KESÄJUHLAT
Lauantaina 22.7.2017 alkaen klo 13.00

Missä?
Helsingin Oulunkylän kirkko Teinintie 10, 00640 Helsinki,
Teinintien ja Norrtäljentien kulmassa.

Kuinka sinne pääsee:
Junalla - I P T N K pysähtyvät Oulunkylän asemalla.
Kirkko on Helsingistä katsottuna radan vasemmalla puolella,
kävelyä n. 300 metriä.
Jokerilinjalla 550 - Itäkeskus – Westendinasema, ajaa kirkon vierestä. Poistumispysäkin nimi: Käskynhaltijantie.
Kävelyä n. 150 metriä.
Busseilla
52 Arabia – Haaga - Munkkiniemi
72 Rautatientori – Pukinmäki - Tapanila
552 Malmi – Maunula – Munkkiniemi - Otaniemi
554, 554K Itäkeskus – Malmi – Pukinmäki – Maunula – Leppävaara
Poistumispysäkin nimi: Norrtäljentie. Kävelyä n. 300 metriä.

Ohjelmasta:
Saamme vieraaksemme **piispa Seppo Häkkisen**, Suomen kirkon ”Inkeri-piispan”, sekä **pastori Arvo Survon**, joka herätti suomalaisten Inkeri-myönteisyyden 1990-luvun taitteessa. Tutkijana tunnettu **filosofian tohtori Toivo Flink** tuo runojensa kautta esiin toisen puolen itsestään.

Edellä mainittujen lisäksi esiintyy lukuisa joukko eri alojen taitajia. Tule sinäkin antamaan oma panoksesi! Ruokaa ja kahvia on tietenkin tarjolla pientä korvausta vastaan.
Toimimme olosuhteiden mukaan eli emme aloita jumalanpalveluksella, mutta päätämme loppuhartaudella.

Olet sydämellisesti tervetullut!

Jatko-osa viime numerossa julkaistulle tarinalle

Adoptiolapsen ryöstö suomalaisilta vanhemmilta – ja kuinka Suomi sai omansa takaisin

Nina Heikkinen

HELSINGIN MATKA – SUURI SEIKKAILU

Seitsemänkymmentä -luvun lopussa isäni ja Olga-siskoni kävivät Sotsissa tapaamassa uudestaan isäni Suomen siskoa Saaraa ja hänen perhettään. Ainoat, jotka kävivät meidän luonamme, olivat Saara perheineen ja Eila-siskon tytär Päivi miehensä kanssa. Vuonna 1981 perheemme sai suuren yllätyksen – kutsu Suomeen kuukaudeksi isän neljältä sisarukselta. Se oli aivan uskomaton juttu!

Itse matkan valmistelu ja matkaan pääseminen oli aikamoinen paperisota. Joka perheen jäsen joutui hankkimaan lääkäritodistuksen. Töissä ja koulussa käyvien piti hankkia viranomaisten todistus siitä, että olemme kunnon kansalaisia. Sekä piti täyttää pitkiä hakulomakkeita, selittäen mistä olet kotoisin, ammattisi, kävitkö ulkomailla ennen, ketkä ovat isovanhemmat, onko sukulaisia ulkomailla, oletko puolueen jäsen jne, jne, jne. Se paperipino piti toimittaa KGB:n paikalliselle toimistolle, ja vasta hyväksymispäätöksen jälkeen saimme ulkomaanpassit ja lähtöviisumit, pantiksi jäivät heille meidän sisäpassimme. Vasta sen jälkeen voisimme hakea Suomen viisumia.

Loppujen lopuksi kaikki järjestyi ja meidän elämämme suuri seikkailu alkoi! Me tulimme Helsinkiin junalla heinäkuun aurinkoisena päivänä. Varmuuden vuoksi meitä oli odotettu myös lentoasemalla (kommunikoinnissa oli ollut kielivaikeuksia). Hymyileviä ja ystävällisiä ihmisiä, uskomattoman siistejä katuja ja kaiken huippu – kuin runsauden torvista – tavaraa täynnä olevat kaupat! Ajatella, tällaista se kapitalismi on! Isä näytti siltä, kuin hänellä olisi takana siivet! En nähnyt ennen hänen niin paljon hymyilevän.

> *”Isä näytti siltä, kuin hänellä olisi takana siivet!”*

Sukulaiset vuorotellen kyydittivät meitä samana päivänä perille asti, ensiksi Tampereelle ja Kauhajoelle, sitten Pälkäneelle. Ja ensimmäisen askeleen isä otti, päästyään perille - sen talon pihalle, mistä hänet oli viety 37 vuodeksi. On vaikea kuvailla isäni tunnemyrskyä hänen kasvoillansa… Minulle sen sijaan kaikki oli ihmeellistä, jopa epätodellista! Vaikka en osannut suomea ollenkaan (isästä ei ollut tulkiksi ymmärrettävästä syystä), olin nähnyt ilman sanojakaan ympärillämme valtavasti rakkautta meitä kohtaan. Ja olin kokenut silloin elämäni suurimman hämmennyksen: nuo kaikki ihmiset olivat niin ystävällisiä ja vieraanvaraisia, että olin ihan mykistynyt ja sanaton! Epäilen, että isänikin oli unohtanut viimeisetkin sanansa täällä rakkauden merellä. Hänen äitinsä, Emmi Panula oli silloin vanhainkodissa ja hänen miehensä oli ollut vainaja jo monta vuotta. Me kävimme tervehtimässä vanhaa mummoa ja Eila-sisko oli tulkkina. Itse en muista tästä mitään, paitsi että pienessä huoneessa keinutuolissa istui ja hymyili valkopäinen vanha nainen. Kuukausi lensi kuin yksi hetki! Me kävimme jopa Kuusamossa Saara-siskon luona ja olimme tutustuneet moniin ystävällisiin ihmisiin. Suomen luonto oli niin kaunis, hyttyset niin suuret ja mustikka niin runsas!

PÄÄTYMINEN SUOMEEN

Nuoruuteni lensi pikkulintuna pois, kun opiskelin taukoamatta, ensiksi teknisessä koulussa ja sen jälkeen työn ohessa 5 vuotta korkeakoulussa. Vuonna 1992 minulla oli 2 ammattia, mies ja pieni poika, joiden kanssa olin muuttamassa asumaan Suo-

meen. Olimme varmoja mieheni kanssa siitä, että osaamme tehdä hyvin työtä samalla tavalla kuin suomalaisetkin. Olimme valmiita mihin tahansa uhrauksiin omassa elämässämme paremman tulevaisuuden tähden.

Tulimme uuteen kotimaahamme kirjaimellisesti kahden matkalaukun kanssa, ja meillä oli tavoitteena antaa hyvä tulevaisuus meidän lapsellemme ja auttaa vanhempiamme. Meidät oli otettu vastaan avoimin sylin! Ennen kuin pääsimme asumaan vuokra-asuntoon, kuukauden verran asuimme minun sydänystäväni Päivin luona, jonka kanssa tutustuimme Moskovassa vuonna 1975. Hänestä tuli meidän opastaja kaikissa asioissa, joiden kanssa me väistämättä jouduimme painimaan.

Isä, äiti ja Olja-siskoni perheineen jäivät asumaan Rostoviin. Silloin ei vielä ollut kännyköitä. Kuulumisia oli vaihdettu kirjeiden kautta. Minun vakituinen kirjeenvaihtajani oli äiti. Hän kertoi, että isästä tuli eläkeläinen ja työssä käymistä oli pakko jatkaa. Sen takia, että eläkeraha oli viivästynyt kolmen vuoden ajaksi ja eläkkeellä ei pärjäisi ilman lisäansiota. Tuolloin Rostovissa niin kuin koko Venäjälläkin oli vaikeat ajat: paljon köyhiä ihmisiä ilman kattoa pään päällä ja vielä enemmän kulkukoiria.

Työn jälkeen isällä oli tapana mahdollisuuksien mukaan auttaa sekä ihmisiä että eläimiä. Hän vei ihmisille äidin tekemää borssia ja koirille leipää, harvemmin luita. ”Minä tiedän, mikä on nälkä! ”, isäni oli usein toistanut. Näin ajan kulkiessa tuli täyteen 50 vuotinen isäni työura. Hänestä tuli vanhus: puoli kuuro, melkein hampaaton. Mutta hän ei koskaan valittanut ainakaan ääneen terveydestänsä, eikä käynyt lääkäreissä. Nuorena hän oli aina valmis uuteen. Nyt vanhana hän enemmän kuunteli radiota, jonka oli saanut lahjaksi Saarasiskolta. Kun asuin vielä kotona, isä antoi minunkin kuunnella öisin kaukaisia amerikkalaisia vapauden ääniä. Viikonloppuna hän nautti vaatimattomasta punaviinistä ja hiljaa meni nukkumaan. Näin vuodesta toiseen... Äitini 62- vuotissyntymäpäivänä he olivat kotona kahdestaan. Juhla oli pieni ja mieleen molemmille. Oli juotu äitini itsetekoista rohtoviiniä, vanhoja muistellen. Isä sanoi, että haluaisi tulla haudatuksi, kun kuolee joskus, ottovanhempiensa hautaan. Niin sovittiin ja mentiin rauhallisesti nukkumaan. Seuraavana päivänä isä kuoli.

”Minä tiedän, mikä on nälkä!”

Hänen urhea sydämensä pysähtyi ikuisesti. Me kaikki hänelle läheiset ja häntä rakastavat ihmiset sekä Venäjällä että Suomessa - olemme toteuttaneet hänen viimeisen toiveensa. Isäni tuhka on Vilho ja Emmi Panulan haudassa, ja hänen nimensä on heidän nimien vieressä hautakivessä.

MATKALAUKUN SALAISUUS AVAUTUU

Isäni tuhkan kanssa sain perinnöksi hänen pienen matkalaukkunsa. Pääsin tällä kertaa aivan laillisesti tutkimaan sen haurasta sisältöä. Kirjeet Emmi-äidiltä ja sisaruksilta, kellertäviksi muuttuneet valokuvat, isäni koulun aikainen aakkoskirja, lyhyt omaelämän kertomus, minun lastentarhassa tekemäni onnittelukortti, jossa pienistä kangasjäämisistä tehty pienen pieni purjevene kulkee valtameren keskellä... Katsoin kuvat, luin kirjeet, ihmettelin ja itkin.
Nyt minä osasin sitä ”kummallista” kieltä ja tunsin valokuvien hahmot! Pieni matkalaukku sisälsi isäni oman maailman, johon mahtuivat kaikki tunteet, jotka hän oli piilottanut itseltään ja minulta: rakkaus, kaipuu, sielun kipu, yksinäisyys. Ja tämä avaruus on nyt ottanut minut syliinsä!

Täällä Kauhajoella, hautajaistilaisuudessa nuo kirjeet oli luettu ääneen isäni kaikkien siskojen voimin ja muisteltu vanhoja juttuja. Katsoin silloin yhteen kokoontuneita harmaapäisiä ihmisiä, heidän kasvojaan, kuuntelin puheita ja ajattelin, että isä-

Nuori perhe koossa vuonna 1966.

Vuokratorpan omenapuun alla - isäni, minä ja äitini.

Nuori mies ja kukkakimppu.

ni kuuluu heille samalla tavalla kuin minullekin. Osa heidän elämäänsä oli isäni elämää. Hänellä oli tapana sanoa: ”Minun siskot” ja äänensä pehmeni. Samaa olen nähnyt ja kuullut isäni siskojen puolelta. Se sulatti sydämeni lopullisesti, vaikka niin myöhään.

Toivon, etten ole ollut mustasukkainen, kun väitin, että isä ei sanonut minusta ”minun tyttöseni”. En minäkään ole osannut sanoa hänelle ”isi”. Välillämme kuului vain rutiiniksi muuttuneet ”terve” ja ”mitä kuuluu”. Mutta, mitä enemmän luen inkerinsuomalaisten kohtalosta, sitä paremmin ymmärrän meidän isä-tytär suhdetta. Yli 20 vuotta olen nyt elänyt Suomessa. Kaikki nuo vuodet ja tieto isäni kohtalosta, siskojensa kertomuksista, kirjeistä, ovat avanneet silmiäni ja haluan sanoa:

”Isä! Olen syvästi pahoillani, etten löytänyt helliä sanoja sinulle, enkä yrittänyt kysyä, miksi meistä oli tullut tunteita piilottelevia ihmisiä? Sinulla oli suuri ja rakastava sydän, jonka olet piilottanut muurin taakse, ettei kukaan tekisi uusia haavoja sinulle... Sinun tyttösi on sinusta ylpeä ja kiitollinen olemasta olostasi! Anna anteeksi, isä, kaikesta mitä tein väärin! Olen onnellinen täällä, missä sinäkin olit ollut hetken aikaa onnellinen. Se, mitä sinulta oli väkisin otettu pois, minä ja lapseni saimme monikertaisesti! Elämä on kuin suojaton pikkuvene valtameren aalloilla. Mutta, kun me ja seuraavat sukupolvet, tiedämme ja muistamme meidän juuret, meistä tulee vahva laiva, joka vie eteenpäin.”

TÄNÄÄN

Lopuksi viimeisiä, aivan ihmeellisiä kuulumisia! Syntymäpäivälahjaksi sain ystävältäni Päiviltä ”Inkeriläisten viesti”- lehden vuositilauksen. Heti ensimmäisessä numerossa luin artikkelin ”Lilja Kuivanen in memorial”. Lilja oli syntynyt Inkerissä samalla seudulla kuin isänikin, ja oli tyttönimeltään Rikkinen. Isäni äidin oma nimi myös oli Rikkinen. Se asia jäi mieleeni. Myöhemmin, lehden kolmannessa numerossa, tuli pitkä kertomus Liljasta ja itse kertojasta Synnöve Excellistä. Olen lukenut sitä useita kertoja enkä uskonut silmiäni. Voiko olla totta? Mietin ja sulatin saamiani tietoja pari kuukautta ja loppujen lopuksi uskalsin lähettää Synnövelle tekstiviestin, missä kysyin, ”ollaanko sukulaisia?” ”Ollaan!” -oli vastaus, ja niin koko isäni suku tuli luokseni pitkänä ja leveänä puuna, iloisesti hymyillen, joka oksassa roikkuvista valokuvista! Se oli maaginen, unohtumaton hetki... Vanhimman poikani kanssa, joka asuu Helsingissä, kävimme tutustumassa ystävällisiin ihmisiin, ja ilta lensi kuin yksi minuutti! Oli niin jännittävää ja paljon kertomista, että unohdimme jopa ottaa yhteisen kuvan. Ja taas sain paljon uutta isääni liittyvää tietoa. Haluan kiittää kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat tallentaneet ja sillä pelastaneet ne tiedot tuleville sukupolville!

HENKINEN ELÄMÄ INKERISSÄ JA VENÄJÄLLÄ 1917–1919

Toivo Flink

Inkerin lipun laskeminen Inkerin rykmentin kotiuttamistilaisuudessa 4.12.1920.

I maailmansodan ja Venäjän vallankumousten vaikutukset inkerinsuomalaisten henkiseen elämään Inkerissä ja Venäjällä 1917–1919.

ITSEHALLINTOA JA SIVISTYSOHJELMIA

I maailmansota toi Inkerinmaalle muutakin kuin menetyksiä. Se vaikutti Inkerin kansaan myös herättävästi. Koska lähes joka perheen miehiä oli läheisillä ja kaukaisilla rintamilla, oli yhteydenpito heihin elintärkeää. Pakon edessä ihmiset oppivat toimimaan itsenäisesti ja oma-aloitteisesti. Koteihin hankittiin karttoja ja maakohtaista lukemistoa. Myös omakohtaiset matkat opettivat tuntemaan maita ja kansoja.

Maalaisväen varallisuus kasvoi Inkerinmaalla nopeasti, koska elintarvikkeet kävivät kaupaksi hyvin, ja hintataso kasvoi jatkuvasti. Kaupunkilaisten tilanne kohentui kieltolain ansiosta. Eniten kärsivät opettajat ja virkapalkalla eläneet.

Helmikuun vallankumous herätti pienissä kansoissa toiveita saada oikeutusta omalle kansalliselle toiminnalleen. Inkerinsuomalaiset korostivat kielensä ja uskontonsa erikoislaatua. Kansanvaltaiset aatteet saivat inkeriläisaktiiveja panostamaan kansallisiin sivistysohjelmiin. Niitä toteutettiin kahdella tasolla.

Ensimmäinen oli perinteinen ja ennestään tuttu. Sen pyrkimyksenä oli kansalaistoiminnan vauhdittaminen paikallistasolla. Inkeriläiset opettajat perustivat oman yhdistyksen. Yleisinkeriläinen kansalaiskokous huhtikuussa 1917 keskittyi kansakoululaitoksen ja Kolppanan seminaarin uusimiseen. Itsehallintoajattelussa päästiin ensi kerran näkemykseen itsenäisten, eri tasoisten kunnallisten hallintoyksikköjen muodostamisesta inkeriläisten asuttamilla alueilla.

Toinen taso oli valtakunnallinen. Kyseessä oli lakia säätävä kokous. Pyrkimistä siihen pidettiin tärkeänä. Ajateltiin, että hankkeen onnistuessa omat miehet olisivat pitämässä kansansa puolia. Poliittinen tilanne maassa muuttui nopeasti, eivätkä kerran viikossa ilmestyneet Inkeri- ja Neva-lehdet pysyneet tapahtumien perässä. Sen sijaan niissä esitettiin säännöllisesti omia tilannekatsauksia. Tämä osoitti kirjoittajien harkintakyvyn ja tilanteen hallitsemisen tason, mikä oli asian kannalta arvokkainta.

Kesä 1917 kului kristillisten ja sosialististen arvojen tukemisessa juhlia pitämällä. Niissä myös kerättiin varoja nuorisojärjestöjen toimintaan ja oman kirjapainon hankkimiseen, koska molemmat lehdet painettiin Suomessa. Inkeri ja Neva jäivät ilmestymättä kesällä kahden kuukauden ajan kirjapainotyöläisten lakon vuoksi.

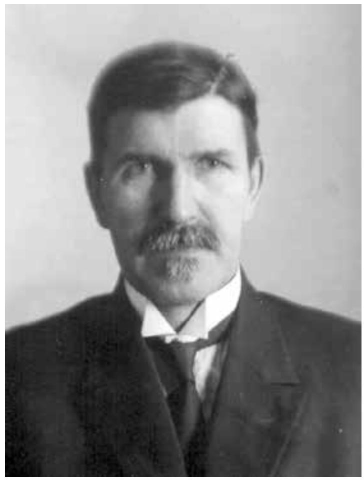
Yhteiskunnallinen elämä politisoitui ja ilmapiiri maassa kiristyi syksyn myötä. Neva kehotti perustamaan sosiaalidemokraattisia järjestöjä kaikkialle Inkeriin. Lehti arvioi oikein, että kansalaistoiminta tulee tapahtumaan pääasiallisesti puolue-elämän merkeissä. Bolševikkien kanta voimistui, ja sitä mukaa sivistystä, oppia ja taitoa leimattiin herrojen huviksi. Valtakunnallinen äärivasemmisto ja äärioikeisto tekivät parhaansa estääkseen perustuslakia säätävän kokouksen koolle kutsumisen marraskuussa.

INKERIN KOULULAITOKSEN UUDISTUKSEN KAAVAILUJA

Poliittinen vastakkainasettelu kärjistyi syksyllä 1917 myös Inkerissä. Se paljasti inkerinsuomalaisen maalaisväen heikon sivistystason. Kylillä liikkuneet bolševikkien luottomiehet Suomesta onnistuivat leimaamaan inkeriläiset opettajat herrojen asiaa ja omaa etua ajaviksi kansansa pettureiksi. Työ-lehti, Nevan entinen hengenheimolainen, kovisteli inkeriläisiä opettajia heidän maltillisista näkemyksistään. Parjauskampanjan tulokset näkyivät loppuvuodesta 1917 ja seuraavan vuoden aikana, kun kansa rupesi ahdistelemaan omia opettajia. Bolshevikit voittivat kunnalliset ja kihlakuntatasoiset kunnallisvaalit selvin numeroin. Valtakunnalliseen lakia säätävään kokoukseen pyrki kolme inkeriläistä opettajaa, mutta he hävisivät kamppailun jo vaalien alussa.

Marraskuun lopussa 1917 pidetty yleisinkeriläinen edustajakokous keräsi noin 150 henkeä. Kokouksen päätökset osoittivat, että ydinjoukko oli taistelemassa loppuun asti. Tuloksiakin näkyi. Läänin maalaishallinto määräsi Kolppanan seminaarin ylläpitoon vuosittain 25 000 ruplaa edellyttäen, että se muuttuu maalliseksi oppilaitokseksi ja sen opetusohjelma laajenee. Seminaari aloitti toimintansa 11. lokakuuta 1917. Sen johtajaksi tuli samana vuonna Helsingin yliopistosta valmistunut Kaapre Tynni. Inkerinmaan suomalaisen koululaitoksen uudistuskaavailut kytkettiin tulevaan valtakunnalliseen koulu-uudistukseen, ja ne jäivät toteuttamatta.

Vuosi 1918 toi myös voittoja. Maaliskuussa pidetty inkerinsuomalaisten kolmas edustajakokous tähtäsi kansalliseen järjestäytymiseen ja suomalaisen kunnallisliiton perustamiseen. Hanke jäi kuitenkin toteutumatta. Kokouksen asettamalle Inkerin kansanvaltuustolle uskottiin edustustehtävien lisäksi kansakouluasiat, Kolppanan seminaarin uudistusten toteuttaminen ja kansanopiston perustaminen.

Kapri Tynni

Kansanvaltuusto ehti saada liittoa koskevan asian liikkeelle muutamassa kunnassa, kun sen puheenjohtaja ja sihteeri joutuivat uusien päättäjien epäsuosioon. Tsarskoje Selon kihlakunnan kokouksessa huhtikuussa 1918 estettiin Kaapre Tynnin valitseminen neuvoston puheenjohtajaksi ja määrättiin hänet pidätettäväksi. Hänet pelasti pako ja kahden viikon piileskely Pietarissa. Uutta pidätystä odottamatta hän pakeni Suomeen, minne myös hänen perheensä seurasi häntä. Tynnin lisäksi Suomeen paenneet Kolppanan seminaarin viimeiset oppilaat valmistuivat opettajiksi uudessa kotimaassaan.

INKERINMAAN KOULULAITOKSEN TILASTOA

Kaapre Tynnin jo Suomessa vuonna 1923 julkaistujen tietojen mukaan bolševikit menestyivät parhaiten kunta- ja kihlakuntatasolla. Sen sijaan inkeriläiset onnistuivat vaikuttamaan

läänin tasolla. Läänin toimeenpanevassa komiteassa oli Tynnin mukaan viidestä jäsenestä kaksi inkerinsuomalaista. Myös valtuuston yleisten kokousten puheenjohtajana toimi inkeriläinen. Tämän ansiosta perustettiin Inkerin sivistystoimi, jonka esimieheksi tuli inkeriläinen.

Sivistystoimen vuoden 1918 lopussa keräämät tilastot osoittivat, että Inkerinmaan 313 koulussa, jossa suomalaisia lapsia opiskeli, toimi 248 suomenkielistä opettajaa. Tämän sivistystoimen valvonnassa oli koulujen lisäksi Kolppanan seminaari ja syksystä 1918 kansanopisto. Seminaari lopetti toimintansa Kolppanassa vuonna 1920, kun se siirrettiin Hatsinaan, ja se sai nimen Hatsinan suomalainen opettajaopisto.

Kansalaistoiminnan tulokset jäivät terrorin, sotatoimien ja kansalaissodan jalkoihin. Niiden alkusoitoiksi myös Inkerinmaalla puhkesi kapinoita kesällä ja syksyllä 1918 ja pakolaisliike Suomeen alkoi. Pakolaisia Suomessa laskettiin olleen vuoden 1919 lopussa arviolta 8200 – 8300 henkeä.

Kansan kapinat, sotatoimet ja kansalaissota saivat näin tuhansia inkeriläisiä pakenemaan Suomeen, minne suuri osa silloin jäikin. Tästä pakoliikkeestä muodostui ensimmäinen muuttoaalto, joka on jatkunut lähes sadan vuoden ajan uusissa oloissa ja uusissa merkeissä.

Inkerin suomalainen väestö vuonna 1918.

Luterilaiset kirkonkirjojen mukaan

	Seurakunta	Miehiä	Naisia	Yhteensä
	A. Pohjois-Inkerin rovastikunta.			
1	Valkeasaari	2299	2605	4904
2	Lempaala	4022	4161	8183
3	Vuole	1425	1509	2934
4	Miikkulainen	1375	1459	2834
5	Toksova	5104	5687	10791
6	Keltto	3509	3815	7324
7	Rääpyvä	1122	1250	2372
8	Markkova	1326	1399	2725
9	Järvisaari	1324	1429	2753
		21506	23314	44820
	B. Itä-Inkerin rovastikunta.			
10	Liissilä	1572	1564	3136
11	Venjoki	6144	6810	12954
12	Inkere	1741	1945	3686
13	Tuutari	2953	3208	6161
14	Hietamäki	2468	2609	5077
15	Skuoritsa	3908	4178	8086
16	Ropsu	1347	1400	2747
17	Tyrö	3880	4544	8424
18	Serepetta	775	843	1618
		24788	27101	51889
	C. Länsi-Inkerin rovastikunta			
19	Kolppana	1214	1336	2550
20	Koprina	2979	3247	6226
21	Spankkova	1602	1586	3188
22	Kupanitsa	3070	3234	6304
23	Moloskovitsa	1197	1350	2547
24	Kaprio	913	917	1830
25	Kattila	315	337	652
26	Soikkola	268	297	565
27	Novasolkka	192	209	401
28	Kosemkina	2080	2180	4260
		13830	14693	28523
	D. Kaupunkiseurakunnat.			
29	Pietarin suom.seurakunta	6493	9009	15502
30	Pietarin P.Nikolain suom-virol-ruots. seurakunta	266	274	540
31	Kornstadtin suom-virol.s.	125	196	321
32	Narven suom-virol-ruots.	373	443	816
33	Hatsinan suom-virol-saksal.	165	192	357
34	Pähkinälinnan suom-virol.	65	92	157
		7487	10206	17693
	Yhteensä	67611	75314	142925
	Suomen kansalaisia eri pitäjissä		noin	10000
	Yhteensä luterilaisia			152925
	E. Kreikanuskoiset suomalaiset			
35	Inkeroiset eli inkerikot		noin	20000
36	Vatjalaiset		noin	500
			Yhteensä	20500
	Yhteensä Inkerin suomalaisia			162925

IKITIE – UNOHDETTUJEN IHMISTEN TARINA

Antti Tuurin kirjasta ja sen pohjalta syntyneistä muista tuotteista

Alina-Sinikka Salonen

Ikitie on reitti, jota pitkin suomalaiset valkoiset kuljettivat punaisia eli kommunisteja Neuvostoliittoon 1930-luvulla. Tätä reittiä vietiin myös Jussi Ketola, jota matkan aikana pahoinpideltiin joka käänteessä. Ketola oli useita vuosia aikaisemmin ollut töissä Amerikassa, mutta oli palannut hoitamaan kotitilaansa Kauhajoelle. Kuljetuksia, joita sanottiin muilutuksiksi, järjestivät Lapuan liikkeen miehet. Retket olivat saaneet nimensä kuuluisimpien rahtaajien Jussi ja Jaakko Muilun mukaan.

Neuvostoliiton rajan tuntumassa potkaistiin rajusti pahoinpidelty Ketola autosta ulos. Hänen vaihtoehtonsa olivat vähissä: paluuta kotiin ei voinut ajatella. Oli vain selviydyttävä hengissä Neuvostoliiton puolelle. Harhailtuaan Venäjän puoleisessa Karjalassa, hän osui venäläisten rajavartioasemaan ja joutui lopulta Petroskoihin.

Neuvostoliittoon tuli lyhyen ajan sisällä noin 10 000 amerikkalaista, joista suuri osa oli amerikansuomalaisia. Nämä olivat lähteneet Amerikkaan paremman elämän toivossa, mutta Yhdysvaltain talouden romahtaessa 1929 maassa alkoi paha työttömyys. Josef Stalin käytti tilaisuutta hyväkseen ja kutsui amerikkalaisia rakentamaan uutta Neuvostoliittoa, joka olisi vapaa, oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen yhteiskunta.
Amerikasta tulleita kohdeltiin aluksi paremmin kuin sikäläisiä. Heillä oli mm. omia kauppoja, joissa Jussi Ketolakin sai aluksi tehdä ostoksia.

Stalinin kätyreillä oli kuitenkin omat epäilynsä Ketolan taustoista ja motiiveista. Siksi hänet lähetettiin Amerikan siirtolaisten perustamaan Säde-kommuunaan, josta myöhemmin tuli kolhoosi. Sen asukkaiden käsitys avoimesta yhteiskunnasta poikkesi aika paljon Stalinin käsityksistä. Ketolan odotettiin välittävän sieltä tietoja. Tähän hän ei suostunut ja joutui siksi itse jatkuvan tarkkailun kohteeksi.

Vuosien kuluessa kommuunan johtoa ja työntekijöitä alettiin kohdella kansanvihollisina. Stalinin järjestelmät olivat käytössä: asukkaita kidutettiin ja saatiin lopulta todistamaan toinen toistensa ”rikoksia”. ”Syyllisten” kohtalo oli yleensä kuolema.

Antti Tuuri kertoo tosipohjaista tarinaa asiallisesti, selkeästi, viileästi, ja samalla mukaansatempaavasti. Oli kiinnostavaa seurata, kuinka varsinkin naiset oli saatu aivopestyiksi. He kuulivat pahoinpitelyistä ja kidutuksista, mutta pitkään uskoivat, että nämä henkilöt olivat oikeasti syyllisiä rikoksiin, joista heitä syytettiin, ja olivat siis rangaistuksensa ansainneet. Myös Saralla, yksinhuoltajaäidillä, josta oli tullut Jussin ”avovaimo”, kesti pitkään, ennen kuin hän muutti käsityksiään. Ketolasta oli lähetetty Suomeen virallinen todistus, jossa todistettiin Jussin kuolleen, ja hänelle oli luotu uusi identiteetti.

Vuonna 1938 alkoivat Inkerissä inkerinsuomalaisten, Petroskoissa amerikansuomalaisten ja koko Neuvostoliitossa kaikkien vähemmistökansojen vainot. Kesti vuosikymmeniä, ennen kuin maailmalle valkeni, että Neuvostoliitossa – samoin kuin muissakin maissa - on lukuisia alueita, joihin on ammuttu tuhansittain ihmisiä. Myös Säde-kommuunan useimmat ihmiset kuin myös eläimet saivat traagisen lopun.

Jussi Ketola oli älykäs mies, joka oli kaiken aikaa ollut vainoojilleen äärimmäisen kova pala. Hänkin joutui kuljetukseen, jossa Säteen asukkaita ammuttiin yhteen maakuoppaan. Jussi pääsi kuitenkin livahtamaan pois kuormasta, ja onnistui lopulta pääsemään takaisin Suomeen Kauhavalle, kotitaloonsa. Siellä elämä jatkui siitä, mihin se oli kahdeksan vuotta sitten jäänyt.

AIHE MUISSA MEDIOISSA:
1. Ikitie-kirjan pohjalta on tehty Suomi 100-hankkeena samanniminen elokuva, jonka ensi-ilta on Suomessa 15.9. Se toteutetaan kansainvälisenä yhteistuotantona Suomen, Ruotsin ja Viron välillä. Kuvaukset tapahtuvat Virossa.
Rooleissa ovat mm. Ville Virtanen, Irina Björklund ja Jonna Järnefelt. Pääosaa esittävät Tommi

Korpela ja – yllätys, yllätys – tanskalainen Sidse Babett Knudsen, joka on tullut monelle tutuksi tanskalaisesta sarjasta Vallan linnake. Elokuvan ohjaa Antti-Jussi Annila.

Elokuva tulee olemaan rankka. Jokainen harkitsee itse, haluaako sen katsoa. Ehkä kirjan lukeminen on helpompi kokemus, jos sen onnistuu jostain saamaan. Kirja on ollut pitkään loppuun myyty.

2. Säde-kommuunassa lapsena elänyt Vieno Zlobina on kirjoittanut kirjan **Heidän ihanteensa murskattiin. Tyttären tarina Säde-kommuunasta Neuvosto-Karjalassa.** Siirtolaisinstituutti. Julkaisuja 7. 2017.

Ikitie -elokuvan päähenkilöt Tommi Korpela ja tanskalainen Sidse Babett Knudsen. Kuva: Andres Teiss

FINLANDIA 2017 -POSTIMERKKINÄYTTELY

Heikki Kähäri

Tampereella järjestetään 24. - 28.5.2017 suuri eurooppalainen postimerkkinäyttely FINLANDIA 2017 juhlistamaan Suomen itsenäisyyden ajan ensimmäisten postimerkkien 100-vuotisjuhlaa. Nämä ensimmäiset merkit, niin sanotut Saarisen mallin merkit, julkaistiin 1.10.1917, jo hyvissä ajoin ennen itsenäisyysjulistusta. Tapahtuma on osa Suomi 100–vuotta -yhdessä -juhlaa. Näyttelypaikkana on koko Tampere-talo ja Museokeskus Vapriikin Postimuseo.

Näytteilleasettajia on 42 maasta ja kokoelmia tulee olemaan noin 2248 kehystä (á 16 näyttelylehteä). Lisäksi tulevat kirjallisuusluokan kohteet. Suomesta kokoelmia tulee olemaan ennätysmäärä, kaikkiaan 71. Mukana on ilahduttavasti kymmeniä kokoelmia, jotka osallistuvat ensimmäistä kertaa kansainväliseen näyttelyyn.

Merkittävää on, että mukana on ensimmäistä kertaa postikorttiluokka tämän tason näyttelyssä.

Kutsuttujen luokassa nähdään useita ennen näkemättömiä kohteita kuningatar Elisabet II:n kokoelmista. Kunnialuokassa hänen majesteettinsa kuningatar Elisabet II esittää kohteita kokoelmastaan, joka tunnetaan nimellä **The Royal Philatelic Collection.** Esille tulevat varhaisimpien postimerkkien ja ehiöiden ehdotteet, luonnokset, koepainokset ja muita suuria harvinaisuuksia vuosilta 1839–1855.

Samoin on mukana Suomen Pankin Rahamuseon ainutlaatuisia ja aikaisemmin esittelemättömiä suomalaisten itsenäisyyden ajan markkaseteleiden luonnos- ja ehdotekokoelman erikoisuuksia.

Minun kokoelmani “The 1920 issues of North Ingermanland” (1920-luvn Pohjois-Inkerin postimerkkkejä) tulee olemaan 5 kehyksen laajuisena ns Perinteisen filatelian (Traditional philately, kun siellä kaikki tekstitys tulee olemaan englanniksi) luokassa. En tiedä, tuleeko ulkomailta P-I:n kokoelmia, se olisi mahdollista. Suomesta esillä on vain tämä minun kokoelmani.

Näyttelyn teemapäivät ovat:
Keskiviikko 24.5. Agathon Fabergé (Pietarilaisen Fabergé-liikkeen jalokiviasiantuntija, joka pakeni Suomeen ja toi mukanaan mm huikeat postimerkkikokoelmansa, mm Suomi-kokoelmansa ja on yksi suomalaisen filatelian merkittävimmistä henkilöistä.)
Torstai 25.5. 100-vuotias Suomi
Perjantai 26.5. Tampere
Lauantai 27.5. Muumit ja perhe
Sunnuntai 28.5. Postimuseo ja Postcrossing.
Aukioloajat: Tampere-talo 10.00-18.00,
paitsi la 10.00-17.00 ja su 10.00-15.00
Pääsymaksu ke 25.5. 10 €, muut päivät vapaa pääsy.
Postimuseo/Vapriikki:10.00-18.00; pääsymaksu 12 € (kaikki Vapriikin näyttelyt).

VALLUN VAELLUS

osa 1

Valma Karlssonin muistelmien pohjalta muokannut Alina-Sinikka Salonen

Valma Karlsson on omistanut kirjoituksensa lapsilleen, mutta nyt hän jakaa kokemuksiaan myös meidän kanssamme. Tästä versiosta on poistettu huomattava osa maailman ja Inkerin yleisestä historiasta ja on keskitetty nimenomaan Valman (os. Susi) suvun ja perheen vaiheisiin. Valma kertoo elämänsä tärkeimmistä hetkistä niin kuin hän asiat muistaa, ja mitä hän on kuullut äitinsä ja siskonsa kertovan.

Ajatukset lentävät haparoivin siivin,
lapsuusajan tunnelmiin muistoissani hiivin.

Äitini, Helena Kirppu (s. 1906), on syntynyt Liissilän Hovinmäellä, noin 45 km Leningradista etelään. Hänen äitinsä oli Anna Lemetti ja isänsä Juho Kirppu. Perheeseen kuuluivat äidin lisäksi seuraavat lapset: Paavo, Topias, Saima, Katri ja Aleksander (Saska).

Äiti oli vielä lapsi, kun hänen isänsä kuoli. Silloin alkoivat perheelle vaikeat ajat. Ei ollut aina edes ruokaa. Kun äidin piti lähteä koulun kanssa eläintarhaan, ei hänellä ollut kenkiä. Naapurin tyttö lainasi kengät ja äiti pääsi retkelle. Hän sai käydä vain 3 vuotta koulua, sen jälkeen oli mentävä työhön. Miten hän oppi siinä ajassa kirjoittamaan suomeksi ja venäjäksi, on minulle arvoitus. Venäjää puhumaan hän oppi työssä.

Veljet yrittivät tehdä töitä, mutta kun he menivät Leningradiin tavaraa myymään, oli tulos huono. Kun he tulivat kotiin, olivat poikien taskut tyhjät, mutta pää oli täynnä!

Isäni, Aatami Pekanpoika Susi, syntyi 1902 Liissilän Kuninkalan kylässä, sekin noin 45 km Leningradista etelään. Hänen isänsä oli Pekka Susi ja äitinsä Helena Virkkunen. Isän lisäksi perheessä oli Mari, Juho, ja Aleksander (Saska).

Nuorisolla oli tapana kokoontua kylän mäelle, johon oli rakennettu puusta keinu. Siinä istuttiin tai seistiin vastakkain. Jos vauhtia oli tarpeeksi, keinu jopa pyörähti yläpuun ympäri. Äiti ja isä olivat tavanneet toisensa täällä ”liekulla”. Siellä myös tanssittiin. Äiti oli kaunis, suosittu ja hyvä tanssimaan! Kun äiti oli eläkeikäisenä käymässä Sablinassa, muisti naapurinmies vieläkin äidin tanssitaidon!

Siellä Helenan ja Aatamin rakkaus syttyi, ja häät pidettiin aikanaan isän kotona, Kuninkalassa. Muusta tarjoilusta en tiedä, mutta ainakin alkoholia oli tarjolla. Alina-Sinikan isä Paavo kertoi näissä häissä nauttineensa ensimmäistä kertaa alkoholia ja pelkäsi sen tähden mennä illalla kotiin, vaikka oli jo aikuinen mies. Hänen äitinsä oli uskovainen, eikä hyväksynyt alkoholia ollenkaan.

Tuoreelle miniälle tehtiin häihin runo:

Anoppi kun ruppee torumaan,
niin mene toisee tuppaa.
Itke siellä itseksesi, ettei näe kukkaa.

Anoppi kun ruppee torumaan,
niin älä siitä huoli.
Toisen miniän kanssa riiteli,
kun otti tarttuloista paksui kuorii. (perunoista)

Miehesi kun ruppee torumaan,
niin mene huoneheesi,
lue toisiin poikiin kirjeitä
lohdutukseksees!

Nuoripari jäi asumaan Kuninkalaan. Helenat, anoppi ja miniä, tulivat keskenään hyvin toimeen. Äiti oli jo nuorena sopeutuvainen ja varmasti hyvä ja kiltti miniä.

Nuoret puhuivat työssä venäjää, mutta kotona suomea. Vaikka puhuttiin kahta eri kieltä, oli sopu yllättävän hyvä kylän asukkaiden kesken. Äiti kävi kolhoosissa työssä ja isä rautateillä. Elämä oli rauhallista eikä puutetta nähty. Aikanaan syntyi perheeseen ensimmäinen lapsi, sisareni Niina, 30.10.1930.

Siihen aikaan Inkerinmaa elätti Pietarin kaupunkia. Inkeriläiset olivat ahkeria ja viljelivät maatilkkujaan tehokkaasti. Mitä jäi omalta perheeltä yli, vietiin kaupunkiin myytäväksi. Perheessä oli kaksi lehmää. Äiti kävi ”kuksinat” (kannut) selässä Leningradin torilla maitoa myymässä. Kun Niina kasvoi isommaksi, pääsi hänkin äidin mukana torille, missä leikki muiden myyjien lasten kanssa. Tuliaisiksi he

toivat aina kokonaisen arbuusin ja "priäniköitä" eli keksejä.

Niinalla oli ilonhetki, kun isä palasi työstä kotiin. Ensimmäiseksi hän kiipesi isän polvelle ja keinui siinä ylös ja alas. Suomessa sanotaan: " körö, körö, kirkkoon, pappilan muorin penkkiin", mutta siellä laulettiin: "siipu, siipu, sittahäntä ". Mitä korkeammalle isä jaksoi Niinaa jalallaan nostaa, sen hauskempaa! Niinalla oli sekä suomen- että venäjänkielisiä lapsia leikkikavereina. Pihalla ja koulussa hän oppi venäjänkielen. Koulu oli venäläinen ja sijaitsi ihan meidän naapurissa. Niina ehti käydä muutaman vuoden koulua ennen kuin sota alkoi ja koulu suljettiin.

Vähitellen alkoi kuulua maailmalta huonoja uutisia. Sodan uhka lähestyi. Stalinin vainot alkoivat vuonna 1929 ja verenvuodatus jatkui koko 1930-luvun. Vuosi 1930 oli Inkerin väestön pakkosiirtojen kannalta ratkaiseva. Sen pohjaksi haettiin kuuluisa puolueen poliittisen toimikunnan hyväksymä päätös: "Toimenpiteistä kulakkien tuhoamiseksi, maatalouden täydellisen kollektivisoinnin alueilla."

Tavoitteita toteutettiin tehokkaasti ja kovakouraisesti. Ihmisiä vangittiin ilman syytä ja karkotettiin kotipaikoiltaan Siperiaan. Vuodet 1937 ja 1938 olivat kauhun vuosia. Silloin alkoivat mittavat joukkovangitsemiset, Stalinin puhdistukset. Tämä ei ihan vielä koskenut meidän rauhallista kylää.

Minä synnyin 4.10.1937 Kuninkalassa. Naapurin täti oli kysynyt Niinalta, kumpi tuli, tyttö vai poika? Täti oli pahoitellut: "Eikös poika olisi ollut parempi?" Niina oli napakasti tokaissut: "Hyvä se on tyttökin". - En tiedä vanhemmista, mutta isosisko oli ainakin tyytyväinen minuun! Luovutti heti omat nauhakenkänsäkin minulle. Liekö hän jo silloin aavistanut, että siskosta tulee kova kävelijä! Minut kastettiin Valentinaksi, joka oli suosittu nimi siihen aikaan. Kotioloissa minua kutsuttiin Valjaksi.

Vuoden 1937 aikana alkoi opettajien ja kirkonmiehien vangitseminen. Olin viimeinen lapsi, jonka Pekka Braks ehti kastaa, ennen kuin hänetkin vangittiin. Olen saanut hyvää hoitoa, paljon rakkautta ja huolenpitoa isolta siskolta, joka oli minua 7 vuotta vanhempi. Hän joutui vahtimaan vauvaa mummon apuna, kun äiti oli työssä kolhoosin pellolla. Niina oli lapsena ketterä kiipeämään puihin. Ei ollut sellaista pihlajaa tai koivua, mihin hän ei olisi uskaltanut nousta! Äiti ja mummo pelkäsivät hänen putoavan puusta ja antoivat välillä sapiskaa, mutta mikään ei auttanut. Onneksi hän ei pudonnut kertaakaan puusta, mutta hame repesi kyllä monta kertaa.

Kun minua vieroitettiin rintamaidosta, keksi äiti viedä minut Hovinmäelle mummon (ämmän) hoitoon. Mummoa kutsuttiin Inkerinmaalla ämmäksi ja äitiä venäläisittäin maamaksi. Mummolassa olin saanut teetä, johon olin kovasti ihastunut. Mummoni olikin sanonut, että tyttö on oikea "tsaipappi". Sillä reissulla unohdin äidinmaidon.

Lapsuutemme oli niukkaa mutta onneksi rakkautta ja ruokaa riitti. Kaikki sujui hyvin aina siihen asti, kunnes "isä aurinkoinen" eli Stalin sai päähänsä ruveta vainoamaan suomalaisia eli "tsuhnia". Meitä pidettiin kansanvihollisina ja epäluotettavina, koska puhuimme suomea, ja asuimme vielä lähellä rajaa.

Vuodet 1937–1938 olivat synkimpiä inkerinsuomalaisten kohtaloa ajatellen. Vuonna 1938 suljettiin koko maassa, siis Inkerissä ja Karjalassa, kaikki suomenkieliset koulut ja kirkot. Papit vangittiin ja lähetettiin työleireille Siperiaan. Alkoi ihmisten järjestelmällinen vaino ja vangitseminen. Kylät toisensa jälkeen puhdistettiin "tsuhnista" ja kulakeista. Kulakiksi sanottiin rikkaita ihmisiä. Jo yhden lehmän omistaminen saattoi tehdä omistajastaan kulakin. Ihmisiä lähetettiin pois kotiseuduiltaan kauas Uralille asti. Syytä ei tarvittu, väärä ilmianto ja kantelu riittivät vangitsemiseen ja karkotukseen. Omaisuus siirtyi valtiolle, ja perheet joutuivat lähtemään tyhjin käsin.

"Mustaa varista" (mustaa autoa) pelättiin joka kylässä. Jokainen yö, jolloin omaan oveen ei hakattu, merkitsi helpotusta. Heti aamulla kuultiin, ketkä oli siepattu mustaan autoon. Se oli painajamaista kidutusta etenkin meille suomalaisille. Kuullessamme vangitsemisesta, emme kysyneet: Mistä syystä hänet vangittiin? Ne, jotka tulivat

vangitsemaan, eivät tarvinneet syytä.

Myös meidän perheemme joutui järjestelmän uhriksi. Yöllä 4. huhtikuuta 1938 miehet tulivat ja vangitsivat isän ja veivät hänet kuulusteluja varten Leningradiin Krestyn vankilaan. Minä olin silloin 6 kuukautta, Niina 7 vuotta ja äiti 32. Voin kuvitella sitä hätää ja tuskaa mitä kotona koettiin.

Tämän parempaa kuvaa ei isästä ole jäänyt, sillä kotimme paloi sodassa. Valma Karlssonin kuvakokoelmasta.

Elämä jatkui kaikesta huolimatta päivästä toisen. Aina jaksettiin toivoa, jospa isä pääsee pois, koska ei ollut tehnyt mitään pahaa. Missä toivo katoaa, loppuu myös elämä. Miten onneton olikaan äitimme! Hän on kertonut minulle, mitä hän lauloi tuudittaessaan minua kätkyessä uneen:

Tyynny tuuli, tuima tuuli,
tuuti, tuuti, tuu.
Nuku pikku hymyhuuli,
äitis lauleluun.

Tuuli lunta tupruttavi,
ummessa on tie.
Missä lienee isä-kulta?
Eksynytkö lie?

(Säkeistöjä oli useampia, mutta äiti ei enää muistanut niitä.)

Tämä oli äidille raskas muisto, ja itkimme molemmat hänen sitä kertoessaan.

Äiti kävi Niinan kanssa useita kertoja viemässä isälle vankilaan ruokapaketteja ja rahaa, mutta tuskin ne koskaan menivät hänelle perille. Vartijat kuulemma jakoivat saaliin keskenään. Vankeja ei myöskään saanut henkilökohtaisesti tavata.
Erään kerran, kun äiti ja Niina olivat vankilan ikkunan alla, heitti eräs vangeista kirjelapun ikkunasta ulos. Pahaksi onneksi se putosi heidän eteensä ja siitä paikasta otettiin äiti sisälle kuulusteltavaksi. Niina jäi yksin pihalle ja oli peloissaan ja kauhuissaan. Mitä äidille nyt tapahtuu, ja miten hänen nyt käy? He olivat tulleet junalla Leningradiin ja kuinka hän nyt yksin osaa kotiin mennä? Onneksi selvisi, ettei kirje ollut tarkoitettu äidille, ja hän pääsi kuulustelun jälkeen pois. Isää he eivät silläkään kertaa tavanneet. Surullisina he tulivat junalla kotiin. Toivo ja epätoivo raastoivat mieltä jatkuvasti. Äiti oli maksanut tuomarillekin, jotta hän yrittäisi saada isän vapaaksi, mutta mikään ei auttanut.

Viimeisellä kerralla, kun he olivat viemässä isälle pakettia, he saivat kuulla, että hänelle oli luettu tuomio, ilman oikeuden käyntiä, 28. huhtikuuta 1938. Häntä syytettiin suunnitelmasta räjäyttää rautatiet.

Stalinin syyllisyyskäsite oli täysin mielivaltainen. Tämä oli yleisin tuomio: § 58/10, 1a, 6, 7, 11, jne, ”kansanviholliselle ja vastavallankumoukselliselle.” Siitä seurasi 10 vuoden tuomio ja karkotus Siperiaan kaukaisille vankileireille ilman kirjeenkirjoitusoikeutta. Kaikki yhteydenpito kiellettiin. Omaiset eivät tienneet, missä pakkotyöleirissä vangit olivat, koska heitä siirreltiin paikasta toiseen, niin kauan kuin heissä henki pihisi. Stalinin terrori tuhosi Neuvostoliitossa hirvittävän määrän ihmisiä, jopa 25 - 30 miljoonaa. Kärsimys jakautui ”demokraattisesti” myös venäläisten perheiden osaksi.

Tiedän, että äiti on lähettänyt isälle meistä kolmesta potretin, missä minä seison tuolilla ja olen purskahtamaisillani itkuun. Niina muistaa kuvan ottamisen hyvin. Olin itkenyt ja kiukutellut

Kuvassa ovat äiti ja Niina-sisko. Minä istun äidin sylissä. Kuva on vuodelta 1937. Valma Karlssonin perhekokoelmasta.

koko ajan. Viimein minut oli saatu rauhoittumaan, kun valokuvaaja oli narrannut: ”Katso lintu lentää”! Siihen olin rauhoittunut ja kuva saatiin otettua. Tuskin isä on koskaan saanut tätä kuvaa, ei ainakaan kirjoittanut sieltä ainoatakaan kirjettä.

Isän tuomio oli kauhea uutinen, mikä oli murtaa äidin kokonaan. Se oli kuin kuolinisku äidille. Tieto aiheutti suunnatonta tuskaa, ikään kuin koko elämä olisi romahtanut. Jos ei Niinaa olisi ollut mukana Leningradissa, äiti olisi hypännyt vankilan vieressä virtaavaan Nevajokeen, niin onneton ja epätoivoinen hän oli. Kun he tulivat surullisina ja itkeneinä kotiin, oli isän äiti, mummoni lohduttanut: ”Ei se risti ole niin raskas kantaa, kuin on ottaessa”. Viisaat sanat vanhalta ihmiseltä, mutta tuskin ne kovin paljon äitiä lohduttivat. Viimeinenkin toivo oli pois pyyhitty.

Päättäjiä ei kiinnostanut vähääkään, mitä omaisille tapahtuu, ja miten he selviävät ilman perheen huoltajaa. Äidin oli raskasta luotsata elämäämme eteenpäin, mutta onneksi sukulaisia oli vielä tukenamme. Elämä kylässä oli pelokasta ja onnetonta. Vain harva vangituista palasi takaisin kotiin, meidän kylään palasi vain yksi mies. Kun naapurin setä (venäläinen), palasi vankeudesta kotiin, oli Niina itkenyt: Olemmeko me suomalaiset vielä enemmän ”kansanvihollisia” kuin venäläiset? Kun minulta pienenä kysyttiin venäjäksi: ”Valja, mitä sinulle kuuluu?”, olin vastannut: ”ploha, papi niet”! (huonoa, ei ole isää.)

Huhuttiin, että vangeista suurin osa ammuttiin heti tuomion jälkeen Leningradissa. Silminnäkijöiden mukaan Nevan joki virtasi punaisena ammuttujen verestä. Toinen tieto kertoi, että vangit kuljetettiin öisin kuorma-autoilla lähellä Leningradia sijaitsevaan Levassovaan ja ammuttiin siellä joukkohautoihin, mitkä he itse olivat ensin kaivaneet. Nyt tiedämme, että näin onkin tapahtunut.

Kauan jaksoi äitimme odottaa ihmettä, että isä palaisi, tai että saisi edes tietää, missä hänen luunsa lepäävät. Kysyin kerran asiaa ennustaja Kassiseltakin, mutta hänelläkään ei ollut muuta tietoa kuin ettei isä enää palaa. Onneksi emme silloin tienneet, että kuluu 67 vuotta, ennen kuin isän kohtalo selviää. Äiti ei ollut enää sitä kuulemassa. Hän kuoli 2002. Uskon, että he ovat jo tavanneet toisensa taivaassa.

SOTA ALKAA

Koska sodan uhka ja pelko vahvistuivat päivä päivältä, alkoivat kylän ihmiset kaivaa metsään maakuoppaa piilopaikaksi ja suojaksi ihmisille. Ei mennyt kauankaan, kun sitä tarvittiin. Toinen maailmansota alkoi 1.9.1939. Saksa hyökkäsi Neuvostoliittoon 22.6.1941. Ensimmäisten pommikoneiden ilmestyessä taivaalle juoksimme kellariin suojaan, mutta myöhemmin pakenimme metsään maakuoppaan. Tykkien äänet kuuluivat kylään asti, kuin kaukana pysyttelevä ukkonen. Välillä viholliskoneet lensivät niin alhaalla, että melkein puiden latvoja viistivät. Ennen pitkää jylisivät saksalaisten pommikoneet jatkuvasti meidänkin kylän yllä, ja lopuksi vyöryivät panssarit ja sotilaat kylään. Ruuasta ja kaikesta muustakin alkoi olla pulaa. Kyllä sota on julma ja kauhea!

Muistan hyvin, kuinka taas kerran tuli äkkilähtö metsään. Ryömimme, äiti, Niina ja minä pitkin sänkipeltoa metsässä olevaa maakuoppaa kohti. Valitin äidille, kun viljapellossa oleva sänki raapi ja poltti jalkoja. Pellon sänki oli syttynyt tuleen ja maa poltti jalkojamme! Sillä matkalla kadotin ainoan nukkeni, mikä oli minulle suuri menetys. Maakuopassa oli vähän turvallisempaa, kuin kylässä. Näin me ainakin uskoimme. Pommikoneet jyrisivät taivaalla ja kylvivät ammuksia kylään ja metsään. Onneksi eivät osuneet meidän maakuoppaan, mutta lähelle osui muutama pommi. Aamulla näimme isot kuopat, mihin ne olivat osuneet. Niistä kuopista haimme vettä, jota sitten janoomme joimme. Viimein oli pakko jonkun lähteä kylään vettä ja ruokaa etsimään. Sinne lähtivät meidän äiti ja Alina-Sinikan äiti Anna. Kun he tulivat kylästä takaisin, oli maakuoppa tyhjä! Naiset kauhistuivat, missä ovat lapset ja toiset aikuiset, ja mitä heille on tapahtunut?
Ei hätää! Saksalaiset sotilaat olivat löytäneet meidät maakuopasta ja lähteneet viemään meitä takaisin kylään, pois metsästä ja taistelujen tieltä. Meidän piti kietoa valkoinen huivi päähämme, mikä oli merkkinä siitä, että olemme suomalaisia.

Keväällä 1942 ryhtyivät saksalaiset siirtämään suurimmassa hädässä olevia pois Kuninkalasta. Kuva Valma Karlssonin kuvakokoelmasta.

Eräs sotilas olisi kantanut minua sylissään kylään, mutta olin vierastanut häntä ja huutanut kuin laiva. Sotilas oli yrittänyt lahjoa minut valkoisella "vanhanpiiankaramellillä", mutta mikään ei auttanut. Niin piti Niinan kantaa minua reppuselässä kylään asti. Olin varmaan raskas taakka niin pienelle kantajalle, sillä hän oli hento ja pieni ikäisekseen. Kylän näkeminen oli suuri järkytys. Monet talot oli poltettu maan tasalle, meidän koti niiden mukana. Kylässä oli enää muutama talo pystyssä ja asuttavassa kunnossa. Kylän 43 talosta oli sodan jälkeen jäljellä 3.

Ruuan haussa olleet äiti ja Anna löysivät meidät kylästä, sukulaistalosta, mihin meidät oli viety turvaan. Ilo oli suuri kun maama tuli! Olimme puilla paljailla, mutta onneksi kaikki yhdessä ja hengissä! Ei ollut isää, ei kotia, ei mitään omaisuutta. Äiti oli pikkuhiljaa myynyt kaiken, mitä myytävää oli ollut ja ostanut rahalla leipää. Sormukset hän oli vaihtanut ruokaan ajat sitten. Kun Niinan teki leipää mieli, hän vain "tasoitti" leivän reunaa, ei leikannut kokonaista siivua. Piti jättää pikkusiskollekin syötävää! Koko kylän väki näki nälkää. Talvella ihmiset kaivoivat jäätyneitä hevosen ruhoja ja leikkasivat lihat irti soppaan.

Ompelukone oli ollut äidille tärkeä kapistus. Sillä hän oli ommellut meille vaatteet. Sen hän heti sodan alussa hautasi maahan ja kuvitteli kaivavansa sen piilosta esille kun sota loppuu. Kun tuli käsky lähteä kylästä, ei sitä muistettu kaivaa, eikä olisi ollut mahdollista mukaan ottaakaan. Siellä se lienee tänäkin päivänä.

Pienet nyssäkät kainalossa jätimme kylän ikiajoiksi. Aikuiset, jotka olivat työssä saksalaisilla, saivat palkaksi ruokaa ja leipää. Saksalaisten miehittäessä kylän saimme käydä hakemassa heidän kenttäkeittiöstään keittoa. Vieläkin muistan nenässäni sen keiton ihanan tuoksun ja maun! Silloin en tiennyt, että keitossa oli varmaan kanaa ja mausteena selleriä, palsternakkaa ja curria.

Mieleeni palautui eräs toinenkin muisto, joka niin ikään liittyy saksalaisiin. Olin nähnyt sotilaan päässä kaasunaamarin, jota olin pelännyt aivan kauheasti. Sotilas oli kuin pitkänokkainen hirviö!

Syksyllä 1941 saksalaiset valtasivat suurimman osan Inkeriä. Miehityksen alkuaikoina saksalaisten oli ilmeisen vaikeaa erottaa inkeriläisiä venäläisistä. Ajan oloon, sikäli kun miehittäjille selvisi inkeriläisten olevan kanssasotijoidensa sukujuurta, kohtelu muuttui jossakin suhteessa venäläisiä paremmaksi.

Osa nuorista pantiin juniin ja lähetettiin Saksaan töihin. Lapsiperheet joutuivat Viroon, koska heistä ei ollut saksalaisille hyötyä. Inkeriläiset kerättiin Tosnaan tai Hatsinaan. Tosnassa meidät sullottiin vaunuihin heinien sekaan kuin karjalauma. Raskaitten tavarajunien, härkävaunujen, lähtiessä liikkeelle oli ovet suljettu. Kukaan meistä ei tiennyt, mihin olimme menossa. Koko matkan aikana ei junissa ollut syötävää, ja vettä saatiin lisää kun juna pysähtyi. Emme kuitenkaan saaneet poistua asemalle.

PITKÄ MATKA VAPAUTEEN - Anna Orgolaisen tarina

Helena Kujala, teksti
Jyrki Luukkonen, kuvat

Juttu on julkaistu Kodin Pellervossa 1/17, ja julkaistaan kaikkien osapuolten luvalla.

”En koskaan uskonut, että elän näin kauan”, ihmettelee Leningradin piirityksestä ja Siperian nälkävuosista selviytynyt Anna-Maria Orgolainen. Nälän ja puutteen keskellä hän ikävöi äitiään, josta joutui eroon 17 vuodeksi.

Anna-Maria Orgolainen (s. Uimonen) syntyi vuonna 1937 Kelton Likolammen kylässä. Paikka sijaitsee Inkerinmaalla, silloisen Leningradin eli nykyisen Pietarin liepeillä.
Tytär kastettiin Anna-Mariaksi isoäitiensä mukaan. Äidinäitiään Mariaa hän ei ehtinyt koskaan tavata, sillä tämä oli lähtenyt Suomeen jo vuonna 1932. Sitä ennen äidinisää oli pidetty kaksi vuotta Leningradin vankilassa vakoilijaksi epäiltynä. Suomalaisen passinsa ansiosta hän säästyi teloitukselta ja karkotettiin vaimonsa kanssa Suomeen.
Uimosilla oli Keltossa oma talo, navetta ja viljelysmaata. Kotipihassa kasvoi tammi, jonka isänpuoleinen vaari oli istuttanut Anna-Marian isän syntymän kunniaksi vuonna 1901 toukokuussa. Tuo yli satavuotias tammi on yhä voimissaan, mutta lapsuuskodista on jäljellä enää kasa lahoja hirsiä.

Kuten suurin osa inkeriläisistä, myös Anna-Marian isä Simo Uimonen oli maanviljelijä. Helena-äiti hoiti lehmät ja hankki lisäansioita kotiompelijana. Maatilojen pakkokollektivisoinnin jälkeen isä työskenteli muun muassa raitiovaunutehtaassa Leningradissa.
”Äidilläni oli suomalainen passi, mutta isäni oli ehtinyt jossain vaiheessa vaihtaa omansa Venäjän passiin. Viranomaisten silmissä äiti oli ulkomaalainen, siksi minut ja Saska-veljeni merkittiin pelkästään isän passiin.”
Pikkuinen Anna-Maria oli juuri oppinut ottamaan muutaman ensiaskeleen kun elämä suistui raiteiltaan. Äiti sai kirjallisen määräyksen poistua maasta. Ilman puolisoa ja lapsia, sillä lapsethan oli merkitty isänsä venäläiseen passiin.
”Äiti vieroitti minut nopeasti rintaruokinnasta, ja sopi isän kanssa järjestävänsä Suomesta käsin paperit niin, että pääsisimme matkaan hänen perässään. Isä piteli minua sylissään kun saatoimme äidin asemalle. Junan lähdettyä kuusivuotias veljeni juoksi vaunujen perässä itkien: Äiti älä jätä minnuu! ”

LENINGRADIN PIIRITYS ALKOI JA RUOKA LOPPUI

Äiti asui siitä lähtien omien vanhempiensa luona Turengissa. Kirjeet kulkivat Turengin ja Kelton väliä talvisodan syttymiseen asti, mutta sen päätyttyä sekasorto jatkui, sillä venäläiset ja saksalaiset alkoivat tapella keskenään. Syyskuussa 1941 Saksan armeija saartoi Leningradin ja

”Täällä Suomessa meitä inkeriläisiä ryssitellään. Venäjällä meitä nimitettiin tsuhneiksi. Vain sellainen ihminen hyväksytään, joka saa asua koko elämänsä samalla paikassa”, pohtii Anna Maria Orgolainen.

ruoka loppui niin kaupunkilaisilta kuin sen liepeillä asuneilta ihmisiltä tykkänään.
Kaikesta oli puutetta, jopa lämmöstä. Anna-Maria ryömi kylmällä lattialla ja vilustui niin pahoin, että kuumekouristus jännitti koko kehon kuin ongenkoukuksi. Luultiin jo, että se oli menoa. Leningradilaisen professorin neuvosta saavi täytettiin kuumalla vedellä, johon sekoitettiin sinappijauhetta ja Anna-Maria laskettiin siihen.
”Kertovat, että huusin kuin riivattu. Sitten taakse taipunut pääni retkahti ja vaikenin. Muut pelästyivät, että nyt myö tyttö tapettii! Pistivät sänkyyn ja peilin avulla tarkistivat, että hengitin. Kahden päivän kuluttua avasin silmäni ja sanoin syy-

Siperian talvista selvittiin sembramännyn käpyjen ravinteikkaiden pähkinöiden avulla, jotka sisältävät muun muassa terveellisiä rasvoja.

vvä. Varmaan siihen sitten jotain suuhunpantavaa etsittiin.”

Tuolloin Anna-Maria oli neljävuotias eikä vieläkään kävellyt. Isä kantoi häntä joka paikkaan sylissään kunnes pöhöttyi ja muuttui itsekin nälästä niin heikoksi, etteivät omatkaan jalat enää kantaneet.
”Isäni Heli-sisko, joka oli äidin lähdön jälkeen jäänyt hoitamaan meitä lapsia, juoksi Tokkarin kylään sisarensa Annan luo itkien, että nyt veljemme Simo kuolee. Punainen tähti suojasi Annan taloa, koska hänen miehensä kuului puna-armeijaan. Meiltä muilta sotilaat olivat tyhjentäneet ensin eläimet navetasta ja nyt he olivat vieneet kaiken sadon, mitä kellariin oli kesän ja syksyn mittaan saatu talteen.”

Anna työskenteli anoppinsa kanssa kolhoosin pelloilla. He järjestelivät asiat niin, että Uimoset saivat hengenpitimikseen säkillisen perunaa ja sangollisen hapankaalia, jotka pelastivat heidät – kaksi lasta ja kolme aikuista nälkäkuolemalta.

ELÄMÄN TIETÄ KOHTI SIPERIAA

Pakkanen kiristeli yli 40 asteessa vielä sinä päivänä, jolloin inkeriläiset karkotettiin Siperiaan.

”Olin muutamaa viikkoa vaille viisivuotias 26. maaliskuuta 1942, jolloin meitä – Heli-tätiä, Anna-mummoa, Saska-veljeä, isää ja minua sekä muita kyläläisiä – alettiin viedä Siperiaan. Anna-täti antoi meille matkaeväiksi maitokannullisen perunaa ja hapankaalia. Isä kantoi minua, sillä en vieläkään kävellyt. Minut peiteltiin kuorma-auton lavalla huivien ja filttien alle niin tiukasti, ettei henki tahtonut kulkea.”

Kaikki maayhteydet Leningradiin olivat piirityksen takia poikki, joten autoletka ajoi Laatokan jään yli kulkevaa ’elämän tietä’ kohti rautatieasemaa. Kuorma-auton lavalle peitelty Anna-Maria ei nähnyt eikä kuullut pommia, joka osui edellä ajaneeseen autoon. Se vajosi jään alle, eikä ketään saatu pelastettua.
Matka jatkui mantereelta härkävaunussa kohti Siperiaa. Matkustettiin nälän ja lian keskellä. Ruokaa jaettiin vain joka kolmas päivä, jolloin matkustajat ensin laitettiin saunaan ja vaatteet kuumaan uuniin, jossa täit karisivat pois.

”Joka aamu sotilaat kävivät kysymässä, että onko kuolleita. Meidän vaunusta ensimmäisenä kuoli isosetäni Juho. Ruumiit heitettiin – kuka alasti ja kuka alusvaatteet yllään – radan varteen.”

Muutaman viikon kuluttua saavuttiin kylään ja matkalaiset johdatettiin tupaan. Huoneen joka nurkkaan sijoitettiin yksi perhe ja viides – äiti kuuden lapsensa kanssa – sai nousta uunin pankolle.

Isä ja Heli-täti joutuivat ensimmäisessä kylässä metsätöihin. Saska lähti kouluun, mutta viisivuotias Anna-Maria sai jäädä Anna-mummon kanssa kotiin.

Ensimmäisen Siperian nälkätalven jälkeen ravintotilanne koheni hieman ja pöytään nostettiin kaksi vatia. Toisessa oli itse kasvatettua perunaa ja toisessa sembramännyn kävyistä irrotettuja pähkinöitä. Käpyjen lisäksi metsästä kerättiin tietysti myös marjoja ja sieniä.

RAPULLA ISTUJA SAI LEIVÄNMURUT

”En vieläkään kävellyt. Leluja ei ollut, joten kulutin aikaani kaupan rapulla istuen ja ihmisiä katsellen. Työssäkäyvät saivat leipää 500 grammaa päivässä ja kotona olevat 200 grammaa. Siinä portailla kannatti istua, sillä aina päivän päätteeksi kaupan täti toi minulle kourassaan leikkuulaudalle jääneet leivänmuruset.”

Sitten isä komennettiin kultakaivokseen töihin ja Uimoset siirrettiin toiseen kylään. Pian tuli uusi määräys, jonka nojalla kaikki inkeriläiset ajettiin kulta-

kaivokselta pois. Uimoset vietiin kolmanteen Buratjan kylään, joka sijaitsi noin 200 kilometrin päässä Mongolian rajalta. Siellä isä määrättiin jälleen metsätöihin.

”Elimme pelonsekaista elämää. Meitä vartioitiin, emmekä esimerkiksi saaneet ilman miliisin lupaa lähteä katsomaan sukulaisia. Suomea uskalsimme haastaa vain kotona. Mummoni ymmärsi jonkin verran venäjää mutta osasi sanoa vain da ja njet.”

Kuusivuotiaana Anna-Maria alkoi kaikkien riemuksi kävellä. Sopivasti, sillä seuraavana vuonna hän aloitti koulutiensä.

”Mummo piti minulle lisäksi kotikoulua ja opetti minut lukemaan ja kirjoittamaan suomeksi. Isä toi metsästä ison liuskan tuohta ja kolhoosista hanhen sulan, joka kastettiin tuhkaveteen. Tuli uutta puhdasta kirjoitustilaa kun tuohesta repäistiin aina sen täytyttyä ohut kerros pois.”

Talvella 1945 Anna-Maria sairastui vakavasti ja koulunkäynti katkesi koko vuodeksi. Pää turposi ja hiukset lähtivät. Heli-täti juoksi hädissään vanhan kansanparantajan luo, joka käski kaivaa lumen alta mustaviinimarjapensaan edelliskesän versoja ja keittää niistä mustaa lientä. Tätä lääkettä piti juottaa tytölle, ei saanut juoda mitään muuta.

” Pää turposi ja hiukset lähtivät.”

Jonkin ajan kuluttua niskasta alkoi valua visvaa ja turvotus laski. Muistoksi tuosta Anna-Marian niskaan jäi kohollaan olevat elinikäiset arvet. ”Tätini säikähti, että jäisin kaljuksi, mutta hiukseni alkoivat kasvaa kun päälakeani kansanparantajan neuvosta alettiin sivellä sillä samalla mustalla liemellä.

JOTKUT YRITTIVÄT PALATA KOTIIN

Viiden Siperian vuoden jälkeen muutamat uskalikot yrittivät palata koteihinsa Inkerinmaalle. ”Saska-veljeni oli 14-vuotias ja lähti saattamaan asemalle isän serkkua Helmiä. Sillä matkalla Saska vilustui ja kuoli joulupäivänä 1946 keuhkokuumeeseen.” Helmi pääsi Kelttoon, muttei saanut jäädä kotiinsa. Miliisi antoi hänelle vankilatuomion uhalla 24 tuntia aikaa hävitä kotikylästään. Tyttö matkusti Viroon, jonne jäi asumaan pysyvästi.

Anna-Maria suri veljensä kuolemaa. Silloin Heli-täti keksi, että nyt kun Anna-Maria osaa kirjoittaa, hän voisi lähettää kirjeen äidilleen Suomeen. Täti muisti äidin osoitteen. Postipäällikölle kuitenkin kerrottiin, että mummo sen osoitteen muisti ja että tyttö ikävöi kovasti Suomessa asuvaa äitiään. Piti olla varuillaan, elettiinhän edelleen Stalinin vainoaikaa. Siinä järjestelmässä inkeriläiset oli leimattu kansanvihollisiksi.

”Näin usein unta äidistä. Hänellä oli pitkä tumma letti ja hän polki Singer-ompelukonetta. Kuulin ompelukoneen äänen, mutta äidin kasvoja en koskaan nähnyt. Olin vuoden ikäinen erotessamme emmekä saaneet Keltosta mukaamme ainuttakaan valokuvaa.”
Äidiltä tuli kuukauden kuluttua vastaus Anna-Marian kirjeeseen.
”Usko tai älä, mutta olimme äidin kanssa siitä lähtien kirjeenvaihdossa! Sain äidiltä kuvan ja me isän kanssa lähetimme hänelle omamme. Syttyi pieni toivo siitä, että vielä joskus saisimme elää yhdessä.”

UUSI KOTIPAIKKA OSOITETTIIN KARJALASTA

Vuonna 1949 koitti päivä, jolloin Karjalaan kaivattiin metsätyömiehiä. Uimosten sijoituspaikaksi määrättiin Karhumäki, mutta toiseen kylään edeltä ehtinyt lähisuku oli sitä mieltä, että nyt kyllä pysytään yhdessä. Niin koko sakki jäi Petroskoin lähistölle Tsalnan kylään.

Suomessa asuva äiti sai kuvan Siperiaan karkotetusta tyttärestään ja puolisostaan.

Uimosen perhe oli vihdoin yhdessä 17 erovuoden jälkeen. Äiti oli 52-vuotias päästessään perheensä luo Petroskoin liepeillä sijaitsevaan Tsalnan kylään.

Meitä sukulaisia asui aluksi samassa pienessä mökissä parikymmentä. Sovimme että kuka ensimmäisenä saa kasaan hirsirahat niin hänelle rakennetaan talkoilla mökki. Sinne tyhjän metsän keskelle joen toiselle puolelle nousi kaikkiaan viisi mökkiä Uimosen suvulle ja vastarannalle yhtä monta Rautasille."

Karjalassa suomea sai puhua vapaasti, mutta rippikoulu piti käydä viranomaisilta salassa. Äidiltään Anna-Maria salasi ainoastaan sen, että oli kirjoittanut Moskovaan ja anonut hänelle lupaa muuttaa heidän luokseen Tsalnaan. Äiti yllättyikin sitten täydellisesti vuonna 1955 kun hänelle putkahti byrokratian rattaista kutsu saapua Neuvosto-Karjalaan.

Anna lähti isänsä kanssa Viipurin asemalle äitiä vastaan. Pitkä ikävä päättyi kun Anna-Maria vihdoin 17 vuoden jälkeen näki äitinsä. Äiti näki tyttärensä vain käsillä tunnustellen, sillä hänestä oli tullut sokea. Äiti paljasti asian rakkailleen vasta kutsun saatuaan, mutta se ei muuttanut asiaa miksikään: Simo ja Anna-Maria halusivat äidin luokseen asumaan.
"Voi kuinka minä rakastin äitiä. Hoidin ja rakastin!"

Anna-Marian elämään mahtui muutakin. Hän avioitui ja sai ensin tyttären ja sitten pojan. Anna-Maria työskenteli postissa ja puhelinvaihteen hoitajana, opiskeli ja valmistui Petroskoin yliopistossa opettajaksi. Sittemmin perhe kasvoi vielä kaksosilla, mutta toinen vauva vilustui päiväkodissa ja kuoli viiden kuukauden ikäisenä.
Anna-Maria jäi opettajan työstään eläkkeelle maan tapaan 55-vuotiaana. Vanhempiensa kuoltua hän alkoi miettiä muuttoa Suomeen, jossa koko äidinpuoleinen suku asui. Puoliso ei halunnut Suomeen. Lähtö viivästyi monella vuodella, mutta nyt Anna-Maria on ehtinyt asua Tampereella 18 vuotta. Lähiseudulla asuvat myös lapset lapsineen sekä kaukaisempi suku ja monet ystävät. Yhteiset kokemukset pitävät ystävien välisen kanssakäymisen tiiviinä.

Myös yhteys Siperiaan on säilynyt. Yksi Anna-Mariaa vähän vanhempi ystävä ehti avioitua Siperian vuosinaan venäläisen kanssa ja asuu siellä edelleen.
"Kävin Karjalassa aluksi useasti vuodessa, mutta nyt kun eläkkeeni tulee Suomeen, en ole siellä enää kolmeen vuoteen käynyt. Ensi vuonna menen, sillä haluan käydä rakkaitteni haudoilla. Se olkoon syntymäpäivämatkani, sillä täytänhän silloin jo 80 vuotta."

INKERILÄISTEN KOVA KOHTALO

Inkeriläiset kuuluvat niiden savolaisten ja karjalaisten jälkeläisiin, joilla Ruotsin suurvalta 1600-1700-luvuilla asutti Suomen ja Venäjän välisen raja-alueensa. Useat Suomenlahden ja Laatokan järvien väliselle alueelle siirretyistä suomalaisista säilytti vieraalla maalla sekä oman kielensä että luterilaisen uskontonsa.

Inkerin suomalaisia oli kaikkiaan noin 150 000. Stalinin terrorin aikana 1929 – 42 heitä pidettiin ulkomaalaisen taustansa takia kansanvihollisina. Sillä perusteella heitä vangittiin, teloitettiin ja karkotettiin pakkotyöleireille Siperiaan. Ne joilla oli suomalainen passi, pääsivät lähtemään Suomeen.
Jatkosodan jälkeen Suomessa vuonna 1944 asuneet 56 000 inkeriläistä palautettiin Stalinin vaatimuksesta Neuvostoliittoon. Suurin osa heistä teloitettiin tai karkotettiin muun muassa Kazakstaniin ja Siperiaan.
Presidentti Koivisto salli inkerinsuomalaisten paluumuuton vuodesta 1990 lähtien. Sen jälkeen inkeriläisiä on tullut Suomeen noin 30 000. Enää paluumuuttojonoon ei oteta uusia hakijoita.

KIRJA-ARVIO

Arvo Tuominen, Kannaksen kaleidoskooppi ISBN 978-952-7028-87-2

Arvo tuomisen kirjoittama kannaksen kaleidoskooppi –teos ilmestyi maaliskuun lopulla Reuna-kustannusyhtiön julkaisemana. Kyseessä on mielenkiintoinen Karjalankannasta esittelevä "hieman toisenlainen" matkaopas. Taustana on Arvo Tuomisen monivuotisen työn tuloksena syntynyt Kannaksen pitäjien ja paikkojen tuntemus. Kirjassa tehdään kierros Kannaksella esitellen samalla sekä suomalaisista että venäläisistä lähteistä peräisin olevia aineistoja. Nimenomaan tämä lähtökohta tuo esille uudenlaisia näkökulmia, kyse ei ole pelkästään perinteisestä suomalaisesta suhtautumisesta menetettyyn Karjalaan.

Kirja johdattelee lukijaa kuin elokuvan päähenkilöä kohtauksesta toiseen. Parillekymmenelle paikkakunnalle sijoittuvat mukaansatempaavat tarinat kertovat ihmiskohtaloista, linnoituksista ja taistelupaikoista, keisarinajasta, suomalaisen rakennustaiteen saavutuksista, neuvostoliittolaisen yhtenäiskulttuurin jäännöksistä ja uuden kapitalistisen Venäjän luomuksista.

Kaleidoskoopissa tulevat hyvin esille Kannaksen historialliset kerrostumat: kuka hallitsi milloinkin, ja miten "suomalaisia" eri paikkakunnat kulloinkin ovat olleet. Jokainen hallitsijakausi, Ruotsi(-Suomi), Suomi ja Venäjä, on jättänyt jälkensä Kannakselle niin elinkeinojen, kulttuurin, arkkitehtuurin, uskonnon jms. välityksellä. Tämä näkyy kokonaiskuvassa - maisemassa - ihmisten elämässä ja tunnelmassa sekä lukuisissa kirjassa luettavissa olevissa tarinoissa. Nämä seikat tekevät Kaleidoskoopista elävän matkaoppaan.

Kirja alkaa Viipurin esittelyllä, josta siirrytään Koivistolle ja sieltä Ino:n pattereille. Vammelsuun, Vammeljärven ja Raivolan kautta siirrytään kuuluisalle Terijoelle. Tutuksi tulevat akateemikkojen Kellomäki ja Repinin Kuokkala. Suomalaisille tuttu Rajajoen seutu Sestoretsk ja Valkeasaari tulevat esitellyiksi samoin kuin Levashovon synkkä metsä. Sitten siirrytäänkin Kivennavalle ja Kirjasaloon, jota aluetta Pohjois-Inkerin Rykmentti/ Erikoispataljoona miehitti 1919 - 1920. Rautu, Kiviniemi ja sotienaikainen Taipale ovat esittelyssä ennen siirtymistä Laatokan rannalle hieman pohjoisemmaksi Käkisalmeen. Sen jälkeen ovatkin vuorossa Räisälä, Antrea ja polkastaan tunnettu Säkkijärvi.

Olin viime syksynä mukana nelipäiväisellä Arvo Tuomisen vetämällä Karjalankannaksen kierroksella, jonka aikana käytiin lähes kaikilla edellämainituilla paikoilla tai paikkakunnilla. Olin varautunut matkaan tutustumalla etukäteen historiatietoihin, parhaani mukaan, koska kuulun evakkoihin. Tuomisen asiantuntemuksen anti oli se, että hän toi esille asioita ja tietoja, jotka eivät juurikaan näy suomalaisessa historiankirjoituksessa. Ne täytyy kaivaa esille venäläisistä lähteistä ja julkaisuista, sekä suullisista että kirjallisista. Tässä mielessä Kaleidoskooppi on erinomainen matkaopas - toki se on myös mielenkiintoinen sinänsä, kun haluaa tutustua Karjalankannakseen: sen menneisyyteen ja nykyisyyteen. Kirjaa täydentää hyvä kuvitus ja kattava henkilöhakemisto.

Arvo Tuominen on tullut tunnetuksi rajan molemmin puolin Suomen ja Venäjän yhteistä historiaa käsittelevistä dokumenttielokuvista, mm Kannaksen kierros, Salaiset pelit, Vodkaturistit, Laatokan ympäri, ja Sota ilman voittoa. Erityisen hyvin hän on perehtynyt Karjalankannaksen historiaan ja nykyisyyteen. Tuomiselle on myönnetty vuonna 2013 Ystävyyden kunniamerkki, joka on korkein ulkomaalaiselle myönnettävä venäläinen huomionosoitus.

Heikki Kähäri

Tuominen Arvo. Kannaksen kaleidoskooppi. REUNA Kustantamo ja kirjakauppa Oy. 2017. Tilaukset: tilaukset@reunalla.fi puh. 040 578 8049.

PYHIINVAELLUSMATKA SANTIAGO DE COMPOSTELAAN

Teksti: Hely Jalonen ja Outi Mäkelä
Kuvat: Anneli Mylläri ja Olli Hirvonen

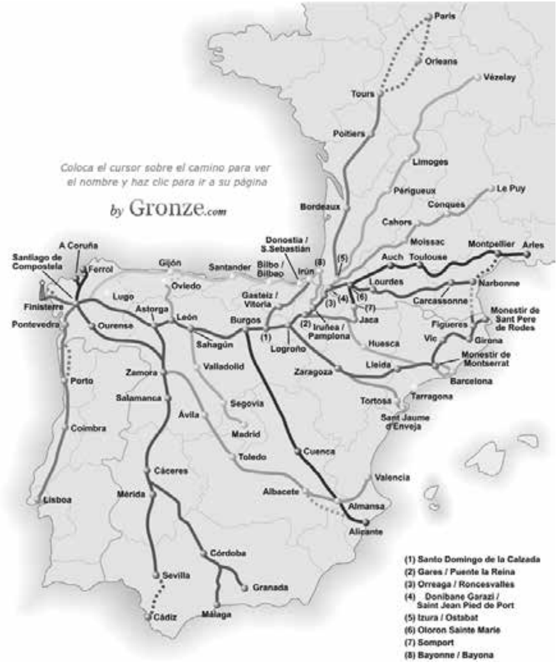
Kauniina maaliskuisena lauantaina kokoontui Inkeri-liiton järjestämään tilaisuuteen Karjala-talolle Helsinkiin noin 30 hengen joukko kuuntelemaan esitelmää kuuluisasta pyhiinvaellusreitistä, Camino de Santiagosta. Tiedon tilaisuudesta monet olivat saaneet Helsingin Sanomien Minne mennä -palstalta.

Luennoitsijana oli Anneli Mylläri ja häntä avusti matka- ja elämänkumppani Olli Hirvonen. He olivat tehneet matkan kymmenisen vuotta sitten, kun Olli oli saanut Annelin vakuuttumaan matkan hienoudesta. Nyt vaikutti siltä, että innostus oli Annelin kohdalla jäänyt pysyväksi, niin elävästi hän kertoi pitkästä vaelluksesta.

Ensin kerrottiin kartan avulla niistä monista reiteistä, joita pitkin Santiagoon on mahdollista päästä. Samoin käytiin läpi tarpeellinen varustus: hyvät kengät ovat kaiken a ja o. Tavaraa ei pidä ottaa mukaan liiaksi, repun paino ei saisi olla kohtuuton. Sitten päästiin itse matkalle, joka heillä alkoi

"Ensimmäisen päivän rankka urakka, Pyreneiden ylitys tuulta vasten taistellen."

"Santiago de Compostelaan vie monta pyhiinvaellusreittiä."

Ranskan puolelta, Saint-Jean-Pied-de-Port'ista eli kotoisasti "Jannen portista". Päivämatkat jatkuivat 20 - 30 km:n mittaisina kohti päämäärää. Kaiken kaikkiaan matkaan kului 33 päivää, niin kuin Annelin kirjoittaman kirjan, 33 päivää Santiago de Compostelaan, nimikin kertoo.

Kuten tie, myös päivät ja niiden tapahtumat vaihtelivat suuresti: välillä kaikki kävi myötämäkeen, löytyi sopiva taukopaikka ja majoitus, kunto tuntui kestävän tämän äärimmäisen rasituksen, mutta oli myös päinvastaisia päiviä, jolloin kolotusta ja särkyä riitti, pitipä välillä turvautua jopa lääkäriin. Kaikesta tästä Anneli oli pitänyt tarkkaa päiväkirjaa ja kertoili nyt retkestä niin elävästi ikään kuin se olisi tehty vain vuosi pari sitten. Esitystä täydensivät monet valokuvat. Yleisö kuunteli tarkkaavaisesti ja kysymysten tulvaa riitti. Vaikuttikin siltä, että tästä joukosta oli aika moni suunnitellut lähtevänsä vielä itse kokeilemaan tätä pitkää matkaa.

Kysymysten jälkeen Anneli Mylläri vielä kertoili lyhyesti pariskunnan toisesta matkasta, jonka he tekivät kolme vuotta myöhemmin. Siinä suunnitelma oli vielä kunnianhimoisempi. Tarkoitus oli kulkea melkein tuplamatka ja aloittaa se Ranskan

puolelta, Le Puy -nimisestä kaupungista, ja jatkaa sitten Espanjan puolella pohjoisrannikkoa pitkin kulkevaa Pohjoista reittiä. Siitä ei selvitty alkuperäisen suunnitelman mukaan, mutta loppujen lopuksi kuitenkin päädyttiin jälleen Santiagoon ja sen suunnattomaan katedraaliin. Tämän matkan tapahtumista ja tunnelmista voi lukea tarkemmin Anneli Myllärin toisesta kirjasta Kolmea reittiä Santiagoon - vaeltajan päiväkirja 2.

Vaikutti siltä, että Annelia vieläkin houkuttaa uusi matka vaeltamaan, siitä toivottavasti kuulemme myöhemmin, ehkä kirjan muodossa. Tämänkin jälkeen seurasi joukko kysymyksiä, joihin Anneli ja Olli yhdessä vastasivat parhaansa mukaan. Aihe viritti lukuisia ajatuksia ja vilkasta keskustelua yleisön joukossa. Vielä kotimatkalla pohdimme ja keskustelimme asiasta.

Toivotamme siis kaikille Buen Camino!

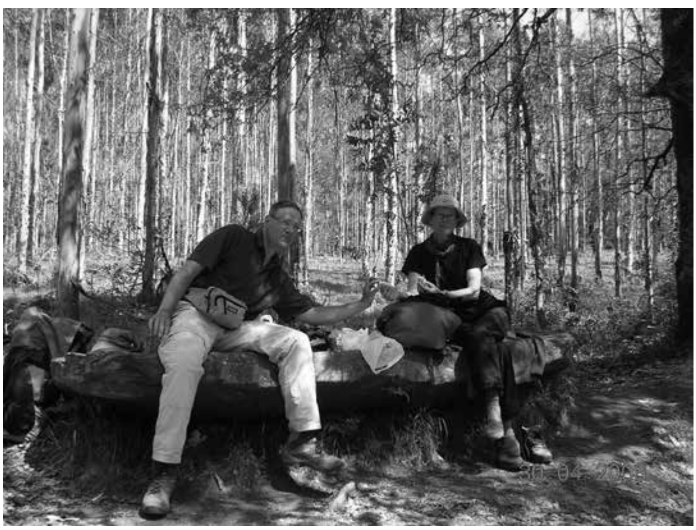

"Vastaantulijoita oli monenlaisia."

"Keskiylängöllä, mesetalla, riitti uuvuttavaa tasamaata moneksi päiväksi."

"Aamu refugiossa."

"Evästauon jälkeen jaksoi taas jatkaa matkaa."

"Vaelluksen määränpää, Santiago de Compostelan mahtava katedraali."

"Polku olí välillä kivikkoinen."

"Reitti oli hyvin merkitty joko simpukan kuvilla tai keltaisilla nuolilla."

"Samaan tahtiin kulkeva "pyhiinvaellusperhe" illallisella."

"Eräs reitin tunnetuimmista keskiaikaisista silloista, Puente la Reina (Kuningattaren silta) johti samannimiseen kaupunkiin."

Todistus matkan suorittamisesta. Kuva: A-S salonen

LYHYESTI

Uusi tohtori: **Reijo Rautajoen** väitöstilaisuus pidetään keskiviikkona 24. toukokuuta 2017 klo 12.00 Itä-Suomen yliopistossa Joensuussa. Aiheena on VAIETTU SOTAPAKOLAISUUS.

UUSIA KIRJOJA:

- Kolomainen Urho. Venjoelta Viinikkaan. Mikko Antreanpoika Kolomaisen muistelmat. Viestipaino Oy. Tampere 2016.
- Lavonen Nina. Pahan onnen pois panisin. Inkeriläisperheen vaellukset. Juminkeon julkaisuja nro 126. Juminkeko 2017. Kirja on luettavissa e-kirjana.
- Tuominen Arvo. Kannaksen kaleidoskooppi. REUNA Kustantamo ja kirjakauppa Oy. 2017. Tuomisen kirjan tilaukset: tilaukset@reunalla.fi puh. 040 578 8049.
- Tuuri Antti. Ikitie. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu 2012.Zlobin Vieno. Heidän ihanteensa murskattiin. Tyttären tarina Säde-kommuunasta Neuvosto-Karjalassa. Julkaisuja 7. Siirtolaisinstituutti. 2017.

TUTKIJAN MUISTELMATEOS INKERILÄISTEN KOHTALOISTA

Inkeriläisten monimuotoinen lähihistoria sadan viime vuoden ajalta on läsnä tutkija Nina Lavosen muistelmissa: Pahan onnen pois panisin. Ne kertovat, minkälaisiin pyörteisiin inkeriläiset joutuivat Venäjän vallankumouksen, kollektivisoinnin ja toisen maailmansodan seurauksena, Karkotukset omalta asuinalueelta alkoivat jo 1930-luvulla, mutta suureen mittaan ne paisuivat sodan aikana ja sen jälkeen, kun saksalaisten miehittämältä alueelta inkeriläisiä siirrettiin Viron kautta Suomeen ja sieltä välirauhan jälkeen takaisin Neuvostoliittoon – ei Inkerinmaalle, vaan Keski-Venäjälle tai Siperiaankin asti.

Lavosen muistelmateosta on mielenkiintoista lukea yhdessä Jari Tervon Matriarkka-kirjan rinnalla. Tervon fiktiivisten henkilöiden elämänkohtaloissa on paljon samaa kuin todellisen perheen koettelemuksissa. Muistelmateokseen Tervo ei ole tutustunut, mutta toista Lavosen kirjaa: Puhtaat pojat, taivaan tyttäret, hän on käyttänyt lähteenä kirjoittaessaan romaniaan. Tämä kirja kertoo suppealla alueella toimineesta inkeriläisestä uskonnollisesta liikkeestä, jossa miehet kuohittiin ja naisilta poistettiin rinnat. Jos Tervon Matriarkan tapahtumat tuntuvat liian mielikuvituksellisilta, niin Lavosen tutkimus ja muistelmat antavat todellisuusaineksia inkeriläisten vaiheisiin viime sadan vuoden ajalta. Monien vaiheiden jälkeen Nina Lavosen perhe ajautui Karjalaan Petroskoihin. Siellä hän kouluttautui folkloristiksi ja toimi Karjalan Tiedekeskuksen Kielen, kirjallisuuden ja historian instituutin tutkijana vuosikymmenten ajan. Eläkeiässä paluumuuttajana Suomeen siirryttyään hän jatkoi tutkimustoimintaansa valiten kohteeksensa oman kansansa historiaan liittyviä aiheita.

Nina Lavosen molempien Suomessa ilmestyneiden teosten kustantajana on Juminkeko-säätiö. Lahkoliikkeestä kertova tutkimus on ilmestynyt kirjana muutama vuosi sitten. Muistelmateos ilmestyy nyt sekä kirjana että sähköisessä muodossa. Se on vapaasti ladattavissa osoitteessa: http://www.juminkeko.fi/ekirjat.html.

Tiedot lähetti Juminkeko-säätiön puheenjohtaja Markku Nieminen.

RAJAMAILLA KESÄNÄYTTELY MOOSES PUTRON KOTIMUSEOLLA

Näyttely kertoo elämästä Karjalankannaksen rajamaalla 1917–1939. Se on tarina ihmisten elämästä vanhan Suomen rajan molemmin puolin. Se kertoo ajoista vuonna 1918 ja 1919, jolloin rajan pinnassa käytiin repiviä veljessotia, mutta kuvista peilautuvat myös Karjalan ja Inkerin valoisammat ajat.
Suomen ja Venäjän erotti toisistaan kapea joki, joka välillä kutistui ojanpahaseksi. Rajalla vietettiin myös leppoisaa elämää, ennen kuin rajavalvonta neuvostoaikana kiristyi. Oltiin niin rajan pinnassa, että lehmät saattoivat kahlata sosialistisille niityille. Joskus harhautuneet eläimet palautettiin, joskus ne kansallistettiin. Tarton rauhan jälkeen 1920 raja sulkeutui. Viestejä kulki edelleenkin Rajajoen yli monin konstein.
Kuvakertomuksen tarjoaa Mooses Putron Muisto-

säätiö. Hanketta on tukenut Pohjoismainen kulttuurirahasto.
Näyttely on avoinna Mooses Putron kotimuseolla 10.–23.6, 26.6. – 9.7., 16.7.¬-20.7. sekä 5.-6.8.. klo 12–16. Museopäivinä pidetään näyttelyn esittely ja museokierros klo 12 ja 14.
16.7. klo 15 kirjailija Markus Koivisto kertoo kirjastaan Suomalaisen Inkerin tarina ja 6.8. klo 15 järjestetään konsertti, jossa esiintyy kansanmusiikkiyhtye Ehivaja ja karjalaisen runolaulun maailmanmestari Eila Pöllänen Ruotsista.
Mooses Putron kotimuseon osoite on Karhunpääntie 101, 54930 Taipalsaari.
Tiedot lähetti Mooses Putron Muistosäätiön puheenjohtaja Helena Miettinen.

ÄÄNESTYS YHÄ KÄYNNISSÄ
Inkerin kansallislinnun ja –eläimen (ei kotieläin) äänestys on vielä meneillään.
Olemme saaneet tempauksen suojelijaksi ja tuomariksi parhaan mahdollisen asiantuntijan:
Wladimir Kokon Inkerinmaalta.
Viimeinen mahdollisuus äänestää on Tarton juhlien ensimmäisenä päivänä 3.6.2017. Kokko julkistaa lopputuloksen seuraavana päivänä 4.6. pääjuhlan yhteydessä.
Ehdotuksesi voit antaa lähettämällä viestin Alina-Sinikka Aloselle sähköpostitse tai alinasinikka@gmail.com tai tekstiviestillä puhelimeen
+358 40 743 7042

LIITON KEVÄTKOKOUS 25.3.2017

Esitettiin v. 2016 tilinpäätös
1. Toimintakertomus vuodelta 2016 hyväksyttiin
2. Tilikauden ylijäämä tilikaudelta 1.1.2016 – 31.12.2016 oli 3 740,56 €.

Tilikertomus hyväksyttiin.
3. Kokouksen puheenjohtaja esitti toiminnantarkastajan lausunnon.
4.Tilinpäätös vuodelta 2016 vahvistettiin.
5. Tili- ja vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.2016 – 31.12.2016 myönnettiin asianomaisille.
6. Kesäjuhlat v. 2017 pidetään 22.7. Helsingissä, Oulunkylän kirkossa.
7. Muut asiat
-liiton puheenjohtaja esitteli lyhyesti loppuvuoden matka- ja Inkeri-iltapäivien ohjelmat. Ajantasaista tietoa saa liiton www-sivuilta ja Inkeriläisten viesti -lehdestä.
-inkeriläistaiteilijoiden akvarellitaidenäyttely avautuu elokuun 7. päivänä Helsingissä, Acvart galleriassa, osoitteessa Humalistonkatu 1. Avajaiset pidetään 7.8. klo 17.00 – 20.00. Näyttely on avoinna kaksi viikkoa.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suomen Inkeri-liiton ja jäsenjärjestöjen ohjelmatietoja kesälle 2017

Ilmoittajille

Tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset tulee toimittaa toimitussihteerille lehden kakkossivulle ilmoitettuun aineiston vastaanottopäivään mennessä.

Suomen Inkeri-liiton tapahtumia kesällä 2017

Matka Tarttoon 3. – 5.6.2017
Ohjelma on edellisessä Inkeriläisten viestissä.
Kysy vapaita paikkoja.

Suomen Inkeri-liiton kesäjuhlat 22.7.2017 alkaen klo 13.00
Huomaathan päivämäärän muutoksen!

Paikka: Helsingin Oulunkylän kirkko
Osoite: Teinintie 10, 00640 Helsinki, sijainti Teinintien ja Norrtäljentien kulmassa
Junat: I P T N K pysähtyvät Oulunkylän asemalle. Kirkko on Helsingistä katsottuna radan vasemmalla puolella, kävelyä n. 300 metriä.
Jokerilinja 550: Itäkeskus – Westendinasema, ajaa kirkon vierestä, poistuminen Käskynhaltijantie-pysäkillä.
Bussit: Seuraavat linjat ajavat Käskynhaltijantietä, poistuminen Norrtäljentie-pysäkillä. Siitä matkaa kirkolle n. 300 metriä.
52 Arabia – Haaga - Munkkiniemi
72 Rautatientori – Pukinmäki - Tapanila
552 Malmi – Maunula – Munkkiniemi - Otaniemi
554, 554K Itäkeskus – Malmi – Pukinmäki – Maunula - Leppävaara
Ohjelmasta: Saamme vieraaksemme piispa Seppo Häkkisen, Suomen kirkon "Inkeri-piispan", sekä pastori Arvo Survon, joka herätti suomalaisten Inkeri-myönteisyyden 1990-luvun taitteessa. Tutkijana tunnettu fil.tohtori Toivo Flink tuo runojensa kautta esiin toisen puolen itsestään.
Edellä mainittujen lisäksi esiintyy lukuisa joukko eri alojen taitajia. Tule sinäkin antamaan oma panoksesi. Ruokaa ja kahvia on tietenkin tarjolla pientä korvausta vastaan.
Toimimme olosuhteiden mukaan eli emme aloita jumalanpalveluksella, mutta päätämme loppuhartaudella.

Olet sydämellisesti tervetullut!

Seuraavissa tilaisuuksissa on mukana liittomme jäseniä:

Eurooppalainen postimerkkinäyttely Tampereella 24. – 28.5.2017- Mukana Heikki Kähärin Pohjois-Inkerin postimerkkejä FINLANDIA 2017 –näyttely juhlistaa Suomen itsenäisyyden ajan ensimmäisten postimerkkien 100-vuotisjuhlaa. Nämä ensimmäiset merkit, ns. Saarisen mallin merkit, julkaistiin 1.10.1917, ennen itsenäisyysjulistusta. Tapahtuma on osa Suomi 100–vuotta–yhdessä -juhlaa. Näyttelypaikkana on koko Tampere-talo ja Museokeskus Vapriikin Postimuseo.
Näytteilleasettajia on 42 maasta. Mukana on kymmeniä kokoelmia, jotka osallistuvat ensimmäistä kertaa kansainväliseen näyttelyyn. Mukana on ensimmäistä kertaa postikorttiluokka tämän tason näyttelyssä. Kutsuttujen luokassa nähdään useita ennen näkemättömiä kohteita mm. kuningatar Elisabet II:n kokoelmista. Samoin esillä on Suomen Pankin Rahamuseon ainutlaatuisia ja aikaisemmin esittelemättömiä suomalaisten itsenäisyyden ajan markkaseteleiden luonnos- ja ehdotekokoelman erikoisuuksia.
Heikki Kähärin kokoelma "The 1920 issues of North Ingermanland" (1920-luvn Pohjois-Inkerin postimerkkkejä) tulee olemaan 5 kehyksen laajuisena ns. Perinteisen filatelian luokassa, jossa Suomesta on vain tämä Kähärin kokoelma.

Näyttelyn teemapäivät ovat:
Keskiviikko 24.5. Agathon Fabergé (Pietarilaisen Fabergé-liikkeen jalokiviasiantuntija, joka pakeni Suomeen ja toi mukanaan mm. huikeat postimerkkikokoelmansa)
Torstai 25.5. 100-vuotias Suomi
Perjantai 26.5. Tampere
Lauantai 27.5. Muumit ja perhe
Sunnuntai 28.5. Postimuseo ja Postcrossing.

Inkeriläistaiteilijoiden akvarellinäyttely 7.8. – 20.8.

Näyttely pidetään Acvart galleriassa, Humalistonkatu 1. Avajaiset ovat 7.8. klo 17 – 20. Tervetuloa! Näyttely on avoinna kaksi viikkoa ja tilaa voi käyttää samalla myös muuhunkin liiton toimintaan. Yhdyshenkilö on Toivo Tupin, yksi näytteille panijoista. toivotupin@gmail.com, p. +358405783894.

SYYSKAUDEN ENSIMMÄINEN INKERI-ILTAPÄIVÄ
La 16.09.2017 klo 13.30

Sisko Pörsti kertoo kahdesta kirjastaan, ja niiden suhteesta inkeriläisyyteen. Kirjat muodostavat yhdessä erään suvun tarinan vuodesta 1942 Leningradin piirityksestä aina paluumuuttoon Helsinkiin vuonna 1991.

Juhani Pörsti on toiminut vuodesta 2002 alkaen Pietarin suomalaisen kirkon kirkkoherrana. Hän kertoo Inkerin kirkosta, sen historiasta ja tämän päivän haasteista.

Hyvinkään Inkeri-kerho

Talven kokoontumiset. Kokoontumiset seurakunnan aulakahviossa (Hämeenkatu 16) kello 14.21.5.2017.
Tiedustelut:
Outi Mäkelä p. 040 708 1999 outi.makela@kolumbus.fi
Leila Salo p. 040 567 7065 leila.salo@hotmail.com
hyvinkaan.inkerikerho@hotmail.com

Lahden seudun Inkeri-seura

Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen kello 13 Luther kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.
Kerhoiltojen kahvituksen sovimme vuorotellen jo edellisessä kokouksessa.
Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa
Maria Lahti, p. 0400 841 741
maria.lahti.nikkari@gmail.com

Turun seudun Inkeri-seura

Beseda-teehetket jatkuvat, mutta aika ja paikka muuttuvat.
Kokoonnumme Yhdessä-yhdistys ry:n tiloissa (Nisse Kavonkatu 3, Varissuo) parittomina keskiviikkoina kello 15.00 – 17.00.
Beseda-teehetkiä vetää Eero Pellinen. Tarkempia tietoja voi kysellä seuran puhelinnumerosta 045 6687628
Juhlatilaisuudet Varissuon kirkolla (Kousankatu 6),
kello 14 alkaen.
Palvelupiste, Uudenmaankadulla on toistaiseksi lopetettu.
Terveys- ja sosiaalineuvontapiste tiistaisin klo. 10 – 12 (Kousankuja 5) ja torstaisin klo. 10 – 12 (Katteluksenkatu 1,Vuokko).
Muina aikoina neuvontaa saa seuran puhelinnumerosta.
Seuran uusi postitusosoite on: Lyydia Bazaleva(TSIS ry), Päivännousevanpolku 13 B 57, 20610 Turku.

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Anitta Iline anitta@inkeriseura.com tai p. 050-565 9805
Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa
(Käpylänkuja 1, Helsinki)
Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

KEVÄTKUKKA

Sua tervehdin pienoinen kukka,
kevätsilmä sininen.
Kuin keväinen taivas on puhdas,
sun katsontos suloinen.

Sinikukka niityllä tuossa.
pengermällä vihannoitset.
Ja keväisen auringon alla
luot toivehet suloiset.

Niin kukka sinisilmä,
joka suojassa lehdokon
luot kauniit kevättoiveet
alla äitimme auringon.

Kirjoittanut Mikko Reijo,
vuonna 1943 tai aikaisemmin
(katso Kirjeitä kentältä osiota!)
Kuva: Suomen kevätkukkia (A-S Salonen)

Suomen Inkeri-liitto ry

INKERILÄISTEN viesti

4 / 2017

Mauno Koivisto 25.11.1923 – 12.5.2017

KANSIKUVA

"Ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettakaamme, että kaikki käy hyvin". (Mauno Koivisto)

Numero 5/2017 *ilmestyy viikolla 44.*
Aineisto toimitukseen 13.10 mennessä.
Numero 6/2017 *ilmestyy viikolla 51.*
Aineisto toimitukseen 1.12. mennessä.

TÄSSÄ NUMEROSSA – INKERILÄISTEN VIESTI 4 / 2017

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
www.inkeriliitto.fi
suomeninkeriliitto@gmail.com
Puheenjohtaja Alina-Sinikka Salonen
p. 040 743 7042
alinasinikka@gmail.com

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset.
Osoite: Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
tai p. 045 261 2342

APUA SUKUTUTKIMUKSEEN
suomeninkeriliitto.sukututkim@gmail.com

PANKKI
Kaikki Suomen Inkeri-liitto ry:lle tulevat maksut: FI51 8000 1200 3063 64.

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250€
½ sivu 135 €
¼ sivu 85€
Kuolinilmoitukset 17€
Kiitos- yms. ilmoitukset 10€

LEHDEN VUOSITILAUS 2017
40€ EU-maat
45€ muualle

TILAAMINEN
Maksu liiton tilille ja laskun viesti kohtaan tilaajan nimi ja osoite. Nämä tiedot tulee lähettää myös puhelimitse tai postitse Suomen Inkeri-liitto ry:n toimistoon.

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja: Alina-Sinikka Salonen
Toimitussihteeri: Riikka Mahlamäki-Kaistinen

ISSN 1236-9586

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28, 40950 Muurame
p. 050 599 6773
inkerinviesti@suomi24.fi

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj.
Antti Kokkinen
Haarniskakuja 4 A, 02610 Espoo
antti@tanttioy.com
+358 504860 044

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev 6, SE-43835 Landvetter
p. +46 (0) 31916602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili
173888-9

PAINOPAIKKA
Picaset Oy, Helsinki

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa. Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Pääkirjoitus

Alina-Sinikka Salonen

VÄHÄN UUTTA, VÄHÄN VANHAA

Menneenä kesänä oli monia kohtaamisia, joita tässä muistelen. Niihin liittyy iloa ja surua, näyttöä elämän rajallisuudesta. Aloitan iloisista. Pauli ja Peter Hyyrynen lauloivat Oulunkylän kesäjuhlissa laulun Kahden maan kansalainen. Pojat ovat 9 ja 10 ikäisiä sydämet valloittavia esiintyjiä. Myös aihe, kahden maan kansalaisuus koskettaa inkerinsuomalaisia syvältä, eläähän meissä aina pieni kaipaus. Ehkä tapaamiset ovat juuri siksi meille niin tärkeitä. - Toisin kuin juhlissa sanoin, tämä oli 60. kerta, kun Suomessa pidettiin sodan jälkeen kesäjuhlat.

Tässä Inkeriläisten viestissä kerrotaan paljon iloisista tapahtumista, joten minä siirryn nyt niihin surullisiin. Kaksi tärkeää henkilöä on nukkunut pois. Kumpikaan ei ollut inkerinsuomalainen, mutta molemmat ovat tehneet paljon hyväksemme. Heinäkuussa sain tietää, että Liisa Tenkku oli kuollut 30.6. elettyään erityisen pitkän elämän. Ensi vuonna hän olisi täyttänyt 100 vuotta. Olin puoli vuotta aiemmin tutustunut Liisan naapurissa asuvaan Kaisa ja Risto Välttilään. Heidän seurassaan pääsin tutustumaan yksin asuvaan Liisaan. Mukaan saimme myös kirjailija Sinikka Paavilaisen, joka haastatteli Tenkkua useammassa istunnossa ja kirjoitti artikkelin hänen värikkäästä elämästään. Liisa ei ehtinyt nähdä sitä, mutta me näemme sen tässä ja seuraavassa Inkeriläisten viestissä.

Kaikille nimi Liisa Tenkku ei ehkä ole tuttu. Jos olet nähnyt filmin Viimeinen juna Inkeriin, muistat reippaan iäkkään naisen, joka oli ollut lottana ja auttamassa inkeriläisiä Paldiskissa. Hän oli poikkeuksellisen hyvämuistinen kertoja. Oli kuulemma opetellut 85-vuotiaana käyttämään tietokonetta ja kirjoittanut puhtaaksi miehensä kanssa kirjoitetun, SKS:n julkaiseman päiväkirjan Inkeriläisiä siirtämässä vv. 1943–1944.

Sain tietää, että Liisa oli ollut musiikin opettaja Sibelius-Akatemiassa, ja tehnyt laulukirjasarjan Suomen kansakouluihin silloisen opettajakorkeakoulun musiikin lehtorin Ellen Urhon kanssa. Jo 60-luvulla Helsingin opettajakorkeakoulussa opiskellessani ihmettelin, kun meille opetettiin Inkerin kansallislaulu. Myöhemmin minulle selvisi, että opinahjossani oli ollut kuvaamataidonopettajana inkeriläinen taiteilija Lauri Santtu ja yhteiskuntatiedon opettajana Kalevi Kajava. - Kiitos Välttilöille, että Sinikka Paavilainen tuli haastatelleeksi Liisa Tenkkua silloin kun se vielä oli mahdollista!

Toinen, aiemmin keväällä pois nukkunut tärkeä henkilö on presidentti Mauno Koivisto. Voin vain kuvitella ns. paluumuuttajien surua. Tuskin kukaan aikaisempi presidentti on pohdiskellut, miten inkerinsuomalaisille voisi korvata aiemmat tapahtumat ja samalla parantaa heidän elämäänsä. Jos on pohdiskellut, niin ei kuitenkaan ole tarjonnut inkerinsuomalaisille mahdollisuutta palata Suomeen.

Kun Koiviston aikaansaannoksista kirjoitettiin ja puhuttiin, surin sitä, että paluumuutto sivuutettiin kokonaan. Siksi tarjosin Helsingin sanomille kahdelle osastolle juttua aiheesta. Kumpaakaan ei julkaistu. Julkiseen surukirjaan pääsin kirjoittamaan määrämittaisen tekstin:

”Presidentti Mauno Koivisto oli pohtiessaan inkerinsuomalaisten menneitä vaiheita päätynyt siihen, että paras vaihtoehto oli tarjota heille mahdollisuutta muuttaa Suomeen. Tämän hän lausui Ajankohtaisen Kakkosen haastattelussa 10.4.1990. Virkamiehet Suomessa, Virossa ja Venäjällä ryhtyivät toimiin. Ensimmäiset oleskeluluvat Suomeen kirjoitettiin saman vuoden aikana.

Paluumuuton päättyessä 1.7.2016 Suomeen oli muuttanut runsaat 30.000 inkerinsuomalaista perheenjäsenineen. Hyvä kohtelu

täällä on auttanut unohtamaan kurjuudet, joita vanhempi ikäluokka oli joutunut kokemaan. Paluumuuton käynnistämissanat ja niistä seuranneet toimenpiteet nostivat ratkaisevasti tänne muuttaneiden inkerinsuomalaisten elämän laatua ja tasoa. Mauno Koiviston nimi ja persoona jäävät ikuisesti elämään kiitollisten inkerinsuomalaisten mielissä ja historiassa. Jätämme hänelle kunnioittavat jäähyväiset ja esitämme syvän osanottomme hänen läheisilleen.
Suomen Inkeri-liitto ry jäsenjärjestöineen"

Elämä jatkuu ja Suomen Inkeriliitossa on tiedossa kiinnostavaa ohjelmaa pitkin syksyä. Katso viimeisiä sivuja. Tapaamisiin!

Alina-Sinikka Salonen
alinasinikka@gmail.com

Kokouskutsu

Suomen Inkeri-liitto ry:n sääntömääräinen syyskokous
pidetään lauantaina, lokakuun 28. päivänä 2017 klo 14.00
Karjalatalolla
Inkeri kodissa
Käpylänkuja 1
00610 Helsinki

Kokouksessa käsitellään säännöissä syyskokoukselle määrätyt asiat.

Äänivaltuutettuja ovat v. 2017 jäsenmaksunsa maksaneiden jäsenjärjestöjen
valtuuttamat henkilöt sekä ne hallituksen hyväksymät henkilöjäsenet,
jotka ovat maksaneet v. 2017 jäsenmaksunsa.

Hallitus

KESÄJUHLAT OULUNKYLÄN KIRKOSSA

Perinteisiä inkeriläisten kesäjuhlia vietettiin lauantaina 22.7. Helsingissä, Oulunkylän kirkossa. Juhliin saapui paljon ennakko-oletusta suurempi inkeriläisten joukko, sillä paikalla oli lopulta noin 220 osallistujaa, mikä ilahdutti tietenkin järjestäjiä. On hienoa, että inkeriläinen yhteisöllisyys on vielä elossa, vaikka moni vuosikymmeniä toiminnassa mukana ollut inkeriläinen alkaa jo olla iältään varsin varttunutta.

Ohjelmaan kuului tänä vuonna hieno kattaus musiikkia, puheita, ruokaa, runonlausuntaa ja Arvo Survon pitämä hartaus.

Kuvat puhukoot puolestaan!

”Kiitos kesäjuhlien järjestämisestä ja erittäin ansiokkaiden esiintyjien saamisesta juhlia juhlistamaan. Piispa Seppo Häkkisen ja inkeriläisten oman papin Arvo Survon puheet ja laulut olivat todella koskettavia, etenkin Arvon, liikutukseen asti.

Molemmat puhuivat mieleenpainuvasti ja jakoivat arvokkaita helmiä kuulijoilleen ja ylistivät Kaikkivaltiasta.

Paljon oli kansaa ja siksi välillä ahdastakin - siis ruokailuosiossa – mutta kaikesta selvittiin hyvin. Kiitos sinulle paneutumisesta ja onneksi sinulla on luotettava tukijoukko ja Paavo toimi hyvänä johdattelijana ja juontajana.”

- Synnöve Excell -

KUVAKERTOMUS INKERILÄISTEN KESÄJUHLILTA.

Kuvat: Alina-Sinikka Salonen, Anneli Mylläri, Synnöve Excell , Toivo Tupin ja Viktor Hyyrönen.

Heimoveljien - inkerinsuomalaisten, karjalaisten ja virolaisten - muistolle. Kuva Viktor Hyyrönen.

Olisikohan kirkkosalissa yksi vapaa paikka... Vasemmalla Ruotsin tervehdyksen tuonut inkeriläispariskunta. Kuva Toivo Tupin

Piispa Häkkinen siunaa vainajien muistomerkeille lähtevät kukat. Kuva Toivo Tupin.

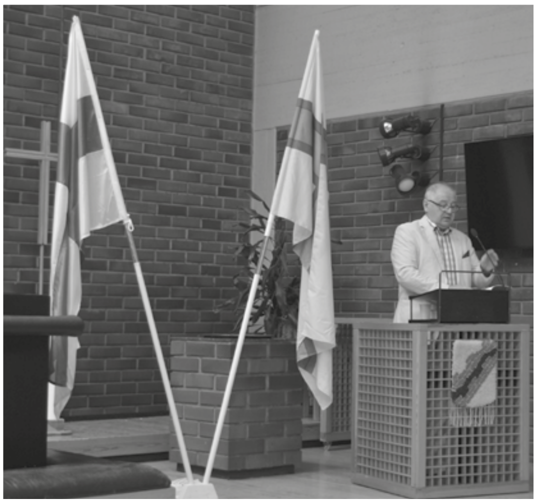
Kanttori Mikko Helenius tuo Oulunkylän srkn tervehdyksen. Kuva Anneli Mylläri.

Rouva Häkkinen voitti arvonnassa Toivo Tupinin maalaaman akvarellin. Kuva Toivo Tupinin kamerasta.

Pauli Hyyrynen, 10 v. ja veljensä Peter, 9 v. laulavat Simojoen laulun Kahden maan kansalainen. Taustalla muistomerkeille vietävät kukkakimput. Kuva: Anneli Mylläri.

Tieteellisenä tutkijana tunnettu tri Toivo Flink on tutkinut runoissaan ihmisenä olemisen tuntoja. Kuva Synnöve Excell.

Oulunkylän kirkon 1972, on suunnitellut arkkitehti Heikki Castren. Alttariseinällä kuvanveistäjä Raimo Heinon puuveistos kuvaa Jeesuksen vangitsemista Getsemanessa. Kuva: Pertti Laaksonen.

Julia Hyyrynen laulaa reformaation muistolle Agnus Dei (Bach, H-molli-messu) Kuva Synnöve Excell.

Juhlien järjestäjätahon tervehdys. Kuva Synnöve Excell.

ANSIOMERKIT JA VIIRIT

Inkeriläisten sivistyssäätiö myönsi kesäjuhlien yhteydessä ansiomerkit **Juha Pihkalalle** ja **Matti Korpiaholle.** Inkeri-liitto antoi Inkerin viirin Oulunkylän seurakunnalle, joka on luovuttanut tilojaan kesäjuhlien käyttöön jo kolme kertaa. Viirin sai myös **Ella Kukova**, joka on uskollisesti osallistunut tarjoilujen järjestämiseen sekä pienemmissä että suuremmissa inkeriläisten yleisötilaisuuksissa.

Ella Kukova oli onnekas. Hän voitti arpajaisten pääpalkinnon eli Nikolai Pakin maalauksen. Hän sai myös Inkeri-liiton viirin kiitokseksi monien vuosien emännöimisestä.

kuva: Alina-Sinikka Salonen

PIISPA SEPPO HÄKKISEN PUHE KESÄJUHLILLA

Muutamia vuosia sitten Alina ja Aarre Kuukauppi vierailivat kesämökillämme Taipalsaarella. Teimme yhteisen retken parinkymmenen kilometrin päässä sijaitsevalle, nykyisin museona toimivalle Mooses Putron kesämökille. Hankin sieltä kirjan Inkeriläiset, kuka kukin on? (Inkerin kulttuuriseura 2013). Olen viettänyt kirjan parissa monia hienoja hetkiä ja tehnyt lukiessani monta riemastuttavaa löytöä. Olen tajunnut, kuinka monella tavalla inkeriläisyys ja inkeriläisten vaikutus näkyy ja tuntuu. Helsingissä Mannerheimintietä Larin Parasken patsaan ohi ajaessani muistan inkeriläisiä, olihan Nikitina Paraskovjan eli Larin Parasken juuret Inkerissä. Aale Tynnin runoa Kaarisilta kuunnellessani muistan inkeriläisiä, onhan hän taustaltaan inkeriläinen. Helsingin rautatieasemalle tullessani muistan, että asemarakennuksen suunnittelijan Eliel Saarisen isä Juho Saarinen toimi pappina pitkään Inkerin eri seurakunnissa. Akateemikko Pavlovin koirakokeista lukiessani muistan inkeriläisiä, sillä Katri Peltonen oli akateemikon tärkein maidonhankkija. Hän huolehti, että eläimillä ja henkilökunnalla oli ruokaa vaikeista ajoista huolimatta.

”Olen tajunnut, kuinka monella tavalla inkeriläisyys ja inkeriläisten vaikutus näkyy ja tuntuu.”

Kuva: Anneli Mylläri

Luetteloa voisi jatkaa loputtomiin. Miksi on tärkeää muistaa menneiden sukupolvien työtä? Miksi on tärkeää muistaa in-

keriläisiä? Miksi inkeriläisten on tarpeen kokoontua kesäjuhlilleen ja muistaa menneitä tapahtumia ja henkilöitä? Miksi muistaminen ylipäänsä on tärkeää? Kysymykseni ovat ajankohtaisia erityisesti reformaation 500-vuotismerkkivuonna ja Suomen 100-vuotisjuhlavuonna, muistetaanhan tänä vuonna niin uskonpuhdistusta kuin itsenäistä Suomea monin eri tavoin.

Muistaminen on viime aikoina ollut myös tiedeyhteisössä mielenkiinnon kohteena ja asia on ollut myös monien tutkijoiden mielessä. Asia liittyy laajempaan kokonaisuuteen yhteisestä ja yhteisöllisestä muistista. Muistaminen on väline asioiden hahmottamiseen, tutkimiseen ja selvittämiseen. Samalla sen suuntana on tulevaisuus, koska muistamisen kautta muokataan tulevaisuutta.

Tietyillä yhteisöillä on erityinen tehtävä säilyttää ja siirtää muistoja sukupolvelta toiselle. Tällöin puhutaan muistiyhteisöstä. Sille on luonteenomaista, että yhteisöllä on menneisyys, jolle se perustuu. Muistiyhteisö kuljettaa mukanaan merkityksiä, joiden kautta yksilöt näkevät roolinsa osana suurempaa kokonaisuutta ja voivat esimerkiksi sitoutua yhteiseen hyvään.

Yksilön ja yhteisön muisti ovat sidoksissa toisiinsa. Meidän täytyy tuntea historiamme, jotta osaamme suunnata eteenpäin. Yhteinen menneisyys on koossa pitävä voima. Ilman historiaa yhteisö, suku, kylä, heimo tai kansa on kuin muistisairas ihminen. Hän ei tiedä, kuka oikein on, mistä tulee ja minne on menossa. Muistaminen luo pohjan yksilön ja yhteisön identiteetille. Vain siten yhteisö voi suuntautua tulevaisuuteen. Kun tietää, mistä tulee, on riittävän vahva kohtaamaan tulevaisuuden.

Muistamiseen liittyvä kysymyksenasettelu ei ole uusi. Vuosituhansien takaa Vanhassa testamentissa Psalmissa 78 sanotaan:

”Kuuntele, kansani, mitä opetan, tarkatkaa sanojani, te kaikki. Minä aion esittää viisaiden mietteitä, tuon julki menneisyyden arvoituksia, vanhoja asioita, joista olemme kuulleet, joista isämme ovat meille kertoneet. Me emme salaa niitä lapsiltamme vaan kerromme tulevillekin polville Herran voimasta, Herran teoista, ihmeistä, joita hän on tehnyt. Hän sääti Jaakobille säädöksensä, hän antoi Israelille lakinsa ja käski meidän isiämme opettamaan ne lapsilleen, jotta tulevakin polvi ne tuntisi, jotta vastedeskin syntyvät ne oppisivat ja kertoisivat omille lapsilleen. Jumalaan heidän tulee turvautua, muistaa, mitä hän on tehnyt, ja noudattaa hänen käskyjään.” (Ps. 78:1-7).

Psalmi korostaa, että jokaisen sukupolven tulee saada kuulla menneen historian opetuksia ja ottaa niistä oppia. Vanhassa Israelissa oli tapa, että äidit ja isät, isoäidit ja isoisät kertoivat lapsilleen kansansa menneistä tapahtumista ja Jumalan teoista. Varsinkin perheenisän tehtävänä oli huolehtia tradition siirtymisestä sukupolvelta toiselle. Tämä perintö oli sukua ja heimoa, koko yhteisöä yhdistävä tekijä. Yhteinen menneisyys ja sen muistaminen piti pientä kansaa koossa.

Oli tärkeää tuntea kansan vaiheet, sen historia. Tarvittiin myös taju siitä, miten kaikkivaltias Jumala oli kansaa johtanut ja valmistanut kaikille kansoille pelastuksen. Nousevaan sukupolveen piti juurruttaa rakkaus omaan yhteisöön, rakkaus heikompien auttamiseen sekä rakkaus Luojaan. Tätä me tarvitsemme nyt myös omassa maassamme.

”Tarvitsemme oman kulttuurisen ja henkisen perinnön arvostamista.”

Ensinnä siis tarvitsemme rakkautta omaan yhteisöömme ja isänmaahamme. Tarvitsemme oman historiamme ja kielemme, menneiden sukupolvien työn ja taistelun arvostamista. Tarvitsemme oman kulttuurisen ja henkisen perinnön arvostamista. Erityisen tärkeää se on silloin, kun oman yhteisön jäsenet ovat joutuneet hajalle eri maihin, kuten inkeriläisille on historian vaiheissa tapahtunut. Silloin on erityisen tärkeää tuntea oma taustansa ja identiteettiinsä ja arvostaa juuriaan. Tämä koskee yksilöä, lähiyhteisöä ja koko kansaa. Sellainen yhteisö selviää tulevaisuudesta, jolla on halua ja tahtoa työskennellä yhteisten päämäärien hyväksi, jolla on yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteiset arvot. Toisin sanoen, jos meillä on rakkautta omaan yhteisöömme ja isän-maahamme.

Toiseksi tarvitsemme rakkautta lähimmäiseen. Tarkoitan niitä

eettisiä arvoja, jotka nousevat kristillisestä uskostamme. Ne ovat muodostaneet inkeriläisten selkärangan, joka on kestänyt vaikeatkin ajat. Toista on autettu ja tuettu hänen vaikeuksissaan, heikommista on pidetty huolta. Lähimmäisenrakkaus on sitonut meitä edeltäneitä sukupolvia toisiinsa. Näillä eväillä me olemme jaksaneet ja yhä jaksamme.

”Jokaisen on toimittava myös yhteisen edun ja lähimmäisen hyväksi, ei vain oman aseman turvaamiseksi.”

Raskas sota ja vaikeat olot yhdistivät ihmisiä. Silloin koettiin tärkeäksi se, mitä nykyään kutsutaan yhteisöllisyydeksi. Meillä on opittavaa aiempien sukupolvien periaatteesta, ettei yksikään putoaisi pois joukosta, ettei kaveria jätettäisi. Se oli hyvin yksinkertaista yhteisöllisyyttä ja lähimmäisenrakkautta. Tällaista elämäntapaa me nytkin tarvitsemme. Jokaisen on toimittava myös yhteisen edun ja lähimmäisen hyväksi, ei vain oman aseman turvaamiseksi. Tällaista asennetta kaipaamme koteihimme, työpaikoillemme ja yhteiskuntaamme.

Kolmanneksi tarvitsemme rakkautta Jumalaan. Psalmintekijä muistuttaa: Me emme salaa niitä lapsiltamme vaan kerromme tulevillekin polville Herran voimasta, Herran teoista, ihmeistä, joita hän on tehnyt. ... Jumalaan heidän tulee turvautua, muistaa, mitä hän on tehnyt, ja noudattaa hänen käskyjään.

Isiemme ja äitiemme voimavarana on ollut usko Jumalaan. Heidän uskoonsa meidät on kasvatettu. Sitä mekin nyt tarvitsemme: uskoa Jumalaan ja hänen johdatukseensa. Tarvitsemme Jumalan käskyjen ja Jumalan sanan opetuksen noudattamista. Inkeriläiset kestivät raskaat vainon ja sodan vuodet, kun oli opittu turvautumaan Kaikkivaltiaaseen Jumalaan.

Tänään tässä juhlassa on erityisesti muistettu niin professori Arvo Räikköstä kuin presidentti Mauno Koivistoa. Yksi Räikkösen säveltämistä lauluista on Hilja Haahden runoon Lapsen lailla. Laulun ensimmäinen säkeistö kuuluu näin: ”Suo mun, Herra, huolta vailla / tehdä matkaa lapsen lailla / isän saattaessa / tiellä varjellessa!” Mauno Koivisto puolestaan kirjoitti kirjeessään kesän 1944 ankarien taistelujen aikana: ”Muistakaa Vapahtajan sanoja: Älkää murehtiko huomisesta päivästä, sillä huominen pitää murheen itsestänsä. Älkää olko minusta huolissanne. Korkein minua johtaa, kuten tähänkin asti. Vaikka tänään näyttäisi kuinka synkältä hyvänsä, voi huomisaamuna herätä kauneimpaan uutiseen: Herra on meitä armahtanut!”

Niin oman elämämme kuin kansojen murrosaikojen keskellä meillä on Jumala, johon turvautua. Uskossa ei kyse ole pelkästä kulttuuriperinnöstä, vaan todellisesta elämän voimasta, joka syntyy elävän Vapahtajan kohtaamisesta. Tämä Vapahtaja, Jeesus Kristus on luvannut olla meidän kanssamme joka päivä maailman loppuun asti. Tämä lupaus kattaa menneet päivät, tämän päivän ja tulevaisuuden.

Hyvät juhlavieraat. Muistaminen sisältää myös kiitollisuutta. Me saamme kiittää Jumalaa hänen hyvyydestään ja johdatuksestaan. Nykysukupolvi on saanut nauttia turvallisuudesta ja rauhasta, jonka hyväksi isämme ja äitimme ovat nähneet vaivaa. Meitä edeltäneet sukupolvet ovat joutuneet kokemaan sotaa, kärsimystä ja vainoa. Inkeriläisten historiasta on toisinaan vaikea juuri tästä syystä lukea ja kuulla. Siksi kiitollisuus on sitäkin suurempi. Isiltämme ja äideiltämme olemme perineet uskon ja turvan Jumalassa. Heiltä olemme oppineet sen, että pysymme elossa vain ojentamalla auttavan kätemme lähimmäisellemme.

Meidän tehtävämme on jatkaa muistamisen ketjua eteenpäin tuleville sukupolville. Tällainen perintö on voimamme, jonka varassa voimme turvallisin mielin kohdata tulevaisuuden. Siksi on välttämätöntä, että me muistamme menneisyyttä. Se on väline asioiden hahmottamiseen, tutkimiseen ja selvittämiseen. Samalla sen suuntana on tulevaisuus, koska muistamisen kautta rakennamme tulevaisuutta. Sen edessä Jumala rohkaisee: ”Minulla on omat suunnitelmani teitä varten, sanoo Herra. Minun ajatukseni ovat rauhan eivätkä tuhon ajatuksia: minä annan teille tulevaisuuden ja toivon.” (Jer. 29:11).

Seppo Häkkinen

22.7.2017 Oulunkylän kirkossa Helsingissä

ARMAS-YHTYE SADAN VUODEN TAKAISILLA LAITUMILLA

Kirsi Ojala
kuvat: Marianna Korpi

"Ken tahtoo kuulla väärentämättömän, luonnonkauniin pastoralen ja elää sen keskellä, tehköön matkan keskellä kesää Suomenlahden toiselle puolen inkeriläisten luo. Parhain paikka on joku kylä Soikkolanniemellä. Toisaalle leviää täällä aava merenpinta, toisaalle vehmaat metsät, joista päivisin kaikuvat paimensoitot."

Kesällä 2014 tuli kuluneeksi tasan 100 vuotta siitä, kun 24-vuotias musiikintutkija ja Helsingin orkesterin alttoviulisti **Armas Otto Väisänen** vieraili Länsi-Inkerin kylissä. Hänellä oli sadan markan apuraha soitinsävelmien keräämiseen. Viikon mittaisen tallennustyön tulokset – keruukertomus, fonogrammilieriöt ja nuotinnokset – ovat tallessa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistossa, ja ne on myös julkaistu Ilkka Kolehmaisen toimittamassa Karjasoitto-nuottikirjassa (Kaustinen 1985).

Armas-yhtye ja sen konserttikokonaisuus Karjasoitto syntyivät juhlistamaan samannimisen sävelmäkokoelman satavuotisjuhlaa. Väisänen oli ehkäpä Suomen kaikkien aikojen merkittävin kansanmusiikin tutkija ja tämä kokoelma on yksi aikansa kiinnostavimmista, varsinkin kansanpuhaltimien näkökulmasta. Suomesta ja Karjalasta puhallinsävelmiä on tallennettu vain vähän, joten tämä inkeriläinen kokoelma on arvokas ikkuna vanhakantaiseen paimenmusiikkiin. Se luo meille välähdyksiä myös siitä, mitä tuo paljolti tallentamatta jäänyt paimenmusiikki ehkä oli Suomessa.

Konsertissa yhtye herättää Karjasoitto-kokoelman henkiin ja tuo sävelmät tähän päivään: Ruskavot, haliasoitot, tsizikit ja saksinat soivat uusina sovituksina kansanmuusikoiden käsissä.

Mitä ihmeen paimenmusiikkia?

"Helteisenä päiväsydännä lepää karja varjoisain puitten alla veden viileyttävässä läheisyydessä. Paimenet ovat juuri käyneet uimassa; toinen on ottanut käsille tuohitorvensa ja kajahuttelee pastoraleaan, toisen kuunnellessa koivun juurella, jonka lehdistä leviää metsän tuoksu. Karjakin on liikkumatonna ja kuuntelee..."

Hankkeen ideana ja taiteellisena tavoitteena on ollut päivittää Karjasoitto-sävelmäkokoelma 2010-luvulle. Samalla olemme miettineet kysymystä: Mitä paimenmusiikilta oikeastaan odotetaan? Pajupillin viserrystä? Tuohitorven töräyksiä?

Karjasoitto-kokoelmaan tutustuminen oli myös meille, kansanmusiikin ammatillisen koulutuksen läpikäyneille muusikoille valaiseva kokemus. Paimenet ja kylänmiehet soittivat kaikenlaista musiikkia: tanssisävelmiä, muistoja rintamalta, sielukkaita improvisaatioita, hassuja lauluja sekä toki myös niitä karjasoittoja, jotka liittyivät eläinten kanssa kommunikointiin.

Myös Armas-yhtyeen konserttikokonaisuus sisältää monenlaisia tunnelmia. Kehtolaulun kautta siirrytään kylätansseihin, metsäisiä kaikuja seuraa popriffi ja inkeriläispaimenen improvisatorinen teema saa höysteekseen jazz-sointuja. Viulu soi kun Shostakovitsin konsertossa ja sitten pyörähtääkin käyntiin posetiivi.
Mikä tämän kaiken sitten nivoo yhtenäiseksi kokonaisuudeksi?

Missä on paimenmusiikin ydin?

Yksi konserttimme johtoajatuksista on käyttämämme soitinnus. Se tekee kokonaisuudesta yhtenäisen ja antaa sille sen omaleimaisen sointisävyn. Olemme halunneet käyttää vanhakantaisia paimenpuhaltimia kuten puusarvea, paimensoittua, lirua sekä erikokoisia puisia huiluja. Niiden pehmeät mutta ilmaisuvoimaiset sointivärit ansaitsevat tulla kuulluiksi. Tässä konsertissa ne luovat siltaa meidän ja sadan vuoden takaisten paimenien välille. Myös yhtyeen muut soittimet kuuluvat 1900-luvun alun kansanmusiikkiin: haitari, harmoni, viulu, jouhikko ja kitara.

Ajatonta tunnetta ja voimaa

”Aurinko painuu alemmas. Vähitellen lähestyy aika palata kylään. Metsästä ilmoittavat torven toitahdukset, joita säestävät karjankellojen vapaarytminen ja -sointuinen kalkatus, että naisväkeä odottaa heidän mieluinen tehtävänsä. Neidot palaavat juuri vastaksesta ja saatat kuulla heidän lauluaan: esilaulaja virittää säkeen ja toiset sen yksiäänisessä kuorossa toistavat. Jos voitat heidän suosionsa, pääset iltahämärissä heidän seurassaan kiikkukunnaalle; ”liekun” hiljaa liikkuessa virittävät he runon: ”La ka mie katson kiekkujani, kiusaelen kiekkujani”.”

Mielestämme musiikin tehtävänä on välittää tunteita ja kokemuksia ja luoda yhteys esittäjän ja kuulijan välille. Tässä suhteessa sadan vuoden takaiset paimensävelmät ovat yhä mestarillisia. Me koemme niissä ajatonta tunnetta ja voimaa. Uskomme, että pieni paimensävelmä voi yhtä lailla mennä luihin ja ytimiin kuin sinfoniaorkesterin pauhu tai oopperatähden aaria. Jos pystymme välittämään tätä ajatusta eteenpäin, olemme onnistuneet tavoitteessamme. Tavallaan olemme siis myös eri musiikinlajien – ja soittimien – tasa-arvon asialla.
Osa käyttämistämme soittimista on itse tehtyjä, mutta valtaosa on soitinrakentajien valmistamia. Monet vanhoista soitinmalleista ovat yleismaailmallisia, toisaalta käsintehty soitin on aina uniikki niin ulkomuotonsa kuin sointinsakin puolesta. Vanhoja perinnesoittimia ei ole ihan helppoa hankkia. Ammattimaisia kansansoitinrakentajia on Suomessa muutamia, lisäksi olemme hankkineet mm. ruotsalaisia paimenpuhaltimia. Toisinaan vanhoja soittimia voi löytää kirpputoreilta. Olemme kiinnostuneita erilaisista kansansoittimista ja niihin liittyvistä muistoista ja meihin voi myös olla yhteydessä niihin liittyen.

Tulevaisuudensuunnitelmia

”Koko päivä on ollut runoutta. Yöllä taasen soittaa sirkka kiukaan korvassa. Ja auringon noustessa heräät jälleen säveliin, jotka kuuluvat pirtin akkunan alta. Siellä astelee paimen, joka tuohitorvellaan ”trubittaa” emännät hereille, saadakseen karjan kokoon.”

Armas on esiintynyt eri puolilla Suomea, mm. kansanmusiikkifestivaaleilla Kaustisella, Haapavedellä ja Helsingin Seurasaaressa sekä musiikkiopistoissa Espoossa, Helsingissä, Porvoossa ja Mikkelissä. Musiikkiopistoyhteistyöhön on liittynyt myös työpajoja, joissa olemme kertoneet paimenmusiikista sekä soittaneet yhdessä nuorten kanssa. Toivomme, että pääsemme jatkossakin pitämään työpajoja sekä esiintymään erilaisille yleisöille. Yksi tule-

vaisuudenhaaveistamme on päästä vierailemaan Karjasoiton maisemissa Inkerinmaalla.

Armas-yhtyeen uusi, nyt tekeillä oleva konserttikokonaisuus kantaa työnimeä Lähteillä ja juurilla. Siinä perehdymme omien sukujemme ja niiden asuttamien paikkakuntien musiikkiperintöön. Sukujuuremme johtavat eri puolille Suomea: Hämeeseen, Etelä-Savoon ja Karjalaan. Inkeriläisjuuria ei yhtyeemme jäsenillä ole ainakaan vielä tullut vastaan. Siitä huolimatta tulemme jatkossakin tutkimaan, sovittamaan ja esittämään inkeriläistä perinnettä. Se on osa niin meidän kuin soittimiemmekin sielunmaisemaa.

Armas-yhtye on:
Olli Kari, haitari ja puhaltimet
Samuli Karjalainen, kitara, bouzouki ja puhaltimet
Mimmi Laaksonen, puhaltimet ja harmooni.
Kirsi Ojala, puhaltimet
Kirsi Vinkki, viulu, alttoviulu, jouhikko ja puhaltimet

Ensilevy ”Metsästä kuuluu” julkaistiin syksyllä 2016 ja se sisältää Karjasoitto-konsertin kappaleita. Levyä voi ostaa esim. Suomen Kansanmusiikkiliiton nettiputiikista:
https://www.kansanmusiikkiliitto.fi/nettiputiikki/aanitteet/armas-metsasta-kuultua

Lainaukset ovat A. O. Väisäsen artikkelista ”Suomalaisen paimensoiton tyyssijoilta. Muistiinpanoja ja muistelmia”, jossa hän kertoo Inkerin-matkastaan sydänkesällä 1914. Julkaistu Säveletär-lehdessä 1918.

Yhteystiedot:

Kirsi Ojala
kirsikka.ojala[at]gmail.com
050 593 4124

Samuli Karjalainen
karjalainen.samuli[at]gmail.com
050 361 4168

Yhtyeen nettisivut: armasyhtye.wordpress.com

VÄITÖSKIRJA SYNTYI ÄIDIN VAIKUTUKSESTA

Reijo Rautajoki, Riikka Mahlamäki-Kaistinen

VAIETTU SOTAPAKOLAISUUS

Inkeriläiset kansakoulunopettajat jatkosodan aikana

FT Reijo Rautajoen akateeminen väitöskirja tarkastettiin Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnassa 24.5.2017.

Reijo Rautajoen väitöskirjan aiheeksi valikoituivat Inkeri, inkeriläisyys ja inkeriläiset opettajat hänen äitinsä Elsa Dubbelmanin kautta. Hän oli valmistunut Inkerissä opettajaksi ja tuli Suomeen inkeriläissiirtojen mukana vuonna 1944. Hän jäi ainoana perheestään Suomeen, kun hänen vanhempansa ja veljensä pakenivat salaa Ruotsiin. Hän sai suomalaisen opettajapätevyyden Kajaanin seminaarista ja teki koko työuransa Tampereella.

– Jäätyäni eläkkeelle sain itselleni aikaa tarttua minua askarruttaneeseen aiheeseen. Halusin selvittää, miksi inkeriläisistä tiedetään Suomessa vielä tänäkin päivänä kovin vähän. Koulussa en muista inkeriläisistä puhutun mitään. Heitä ei ikään kuin ollut koskaan ollut olemassa. Ikäluokkaani kiinnostivat enemmän Vietnamin ja Chilen kaltaiset maailmantapahtumat kuin oman maan lähimenneisyys, Rautajoki kertoo.

Hän halusi selvittää äitinsä ja muiden inkeriläisopettajien vaiheet vaikeiden sotavuosien aikana ja niiden jälkeen. Samalla hän jatkoi 1970-luvulla Tampereen yliopistossa päättämiään historian opintoja.

Rautajoki sai väitöskirjan valmiiksi keväällä 2017. Siinä tarkastelen inkeriläisten opettajien vaiheiden kautta Suomen sotapakolaisuuspolitiikkaa ja arvioidaan inkeriläiseen siirtoväkeen kohdistunutta koulutuspolitiikkaa, jolla pyrittiin kotouttamaan inkeriläisiä opettajia suomalaiseen koulujärjestelmään jatkosodan aikana. Koulutushankkeen toteutti pääosin väestönsiirtohallinto, mutta myös kouluhallituksella oli oma roolinsa. Lähtökohta oli, että koulutuspolitiikka, samoin kuin sisäpolitiikka yleisestikin, palveli ensisijaisesti maan ulkopolitiikan tavoitteita. Kansakoululaitos valjastettiin sodan päämäärien mukaisesti lujittamaan kansakunnan puolustustahtoa. Opettajakoulutuksella oli tässä tehtävässä olennainen rooli.

Inkerin väestönsiirron organisointi

Inkeriläisten väestönsiirto liittyy Euroopassa toisen maailmansodan aiheuttamiin ennen näkemättömiin pakolaisvirtoihin, joiden seurauksena ainakin 20

Reijo Rautajoki oma kuva

miljoonaa ihmistä joutui pakenemaan tai siirtymään eri syistä maasta toiseen ja etsimään uutta asuinsijaa. Suurimmat väestönsiirrot tapahtuivat itä-länsisuunnassa. Kansallisuudeltaan suurimmat ryhmät olivat saksalaiset sekä Neuvostoliiton länsiosien venäläiset, ukrainalaiset ja valkovenäläiset.

– Suomen ja Saksan hallitukset kävivät ensimmäiset keskustelut inkerinsuomalaisten siirtämisestä Suomeen jo loppusyksyllä 1941. Saksa tarjosi tuolloin 50 000 inkeriläisen siirtämistä Suomeen, joka ei vielä silloin ollut valmis ottamaan siirtoväkeä vastaan. Asia jäi muhimaan, ja siihen palattiin seuraavana vuonna, rautajoki kertoo.

Inkerinsuomalaisten siirtämiseksi Suomeen perustettiin erillinen Väestönsiirtoasiain keskustoimisto vuoden 1942 lopussa. Väestönsiirron johtajaksi nimitettiin professori **Pentti Kaitera**, joka oli aiemmin toiminut

Pitkälahden Opistossa Kuopion lähellä valmennettiin inkeriläisiä opettajia päteviksi Suomen kouluihin

muun muassa Suurtalkoot ry:n toiminnanjohtajana. Toimiston päätehtävänä oli huolehtia väestönsiirroista Inkerinmaalta Viron Kloogan ja Paldiskin leirien kautta Hankoon, josta siirtoväki ohjattiin 15 karanteenileireille eri puolille Suomea.

Väestönsiirtohallinnon Tallinnan toimiston päällikkönä toimi tohtori **Vilho Helanen**. Hän oli innokas suomalaiskansallisen heimoaatteen ja Suur-Suomen kannattaja ja puolestapuhuja. Tämä aate oli tuolloin yhteiskunnan läpitunkeva eetos, vallitseva mielipide.
Helanen oli myös Akateemisen Karjala-Seuran puheenjohtaja. Seuran jäsenistöön kuului merkittävä joukko Suomen poliittista eliittiä, joten Helasen ajatuksilla oli laajaa kannatusta näissä piireissä. Virossa ja Inkerissä Helanen kävi lukuisia neuvotteluja saksalaisten sotilaskomentajien kanssa väestönsiirtoon liittyvistä asioista. Hatsinan komendatuurin päällikkö majuri **Bruno Sperling** oli keskeinen henkilö, sillä hän suhtautui inkerinsuomalaisiin hyvin myötämielisesti.

– Hänellä oli oma ansionsa siihen, että inkeriläisten väestönsiirto onnistui pääosin hyvin, Rautajoki sanoo.

Väestönsiirtohallinto valmensi opettajat

Inkerin siirtoväen määrä nousi yli 63 000 hengen. Heidän joukossaan oli noin 500 opettajaa. Heistä haluttiin apua Suomessa vallitsevaan opettajapulaan ja samalla heidät haluttiin kotouttaa suomalaiseen yhteiskuntaan.
– Noin 100 opettajaa valittiin niin sanotulle esiseminaarikurssille, joka antoi oppilaille valmiudet siirtyä opettajaseminaariin ja sitä kautta opettajiksi kouluihin. Kurssi pidettiin Kuopion lähistöllä Pohjois-Savon kansanopistossa Pitkälahdessa, ja sen johtajaksi nimitettiin maisteri **Eero Hietakari**. Vuoden mittainen kurssi alkoi marraskuussa 1943.

Rautajoki kertoo, että kurssista ei vastannut kouluhallitus, vaan Väestönsiirtoasiain keskustoimisto, joka kuului eri hallinnonalaan kuin kouluhallitus. Syynä tähän järjestelyyn oli, että kurssilaiset eivät olleet Suomen, vaan vihollismaan eli Neuvostoliiton kansalaisia. Kouluhallituksella ei ollut kokemusta tämänkaltaisen erikoiskurssin järjestämisestä. Sen sijaan useat väestönsiirtohallinnon henkilöt olivat olleet mukana jo sekä Itä-Karjalan opettajien valmennuksessa Paltamon Mieslahdessa syksyllä 1941 että Inkerin Spankkovalla pidetyllä opettajakurssilla kesällä 1943.

Kouluhallituksen rooliksi tuli eräänlaisena konsulttina toimiminen erityisesti opetuksen sisältöön liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyö näiden tahojen kesken sujui pääosin ongelmitta. Esiseminaarikurssi sujui suotuisasti välirauhan tuloon asti.

Kun esiseminaari päättyi lokakuun lopussa 1944, alkoi kiivas huhumylly inkeriläisten kohtalosta. Syksyn mittaan selvisi, että Neuvostoliitto halusi palautettavaksi maahan tulleet 63000 inkeriläistä sotapakolaista takaisin kotimaahansa. Tämä vaatimus oli osa välirauhansopimusta.
– Todettakoon, että neuvostohallinto halusi palautettavaksi myös muista maista kaikki kansalaisensa ja että kaikkiaan sodan jälkeen Neuvostoliittoon palanneiden määrä oli noin 5,5 miljoonaa ihmistä. Inkerinsuomalaisten osuus oli siis vain murunen kaikista palanneista ja palautetuista, Rautajoki toteaa.

Majuri Bruno Sperling oli Hatsinan komendatuukin komentaja. Hän tunsi suurta sympatiaa inkeriläisiä kohtaan. Hänen roolinsa oli merkittävä inkeriläisten siirrossa Suomeen. Kuvassa myös opettaja Tellervo Hämäläinen (vas) ja tulkki/sihteeri Elsa Dubbelman.

Opettajien myöhemmät vaiheet

Suurin osa inkeriläisistä eli 55 000 henkeä palasi kotimaahansa joulukuun 1944 ja tammikuun 1945 aikana. Välirauhansopimusta valvomaan tullut Neuvostoliiton johtama liittoutuneiden valvontakomissio huijasi inkeriläisiä: heille luvattiin pääsy takaisin kotiseudulleen, mutta heidät vietiin kauas Etelä-Venäjälle ilman paluuoikeutta Inkeriin. Osa inkeriläisistä pelkäsi.
– Ajateltiin, että oli parempi lähteä heti hyvällä kuin myöhemmin ehkä pakolla. Tarkkaa käsitystä Suomen viranomaisten tulevasta suhtautumisesta ei ollut.

Suomeen jäi 8000 inkeriläistä, jotka eivät halunneet palata. Puolet heistä pakeni salaa Ruotsiin. Opettajista arvioidaan Ruotsiin paenneen salaa 70–80 henkeä.

Pitkälahden kurssilaiset siirtyivät marraskuussa 1944 Kajaanin ja Suistamon seminaareihin. Heistä osa valmistui vuoden 1945 kesäkuussa, osa kahden vuoden kuluttua 1946 kesäkuussa. Yhteensä valmistuneita oli 25. He saivat yleensä nopeasti töitä ja vakinaisia virkoja. Monet hakeutuivat pohjoiseen Ruotsin rajan tuntumaan. He pelkäsivät palautusta Neuvostoliittoon ja olivat valmiit pakenemaan rajan yli tarvittaessa. Ainakin neljän seminaarin käyneen opettajan tiedetään siirtyneen salaa Ruotsiin palautuksen pelossa. Useimmat Suomeen jääneistä löysivät puolison, saivat lapsia ja Suomen kansalaisuuden sekä jäivät aikanaan eläkkeelle.

Esiseminaarikurssin merkitys

Inkeriläisten opettajien esiseminaari oli pienimuotoinen, mutta sodan oloissa tärkeä yritys integroida merkittävä määrä neuvostokasvatuksen saaneita opettajia suomalaiseen yhteiskuntaan. Koulutuspolitiikan näkökulmasta Pitkälahden kurssia voidaan pitää suhteellisen onnistuneena, vaikka valmistuneiden määrä jäikin vähäiseksi. Kurssi kesti vuoden, kuten oli suunniteltu ja pysyi hyvin koossa viime päiviin saakka. Se oli ainoa laajamittainen toimenpide koulutettujen inkeriläisten kotouttamiseksi ammattejaan vastaaviin tehtäviin.

– Esiseminaarilaisten enemmistö ei kuitenkaan päässyt hyödyntämään oppejaan varsinaisissa seminaareissa, Rautajoki kertoo.

Välirauhansopimuksesta johtuvat ulkoiset tekijät tuottivat pettymyksen sekä hankkeen parissa työtä tehneille että inkeriläisille itselleen. Ne johtivat käytännössä runsaisiin seminaariopintojen keskeytyksiin ja joko paluuseen Neuvostoliittoon tai pakenemiseen Ruotsiin.

Inkeriläisten palautukset Neuvostoliittoon merkitsivät jatkoa sille hitaalle kansanmurhalle, jota neuvostohallinto harjoitti inkeriläisiä kohtaan neljännesvuosisadan ajan Stalinin valtakauden aikana. Tämän pienen vähemmistön hajauttaminen eri puolille suurta valtakuntaa löi hajalle inkeriläisen kansanosan viimeisetkin rippeet.

– Suomen hallituksen toiminta inkeriläisiä kohtaan oli petos, vaikka vaikeat päätökset tehtiin painostuksen alla. Inkeriläisistä puhuminen ei ollut ulkopoliittisesti suotava aihe Paasikiven ja Kekkosen ajan Suomessa. Siksi tietämys näistä rajan taakse jääneistä suomalaisista on jäänyt Suomessa heikoksi, Rautajoki muistuttaa.

Kloogan entisen leirin vieressä on leirillä menehtyneiden satojen inkeriläisten hautamuistomerkki

LIISA TENKKU IN MEMORIAM 1918 – 2017

Sanat kulkevat ajatuksissamme yhtenä virtana. Mutta aina ei tarvita puhuttuja sanoja. On yhteyttä ilman sanoja. On elämän hiljaisia suvantokohtia.
Silloin soi laulu ilman sanoja.
(Liisa Tenkku: Elämä lyhyt matka- mutta rikas 2012)

Liisa Tenkku matkusti toukokuun puolivälissä 1943 Lottakomennukselle Kloogan leirille. Hänen tehtävänään oli siirtoväen luovuttamien rahavarojen vastaanottaminen, kirjaaminen ja tallentaminen Tallinnassa siirtokomission pankkitileille. Palattuaan väestönsiirtotehtävistä Suomeen lokakuussa Liisa Tenkku jatkoi työtään inkeriläisten parissa. Elämästään sodanaikaisessa Inkerissä hän on kertonut miehensä sotilaspastori Jussin kanssa kirjassaan: Inkeriläisiä siirtämässä – Jussi ja Liisa Tenkun päiväkirjat 1943 – 1944.

Vierailin hänen kauniissa kodissaan Kruununhaassa helmikuussa ja maaliskuussa 2017. Edessäni istui virkeä 98-vuotias, sanavalmis nainen, jonka kulttuuritietoisuus, leikkivä äly, valloittava huumori ja viisas hymy jäivät lähtemättömästi mieleeni. Lapsuuttaan Kuopion pappilassa Liisa muisteli lämpimästi. Pariksi tunniksi suunniteltu aika vierähti huomaamatta useaksi tunniksi. Kuuntelin lumoutuneena hänen eläviä, mielenkiintoisia ja yksityiskohtaisen tarkkoja muistelmiaan inkeriläisten kohtaloista Neuvostoliitossa. Hän teki työtään inkeriläisten hyväksi itseään säästämättä. Hän ei pelännyt elää ihanteitaan todeksi. Totesimme yhdessä, että haastatteluun tarvittaisiin vielä uusi tapaaminen. Ja jälleen toisella kerralla sain elää hänen kanssaan inkeriläisten kohtalon Neuvostoliiton ja Saksan taistellessa maailman herruudesta.

Käyös tiesi tervehenä,
matkasi imantehena.
Päätä kaari kaunihisti,
pääse illalla ilohon.
Kiitos kaikesta, Liisa
– Sinikka Paavilainen –

kuva: Alina-Sinikka Salonen

ELÄMÄ, LYHYT MATKA - MUTTA RIKAS

Sinikka Paavilainen
Liisa Tenkun haastattelujen pohjalta

Jatkosodan aikana saksalaisten ja venäläisten taistelut riehuivat Leningradin ympärillä – Inkerinmaalla, inkerinsuomalaisten asuinalueella. Sodan keskelle joutuneiden inkeriläisten kärsimykset olivat valtavia. Saksan kanssa tehtiin vuoden 1943 alussa sopimus inkerinsuomalaisten siirrosta Suomeen.

Siirtoa hoitamaan lähetettiin Suomesta ryhmä, johon kuului myös mieheni pastori **Jussi Tenkku.**

Matkustin Suomenlahden taakse Lotta-komennukselle toukokuussa 1943. Asemapaikka oli lähellä Paldiskin satamakaupunkia sijaitseva Kloogan leiri, jonne sotatoimialueelta evakuoidut inkeriläiset koottiin Suomeen kuljettamista varten. Tehtäväni oli siirtoväen luovuttamien rahavarojen vastaanottaminen, kirjaaminen ja tallettaminen siirtokomission pankkitilille Tallinnassa. Pidin Lotta-komennukseni aikana päiväkirjaa, johon Inkeriä koskevat muisteluni perustuvat.

Jatkosodan aikana Suomessa oli valtava työvoimapula maataloudessa ja inkeriläisistä toivottiin helpotusta maaseudulle rintamalle joutuneiden miesten tilalle. Väestönsiirrot Suomeen käynnistyivät maaliskuun lopussa 1943, ja perustuivat lähtijöiden vapaaehtoisuuteen. Suomeen lähtijät olivat suurelta osin kotoisin Keski-Inkeristä, rintama-alueelta tai sen läheisyydestä.

Tärkein syy liikkeelle lähtöön oli nälkä. Muutoinhan inkeriläinen ei lähtenyt kodistaan mihinkään. Kokemukset sodasta, nälästä ja saksalaisista olivat niin ankeat, että tuntematon tulevaisuus Suomessa vaikutti toiveikkaalta. Keväällä 1943 Inkerissä toimi kolme Suomesta siirtynyttä evankelisluterilaista pappia: (**Juhani Jääskeläinen, Reino Ylönen** ja puolisoni sotilaspastori, luutnantti Jussi Tenkku.) Lähdin väestönsiirtotehtäviin auttamaan heimoveljiä innokkaana ja työtä pelkäämättä.

Saksassa ja Suomessa väestönsiirtoa käsiteltiin työvoimapoliittisena kysymyksenä. Suomessa myös velvollisuutena pelastaa heimoveljiä sodan kurjuudesta. Lisäksi Suomen oli järjestettävä kymmenien tuhansien uusien asukkaiden elinolot.

"Suomen oli järjestettävä kymmenien tuhansien uusien asukkaiden elinolot."

Väestönsiirtoasiain keskustoimiston johtajaksi Suomessa nimitettiin maanviljelystekniikan professori, insinöörimajuri **Pentti Kaitera**. Käytännön järjestelyjä varten Tallinnaan perustettiin Viron toimisto.

Inkerissä Hatsinan kaupunkiin pystytettiin inkeriläisten kokoamisleiri, johon rintama-alueelta evakuoidut ihmiset ensin koottiin. Sieltä heidät siirrettiin junakuljetuksilla edelleen Viroon Kloogan leirille. Kloogasta ihmiset kuljetettiin rannikolle Paldiskin satamaan ja sieltä laivoilla Suomeen.

Ensimmäinen Virosta evakuoituja inkeriläisiä kuljettanut alus – höyrylaiva Arlanda – lähti kohti Hankoa 29. päivänä maaliskuuta 1943. Virolaiset huolehtivat inkeriläisten majoituksesta ja muonituksesta. Kesäkuun 17. päivään 1944 mennessä Suomeen kuljetettiin 155 laivauksella yhteensä 63 205 henkilöä, joista 357 oli vironsuomalaisia.

"Mistä minä silloin tiesin hermojeni kunnon".

Saksan ja Suomen välillä oli sovittu, että inkeriläisten oli luovutettava rahansa ennen laivaan nousua. Suomessa inkeriläisille korvattiin kuittia vastaan luovutettujen ruplien ja saksan markkojen arvo Suomen markkoina.

Matkamääräykseni antanut Pentti Kaitera kysyi minulta ensimmäiseksi:

"Onko teillä hyvät hermot? Tätä työtä tehnyt lotta on menettänyt hermonsa. Toivottavasti te pärjäätte."
Mistä minä silloin tiesin hermojeni kunnon. En minä hermojani ajatellut. Parhaani tulisin tekemään. Vihdoinkin toiveeni päästä tekemään työtä heimoveljiemme parissa toteutui.
Ensimmäisenä aamuna Kloogassa minua kohtasi järkyttävä näky: Kehnosti puettuja vanhuksia, naisia ja lapsia pyrkimässä laivaan.

Samana iltana Jussi- pappi piti jumalanpalveluksen eräässä parakissa. Parakki oli täynnä ja ihmiset ahmivat joka sanan. Jussi kastoi viisi lasta, minä kannoin vettä savivadissa. Väkeä tuli ja meni. Lapset juoksentelivat laudoista kyhätyn alttarikaiteen ylikin.

Kloogan leirillä tapahtui siirtoväen lääkärintarkastus, haastattelu, luettelointi ja rahojen luovutus. Lääkäri **Saara Nopola** oli hyväntuulinen, aikaansaapa nainen. Lasten rokotus tapahtui ulkona. Lapset tulivat pitkässä jonossa, jokainen kääntyi selin Nopolaan, kumartuu, paljasti takamuksensa, parkaisi ja juoksi pois. Tämä toistui kuin liukuhihnalla kunnes kaikki lapset oli rokotettu. Kloogan ympäristö oli hiekkaista männikköä. Hiekassa asui kirppuja, jotka olivat oikea vitsaus, mutta vieläkin ikävimpiä olivat luteet ja täit. Onneksi lotat oli rokotettu Suomessa pilkkukuumetta vastaan ennen Kloogaan saapumista. Suomalainen johdon toimisto (staabi) koostui muutamista upseereista, lotista ja autonkuljettajasta, jotka asuivat puisissa parakeissa. Staabin toimisto oli Kasinolla, huvilamaisessa valkoisessa puurakennuksessa.

Siirtoa odottavat ihmiset loikoivat hämärissä leirin parakeissa. Vanha mies makasi rautasängyllä vieressään tuolilla peltimuki, jossa oli harmahtavaa nestettä.

Kerroin hänelle, että kaikki rahat oli luovutettava kuittia vastaan ennen laivaan astumista. Inkeristä lähdettäessä ihmiset olivat myyneet leh-

mänsä, maatalouskoneensa ja ompelukoneensa sinne jääneille venäläisille. Rahaa oli runsaasti, vaikka se ei ollut paljon arvoista. Emännät olivat käärineet setelit huiviin, ja nyytti oli lionnut kainalossa jonossa seisottaessa. Huivit aukaistiin ja kosteat setelit laitettiin ruskealla voipaperilla päällystetylle pöydälle. Usein setelien seasta voipaperille kömpi otuksia, jotka tapoimme paperiin. Siinä sivussa kuulimme inkeriläisten elämäntarinoita, itku tuli helposti, niin synkeitä olivat ihmisten kohtalot.

Valheisiin tottuneet ihmiset eivät hevillä luopuneet rahoistaan. Voipaperin päälle kasaantui röykkiöittäin haisevia ruplia, ostmarkkoja ja tservonetsejä. Onneksi siirtoväen joukossa tuli avuksemme kaksi Leningradissa pankissa ollutta tyttöä, jotka helmitauluillaan laskivat seteleitä uskomattoman nopeasti.

” Raahasimme rahakollit maantien varteen ja jäimme pyytämään heil-hitler-kyytiä.”

Paperirahaa kertyi viikossa jopa 50 kg. Siirtojen välipäivinä veimme lotta **Heljä Hovin** kanssa rahoja suurissa ruskeissa pahvilaatikoissa Tallinnaan pankkiin. Raahasimme rahakollit maantien varteen ja jäimme pyytämään heil-hitler-kyytiä. Kohta iso saksalainen kuorma-auto pysähtyi ja pari sotilasta nosti kollit lavalle. Lava oli täynnä hapanlimppuja ilman mitään peitettä. Ja kuiva, hiekkainen maantie pöllysi ympärillä.
”Mitä teillä on laatikoissa?” Miehet kysyivät ja osoittivat kolleja.

”Rahaa”, vastasimme rehellisesti. Sekös miehiä nauratti. Kaikkea ne lotat keksivätkin. Pysäytimme auton lähellä Eestin pankin ovea. Heljä jäi vahtimaan kolleja ja minä juoksin hakemaan vahtimestareita. Kannoimme laatikot sisälle pankkiin ja saimme kuitin.

Onneksi emme pankkimatkoillamme koskaan joutuneet ryöstön uhreiksi.

Liisa Tenkun tarina jatkuu tulevissa Inkeriläisten viesteissä.

LAULUJUHLAT

Viron inkeriläisten laulu- ja tanhujuhlat Tartossa 3. - 4.6.2017

Teksti Hilkka Toivonen
Kuvat Mikko Mäkelä

Tartto on upea kaupunki. Se luo hienot puitteet tehdä juhlat, ja sen taidon vironinkeriläiset osaavat.

Jo toisen kerran sain olla mukana Tartossa järjestetyissä inkeriläisten juhlissa. Edellinen kerta oli vuonna 2008. Nyt kesäkuun alussa olin mukana Alina-Sinikka Salosen johtamassa ryhmässä. Meitä matkalaisia oli neljätoista innokasta. Suomenlahti ylitettiin Megastarilla, perillä liikuimme omalla bussilla ja yövyimme Pallas-hotellissa ydinkeskustassa, ylellistä kaikki tyynni.

Mutta sitten itse juhliin!

Tarton Ingerimajan piha täyttyi lauantaina illansuussa iloisista, puheliaista ihmisistä. Heitä oli tullut ympäri Vironmaata, tanssivia laulavia inkeriläisiä. Oli myös Venäjältä ja Ruotsista. Suomesta oli mukana useita ryhmiä, tuttuja jo osa. Kun katsoin pihalle nostettujen Suomen lippujen määrää ja Inkeri-talon seinässä hiljalleen huojahtelevia kahta lippua, Inkerin ja Suomen, tunne sisälläni oli vahva, isänmaallinen. Kaikilla ei ole sitä maata. Tunne vielä syveni, kun Alina-Sinikka Salonen piti puheen ja pienen muistohetken juuri kuolleelle presidentti Mauno Koivistolle. Mutta sitten pääsivät vauhtiin lauluryhmät ja tanhuajat.

Ilta oli kaunis ja ihmiset kulkivat vapaasti Ingerimajan puistossa. Välipalaa oli koko ajan tarjolla. Ihmiset löysivät tuttaviaan.

Ja voi veikkonen sentään. Itse sain huomata olevani keskieurooppalaisen juhlintamallin vaikutuspiirissä. Illan välipalan aikaan istahdin syömään telttaan, jossa istui rouvia, olisikohan olleet Paidesta. Heille maistui leipien lisäksi kahvi ja kvasikalja. Siinä sitten myös juhlittiin niin Reetin kuin Lembin syntymäpäiviä pienellä pikarillisella kirkasta Viruvalgeeta. Minullekin tarjottiin ja kyseltiin samalla kotipaikat ja muut perhesuhteet. Sisällä Ingerimajassa oli upea käsityönäyttely.

Alina-Sinikka oli järjestänyt ryhmällemme vahvan tietopaketin Tartosta. Sunnuntaina heti aamusta meitä odotti ponteva opas, Reet Volmer, joka kuljetti meitä bussilla ja jalkaisin läpi Tarton ja sen historian. Tuomiokirkon mäellä tutustuimme mm. raunioituneeseen tuomiokirkkoon, korkeimpaan oikeuteen, Riigikohus, yliopistoon ja Enkelisiltaan.

Kaarsimme uusimpien asuinalueiden kautta Pietarin kirkkoon, jossa oli jumalanpalvelus.

Kansallispukujen määrä ja kirjo yllätti lauantaina sekä sunnuntaina. Niitä oli ilahduttavan paljon myös nuorille ja lapsille.

Jumalanpalveluksen jälkeen seurasi perinteinen marssi kyltteineen uuteen juhlapaikkaan Raadin kartanon puistoon. Puheita, tanssia, laulua ja ruokaa. Kaikesta oli huolehdittu uskomattoman hyvin.

Ei päivä ollut vielä lopussa. Lähdimme museoon ja millaiseen! Eesti Rahva Muuseum nimenä kuulostaa varsin vanhalta, mutta tämäpä yllätti meidät kaikki. Entisen Venäjän ajan lentokentän päälle oli kiitorataa mukaillen luotu mielettömän mielenkiintoinen Viron historiaa läpileikkaava museo, jossa oli myös nykyaikaista tekniikkaa hyödynnetty sujuvasti kävijän avuksi. Museossa käynti yksinään riittää aiheeksi käydä Virossa ja Tartossa. Käynnin onnistumiseksi ei tarvita välttämättä suomenkielistä opastusta. Saat käteesi kortin, jota kunkin esineen esittelykortille näyttäessäsi saat saman tiedon suomeksi. Nyt nähdyt ulkokuvat kuvat ovat hätkähdyttäviä. Sisällä huokaiset ihastuksesta.

Illalla hotellissa saatoimme vain huokailla. Viron Inkerin juhlat kertoivat vahvasta toiminnasta, yhteenkuuluvaisuudesta, tulevaisuuden uskosta ja ilosta. Tästä kaikesta me ryhmäläiset olimme saaneet täyden annoksen. Tuttuja oli tavattu, halattu ja muisteltu. Tartossa on tunnelmaa.

Uusintapainos kirjaan Antti Tuuri: Ikitie. Vapaus on taivaan ja helvetin tuolla puolen. Otavan kirjapaino, 2017. Lisää tietoja edellisessä numerossa. Kirjassa on runsaasti kuvia myös syyskuussa ensiiltansa saavasta elokuvasta.”

Ikitie-elokuva toteutetaan kansainvälisenä yhteistuotantona Suomen, Ruotsin ja Viron välillä ja se saa ensi-iltansa 15.9.

KANSALLISTUNNUSTEN ÄÄNESTYKSESTÄ

Naapurimaat eivät ole vielä suorittaneet äänestystään, joten lopullisen tuloksen saaminen siirtyy ennakoitua myöhemmäs, pitkälle syksyyn.

KOSKETTAVA RUNOKIRJA

Toivo Flink; Valkoinen Vene – Runoja vuosilta 1986–2016.

Reuna-kustannus.

Toivo Flinkiltä julkaistiin alkuvuonna Valkoinen vene -runokokoelma, joka kokoaa Flinkin runoja 30 vuoden varrelta. Kokoelman kannassa ui ylväs joutsen. Tuo pyhänäkin pidetty lintu yhdistää tämän ja tuon puoleisen tuonelan Joutsenena ja toimii ylevyydellään herkkänä elämän symbolina.

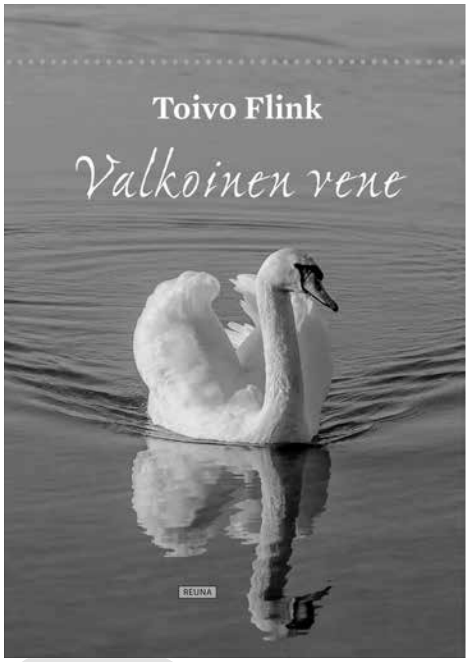
Kun pöydälle laskettua teosta tulee vilkaisseeksi väärästä suunnasta, huomaa kuvassa piilevän toisenkin idean. Mikään ei nimittäin ole välttämättä aina sitä miltä se ensi silmäyksellä näyttää. Sulokas joutsenkin on liplattavan veden pintaan heijastuessaan pikemminkin pörheä ankanpoikanen. Yhä toki se sama joutsen, mutta myös jotain muuta – aivan kuten Flinkin runotkin.

Pääosin kaihoisa ja perinteistä luonnon ja ihmissielun metaforaa maalaileva Flink taipuu välillä sarkastisen pisteliääksi.

Flinkillä onkin runoilijana kyky yllättää lukijansa. Hän kuvaa esimerkiksi alennusmyyntien ja Hullujen päivien perässä juoksevaa ihmistä tavalla, jolla lukija näkee tämän päässä keikkuvan narrin hatun ilman, että runoilija sellaista suoranaisesti tämän kutreille asettaisi.

Riikka Mahlamäki-Kaistinen

Lue lehden takakannesta Toivi Flinkin runo.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suomen Inkeri-liiton ja jäsenjärjestöjen ohjelmatietoja syksylle 2017

Ilmoittajille

Tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset tulee toimittaa toimitussihteerille lehden kakkossivulle ilmoitettuun aineiston vastaanottopäivään mennessä.

Inkeri-iltapäivät pidetään Inkerikodissa Karjalatalon 2. kerroksessa, joulujuhla 3. kerroksessa

Näin pääset Inkerikotiin: osoite Käpylänkuja 1. Sinne tulevat bussit 52, 56, 65 ja 69. Lähin pysäkki on Väinölänkuja, 200 m Karjalatalosta. Raitiotielinja 1 ajaa arkipäivinä (ei la). Lisää mahdollisuuksia: alle 1 km kävely Käpylän asemalta tai Pohjolankatua pitkin Mäkelänkadulta.
Inkeri-iltapäivien aikataulu: klo 13.30 kahvi pientä korvausta vastaan, ilmoitusasioita ja pääohjelma klo 14.00.

La 16.09. Juhani Pörsti ja Sisko Pörsti
Sisko Pörsti kertoo kahdesta kirjastaan, ja niiden suhteesta inkeriläisyyteen. Juhani muistelee työtään Inkerin kirkossa ja kertoo sen historiasta ja tämän päivän haasteista.

La 14.10. Anne Blomqvist
Anne Blomqvist on Hyvinkään seurakunnan pastori. Lapsena hän tiesi, että isoisänsä oli inkeriläinen, ja että äitinsä perhe oli asunut äidin kouluaikana jonkin aikaan Neuvostoliitossa. Anne ei tullut kysyneeksi asioiden taustoja. Nyt on muutama sukulainen vielä elossa. Esityksessään Anne kertoo, mitä kaikkea on saanut tietää. "Ymmärrykseni sukuni yksilöistä ja heidän harvinaislaatuisista vaiheistaan on alkanut hahmottua."

La 11.11. Irina Pukari
Tamperelaisen Irina Pukarin kertomus alkaa muistotilaisuudesta, kun isä kuolee Itä-Ukrainan Luhanskissa, ja aikuinen tytär asuu Suomessa. Isän perhe oli asunut sodan jälkeen Orivedellä, mutta joutunut Neuvostoliittoon palattuaan Tverin alueelle.
Irina on syntynyt Neuvostoliitossa vuonna 1961, mutta seuraavana vuonna perhe muutti takaisin Ukrainaan. Irina kertoo sukunsa tarinan 1920-luvulta alkaen, ja oman paluunsa isänsä suuresti ihailemaan Suomeen.

La 2.12. Paavo Ripatti
Järjestetään yhdessä KOKO PERHEEN joulujuhla, joka pidetään Wiipuri-salissa.

LISÄKSI ON SUKUTUTKIMUSPÄIVIÄ SEURAAVASTI:
La 30.9. – su 1.10. klo 9.00 - 17.00 Sukututkimuspäivät
Inkerikodissa mukana useita sukututkijoita

La 7. – su 8.10. Perinteeksi muodostunut osallistuminen Suomen suurimpaan sukututkimustapaamiseen "Kuulutko sukuuni"

Hyvinkään Inkeri-kerho
Kokoontumiset seurakunnan aulakahviossa (Hämeenkatu 16) kello 14.
Seuraavat kokoontumiset: 10.9, 1.10 ja 5.11.
Tiedustelut:
Outi Mäkelä p. 040 708 1999 outi.makela@kolumbus.fi
Leila Salo p. 040 567 7065 leila.salo@hotmail.com
hyvinkaan.inkerikerho@hotmail.com

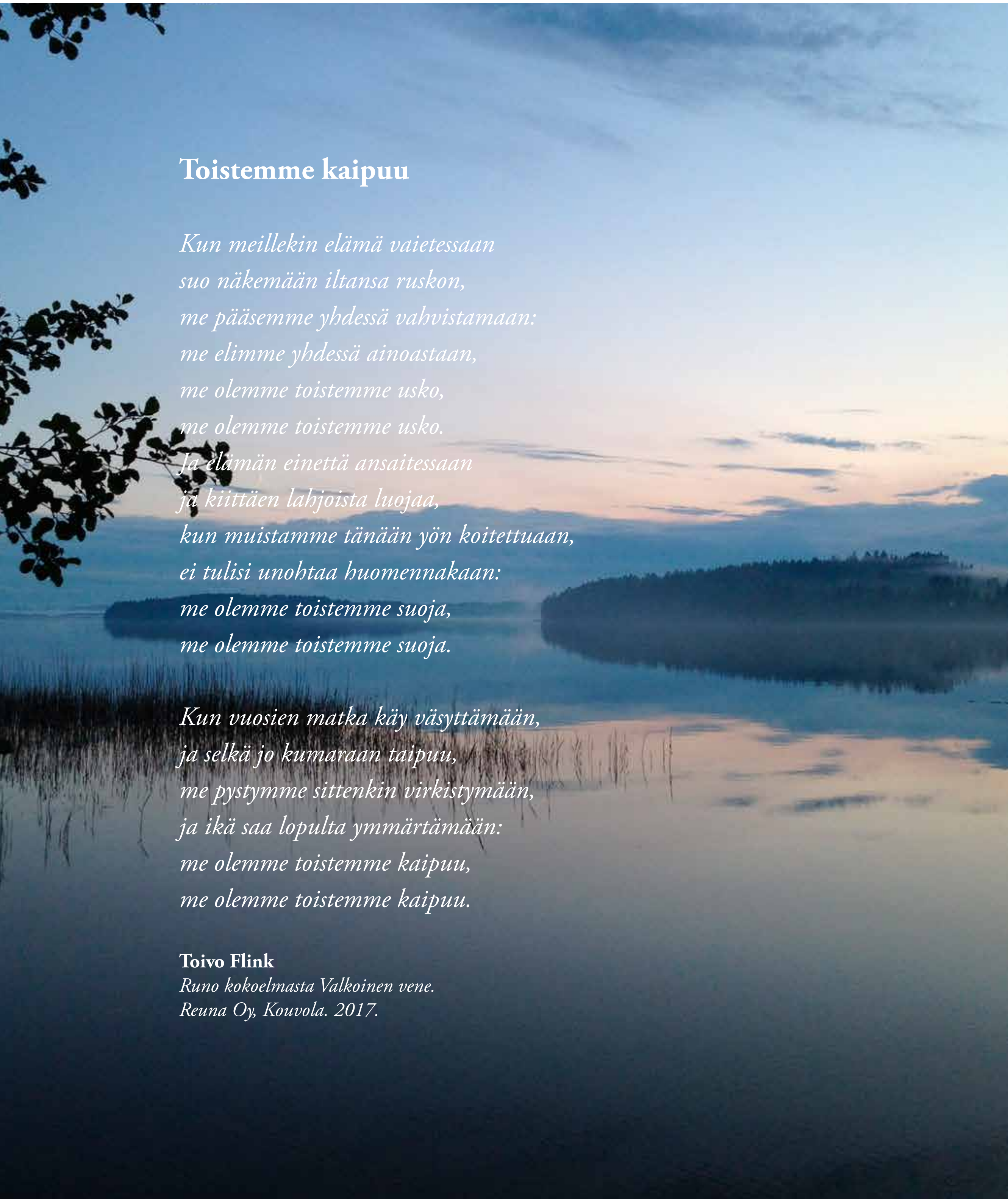
Lahden seudun Inkeri-seura
Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen kello 13 Luther kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.
Kerhoiltojen kahvituksen sovimme vuorotellen jo edellisessä kokouksessa.
Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, p. 0400 841 741
maria.lahti.nikkari@gmail.com

Turun seudun Inkeri-seura
Beseda-teehetket Yhdessä-yhdistys ry:n tiloissa (Nisse Kavonkatu 3, Varissuo) parittomina keskiviikkoina kello 15.00 – 17.00. Beseda-teehetkiä vetää Eero Pellinen. Tarkempia tietoja voi kysellä seuran puhelinnumerosta 045 6687628
Juhlatilaisuudet Varissuon kirkolla (Kousankatu 6), kello 14 alkaen.
Palvelupiste, Uudenmaankadulla on toistaiseksi lopetettu.
Terveys- ja sosiaalineuvontapiste tiistaisin klo. 10 – 12 (Kousankuja 5) ja torstaisin klo. 10 – 12 (Katteluksenkatu 1,Vuokko). Muina aikoina neuvontaa saa seuran puhelinnumerosta.
Seuran uusi postitusosoite on: Lyydia Bazaleva(TSIS ry), Päivännousevanpolku 13 B 57, 20610 Turku.

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia
Anitta Iline anitta@inkeriseura.com tai p. 050-565 9805
Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa (Käpylänkuja 1, Helsinki)
Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

Posti Oy

Posti Green

Toistemme kaipuu

Kun meillekin elämä vaietessaan
suo näkemään iltansa ruskon,
me pääsemme yhdessä vahvistamaan:
me elimme yhdessä ainoastaan,
me olemme toistemme usko,
me olemme toistemme usko.
Ja elämän einettä ansaitessaan
ja kiittäen lahjoista luojaa,
kun muistamme tänään yön koitettuaan,
ei tulisi unohtaa huomennakaan:
me olemme toistemme suoja,
me olemme toistemme suoja.

Kun vuosien matka käy väsyttämään,
ja selkä jo kumaraan taipuu,
me pystymme sittenkin virkistymään,
ja ikä saa lopulta ymmärtämään:
me olemme toistemme kaipuu,
me olemme toistemme kaipuu.

Toivo Flink
Runo kokoelmasta Valkoinen vene.
Reuna Oy, Kouvola. 2017.

Suomen Inkeri-liitto ry

INKERILÄISTEN viesti

5 / 2017

KANSIKUVA

Nuuksion Luontokeskus
Haltian komea puu.
Kuva: A-S.S

Numero 6/2017 *ilmestyy viikolla 51.*
Aineisto toimitukseen 1.12. mennessä.
Numero 1/2018 *ilmestymisaikataulu varmistuu seuraavaan numeroon mennessä.*

TÄSSÄ NUMEROSSA – INKERILÄISTEN VIESTI 5 / 2017

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
www.inkeriliitto.fi
suomeninkeriliitto@gmail.com
Puheenjohtaja Alina-Sinikka Salonen
p. 040 743 7042
alinasinikka@gmail.com

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset.
Osoite: Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
tai p. 045 261 2342

APUA SUKUTUTKIMUKSEEN
suomeninkeriliitto.sukututkim@gmail.com

PANKKI
Kaikki Suomen Inkeri-liitto ry:lle tulevat maksut: FI51 8000 1200 3063 64.

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250€
½ sivu 135 €
¼ sivu 85€
Kuolinilmoitukset 17€
Kiitos- yms. ilmoitukset 10€

LEHDEN VUOSITILAUS 2017
40€ EU-maat
45€ muualle

TILAAMINEN
Maksu liiton tilille ja laskun viesti kohtaan tilaajan nimi ja osoite. Nämä tiedot tulee lähettää myös puhelimitse tai postitse Suomen Inkeri-liitto ry:n toimistoon.

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja: Alina-Sinikka Salonen
Toimitussihteeri: Riikka Mahlamäki-Kaistinen

ISSN 1236-9586

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28, 40950 Muurame
p. 050 599 6773
inkerinviesti@suomi24.fi

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj.
Antti Kokkinen
Haarniskakuja 4 A, 02610 Espoo
antti@tanttioy.com
+358 504860 044

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev 6, SE-43835 Landvetter
p. +46 (0) 31916602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili
173888-9

PAINOPAIKKA
Picaset Oy, Helsinki

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa. Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Pääkirjoitus

Alina-Sinikka Salonen

SAAMME HAVAINTO-OPETUSTA – MENEEKÖ SE PERILLE?

Useiden viikkojen ajan luonto on eri puolilla maailmaa näyttänyt meille voimansa. Tulvat ja tuulet, maanjäristykset ja tulivuorenpurkaukset tuntuvat kohtuuttomilta heitä kohtaan, jotka joutuvat niiden keskelle.
Tuhoja katsellessa ihmettelen: emmekö me todellakaan ymmärrä, millaista on, kun kodit hajoavat, ihmiset loukkaantuvat ja kuolevat, omaiset joutuvat toisistaan erilleen, elämä joudutaan aloittamaan tyhjästä. Ilmeisesti emme, koska maiden väliset sodat jatkuvat vuodesta toiseen. On käsittämätöntä, että tässä ”sivistyneessä” maailmassa sodat ylipäänsä ovat hyväksytty keino hoitaa maiden välisiä ristiriitoja. Jokainen sukupolvi käy omat sotansa, ennen kuin se ymmärtää. Ymmärtääkö sittenkään?

Luonto on kohdellut Suomea tänä kesänä armollisesti. Näin voi sanoa, vaikka Kiira-myrsky saikin paljon tuhoa aikaan, ei kuitenkaan ihmisille. Salamointi ja jyrinä olivat minulle samanaikaisesti ilotulitus ja konsertti, josta nautin parvekkeella istuen, kaikki valot sammutettuina. Elin mukana jokaisessa jyrähdyksessä ja salaman leimahduksessa. Tunsin olevani keskellä upeaa spektaakkelia. Koin kirjaimellisesti olevani osa luontoa. Tiesin, että se saa luonnossa aikaan tuhoa, mutta sekin ikään kuin kuului siihen näytelmään. Koin, että me pienet ihmiset tarvitsemme tällaisia näyttöjä siitä, että emme ole niin kaikkivoipia kuin kuvittelemme olevamme. Jos luonto haluaa voittaa meidät, näin tapahtuu.
Seuraavana päivänä kiersin tutut lenkkipolkuni Keskuspuistossa, kameran kanssa tietenkin. Tuhot olivat olemattoman pieniä niihin nähden, mistä alussa puhuin. Kuitenkin ne olivat suurempia kuin olin osannut kuvitella. Kuivat kelopuut olivat pystyssä. Mitä komeampi, tuuheampi ja elinvoimaisempi puu, sitä varmemmin se oli kaatunut. Näytti siltä kuin tuuli olisi tarvinnut kunnon vastuksen. Heikkojen kaataminen ei olisi ollut näytön paikka. Puiden, sähköpylväiden ja –lamppujen maassa makaavia sekasotkuja oli monissa kohdin kulkuesteinä.

Tämän lehden kanteen valitsin luontokuvan. Otin sen Nuuksiossa Luontokeskus Haltian puistossa neljä vuotta sitten. Ennen kuin päätin laittaa sen kanteen, lähetin kuvan Haltiaan ja kysyin, onko puu vielä pystyssä. Kyllä se on, kerrottiin minulle. Kiira-myrsky oli ylittänyt Nuuksion melko rauhallisesti.

Nyt vaihdan aihetta: Kun luet tätä tekstiä, on Liittomme syyskokous todennäköisesti juuri pidetty. Jos olit paikalla, tiedätkin, että ensi vuoden alusta meillä on uusi puheenjohtaja. Viisi kertaa olen mielelläni ottanut puheenjohtajuuden ja toiminnan vastuun harteilleni. Nyt koin tarvetta luovuttaa tehtävän muille. Luin jostakin hienon ajatuksen, joka sopii tähän: ”Kun jotain tekee tarpeeksi pitkään, tietää, milloin on tullut tiensä päähän. Jotta velvollisuutensa täyttää oikein, pitää lähteä myös ajoissa pois.”
Kun kirjoitan tätä, en tiedä, kuka on seuraava puheenjohtaja. On hän kuka tahansa, toivon, että hänellä on paitsi viisautta, myös sydän paikallaan.
En vielä hyvästele, syksyn aikana on monta yhteistä tapahtumaa.

Alina-Sinikka Salonen
alinasinikka@gmail.com

INKERILÄISET PALASIVAT HANKOON

Marketta Wall

Vieraskoti Evangeliga toimi inkeriläisten vastaanottokeskuksena. Kuvassa on 29 Hangon kautta lapsena Suomeen tullutta matkalaista. Kuva: Heikki Jääskeläinen.

Jatkosodan aikana Hangossa toimi useita sotatapahtumiin liittyviä leirejä. Hanko oli ollut Neuvostoliiton vuokra-alueena talvisodan jälkeen 1940–1941. Tämän jälkeen hankolaiset pääsivät takaisin sotien runtelemaan kotikaupunkiinsa ja vaikka Hangossa ei enää soditttu, niin sota oli läsnä monien leirien vuoksi. Hangossa oli kolme venäläisten sotavankien leiriä, saksalaisten sotilaiden kauttakulkuleiri ja lisäksi Inkerinmaan pakolaisten etappileiri.

Kun saksalaiset joukot syksyllä 1941 etenivät Leningradia kohti, inkeriläiset siviilit jäivät sodan jalkoihin ja heidän oli pakko lähteä kotiseuduiltaan. Inkeriläiset koottiin Paldiskiin ja Suomen hallitus päätti 1.12.1942 siirtää heidät Suomeen. Merenkulkuhallituksen tuli huolehtia kuljetuksista ja 63 863 inkeriläisiä kuljetettiin Virosta Suomeen 27.3.1943–14.4.1944. Kuljetuksia oli yhteensä 145 ja useimmat Hangon kautta. Laivoja olivat mm. useat Suomi-nimiset alukset ja Aranda.

Hangon väestönsiirtoleiri perustettiin tammikuussa 1943. Sen päällikkönä oli aluksi V. Palmu ja leiri toimi Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaisuudessa. Evankelinen rukoushuone Esplanadilla oli puolustusvoimien käytössä ja Raaseporin Lotta Svärd -piiri piti siellä ruokalaa. Lotat järjestivät sinne myös inkeriläisten vastaanottoleirin. Leirin johtajana toimi lotta Gunlög Dahl 24.6.1943 lähtien. Rukoushuoneessa oli tilat 400 henkilölle. Käytössä oli viisi sinihappokammiota desinfiointia varten ja vaatteet käsiteltiin myös kuumassa ilmassa. Rukoushuoneen lähelle Hagan puistoon rakennettiin kolme suurta täisaunaa ja upseeri, neljä aliupseeria sekä 20 miestä hoitivat desinfiointilaitteita.

Inkeriläiset majoitettiin erilaisiin yleisiin tiloihin ja lisäksi venäläisten sotavankien Hanko Pohjoisen ja Täktomin sotavankileireille. Näistä parakeista ei ole enää mitään jäljellä. Täktomin leiri sijaitsi noin viisi kilometriä kaupungin ulkopuolella venäläisten vuokra-aikana rakentaman lentokentän vieressä ja niihin parakkeihin oli vuokra-aikana majoitettu venäläi-

siä lentäjiä. Sotavuosina kaikki 16–60-vuotiaat suomalaiset olivat työvelvollisia ja Hangossa he auttoivat mm. Täktomin maanviljelijöitä sadonkorjuussa. Kun työvelvolliset olivat korjanneet Sjöbergin tilan perunasadon, inkeriläiset pyysivät päästä pellolle katsomaan, jos sieltä löytyisi vielä perunoita. Isäntä oli hämmästynyt, kun inkeriläiset löysivät vielä monta säkillistä perunoita.

Inkeriläiset olivat vain muutamia päiviä Hangossa. Täällä he kävivät saunassa ja saivat ruokaa sekä puhtaat vaatteet. Heidät lähetettiin sitten eteenpäin muille pakolaisleireille ja myöhemmin heidät sijoitettiin maataloustöihin tai muihin tehtäviin eri puolille maata. Suuri osa inkeriläisistä oli huonokuntoisia vanhuksia ja lapsia ja 121 heistä menehtyi laivamatkalla tai Hangossa. Inkeriläiset saivat sittemmin kokea kovia. Heidät oli palautettava Neuvostoliittoon 1944, mutta nämä kuljetukset tehtiin rautateitse, eivätkä ne koskeneet Hankoa. Jotkut inkeriläiset olivat kuitenkin ehtineet lähteä Ruotsiin ja jotkut onnistuivat suomalaisten avustuksella jäämään Suomeen.

”Suuri osa inkeriläisistä oli huonokuntoisia vanhuksia ja lapsia ja 121 heistä menehtyi laivamatkalla tai Hangossa”.

Suomen Inkeri-liitto järjesti lauantaina 6.5. puheenjohtajansa Alina-Sinikka Salosen johdolla retken Hankoon ja lähes 100 Suomessa asuvaa inkeriläistä tutustui inkeriläisten jatkosodanaikaisiin vaiheisiin Hangossa Marketta Wallin opastuksella. Opastuksen aikana käytiin vastaanottokeskuksen, silloisen Evankelisen rukoushuoneen ja nykyisen Vieraskoti Evankeligan pihalla, satamassa, eri majoitustilojen luona ja Uudella hautausmaalla.

Retkeläisistä 29 oli tullut lapsena evakuointikuljetusten mukana Hankoon. Hilma Haponen kertoi, että hänen perheensä oli asunut lähes koko marraskuun 1942 havumajoissa lähellä Kloogan asemaa, ennen kuin he pääsivät junalla Paldiskiin ja sieltä Lokki-nimisellä kalastusaluksella Hankoon. Laivalla heidät majoitettiin vieri viereen lastiruumaan. Oli kova myrsky ja lähes kaikki olivat merisairaita. Vihdoin tultiin Hangon satamaan ja kun laiva oli kiinnitetty laituriin, ruorimies sanoi: ”Se, joka vielä jaksaa, kiittäköön Jumalaa, että selvisimme tästä myrskystä. Ja ihme kyllä alhaalta ruumasta tuli ylös aikamoinen joukko ihmisiä, jotkut vaivalloisesti kompuroiden ja silloin kajahti uskomattoman voimakkaasti virsi: ”Jumala ompi linnamme”.

Hilma Haponen muisteli, kuinka laivalle saapuivat lotat, jotka

Hangossa 1943–1944 menehtyneiden inkeriläisten pakolaisten muistomerkki Hangon uudella hautausmaalla. Kuva: Heikki Jääskeläinen.

tarjosivat kaurapuuroa ja marjavettä juotavaksi. Lotat olivat kauniita nuoria naisia lottapuvuissaan ja valkoisissa esiliinoissaan. Lapset nousivat sitten läheiselle Kuningattarenvuoren kalliolle katsomaan myrskyävää merta. Muutamat vanhukset olivat menehtyneet laivamatkan aikana ja elossa olevat huonokuntoiset vietiin Lohjalle sairaalaan, missä jotkut kuolivat ja haudattiin Lohjan hautausmaalle.

Reino Räikkönen oli 8-vuotias tullessaan Hankoon ja hänen mieleensä on jäänyt Täktomin leiri, jossa inkeriläiset olivat piikkilanka-aidan toisella puolella ja venäläiset sotavangit toisella puolella. Lilja Skibjuk-Tatti kertoi, että hänet kastettiin 5-vuotiaana Hangossa. Myös

serkku kastettiin ja kummeina oli sukulaisia. Lilja sai Hangon majoitusparakissa tulirokkotartunnan ja hänet vietiin Tampereelle kulkutautisairaalaan. Lilja muistaa, kuinka hänen parannuttuaan Lempäälään asettuneet isä ja äiti tulivat hakemaan hänet. Lilja nostettiin penkille seisomaan ja hänet puettiin uuteen sinivalkoiseen kesämekkoon ja uudet kengätkin hän sai.

Hangon retki päättyi rovasti Heikki Jääskeläisen toimittamaan hartaushetkeen Uudella hautausmaalla Hankoon haudattujen inkeriläisten muistomerkin äärellä, missä retkeläiset virittivät monia lauluja, mm. Omal maal. Sanoja ei tarvittu, ne olivat muistissa.

”Lilja nostettiin penkille seisomaan ja hänet puettiin uuteen sinivalkoiseen kesämekkoon ja uudet kengätkin hän sai”.

Lähteet: *Hilma Haposen muistelmat 2017. Marketta Wallin haastattelut 2016 ja 2017.*

Painetut lähteet: *Ekström, Birgitta: Hangon evankelinen liike. Teoksessa Maailman valo, Hangon hengellisen elämän ilmaisumuotoja. Hangon museon julkaisusarja no 11. Tammisaari 1992.*

Nieminen, Jarmo: Fångläger och interneringsläger i Hangö. Teoksessa Hangö i andra världskriget. Försvarshögskolans Krigshistoriska institution, publikationsserie 2 N:r 20. 2013

Hilma Haponen kertoo opas Marketta Wallille laivamatkastaan Hankoon. Kuva: Heikki Jääskeläinen.

Olen kuullut on kaupunki tuolla -laulu ei jättänyt ketään kylmäksi. Esilaulajina Heikki Jääskeläinen ja Alina-Sinikka Salonen. Kuva: Irma Kähäri.

INKERILÄISTAITEILIJOIDEN AKVARELLINÄYTTELY

Kuva: Alina-Sinikka Salonen

Inkeriläissyntyinen Liittomme monitoimimies Toivo Tupin oli kevään aikana suunnitellut inkeriläissyntyisten taiteilijoiden yhteisnäyttelyn, joka oli omistettu 100-vuotiaalle Suomelle.

AKVART-GALLERIASSA pidetyn näyttelyn nimenä oli SUOMI SYDÄMESSÄ. Gallerian osoite on Humalistonkatu 1, ja siellä on aina esillä vain akvarelleja. Näyttelyn avajaiset olivat ma 7.8. klo 20 ja se sulkeutui 20.8.2017.

Näyttelyyn oli saatu akvarelleja Toivo Tupinin lisäksi seuraavilta inkeriläistaustaisilta taiteilijoilta: *Toivo Rännäli, Irina Sulkanen, Age-Elisa Riekkinen, Olga Malycheva ja Gennadi Leontjev.*

Hyvät lukijamme.

Lehden tilausmaksun ja henkilöjäsenen jäsenmaksun tilillepanokortit vuodelle 2018 ovat seuraavan lehtemme numeron 6 / 2017 välissä. Maksamalla maksut eräpäivään mennessä varmistatte lehden tilauksen ja jäsenyytenne myös vuonna 2018.

Toimistonhoitaja

ELÄMÄ, LYHYT MATKA - MUTTA RIKAS

Sinikka Paavilainen

Liisa Tenkun haastattelujen pohjalta

Jatkoa lehdessä 4/2017 alkaneelle tarinalle

Laivojen lähdöt aamuvarhain Kloogasta olivat elämän kohokohtia. Monet inkeriläiset pelkäsivät merimatkaa. He halusivat Suomeen, mutta he vierastivat merta. Laivan irtautuessa laiturista me lotat vilkutimme rannassa ja lauloimme Inkeriläisten kansallislaulua:

"Kerran kaikuu vielä kaunis soitto
kautta kalleimman synnyinmaan,
valon, vapauden ompi voitto, riemuiten käy kansa laulamaan:
Kuullen kutsumusta mielin innoin
kaikuapi silloin täysin rinnoin:
Nouse Inkeri, sun laulus soi!
Nouse, päiväks jo vaihtuu koi."
(sävelt. Mooses Putro 1899)

Iltaisin oli usein juhlia. Siirtoväkeä ahtautui parakkiin satamäärin, puhuttiin, vastasimme kysymyksiin ja kerroimme Suomesta. Ja kaiken aikaa sota riehui ympärillämme. Valistuslotta Mari Virolainen järjesti illanistujaisissa ohjelmaa.
Paldiskissa tapasin miehen poikansa kanssa. Perhe oli ollut Hatsinan asemalla lähdössä Suomeen, kun ryssän kaukotykillä ampuma ammus tappoi miehen vaimon ja kaksi tytärtä. Tällaisia tarinoita kuulimme joka päivä. Kärsimysten keskellä luonto antoi kauneudessaan voimia jatkaa raskasta työtä. Niitty välkehti keltaisenaan kulleroita. Sireenit ja omenapuut kukkivat. Käki kukkui aina, ja yöllä kuului surisevaa kehrääjälinnun laulua. Paldiskin sataman lähellä oli iso sotalaiva kyljellään. Kloogassa ruokalistalla oli usein ankeriasta, josta pidin kovasti. Kuulin, että ankeriaat syövät myös ihmisenlihaa laivahylkyjen ympäriltä. Sen jälkeen en pystynyt enää koskaan syömään ankeriasta.

Käydessämme Tallinnassa rahantalletusasioissa lottapukumme herättivät huomiota. Ihmiset tuijottivat ja vastaantulijoiden kasvoilta paistoi kysymys: tulevatko suomalaiset auttamaan meitä?
Kun pysähdyimme juomaan kahvit pienessä kahvilassa, myyjä huokaisi: "Suomen tyttöjä."
Kauppojen muutoin tyhjissä ikkunoissa oli suuria Adolf Hitlerin kuvia, joiden alla teksti: "Adolf Hitler, unser Befreiter."
Virolaiset naureskelivat tekstille:" Adolf Hitler, unser Befreiter vom Späck, Butter und Eier." (Adolf Hitler, vapauttajamme läskistä, voista ja munista.)

Suuret kastanjapuut kukkivat Tallinnassa. Luutnanttimme päättivät käydä kahvilla linnan Valtiopäiväsalissa. Saksalaiset olivat tehneet siitä upseeriravintolan. Sinne ei tietenkään laskettu naisia, joten minun piti jäädä Heljän kanssa holviin alas odottamaan. Harmitti niin vietävästi. Pyysimme vartiosotilasta yhdistämään puhelun linnan päällikkö-upseerille. Heljä selitti puhelimessa, että täällä oli odottamassa kaksi suomalaista lottaa ja lotat vastasivat arvoltaan upseereita. Pyysimme päästä upseeriravintolaan. Upseeri suostui ja käski vartiosotilasta päästämään meidät sisälle. "Ensimmäiset naiset täällä, sotilas mutisi.

Pöydissä istui upseereita ja me valitsimme itsellemme sopivan pöydän. Upseerit katsoivat meitä silmät hämmästyksestä ymmyrkäisinä. Odottaessamme kahvejamme näin salin keskellä korokkeella olevan flyygelin. Huomasin heti, että se oli Bechstein-flyygeli, olinhan suorittanut Sibelius-Akatemiassa pianonsoiton opettajan tutkinnon. Soitin Sibeliuksen Jääkärimarssin. Saksalaisista upseereista kukaan ei näyttänyt tuntevan kappaletta, mutta saimme heiltä ja suomalaisilta upseereilta valtavat taputukset. Sitten joimme kahvit.

Ajellessamme Tallinnasta kohti Kloogaa, ohitimme tieltä syrjässä olevan vihreän puuhuvilan. Suuri kyltti kertoi paikan olevan ILUSA SUVITUSKOHT. (Hauska kesänviettopaikka). Suomenkielinen ilmaisu oli kovin arkinen verrattuna eestinkieliseen. Matkalla kuulimme eestiläiseltä tohtori Muidolta, että viime kuljetuksessa laivauksen mukana pakeni Suomeen Paldiskin virolainen komentaja.

KULISSEISSA TAPAHTUI

Vapaahetkenämme ajoimme pyörillä Heljän kanssa rannalta sisämaahan päin. Metsä aukeni niityksi. Sen keskellä oli korkeilla piikkilanka-aidoilla ympäröityjä parakkeja. Kaksi naista juoksi aidan luo ja huusi saksaksi: ”Leipää. Onko teillä leipää?” Toinen naisista ojensi minulle kultaista korvarengasta: ”Olkaa niin hyviä, antakaa leipää.”
Eihän meillä leipää ollut, lähdimme pois. Parakki hävisi metsän pimentoon, mikä paikka tämä oikein oli? Mitä siellä tapahtui, ja keitä nämä ihmiset olivat? Päätin vaieta asiasta. Kysymys jäi hiertämään ajatuksissani.

Halusimme tutustua Inkeriin ja sen asukkaisiin enemmän kuin vain Paldiskin ja Kloogan ympäristössä. Kesäkuun lopussa minulle järjestyi leirin lääkärin Saara Nopolan kanssa matka Tallinnaan, Inkeriin, Spankkovaan, Hatsinaan ja Narvaan.
Tallinnassa majailimme Palatsin upeassa huoneessa. Hotelli oli täynnä saksalaisia upseereja. Jokaisen oven ulkopuolella seisoi kiillotettu saapaspari. En voinut vastustaa kiusausta. Hain huoneestani vesikannun, valitsin kiiltävimmät saappaat ja kaadoin niihin vettä.
Estonia teatterissa esitettiin ooppera Madame Butterfly - se oli kerrassaan hieno. Teatterissa näyteltiin luonnollisesti, kun Suomessa oopperalavoilla etupäässä seistä jökötettiin ja laulettiin.
Rakastuin Tallinnaan, ihailin sen vanhaa linnoitusta, torneja ja kapeita kujia.

Ilta junassa Narvaan oli unohtumaton. Juna oli täynnä lomalta palaavia eestiläisiä upseereita ja sotilaita. Keräännyimme yhteen ja lauloimme suomalaisen kansanlaulun, miehet heti perään eestiläisen, me suomalaisen ja näin jatkettiin. Laulut kumpuilivat spontaanisti, kuin samasta sydämestä. Laulettiin, pidettiin hauskaa ja naurettiin näissä omalaatuisissa heimojuhlissa. Ilonpidostamme huolimatta ilmassa oli jotain järkyttävää ja repivää. Nuori upseeri kertoi olleensa Tallinnassa perheensä luona kahden päivän lomalla. Loman sai vain kerran vuodessa. Juna pysähtyi jollakin pienellä risteysasemalla, eräs mies hyppäsi ulos ja toi vaunuun ison kimpun tummanpunaisia pioneja. Kukat loistivat kenttäpakissa matkalaukun päällä.

> *”Hain huoneestani vesikannun, valitsin kiiltävimmät saappaat ja kaadoin niihin vettä.”*

Halusin oppia Saarenmaan valssin sanat. Luutnantti Arno Soost kirjoitti kaikki säkeistöt muistikirjansa sivuille ja repäisi sivut muistikirjastaan minulle. Minulla on vieläkin hyvässä tallessa nämä eestinkieliset Saarenmaan valssin sanat ja yksi pionin terälehti. Sitten juna pysähtyi jollakin risteysasemalla ja koko vaunu tyhjeni hetkessä sotilaista. Olimme osastossa yksin, minä, Nopola ja kimppu kuolevia pioneja. Matkamme jatkui Jamburgiin eli Jaamaan, jonne juna kulki Narvan kautta.

Viivyimme Narvassa muutaman tunnin. Kaupunkia pommitettiin koko ajan. Narva – joen kahta puolin seisoivat vanhat linnat, läntisellä rannalla Hermannin linna, itärannalla Ivanin linna. Itä ja länsi vastakkain - niin kuin ovat aina olleet.
Jaaman puutalokaupungista oli jäljellä vain rauniokasoja. Odotimme heil-hitler kyytiä itään, mutta yhtään autoa ei ilmaantunut. Eräs ohi kulkeva Hauptmann kertoi, että Narvasta on tulossa ylimääräinen juna. Lauloimme hänelle kiitokseksi: ”Mä oksalla ylimmällä oon Harjulan seljänteen...”

Odotimme asemalla junaa, jota ei koskaan tullut. Illalla kävelimme Ortskommandatuuriin tiedustelemaan junan tuloa. Sieltä meidät ohjattiin Nachtquartieriin. Yöllä heräsimme valtavaan jyrinään. Venäläiset pommikoneet lensivät Narvaan päin ja koneista pudotettiin pommeja matkan varrelle.
Seuraavana aamuna matkamme jatkui Elissavettiinan asemalta jalan kohti Spankkovan kylää. Harmaat matalat rakennukset kyyhöttivät kyljikkäin kylää halkovan tien molemmin puolin. Seisoimme kylän laidalla kirkkaassa auringon paisteessa reput selässä kuin pyhiinvaeltajat. Eräästä talosta juoksi naisihminen ja huusi meille: ”Suomen tyttölöi.”
Meidät ohjattiin riemusaatossa taloon, jossa Jussi asui pappina Spankkovassa käydessään. Ystävällinen, myhäilevä Sohvi-

Liisa ja Jussi Tenkku kuvattuna kotonaan vuonna 2004.

emäntä kantoi pöytään aamiaista, korviketta, munia, rahkaa, piirakoita ja voileipiä. Väkeä lappasi koko ajan lisää sisälle taloon. Koko kylä näytti tulevan tapaamaan meitä.
”Koska meit käyvää keral Suomeen viemään?” Ihmiset kysyivät.
Kävimme illalla kävelemässä kylällä. Naapurin vanha iloinen emäntä huikkasi meille: ”Kah, näkkeehä vielä omia ihmisiäkkii.”

Matkamme jatkui Hatsinan kautta Kolppanaan. Leningradista ja Oranienbaumista kuului kaukaista jyrinää. Hävittäjä lensi ylitsemme. Jäimme maantien laitaan odottamaan heil- kyytiä Hatsinaan, Inkerinmaan ainoaan kaupunkiin.
Hatsinan kirkkojen kupolit ja korkea obeliski erottuivat selvästi. Kaupungissa on ”rintkapäivä”, toripäivä. Armeijan ajoneuvojen välissä vaelsi laihojen hevosten vetämiä vankkureita. Hatsina oli venäläinen kaupunki, joten toripäivänä oli paljon venäläisiä liikkeellä. Tori oli avoin kenttä, jossa oli myytävänä kaikkea maan ja taivaan väliltä: Vanhoja kirjoja, käytettyjä vaatteita, peilejä, astioita, kenkärajoja, rikkinäisiä matkalaukkuja, hevosenlänkiä, tekokukkia ja muuta roinaa. Kentän toisella reunalla oli myytävänä ruokaa. Myyjän kopasta pilkotti lihapaloja, joiden päällä kärpäset ahnaasti parveilivat. Torilta lähtiessämme löysimme jäätelöä myyvän vanhan, parrakkaan miehen. Mies painoi jäätelönappeja puumuotilla peukaloaan vasten. Peukaloa ei ole pesty aikoihin. Muusta kojun hygieniasta puhumattakaan. Paahtava helle sai minut janoamaan kylmää jäätelöä. Ajatukseni liisivät kauaksi maallisista asioista. Suljin silmäni ja nautin taivaallisesta kermajäätelöstä.

Torilta jatkoimme keisarillisen Hatsinan palatsin puistoon, jonka rehevä vihreys antoi kaupungille puistomaisen tunnun. Katariina Suuren puolisolleen Paavali I:lle rakennuttama linna oli valtavan suuri, mutta kaikki keisarillinen loisto oli sodan myötä mennyttä. Palatsia ympäröivässä puistossa kranaattien aukirepimät käytävät olivat järkyttävä näky. Pommitusten runtelemista kanavista ja valkoisista kaarisilloista oli tuskin mitään jäljellä. Leveän kanavan rannalle rakennetun – keisarinnan uimahuoneen – ”Rakkauden temppelin” ovet roikkuivat saranoiltaan. Temppelin sisäpuolella seiniä koristivat ammusten ruhjomat upeat maalaukset, katossa amoriinit ampuivat nuolillaan ”Rakkauden jumalatarta”. Ruusuköynnösornamentit kiersivät korkeita seiniä. Sisällä palatsissa kävelimme tyhjien salien läpi. Saksalaiset olivat vieneet mennessään kaiken irtaimen.
Rakennuksen edessä Paavali I:n patsas vartioi tyhjää palatsia.

Kaupungin kaikkialle näkyvä maamerkki – obeliski – ohjasi meidät ulos puistosta. Päädyimme inkeriläisten leirintäalueelle. Kosteat, pimeät vajat olivat täynnä ihmisiä, jotka kyselivät milloin päästään Suomeen. Milloin lähtisi siirto Paldiskiin ja Kloogaan?

Leiriltä poikkesimme lähellä sijaitsevaan venäläiseen sairaalaan. Kuljimme siivoamattomien, epämiellyttävän hajun täyttämien huoneiden läpi. Potilaat viruivat oljilla tai patjoilla, vierellään kuivunut leivänpala.

Juhannusaattoa vietimme Kolppanassa. Aamukahdeksalta kirkko oli täynnä ja kirkonmäki mustanaan ihmisiä, vaikka juhla alkoi vasta kymmeneltä. Naisväki oli kietonut päänsä mustiin tai valkoisiin pitsi- ja silkkihuiveihin. Vaaleisiin leninkeihin pukeutuneet rippitytöt kiersivät kulkueena kirkon miesten perässä kirkon ympäri.

”Jeesus johdata tiemme kulkua...”, kiiri kesäaamuna kirkkaana ja voimallisena.

Liisa Tenkun tarina jatkuu tulevassa Inkeriläisten viestissä.

KIRJA-ARVIO

Rehellinen ja kaunistelematon tarina suvun matkasta

Matti Taina: Esi-isien maassa
353 sivua
kustantaja Books on Demand, Helsinki, Suomi.

Kirjailija Matti Taina on lyhyellä ajalla julkaissut kaksi merkittävää inkeriläisyyttä käsittelevää teosta. Vuonna 2015 ilmestyi Hyvästi Inkeri ja elokuussa 2017 kirja Esi-isien maassa. Historiallinen sukukirja kertoo inkerinsuomalaisen Tainan perheen elämästä ja kokemuksista viime sotien ajalta Inkerinmaalla ja Suomessa 1950-luvulta nykypäivään. Se antaa vastauksia moniin Inkerin kansan kohtaloa koskeviin kysymyksiin.
Kirja on varsin monipuolinen ja monivaiheinen ja tapahtumat sijoittuvat Suomen ja Inkerin lisäksi Viroon, Saksaan, Ruotsiin ja entiseen Neuvostoliittoon. Kirja alkaa tiiviillä Suomen lähihistorian esittelyllä, ikään kuin taustaksi sisällölle.

Tainojen tie Inkerinmaalta alkaa Saklinan kylästä n. 40 km etelään Pietarista.
Saksan valloitettua Inkerinmaan ja alkaessa piirittää Pietaria, myös Tainat joutuivat mukaan sodan pyörteisiin, ja koko Inkerin kansa tapaan, joutui kokemaan Stalinin vainot ja sodan mukanaan tuomat muut vaivat sekä Inkerinmaan tyhjentämisen ja venäläisen väen asuttamisen entisille kotisijoille.
Kirjan tapahtumat jatkuvat inkeriläisten siirrolla Suomeen ja heidän sijoittumiseensa, sekä kotoutumiseensa uuteen, joskin samalla entiseen, esi-isiensä maahan ja sen elämäntapoihin.
Sodan runtelema Inkerin kansa hajotettiin eri puolille maailmaa. Suomeen siirrettiin sodan jaloista pois n. 63 000 inkeriläistä. Neuvostoliitto vaati omia kansalaisiaan palautettaviksi takaisin Neuvostoliittoon. Suuri osa inkeriläisistä palasikin uskoen pääsevänsä entisille kotisijoilleen ja tapaavansa sinne jääneitä sukulaisiaan. Tällainen toive ei kuitenkaan toteutunut. Noin 54 000 palanneen kohtalona oli joutua karkotetuksi kauaksi kotiseudultaan, pitkälle keski- Neuvostoliittoa ja ihan Siperiaan asti kärsimään epäinhimillisistä oloista, nälästä, kylmyydestä ja vainoista. Moni ei kestänyt, vaan jäi Siperian tantereille. Suomeen jäi inkeriläisiä noin 8 000, joista Ruotsiin pakeni noin 4 000.

Kirja kertoo Tainojen suvun jäsenten yrittelijäisyydestä, uskosta ja sitkeydestä, joka toi kauniin tuloksen.
Rautaesiripun auettua Tainatkin, monien muiden inkeriläisen tavoin, pystyivät käymään entisillä kotiseuduillaan. Näistä matkoista Matti Taina kertoo mielenkiintoisesti ja avoimesti. Kysymyksessä eivät ole mitkään tavanomaiset turistimatkat, vaan jännittävät tilanteet ja tapahtumat vievät lukijan mukaansa. Kerronnan yksi ilahduttavan hyvä puoli onkin se, että Taina on tekstissään rehellinen ja kaunistelematon.
Mitä kaikkea Inkerin kansa onkaan saanut kokea! Näistä Matti Taina kirjoittaa kiihkottoman realistisesti. Kirja tuo mielen-

kiintoisella tavalla esille myös Inkerin murteen, joka monelta on jo jäänyt passiiviseksi. Nyt se riemastuttavasti nousi taas esille. Taina on kirjoittanut tarkasti, muistanut yksityiskohtia, merkinnyt kuulemansa muistiin. Näistä voi olla kiitollinen.
Mikä sitten lieneekään Inkerin kansan tulevaisuus jää meille tässä vaiheessa avoimeksi. Meitä on maailmalla edelleen hajanaisesti, Petroskoissa, Karhumäessä, Pietarissa, Virossa, Ruotsissa ja Suomessa, pieniä ryhmiä kauempanakin, aina Amerikkaa ja Australiaa myöten.

Matti Tainan kirja ansaitsee suuren kiitoksen ja sen toivoisi löytävän tiensä monen kantasuomalaisen, kuin myös inkerinsuomalaisen kodin kirjastoon lasten ja lastenlasten luettavaksi. Vaikka inkeriläisten joukko pienenee ja sulautuu isompiin kansanryhmiin, jää historia kertomaan kärsineen, mutta sitkeän kansan kohtalosta upeaa selviytymistarinaa.

Reino Läärä
Rehtori Salosta, eläkkeellä
Kirjoittanut teoksen Jää hyvästi, Inkerinmaa

Kirjan ostaminen. Katso ”Lyhyesti”-palsta lehden sivulta 22

INKERILÄISYYDESTÄ EILEN JA TÄNÄÄN

Juhani Valo

Inkerin kukkakedolla Sisko Pörsti, Aini Saltekova ja Genrih Multanen

Inkeri-iltapäivä 16.9.2017 Inkerikodissa

Kaksi hyvää ja kiinnostavaa puheenvuoroa

Sadesäällä koristeltu iltapäivä tarjosi kahden luennoitsijan, Sisko ja Juhani Pörstin, voimin 17 kuulijalle tietoa Siskon kahdesta kirjan ”Kaukana omalta maalta” ja ”Kaksi sateenkaarta” suhteesta inkeriläisyyteen että Juhanin työmuisteluita Inkerin kirkosta, sen historiasta ja nykyisistä haasteista.

Mielenkiintoisissa puheenvuoroissa, jotka Sisko Pörsti aloitti, tuli itselleni jonkin verran lisää uutta tietoa medioissamme melko vaietuista asioista - kun kyseessä oli tietoja inkeriläisten elämästä ja kohtalosta. Nämä Siskon kirjat kertovat nuorten rakkaustarinasta sekä heidän jatkoelämästään.

Suomen mediahiljaisuus, vaikeneminen

Stalinin aikaiset vainojen vuodet ovat tuottaneet lukuisia kirjoja ja niiden sisältöä tarkastellaan useimmiten joko omien tai lähisukulaisten kokemusten valossa. Niin näissäkin Sisko Pörstin kirjoissa. Toinen yleinen piirre näille muisteloille on, ettei niitä saatu aikoinaan julkaista Suomessa, jota kuitenkin mainostettiin vapaana maana. Sitä se ei ollut, jos kirjat koskivat rajantakaisia inkeriläisiä, itäkarjalaisia, tai baltteja. Suomessa väitettiin vielä vuonna 2011, että tapahtumia Inkerissä ei voi kuvata mustavalkoisesti, mikä vain todistaa sen, että edelleenkään ei tiedetä, eikä haluta tietää inkeriläisten kohtaloista. Suomalaiset eivät muutenkaan kovin avosydämisesti ottaneet vastaan paluumuuttajia 1990-luvulla.

Sisko Pörsti mainitsikin, että HS:n arvostelija väitti kuinka Siskon kirjan päähenkilö JOUTUI pakenemaan vainoja; todellisuudessa heidät karkotettiin.

> *”Ahkerat inkeriläiset julistettiin Stalinin johdolla kulakeiksi.”*

Inkeriläiset joutuivat aikoinaan hahmottamaan painostettuina

ja syytettyinä maailmankuvaansa kahden totalitaarisen valtion jauhinkivinä, Saksan ja Neuvostoliiton. Ahkerat inkeriläiset julistettiin Stalinin johdolla kulakeiksi ja heidät karkotettiin Siperiaan tai leireille, mikäli selvisivät hengissä sinne asti. Näistä asioista virallinen Suomi vaikeni aina 1990-luvun alkuun saakka, vaikka tietoa olisi ollut saatavilla painettuna tai henkilöhaastatteluissa.

Inkerin evankelis-luterilainen kirkko, historiaa ja nykyisyyttä

Juhani Pörsti pohdiskeli omien kokemustensa ja ajankohtaisten tapahtumien äärellä Inkerin kirkon tilannetta.

Hän luki lapsena Inkerin kirkosta, jonka Pyhän Marian seurakunnan kirkonkirjat salakuljetettiin turvaan. Piispa Kuukauppi otti Juhaniin yhteyttä vuonna 2002 kehottaen häntä hakemaan kyseessä olevan seurakunnan kirkkoherraksi ja niin tapahtui, Juhani Pörsti tuli valituksi.

Inkerin kirkon juurista

Kirkon juuret ovat 1600-luvulla, jolloin suomalaisia evankelis-luterilaisia muutti Savosta ja Karjalan kannakselta Stolbovan vuonna 1617 solmitun rauhan jälkeen Ruotsin hallintaan siirtyneelle Inkerinmaalle. Vuonna 1655 Inkerissä oli 58 evankelisluterilaista seurakuntaa, niillä yhteensä 36 kirkkoa. 2000-luvulla seurakuntia on 85, niissä jäseniä 15000.

Pyhän Marian kirkko valmistui vuonna 1805 ja kirkon juuret ovat syvällä Pietarin historiassa.

Pörstit Solovetskin teloituspaikalla

Pyhän Marian kirkko on tuomiokirkkoseurakunnan kirkko.

Neuvostoaikana Pyhän Marian kirkkorakennusta käytettiin varastona.

Inkerin kirkko toimii mm.: (esimerkkinä Pyhän Marian kirkko)
- Pyhäkouluja, kuoroja lapsille ja nuorille, aikuisille
- Diakoniatyötä, yhä enemmän Jumalanpalveluskielenä venäjä
- Burjatiassa, Mongolian rajalla Ulan-Uden kirkko, Inkerin kirkko palvelee myös itäisen Siperian suurinta väestöryhmää, burjaatteja.
- Muurmanskiin Jäämeren rannalle valmistumassa oma kirkko
- Kelton Teologinen Instituutti opettaa kirkon toimijoita antaen valmiudet työskennellä kirkon tehtävissä, kirkolla on lähetystehtävä
- Musiikilla on suuri merkitys, lapsi- ja nuorisotyö on kirkon helmi: kirkko järjestää suosittuja konsertteja
- Pyhän Marian kirkossa järjestetään nuorten hengellisen musiikin festivaalit
- Lahjoittajien määrä on kasvussa mahdollistaen seurakunnan toiminnan
- Syksyksi 2017 rippikouluun on ilmoittautuneita 16-80 ikävuosien välillä; Inkerin kirkko on kasvava evankelis-luterilainen ”linnoitus” Venäjällä. Tällä hetkellä Suomesta seurakuntaan puhumaan aikova tarvitsee erityisen viisumin Venäjän vaatimuksesta
- Kirkko tekee katulapsityötä, joille on perustettu omat työryhmät elämän arjen harjoitteluun, jotta he voisivat palata omien perheittensä pariin; lapset ovat kaduille hylättyjä, särkyneistä kodeista. Lasten ja äitien tukikeskuksesta DIKONIsta tuli joulukuusta 2011 alkaen ympärivuorokautinen koti lapsille, jossa asuu yli 20 lasta. Valtion virallinen taho ei huolehdi paperittomista lapsista

Viipuri on vuokrannut DIKONIlle uudet tilat, joissa on 8 työntekijää. Suomen Lähetysseuran Lasten Pankki on valinnut DIKONIn tukikohteekseen
- Naisten panos vapaaehtoistyössä on suuri, kirkon neljästä eri työmuodosta kolme toimii naisen johdolla.

Tämä lauantai oli selkeä ja miellyttävä kokemus kohdallani. Mitä enemmän saa oikeaa tietoa, sitä vähemmän luulee tietävänsä.

TAITEILIJAKSI SUVUN NAISTEN VANAVEDESSÄ

Riikka Mahlamäki-Kaistinen

Taiteilija Hannele Kylänpää on kiinnostunut inkeriläisistä juuristaan.

Pronssinen kissa kurottaa eteenpäin. Se näyttää vaanivan jotain ja valmistautuu jo hyppäämään ehkä peltohiiren niskaan. Toisaalla rustiikkisen rosopintainen ankka taapertaa eteenpäin ja komeasarvinen kavioeläin kahlaa vedessä.

Taiteilija Hannele Kylänpää esitteli presidenttiparille teoksiaan Kultarannan näyttelyn avajaisissa vuonna 2016. Kuva: Katri Makkonen/Tasavallan presidentin kanslia

Teokset ovat taiteilija **Hannele Kylänpään** käsialaa. Hänestä tuli taiteilija pitkälti äidinperintönä. Terijoella syntynyt äiti toimi posliinimaalauksen opettajana ja tämän kaikki sisaret harrastivat maalausta. Äiti eli omaa sukua **Hilja Vihko**, jonka suku oli tullut Valkeasaaresta. Perhe oli siis juurtensa ja asuinpaikkansa kautta iloinen sekoitus Karjalaa ja Inkeriä.

– Monikulttuurisuus oli osa Terijokea. Siellä oli paljon kesävieraita, puhuttiin useita kieliä ja eri kulttuurien ihmiset elivät sovussa keskenään.

Kylänpää arvelee muuton kasinokaupungista pieneen Tuusulan Tuomaalan kylään vuonna 1939 olleen kulttuurishokki. Vaikeaa oli toki lähteminenkin, mutta päätyminen ihan toisenlaiseen henkiseen ympäristöön vaati sekin voimia.
– Ihmiset olivat täällä niin erilaisia. Hiljaisen maalaiskunnan seuraelämä ei ollut yhtä vilkasta ja kylä oli melko sulkeutunut. Uuteen kotikuntaan kotiuduttiin kuitenkin ja se koettiin pian omaksi.

Kylänpää on osallistunut usealle Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja **Alina-Sinikka Salosen** vetämälle Inkeri-retkelle. Suvun historia ja alkuperä kiinnostavat kuvataiteilijaa.
– On kiva vähän tutkia omia juuria. Olen sitä kautta saanut myös uusia ystäviä ja löytänyt yllättäviä sukulaisia, Kylänpää sanoo.
Varsinaiseen sukututkimukseen hän ei ole kuitenkaan ryhtynyt. Suvun vaiheet tuntuvat liian sokkeloisilta ja monihaaraisilta. Hän sanoo jättävänsä tutkimukset muiden – asiaan paremmin vihkiytyneiden hommaksi.

Kylänpää sanoo inkeriläisyyden ja karjalaisuuden näkyneen lapsuudessa lähinnä äidin murteessa.
– Aika uusmaalaisesti sitä elettiin. Mutta se on jäänyt mieleen, että kun äidin ystäviä Terijoen ajoilta tuli kylään, äiti aina iloitsi että ”Terijoen tytöt” tulevat. Näin vaikka tytöt olisivat olleet jo 70-vuotiaita, Kylänpää naurahtaa.
– Ja kun äidin sisarukset olivat koolla, meno oli varsin iloista. He hauskuuttivat keskenään meitä lapsiakin.
Äiti ja tämän sisaret eivät koskaan palanneet kotikulmilleen.
– He eivät halunneet. Sieltä oli hauskoja ja hyviä muistoja, mutta lähtö oli niin kova paikka, ettei sitä haluttu palata muistelemaan, Kylänpää arvelee.

Kylänpää sanoo taiteilijaksi ryhtymisen tapahtuneen melkein itsestään.
– Se tuntui luontevalta kun kaikki lähipiirin naiset harrastivat taidetta. Äiti myös tietenkin suosi piirtämistä ja maalaamis-

ta. Siitä se sitten lähti eikä ole sen järkevämmäksi ammatinvalinnaksi muuttunut, Kylänpää naurahtaa.
Kylänpää tunnetaan ennen kaikkea hänen veistoksistaan, vaikka hän tekee myös maalauksia. Kuvanveiston pariin hänet innosti Oriveden opiston opettaja **Liisa Ruusuvaara**, joka katsoi Kylänpään luonteen sopivan hyvin kuvanveistoon.
– Kuvanveisto vaatii tiettyä käytännön maalaisuutta eli sitä että on helppoa käydä käsiksi töihin – raskaisiinkin.
Kylänpää sanoo kuvanveiston olevan usein varsin fyysistä. Näin varsinkin tehtäessä isoja töitä, joihin täytyy tehdä runko lujasta materiaalista esimerkiksi hitsaamalla.

"Siihen täytyy luottaa, että luomisen into tulee aina takaisin."

Kylänpää opiskeli Oriveden opiston ohella Taideteollisen korkeakoulun iltakoulussa ja Taideakatemiassa. Näistä jälkimmäisessä hän myös opetti lähes kymmenen vuotta. Nyt Kylänpää on jo eläkkeellä. Ensi vuonna vuosia kertyy pyöreät 70. Eläkkeellä olo ei kuitenkaan tarkoita sitä, että työt olisivat kokonaan jääneet. Viime vuonna Kylänpäällä oli neljä näyttelyä. Yksi niistä oli Suomen tasavallan presidentin kesäasunnolla Kultarannassa, jossa vierailee vuosittain yli 20 000 kävijää. Näyttely oli presidentti **Sauli Niinistön** kutsunäyttely.

Kylänpää sanoo, että näyttelyiden välissä täytyy muistaa vetää vähän henkeä. Kun näyttely on ohi, tulee hetkeksi hapuileva olo.

– Sen jälkeen pitää vähän matkustaa ja hoitaa kotiasioita, jotka on jäänyt tekemättä. Sillä silloin kun tehdään työtä, sitä tehdään täyspäiväisesti. Kylänpään motto onkin "yritä parhaasi, mutta muistaa pitää välillä taukojakin".
– Siihen täytyy luottaa, että luomisen into tulee aina takaisin.

Kylänpään julkisia teoksia ovat mm. Rovaniemellä sijaitseva suurikokoinen Äiti Lappi-patsas, Pasilassa sijaitseva Vedet-teos ja Silja (Frans Emil Sillanpään romaanin Nuorena nukkunut päähenkilö) Hämeenkyrössä.

Taitelija sanoo oman menneisyyden käsittelyn olevan tärkeää taiteessa. "Aiheet kumpuavat lapsuudesta, joka elettiin metsän keskellä".

Palkintoja ja tunnustuksia:
1976 Suomen Taideyhdistys: Dukaattipalkinto
2008 Suomen Taideyhdistys:
Tunnustuspalkinto merkittävästä elämäntyöstä
2012 Taiteilijaeläke

VALLUN VAELLUS osa 2

Valma Karlssonin muistelmien pohjalta muokannut Alina-Sinikka Salonen

Jatkoa Inkeriläisten viestissä nro 3/2017 alkaneelle tarinalle VIROSSA

Vasta Tartossa pääsimme jaloittelemaan ja me lapset lähdimme heti kerjäämään ruokaa. Virossakin oli pula ruuasta, mutta onnistuimme saamaan keitettyjen perunoiden kuoria ja kahvinporoja, joista äidit paistoivat "kakkaroita" eli lättyjä. Makua en enää muista, mutta "sittaa sanallein" kyllä ne suurimman nälän poistivat. Matka jatkui. Meidät kuljetettiin melkein Latvian rajalle, Jögevestiin. Siirtopaikaksi oli valittu seutu, jossa oli vapaita asuntoja ja mahdollisuus työn saantiin.

Talo, johon jouduimme, oli nimeltään Suvi. Se sijaitsi lähellä Emajokea. Vanha emäntä hoiti karjaa ja taloa vaimostaan eronneen poikansa kanssa. Poika oli kanttori ammatiltaan, ja hänen perheessään oli kaksi poikaa, jotka asuivat äitinsä kanssa Tartossa.

Täällä siis piti aloittaa "uusi elämä" ja opetella vieras kieli. Tulimme tyhjin käsin ja olimme kaukana kotiseudulta ja erillään sukulaisista. Kaikki oli taas muuttunut. Liekö ollut enää elämänhaluakaan, mutta siitä vain oli alettava elää eteenpäin päivä kerrallaan. Aluksi olin itkenyt äidille: "Maama, mennään pois täältä, mennään kotiin." Kun sotaa loppuu, mennään kotiin, lupasi äiti.

Talossa oli muutama lehmä ja sonni, ja niitä äiti rupesi hoitamaan. Ruokaa oli niukasti tai ainakaan meille ei sitä annettu. Näimme suorastaan nälkää. Vanhaemäntä oli saituuden perikuva. Ainainen nälkä kurni vatsassa. Onneksi talossa oli muutama "onnellinen kana" jotka munivat milloin mihinkin. Kun äiti löysi kananpesän ladosta, sai hän sieltä pihistettyä muutaman munan meillekin. Teimme reiän munan päihin ja ryystimme onnellisina sisällön suihimme. Kun äiti oli lypsyllä, saimme juoda vasta lypsettyä lehmänlämmintä maitoa mukista, ja äitikin joi sitä lypsämisen välillä.

"Maama, mennään pois täältä, mennään kotiin."

Koska Niina oli jo iso tyttö, 11-vuotias, pantiin hänet kylän lehmiä paimentamaan. Aitoja ei ollut peltojen ympärillä, vaan paimen vahti, etteivät elukat päässeet kielletyille alueille. Olin joskus hänen mukanaan, mutta en koko päivää. Aamulla, kun äiti herätteli Niinaa, oli Niina pyytänyt: "Anna minun nukkua vielä edes viisi minuuttia". Noustava oli ja lähdettävä karjan kanssa paimeneen. Nukuimme kesällä ladossa, koska siellä ei ollut syöpäläisiä. Talossa oli niin torakoita kuin pienempiäkin elukoita! Siellä oli myös kaksi koiraa, schäfer ja mäyräkoira, jotka mielellään lähtivät päiväksi paimenen mukana.

Kadonneesta isästä on jäänyt vain tämä yksi – jo rypistynyt ja kulunut – valokuva.

Eräänä kauniina päivänä, kun Niina paimensi lehmiä joen varressa, pillastui sonni jostain syystä ja hyökkäsi Niinan kimppuun. Se runnoi ja heitteli häntä sarvillaan ja mörisi vihaisena. Onneksi talon väki oli lähellä heinätöissä, äiti heidän mukana. He huomasivat tapauksen ja riensivät juosten apuun. Pelkäsivät, ettei tytöstä ole enää kuin riepuja jäljellä.

Kun sonni saatiin taltutettua ja kiinni, nähtiin, mitä Niinalle oli tapahtunut. Verta ei tullut mistään, mutta hän ei pystynyt kävelemään. Härkä oli runnonut lonkan sijoiltaan. Äiti kantoi hänet latoon heinien päälle

ja tilannetta seurattiin pari päivää, ennen kuin häntä lähdettiin viemään sairaalaan. Sisko vietiin hevoskyydillä Valgan sairaalaan, ja sinne hän jäi hoidettavaksi. Siellä yritti lääkäri panna jalkaa paikoilleen, mikä ei kuitenkaan onnistunut. Kun äiti meni Niinaa katsomaan, olivat tyttö ja sänky täynnä torakoita. Syöpäläisiä oli kaikkialla, niin kotona kuin sairaalassa. Ennen pitkää Niina pääsi sairaalasta pois, mutta jalasta ei tullut enää kunnollista koskaan. Se vaivasi häntä lopun elämää. Niina kuoli vuonna 2009.

” Härkä oli runnonut lonkan sijoiltaan.”

Nyt olivat lehmät ilman paimenta, mutta olinhan minä olemassa. Olin 5:n vanha, kun jouduin lehmiä paimentamaan. Aamulla aikaisin herätteli äiti minut ja siitä vain oli lähdettävä ajamaan kantturoita laitumelle. Onneksi lehmät tiesivät, mihin mennä, ja olihan minulla paimenessa mukana mäyräkoira, Taxi. Muistan, että kun koira oli lähellä, en pelännyt metsässäkään. Leikin jotain mättäällä koira vieressäni ja vahdin, ettei karja päässyt kielletylle laitumelle. Sonni oli teurastettu heti tapauksen jälkeen, joten siitä ei enää ollut pelkoa.

Muistan erään kerran, kun olin mielestäni ollut jo ihan pitkän päivän paimenessa. Ajoin väsyneenä karjan kotiin lypsyä varten. Veräjällä oli vanhaemäntä vastassa ja torui: ”Ei vielä saa tuoda niitä lypsylle, päivä on vasta puolessa.” Ei auttanut muu kuin viedä karja takaisin syömään, ja kyllä sitä mentiinkin vauhdilla! Ropsautin lehmiä vitsalla pyllyyn, niin että tuntui!

Toinenkin onnettomuus sattui perheellemme. Eräänä aamuna äiti oli valjastamassa hevosta kärryjen eteen, kun hevonen äkkiä käänsi ahterinsa ja potkaisi häntä kasvoihin. Potku sattui hampaisiin, ja veri valui solkenaan. Ylähampaat työntyivät ikeniin ja alahampaat irtosivat alaleuasta. Ei muuta kuin sama hevonen kärryjen eteen ja hammaslääkäriin lähi kylään. Siellä lääkäri yritti tehdä parhaansa, kiskoi ylähampaat oikeaan asentoon ja paineli alahampaat omiin paikkoihinsa. Muuta ei voitu tehdä.

Näin sai äiti ensiavun ja palasi tuskaisena kotiin. Voin kuvitella mikä tuska ja kipu äidillä oli. Ei ollut aspiriinia eikä muitakaan särkylääkkeitä siihen hätään.

Vielä tämäkin onnettomuus piti sattua. Miksi? Oliko Jumalalla huolenaan tärkeämpiä asioita? Missä olivat suojelusenkelimme, kun antoivat tämän tapahtua? Iltaisin äiti aina sanoi ennen nukkumaan menoa: ”Rukoillaan tytöt yhdessä ja siunataan itsemme”. Rukoilimme joka ilta ja pyysimme Jumalan siunausta itsellemme ja sukulaisillemme. Äiti oli opettanut meille myös esirukouksen jalon taidon. Pitkään aikaan äiti ei voinut syödä muuta kuin velliä. Suu oli pitkään arka ja kipeä. Vasta Suomessa hampaat hoidettiin, ja hän sai suuhunsa uuden kauniin kaluston.

Kesällä joen ranta oli Niinasta ja minusta mieluinen leikkipaikka. Siellä me myös äidin kanssa

Valma vierailulla sukulaisten luona Sablinassa. Kuva on otettu Topi-enon portailla. Valma on kuvassa iloisimmin hymyilevä takarivin nainen.. Kuva otettu joskus1970–1980 -luvulla.

istuimme yhdessä ja ryystimme salaa kananmunia. Niinan kanssa sain iltaisin mennä rantaan, mutta yksin en. Emme osanneet kumpikaan vielä uida, mutta kova halu oli oppia. Niina oli kuullut jostain, että kun kastelee tyynyliinan ja pyöräyttää siihen ilmaa, saa siitä hyvän kellukkeen ja sen varassa voisi jopa uida. Tuumasta toimeen! Joki oli rannasta matala, mutta keskeltä melko syvä. Isosisko täytti tyynyliinan ja lähti iloisena polskuttelemaan. Minä seurasin häntä kateellisena rannalla. Hän todella pysyi pinnalla ja minun mielestäni osasi jopa uida. Mutta seuraavassa hetkessä virta alkoi viedä Niina, tyynyliina tyhjeni ilmasta, ja tyttö rupesi vajoamaan. Minä huusin kurkku suorana: ”Niina hukkuu! Niina hukkuu!” Onneksi hänen jalat tavoittivat joen pohjalla olevan kiven ja hän pääsi siihen seisomaan. Siellä hän onnettomana seisoi keskellä jokea.

En tiedä, miten hän sieltä selvisi rannalle. Varmaankin pyöräytti tyynyliinaan taas ilmaa ja räpiköi sillä rantaa kohti. Kyllä äiti oli kauhuissaan, kun kuuli, kuinka lähellä hukkuminen oli. Siihen loppuivat Niinan uimareissut ja meidän joenrannassa leikkiminen ilman äidin valvovaa silmää.

Virossa Niina ehti käydä myös koulua, vaikka ei kieltä hyvin osannutkaan. Matkaa kouluun oli muutama kilometri, ja tien vieressä kasvoi sankka metsä. Monta kertaa häntä oli koulutiellä pelottanut. Todellinen pelon paikka oli tapaus, jonka kylässä asuva nuori nainen meille järjesti. Hänet oli kuulemma sulhanen jättänyt, ja tyttö parka sekosi kokonaan.

Pyhäaamuna, kun äiti ja talon emäntä olivat poissa, tuli tämä nainen meille ja rupesi tunkemaan leivinuuniin paperia ja sytykkeitä. Hän uhkasi paistaa meidät leivinuunissa. Sulki meidät sisälle huoneeseen ja lähti etsimään tulitikkuja. Onneksi vieraasta talosta ei niitä löytynyt, eikä nainen saanut uunia syttymään. Pian tuli äiti kotiin ja pelasti meidät naisen kynsistä. Olimme kaikki peloissamme ja kauhuissamme, mutta onneksi naisen isä tuli meille tytärtään etsimään. Nainen sidottiin köysiin, ja toimitettiin mielisairaalaan. Siitä asti olen pelännyt ”erikoisia ihmisiä”.

”Hän uhkasi paistaa meidät leivinuunissa.”

Sitten saimme kuulla, että lähellä on muitakin inkeriläisiä. Heiltä kuulimme, että Suomi ottaa pakolaisia vastaan, ja että osa oli jo lähtenytkin sinne Suomi-laivalla. Kukaan ei tiennyt, oliko Suomessa elämä parempaa kuin täällä, mutta ei se ainakaan huonompaa voinut olla. Virossa meillä ei ollut edes kenkiä, kuljimme ”kurppuset” jaloissa kesät, talvet. Ne oli lehmän nahasta tehdyt tossut, jotka nyörillä sidottiin jalkoihin. Olisimme halunneet oikeat kengät, mutta niitä ei saanut mistään, eikä äidillä olisi ollut rahaa, millä ostaa. Äiti lupasi, kun sota loppuu, ostaa punaiset kengät kummallekin. Haaveilin kengistä joka ilta ja lopuksi halusinkin ihan kultaiset remmikengät.

Niina-sisko on saanut lapsuuden kodissa asuessamme hienon merimiespuvun ja Vallullakin on päällään hieno pitsikaulus. Kuva on otettu noin 1939-1940.

Lähdimme eräänä sunnuntaina näiden inkeriläisten luo ottamaan selvää, miten mekin päästäisiin Suomeen. Oikaisimme joen yli jäätä pitkin, ja perillä olikin oikea juhla. Saimme kerrankin syödä vatsamme täyteen hyvää ruokaa. Silloin äiti päätti, että mekin lähdemme Suomeen, koska nämä tuttavatkin olivat lähdössä, vaikka heillä täälläkin oli näin hyvä elämä. Hyvästelimme ystävät ja lähdimme kotimatkalle. Mutta kauhistuimme, kun tulimme joen rantaan! Aurinko oli sulattanut jään, ja vesi virtasi jään pinnalla. Mitä tehdä? Kiertotie olisi liian pitkä kulkea jalan.

Silloin äiti päätti, yli mennään ja jos hukumme, hukumme ainakin kaikki yhdessä. Hän otti meitä kädestä kiinni ja laskeuduimme joelle. Jää ritisi ja rätisi, mutta kesti painomme. Kurppuset ja jalat kastuivat, mutta pääsimme onnellisesti toiselle rannalle. Kiitimme Jumalaa, joka oli pelastanut meidät hukkumiselta. Nyt olivat suojelusenkelit kerrankin paikalla. Kiitos siitä! Äiti ilmoitti meidät lähtevien joukkoon, ja aloimme odottaa lähtöä Suomeen. Vanhaemäntä pelotteli meitä sillä, että monet laivat ovat ajaneet miinaan ja uponneet. Mutta se ei äitiä pelottanut. Parempi meren pohjassa kuin täällä kurjuudessa!

SAAVUMME SUOMEEN

Ensimmäiset lähdöt Paldiskista Hankoon tapahtuivat maaliskuun lopussa 1943. Meidän matkamme alkoi vasta toukokuussa 1944. Lähdimme Valgasta ja matkustimme junalla Kloogan leirille. Sieltä jatkoimme Paldiskiin. Kaikkiaan Suomeen siirrettiin noin 63.000 inkeriläistä.

Monet olivat varoitelleet, että meri on miinoitettu ja hukutte sinne, mutta äidin mielestä parempi sekin kuin elämä Virossa. Saavuimme 15.5.1944 onnellisesti Hankoon, s/s Suomi-laivalla. Merenkäynti oli ollut kovaa, ja pieni laiva keikkunut kuin lastu laineilla. Niina oli ollut merikipeä, eikä me muutkaan oltu hyvässä kunnossa, mutta sentään hengissä! Hangosta meidät siirrettiin junalla 19.5.1944 Mellilään karanteenileirille.

Leirien tehtävät määriteltiin seuraavasti:
1) väestön lopullinen luettelointi ja kirjaaminen
2) varustetaan tarpeellisella vaatetuksella
3) hankitaan oleskelu- ja työlupa Suomesta
4) jaetaan väestö ryhmiin sen mukaan, sijoitetaanko se suoraan maatiloille, oppilaitoksiin, lastenkoteihin tai erilaisille työleireille
5) järjestetään väestön terveydenhoito sekä
6) harjoitetaan väestön keskuudessa tarpeellista valistus- ja opetustoimintaa.
Valistustoimiston päällikkönä toimi kansanrunouden tutkija, filosofiantohtori, dosentti Martti Haavio.

Äidillä oli Suomeen tullessa 296 mk ja kaksi tyttöä huollettavana. Leirillä saimme ruokaa ja rokotuksia – ja tietysti meidät ensimmäiseksi vietiin täisaunaan. Oli tarkoitus viipyä 3 viikkoa, me olimme 8.

Heinäkuussa saimme siirron Mynämäelle. Työpaikat valittiin karanteenileireillä työvoimapiireistä tulleiden työnantajien tilausten perusteella. Olimme taas alkamassa uutta elämää vieraalla maalla. Suomessa puhuttu kieli poikkesi meidän Inkerin murteesta, joten suomenkieli tuotti alussa vaikeuksia.

Mynämäen asemalle saavuimme junalla 29.7.1944. Meidät sijoitettiin maalaistaloon Mynämäen Kukolaan, Pietilän taloon. Kallerenki oli meitä hevosella vastassa. Isäntä, Aapeli, oli silloin vielä sodassa ja Maire-emäntä tarvitsi kipeästi työvoimaa. Talo oli vaalea ja komea, kuin kartano. Asuimme vinttikamarissa. Äiti joutui taas lehmiä hoitamaan ja osallistumaan peltotöihinkin. Täällä oli sentään laitumet aidattu, ettei Niinan tarvinnut lehmiä paimentaa.

Myöhemmin tuli isäntä sodasta, ja silloin meitä tyttöjä ajettiin koko ajan työhön. Kerran sai Niina auringonpistoksen peratessaan kasvimaita. Hän makasi varjossa, oksenteli ja teki melkein kuolemaa. Sen jälkeen opittiin, että lakki pitää olla päässä, jos auringossa oleskelee pitkään.

Syksyllä 1944 aloitimme koulun Tarvaisten koulussa, minä ensimmäisellä luokalla, ja Niina ehkä neljännellä tai viidennellä. Koulussa minua ruvettiin kutsumaan Valmaksi. Maire-emäntä oli sitä mieltä, ettei täällä voi kukaan olla Valentina! Koulu oli minusta kiva paikka. Siellä suomalaisten lasten kanssa opin pian suomenkielen ja inkeriläinen murre unohtui. Pulpetit olivat kahden istuttavia ja mustepullon kolo oli sen oikeassa kulmassa ja kynän paikka, ura, pulpetin yläreunassa. Minulla oli letit päässä ja essu hameen päällä, niin kuin muillakin tytöillä siihen aikaan.

” Koulussa minua ruvettiin kutsumaan Valmaksi. Maire-emäntä oli sitä mieltä, ettei täällä voi kukaan olla Valentina!”

Opettajani oli Maire Rauhala ja Niinalla oli Annikki Raitakari. Minua ei pahemmin kiusattu, mutta kerran muistan itkeneeni katkerasti. Joku pojista oli huutanut minulle: ”Senkin RYSSÄ!”. Kun tulin itkien kotiin kysyin maamalta, olenko minä ryssä, ja mitä se tarkoittaa? ”Älä välitä, emme me ryssiä ole, se on haukkumanimi venäläisille”, lohdutti äiti. Aika kummallista, kotimaassa olimme ”tsuhnia” ja täällä ”ryssiä”. Se sana tuntuu minusta vieläkin pahalta kuulla ja aina otan jostain syystä itseeni. Mikä ja kuka minä oikeastaan olen? Missä olisi oikea paikka meille? Opin ymmärtämään, että olemme siirtolaisia, mutta emme niin kuin karjalaiset evakot, emmekä kuulu oikein mihinkään ryhmään.

Niinan luokkatoverit olivat jo vanhempia, eivätkä häntä pahemmin haukkuneet. Opettaja kyllä yritti pitää meidän puoliamme ja selittää, keitä me olemme, sillä inkeriläisiä oli koulussa muitakin. Ylemmillä luokilla ei minuakaan ”ryssitelty”. Mutta koska sukunimeni oli Susi, sain kuulla olevani ”paha susi”. Sille ei nyt voinut mitään, kun nimi oli, mikä oli! Vähitellen rupesimme kutsumaan ”maamaa” äidiksi, niin kuin suomalaisetkin lapset kutsuivat äitejään.

Kun kaikesta oli pulaa, piti kaikki mahdollinen käyttää uudelleen. Sain Niinalta pieneksi jääneen takin, joka ensin ratkottiin ja käännettiin nurja puoli päällepäin ja ommeltiin minulle takiksi. Olin siitä ylpeä ja onnellinen, eikä muilla ollut sen kummempia vaatteita. Ompelijana oli Kopposen Liisa, inkeriläinen, joka asui naapurikylässä, ja hänen poikansa, Aarne oli luokallani. Siirtoväen Huollosta saimme kengät, eikä äiti voinut vieläkään ostaa meille punaisia kenkiä. Saimme talosta ruuan, eikä rahapalkkaa aluksi ollut. Ruoka ja vaatteet olivat kupongilla. Sillä varmistettiin, ettei kukaan saanut liikaa. Kaikki oli säännösteltyä.

Ensimmäisen joulun Suomessa muistan hyvin. Koulussa oli jo aikaisin syksyllä ruvettu laulamaan joululauluja ja opettelemaan tonttuleikkejä. Olin innokas laulaja ja valmis esiintymään. Tonttuleikissä hyppelin tip-tappia kreppipaperista tehty tonttulakki päässä niin iloisena, että saparot vain heilahtelivat.

Kuvassa Käkisalmessa asunut Saima-täti – Vallun äidin sisko – Niina-tyttärensä kanssa.

Tuli sitten jouluaatto. Emäntä oli valmistanut erilaisia jouluherkkuja, ja lupasi, että meille tulee myös joulupukki. Koulun kuusijuhlassa oli vieraillut pukki, joten ymmärsin, että se tuo lahjoja myös kotiin. Sodan aikana ei Inkerinmaalla voinut joulua viettää. Se oli Neuvostovallan aikana jopa kiellettyä. Salaa joulua kuitenkin vietettiin. Olimme käyneet joulusaunassa, oli syöty jouluateria ja nyt odottelimme joulupukkia.

Ensin kuitenkin piti Niinan mennä sulkemaan jokirannassa oleva tuulimoottori. Tuulimylly nosti Mynäjoesta vettä eläimille, ja koneisto piti välillä sammuttaa. Niinan lähdettyä, kuului hetken päästä eteisestä kolinaa ja pukki työntyi harmaassa turkissaan sisälle. Saimme jokainen muutaman lahjan. Olin pahoillani, kun sisko ei tavannut pukkia, mutta onneksi pukki jätti hänellekin lahjan. Kun Niina sitten tuli sisälle, kysyin: ”Tapasitko pukin pihalla?” ”En nähnyt, kun olin jokirannassa” vastasi sisko. Meni melko kauan, ennen kuin sain tietää, kuka meillä oli käynyt pukkina. Kun asia selvisi, romahti uskoni joulupukkiin!

Kouluajoista nousee mieleen käsin neulotut lampaanvillasukat, oikeat pässinpökkimät, jotka kutittivat ja pistelivät ihan sietämättömästi. Talvella niissä oli pakko mennä kouluun. Sama harmi oli muillakin lapsilla. Muistan, kuinka äiti iltakaudet kehräsi rukilla villoista lankaa, josta sitten nämä kamaluudet kudottiin. Äiti oli jo tuolloin hyvä tekemään käsitöitä.

Tarina jatkuu seuraavassa numerossa.

ARVO SURVO MONITAITOINEN INKERIN LÄHETYSPAPPI

Isämme käsi kuivaa kyyneleet. Kuva: Olli Hirvonen.

Tärkeä ja rakas vieraamme, Inkerin kirkon lähetyspappi **Arvo Survo** jäi vahingossa pois lehden numero 4 Kesäjuhlajutusta. Nyt korjaamme asian ja julkaisemme Arvon luvalla yhden hänen kirjoittamistaan, säveltämistään ja laulamistaan Inkeri-aiheisista runoista, joka on syntynyt 7-8.12.1992 Hatsinassa.

Äitinä ja isoäitinä eläydyin Inkerin äitien kohtaloihin ja erityisesti omiin sukulaisäiteihin niin, että nenäliina oli kovin tarpeellinen väline laulua kuunnellessa. Laulun lisäksi kiitämme myös koskettavasta ja elämänmakuisesta puheestasi.
Alina-Sinikka Salonen

INKERIN ÄIDEILLE
Sanat ja sävel: Arvo Survo

Rakas Inkerin äiti, kuinka sinua kaipaan,
kasvos kurttuiset nähdä, katsees kohdata jälleen!
Oi niin usein on kyynel vierryt poskias pitkin,
musta murhe niin usein tuonut valkoista hiuksiis...
Rakkautesi kesti maa kun mustaksi paloi,
kätes viimeisen korpun orpolapsille jakoi.

Rakkaat Inkerin äidit, äidit heimomme armaan,
kaipuu rintaani painaa nähdä jokaista teistä!
Tarjoo katseenne voimaa elää heimomme lasna,
elää lapsena Herran joka annettu päivä.
Saamme yhdessä olla kerran kirkkaudessa,
virran toisella puolla saamme luvatun levon.

Oi te Inkerin äidit, oman heimomme emot,
kerran tulee se aika, jolloin yhdessä oomme;
silloin enää ei kyynel vieri poskea pitkin,
musta murhe ei paina, enää äidit ei itke...
Valkovaatteissa oomme valkeudessa iäti,
taivaan Isämme käsi kuivaa kyyneles, ÄITI!

LYHYESTI

Kansalliseläin äänestyksen tulokset
Suomessa, Venäjällä ja Virossa tehdyn äänestyksen perusteella Inkerin kansalliseläimeksi on äänestetty JÄNIS, kansallislinnuksi PÄÄSKYNEN ja kansallispuuksi KOIVU.

1) Uusi kirja:
Taina, Matti. Esi-isien maassa. BOD – Books on Demand. Helsinki 2017.

Kirjan tilauskanavat ovat: mattitaina57@gmail.com, 040 8620 436, Ramsinniementie 14 A 17, 00980 Helsinki

Kirjan hinta on 25€ / kpl + mahdolliset postikulut
Kirjan toimitustavat ovat:
- Nouto kirjoittajan työpaikalta, osoitteesta Vilhonkatu 13, Helsinki, VR:n pääkonttori, Kansallisteatterin naapurissa
- Postitus tilaajan osoitteeseen
- suuremmat erät sovitaan erikseen.

2) Aikaisemmin ilmestynyt kirja:
Raevuori, Antero. Pykälä 58.1. Stalinin pitkä käsi. Auditorium Kustannusosakeyhtiö. Bookwell. Juva, 2014.

KIRJALUETTELO

MYYNNISSÄ OLEVAT KIRJAT

Tässä luettelossa olevia kirjoja ja muita tuotteita myydään Inkeriläisten sivistyssäätiöstä ja Suomen Inkeri-liitto ry:stä puh. 045 261 2342. Soita ja sovi lähetys- tai toimitustavasta. Postitus- ja toimituskulut lisätään tuotteen hintaan.

Kolomainen Mikko, **Venjoelta Viinikkaan** 15,-
Kuivanen Lilja, **Inkerin vuotuisjuhlat** 5,-
Ojala Ella, **Ensimmäinen kevät** 5,-
Pakki Nikolai, **Inkerin kylän lähihistoria taiteessa** 10,-
Pelkonen Hannu, **Voihan venäjä** 5,-
Pitkänen Eero, **Paimenpoika Inkeristä** 10,-
Pettinen Albert, **Oppia, pelata, laulella** 5,-
Pettinen Albert, **Lauluja sekakuorolle (nuotit)** 5,-
Savolainen Aatu, **Suomalainen sissisodassa I** 5,-
Krifors Lars (ent. Savolainen Aatu), **Oli onnistuttava II** 5,-
Seppälä Mikko-Olavi, Seppälä Riitta, **Hymyily, kyynel, laulu (Aale Tynnin elämäkerta)** 10,-
Sihvo Jouko (toim.), **Inkerinsuomalaisten kohtalo** 5,-
Sihvo Jouko ja Paaskoski Jyrki, **Inkerin kirkon neljä vuosisataa** 30,-
Störgren Aleksander, **Mutkainen tie vapauteen** 5,-
Suominen Hellin, **Mooses Putron elämäkerta** 1,-
Survo Arvo, **Itku Inkerille** 5,-
Taina Matti, **Hyvästi Inkeri** 15,-
Tuukkanen Saimi, **Elämäni helminauha (muistelmat)** 5,-

MUUT TUOTTEET
Inkerin kartta, Mustonen v. 1933 12,-
Uusi tiekartta, Randefeldt v. 1992 10,-
Tie- ja kyläkartta Keski-Inkeri, Randefeldt v. 1993 10,-
CD-levy Minä tyttö, Helsingin Inkeri-kuoro 5,-
Inkerin isännänviiri ulkosalkoon 60,-
Inkerin pöytälippu + salko marmorijalustalla 28,-
Inkerin pöytälippu 18,-
Adressi surunvalitteluun 7,-
Rintamerkki Inkerin vaakuna 2,-
T-paita puuvillaa (koot XXS, M, L, XL) 5,-

TAPAHTUMAKALENTERI

Suomen Inkeri-liiton ohjelma: syksy 2017 – tammikuu 2018

Ilmoittajille

Tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset tulee toimittaa toimitussihteerille lehden kakkossivulle ilmoitettuun aineiston vastaanottopäivään mennessä.

Inkeri-iltapäivät pidetään Inkerikodissa Karjalatalon 2. kerroksessa, joulujuhla poikkeuksellisesti 3. kerroksessa, Wiipuri-salissa.

Näin pääset Inkerikotiin: osoite on Käpylänkuja 1. Sinne tulevat bussit 52, 56, 65 ja 69. Lähin pysäkki on Väinölänkuja, 200 m Karjalatalosta. Raitiotielinja 1 ajaa arkipäivinä (ei la). Lisää mahdollisuuksia: alle 1 km kävely Käpylän asemalta tai Pohjolankatua pitkin Mäkelänkadulta.

Aikataulu: klo 13.30 kahvi pientä korvausta vastaan, ilmoitusasioita ja pääohjelma klo 14.00.

La 11.11.2017 Irina Pukari

Tamperelaisen Irina Pukarin kertomus alkaa muistotilaisuudesta, kun isä kuolee Itä-Ukrainan Luhanskissa, ja aikuinen tytär asuu Suomessa. Isän perhe oli asunut sodan jälkeen Orivedellä, mutta joutunut Neuvostoliittoon palattuaan Tverin alueelle.
Irina on syntynyt Neuvostoliitossa vuonna 1961, mutta seuraavana vuonna perhe muutti takaisin Ukrainaan. Irina kertoo sukunsa tarinan 1920-luvulta alkaen, ja oman paluunsa isänsä suuresti ihailemaan Suomeen.

La 2.12. Joulujuhla klo 14

Järjestämme KOKO PERHEEN joulujuhlan, joka pidetään poikkeuksellisesti **Wiipuri-salissa, Karjalatalon kerroksessa 3.** Ohjelman suunnittelee Paavo Ripatin kokoama työryhmä.

La 13.1. 2018 Martti Luukko

Martti Luukko toimii meille oppaana "Aikamatkalla Inkeriin". Luento ja keskustelua.

Hyvinkään Inkeri-kerho

Kokoontumiset seurakunnan aulakahviossa (Hämeenkatu 16) kello 14. Seuraavat kokoontumiset:
5.11., 2.12., 7.1., 4.2., 4.3., 8.4.
Huom! 2.12. kokoonnutaan joulujuhlien merkeissä kuitenkin jo klo 13.

Tiedustelut:
Outi Mäkelä p. 040 708 1999 outi.makela@kolumbus.fi
Leila Salo p. 040 567 7065 leila.salo@hotmail.com
hyvinkaan.inkerikerho@hotmail.com

Lahden seudun Inkeri-seura

Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen kello 13 Luther kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.
Kerhoiltojen kahvituksen sovimme vuorotellen jo edellisessä kokouksessa.
Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, p. 0400 841 741
maria.lahti.nikkari@gmail.com

Turun seudun Inkeri-seura

Beseda-teehetket Yhdessä-yhdistys ry:n tiloissa (Nisse Kavonkatu 3, Varissuo) parittomina keskiviikkoina kello 15.00 – 17.00. Beseda-teehetkiä vetää Eero Pellinen. Tarkempia tietoja voi kysellä seuran puhelinnumerosta 045 6687628
Juhlatilaisuudet Varissuon kirkolla (Kousankatu 6), kello 14 alkaen.
Palvelupiste, Uudenmaankadulla on toistaiseksi lopetettu.
Terveys- ja sosiaalineuvontapiste tiistaisin klo. 10 – 12 (Kousankuja 5) ja torstaisin klo. 10 – 12 (Katteluksenkatu 1,Vuokko). Muina aikoina neuvontaa saa seuran puhelinnumerosta.
Seuran uusi postitusosoite on: Lyydia Bazaleva(TSIS ry), Päivännousevanpolku 13 B 57, 20610 Turku.

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Anitta Iline anitta@inkeriseura.com tai p. 050-565 9805
Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa (Käpylänkuja 1, Helsinki)
Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

Kultaiset kädet

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun mies puut kaatoi, rakensi talon,
perkasi pellon, teki kellarin, ladon.

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun mies teki puusta kipon ja kuksan
solmi tuohesta virsut ja päreestä kopan.

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun mies veisti koivusta kehdon
ja raivasi laitumeksi suon ja lehdon.

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun mies lasta sylissä kiikutti
ja keinua verkalleen liikutti.

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun mies silitti vaimon kättä,
ja vastoin rintaansa painoi tätä.

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun mies elätti lapset, perheen,
hankki rahat, lämmön, eineen.

Sillä on kultaiset kädet,
sanoi Inkerin nainen,
kun oli kunnossa koti ja rakkaus
elämän rauha ja uskollisuus.

Runon haltuunsa saanut Arvo Korkkinen ei tiedä runoilijan nimeä. ”Inkeriläinen mummo” oli asunut sota-aikana Vääksyssä eräässä perheessä. Ennen pakkoluovutusta Venäjälle hän oli havainnoinut perheen elämää ja näistä havainnoista syntyi Kultaiset kädet –runo.

Koska Isän päivä on lähellä tämän Inkeriläisten viestin ilmestymistä, lehden toimitus toivottaa sen välityksellä kaikille isille ja isoisille.

OIKEIN HYVÄÄ ISÄNPÄIVÄÄ!

Suomen Inkeri-liitto ry

INKERILÄISTEN viesti

6 / 2017

KANSIKUVA

Inkeri-joulujuhlat 2013 Laatokkasalissa. "Onko täällä kilttejä lapsia?" Kuva: Anneli Mylläri.

Numero 1/2018 ilmestyy viikolla 9.
Aineisto toimitukseen 3.2. mennessä.
Numero 2-3/2018 ilmestyy viikolla 22.
Aineisto toimitukseen 7.5. mennessä.

TÄSSÄ NUMEROSSA – INKERILÄISTEN VIESTI 6 / 2017

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
www.inkeriliitto.fi
suomeninkeriliitto@gmail.com
Puheenjohtaja:
31.12.2017 asti Alina-Sinikka Salonen
p. 040 743 7042 alinasinikka@gmail.com
1.1.2018 alkaen Juhani Valo
p. 0400365867 leewi03@jippii.fi

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja osoitteenmuutokset, jäsenmaksut ja tuotetilaukset.
Osoite: Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki
tai p. 045 261 2342

APUA SUKUTUTKIMUKSEEN
suomeninkeriliitto.sukututkim@gmail.com

ISSN 1236-9586

PANKKI
Kaikki Suomen Inkeri-liitto ry:lle tulevat maksut: FI51 8000 1200 3063 64.

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250€
½ sivu 135 €
¼ sivu 85€
Kuolinilmoitukset 17€
Kiitos- yms. ilmoitukset 10€

LEHDEN VUOSITILAUS 2018
35€ EU-maat
40€ muualle

TILAAMINEN
Maksu liiton tilille ja laskun viesti kohtaan tilaajan nimi ja osoite. Nämä tiedot tulee lähettää myös puhelimitse tai postitse Suomen Inkeri-liitto ry:n toimistoon.

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja lehdessä 6/2017
Alina-Sinikka Salonen
Vt. päätoimittaja Juhani Valo
Toimitussihteeri: Riikka Mahlamäki-Kaistinen

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28, 40950 Muurame
p. 050 599 6773
inkerinviesti@suomi24.fi

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
Hallituksen pj. Antti Kokkinen
Haarniskakuja 4 A, 02610 Espoo
antti@tanttioy.com
+358 504860 044

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA
(hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev 6, SE-43835 Landvetter
p. +46 (0) 31916602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton postisiirtotili
173888-9

PAINOPAIKKA
Picaset Oy, Helsinki

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Aineisto palautetaan vain erikseen pyydettäessä.

Pääkirjoitus

Alina-Sinikka Salonen

VIIDEN VUODEN YHTEINEN TAIVAL

Pääkirjoitukseen ryhtyminen tuntui vaikealta, vaikka sisäänjätön määräaika lähestyi uhkaavasti. Sitten tuli sähköpostilla viesti, josta sain potkua kirjoittamiseen.

Hei Alina-Sinikka!
Kiitos, että julkaisit arvioni Matti Tainan kirjasta.
Lueskellessani tänään "Viestiä" kohtasin siellä koskettavan tekstin. Olet lopettamassa päätoimittajan pestisi. Kaikkia kirjoituksiasi jään kaipaamaan. Ne olivat ihmisläheisiä ja koskettivat sisäisiä tuntoja. Olit myös rohkea pannen persoonasi likoon yhteisen asiamme puolesta.
Uskon monen muunkin lukijakunnastamme, minun lisäkseni, jäävän kaipaamaan sinun kynäsi jälkeä ja sinun persoonasi läsnäoloa Inkeriläisten Viestin sivuilla.

Tervehtien Reino Läärä

Voi, Reino,
oletpa kultainen, kun kerrot nämä kauniit ajatuksesi. – Olen juuri miettimässä viimeistä pääkirjoitusta. Autoit minut alkuun. Vuorokeskustelu on ollut minulle yksi ilon aihe, ja sitä olen lukijoiden kanssa saanut usein käydä. Kiitos, että annat luvan julkaista tämän keskustelumme!
Elämä on luopumista. Kun luopumisen välttämättömyyden on sisäistänyt, kokemukseni mukaan sen myös hyväksyy.

Tuli mieleeni parin vuoden takainen autosta luopuminen. Olin yli 50 vuotta nauttinut ajamisesta. Sitten, vaihdettuani autoa huomasin, että aloin jännittää ajamista. Ajokortti oli uusittu, kaiken piti olla hyvin. Aloin miettiä taloudellista puolta. Lopputulos: myin ajoneuvon pois. En ole päätöstä katunut. Julkinen liikenne palvelee Helsingissä erinomaisesti.

Puheenjohtajan ja päätoimittajan kauteni alkoi kovin myöhäisinä vuosinani ja jäi siksi autokauteeni verrattuna todella lyhyeksi. Kipuilin ja jahkailin kuluneen vuoden. Lopputuloksena kypsyi varmuus, että tämä todella kipeä luopuminen täytyy tehdä. Tiedän, että en tästä selviä yhtä helpolla kuin autosta. Näitä puuhia ja teitä, ystäviä, tulee ikävä. Te olette inspiroineet minua. Olen elänyt kanssanne ja hyväksenne täydellä sydämellä. Luulen tietäväni ja tuntevani sisimmässäni, mikä tuottaa inkeriläiselle iloa. Ilmeisesti olen ainakin sinun osaltasi onnistunut pyrkimyksissäni.

Lämpimin terveisin
Alina-Sinikka

PS Tiedän jo nyt, että hetken päästä minulla on vapaata aikaa, jolloin ensimmäiseksi luen kirjoittamasi kirjan. Ostin sen divarista heti edellisen kirjeenvaihtomme jälkeen.

Rakkaat inkerinsuomalaiset!
Kun muistelen viittä mennyttä vuotta sekä puheenjohtajana että Viestin päätoimittajana, mielessäni vilahtelee kiinnostavia tapahtumia ja ihmisiä. Tuntuu väärältä nostaa ketään henkilöä tai mitään tapahtumaa ylitse muiden. Nostan kuitenkin esille yhden tilaisuuden, yhden matkan ja erään teeman niiden erityispiirteiden vuoksi.

Viime viikonloppuna (25. – 26.11.) koin, että ympyrä on sulkeutunut. Minulla oli ilo istua lauantaina pienessä porukassa illallisella piispa Aarre Kuukauppia vastapäätä. Runsas neljä vuotta sitten, lokakuussa 2013, jolloin olin puheenjohtajana ensimmäistä vuotta, tapasimme Helsingin Kontulan Mikaelin kirkossa Iloisessa Inkeri-iltapäivässä. Vietimme sitä 1863 perustetun Kolppanan seminaarin muistoksi. Erityiseksi tilaisuuden teki se, että meillä oli vieraana myös Helsingin piispa Irja Askola. Tieto tästä harvinaisesta piispojen kohtaamisesta oli levinnyt laajalti mediaan. Tämä onkin ollut ainut tilaisuus, jonka

tiimoilta olen joutunut median pyöritykseen.

Matkoista nousee päällimmäiseksi viime kevään 8.5.2017 matka Hankoon. Menimme sinne kahdella bussilla eri suunnista. Molempiin busseihin oli ilmoittautumisvaiheessa jonoa. Lopulta kaikki 100 halukasta pääsivät mukaan. Lisäksi ihmisiä tuli henkilöautoilla ja jopa moottoripyörillä. Oppaamme, Marketta Wall oli loistava, ja kohteet, joihin hän meitä vei, olivat koskettavia. Liikuimme Hangossa kuin valtiovieraat: Kaksi henkilöautoa ajoi edessä, näiden takana tuli kaksi bussia, ja letkan viimeisinä prutkuttivat moottoripyörät.

Puheenjohtajakauteni tärkeäksi teemaksi nousi kysymys: Mitä Inkeristä jää meidän jälkeemme? Pohdimme sitä Inkeriläisten viestissä mahdollisimman perusteellisesti. Erityisesti vuoden 2015 numeroissa ja osin vielä 2016 on paljon tietoa siitä, mihin voimme omaa aineistoamme arkistoida, ja vastaavasti, mistä voimme etsiä tietoa Inkerin asioista. Iloksemme jokainen Inkeriläisten viesti on löydettävissä ainakin Kansalliskirjastosta, jonka lakisääteinen velvollisuus on vastata kansallisen kulttuuriperinnön tallettamisesta, ylläpidosta ja saatavuudesta.

Liittomme on perustanut sähköpostiosoitteen, josta kuka hyvänsä voi käynnistää kaipaamiensa henkilöiden etsimisen tai saada neuvoa sukujuurtensa selvittämiseen. Osoite on Viestin etukannen sisäsivulla.

Tiedämme, että inkerinsuomalaisia asuu nykyään eniten Suomessa. Siksi yllä mainittu kysymys kohdistetaan monelta taholta juuri meihin. Sillä, mitä lopuksi sanon, en tarkoita mitätöidä tarvetta tallentaa tietoa inkeriläisestä kulttuurista. Olen nykyistä tilannetta miettiessäni ihmetellyt ja ihastellut: kun elimme satoja vuosia Ruotsin ja/tai Venäjän vallan alla, säilytimme Suomen kielen (inkerin murteena) ja mielen, pysyimme uskollisina evankelis-luterilaiselle uskonnolle, elimme suomalaisen kulttuurin mukaisesti ja muistimme jatkuvasti, että Suomi on isiemme maa, joskin meille tavoittamaton.
Ihmeet ovat mahdollisia. Isien maa ei jäänytkään haaveeksi.

Maapallon ”kutistuminen” ja tiedon nopea leviäminen on mullistanut kaiken. Herää huoli siitä, että meille vanhoille Inkerin ikäluokille tärkeät arvot ja Inkerin kulttuuri menevät multiin meidän mukanamme. Mutta miten onnekkaita kuitenkin olemme: olemme saaneet tulla ja tuoda lapsemme tähän esiisiemme maahan. Ympyrä on tässäkin sulkeutunut. Olisiko sen paremmin voinut käydä?

Rakkaudella Alina-Sinikka

Maan korvessa kulkevi lapsosen tie, hänt´ ihana enkeli kotihin vie.
Niin pitkä on matka, ei kotia näy,
vaan ihana enkeli vieressä käy,
vaan ihana enkeli vieressä käy.

On pimeä korpi ja kivinen tie
ja usein se käytävä liukaskin lie.
Niin pianhan lapsonen langeta
voi jos käsi ei enkelin kädessä ois.
Jos käsi ei enkelin kädessä ois.

Alina-Sinikka Salonen
alinasinikka@gmail.com

Lämpimät kiitoksemme Alina-Sinikka Saloselle monivuotisesta liittomme johtamisesta ja kehittämisestä.
Suomen Inkeri-liitto ry:n hallitus

Ja päivä nouskoon
ja taas laskekoon,
niin vuodet menköön,
aika onnen suojassa kulukoon.

Aleksis Kivi

LIITON SYYSKOKOUKSESSA 28.10.2017 TEHDYT PÄÄTÖKSET

JÄSENMAKSUT v. 2018
- liittymismaksua ei kanneta
- jäsenyhdistyksen jäsenen maksu 2 € / jäsen
- henkilöjäsenen jäsenmaksu 20 € / jäsen
- kannattava jäsen 50 € / jäsen

Kaikki maksut ovat vuosimaksuja.

INKERILÄISTEN VIESTI
Hyväksyttiin v. 2018 ilmestymistiheyden muutos seuraavasti:
No 1 24 sivua ilmestyminen tammi-helmikuu
No 2-3 32 sivua ilmestyminen huhti-toukokuu
No 4 24 sivua ilmestyminen elo-syyskuu
No 5-6 32 sivua ilmestyminen marras-joulukuu
Lehden ilmestymisviikot tarkennetaan myöhemmin, jotta kokous- ja muut tärkeät kutsut ja ilmoitukset saadaan ilmestymään oikea-aikaisesti.

Lehden tilaushinta v. 2018
- EU-maat 35,- €
- muut maat 40,- €

TOIMINTASUUNNITELMA v. 2018 HYVÄKSYTTIIN
- suunnitelman mukaan Inkeriläisten viestiä julkaistaan 6 numeroa, joista kaksi on kaksoinumeroa
- osallistutaan kotimaan kesäjuhlille
- osallistutaan muiden maiden inkeriläisjuhlille ja muihin erilaisiin tapahtumiin
- järjestetään Inkeri-iltapäiviä

Muut toimintasuunnitelman kohdat noudattelevat edellisvuosien kaavaa.

TALOUSARVIO v. 2018 HYVÄKSYTTIIN
- talousarvion tuottojen loppusumma on 16 700 ja kulujen 15 400 € ja osoittaa ylijäämää 1 300 €

PÄÄTETIIN v. 2018 PALKKIOISTA SEURAAVASTI
- hallituksen jäsenille ei makseta kokouspalkkioita
- toiminnantarkastajien palkkiot maksetaan kohtuullisen laskutuksen mukaan

VALITTIIN LIITON TOIMIHENKILÖT
Puheenjohtajaehdokkaita v. 2018 oli kaksi, Reijo Rautajoki ja Juhani Valo ja koska molemmat saivat kannatusta, suoritettiin suljettu lippuäänestys. Valituksi v. 2018 liiton puheenjohtajaksi tuli äänestyksen voittanut Juhani Valo.
- hallituksen jäsenet vv. 2018 – 2020
- erovuorossa ollut varsinainen jäsen Toivo Puronen valittiin uudelleen
- erovuorossa olleen varsinaisen jäsenen Anni Reuterin tilalle valittiin Leila Kattelus, Turku
- erovuorossa ollut varsinainen jäsen Toivo Tupin valittiin uudelleen
- erovuorossa olleen hallituksen varajäsenen Anna Tolvasen tilalle valittiin Ella Kukova, Helsinki

VALITTIIN LIITON v. 2018 TOIMINNANTARKASTAJAT
- Antti Kokkinen, Espoo valittiin varsinaiseksi toiminnantarkastajaksi sekä
- Tarja Nieminen, Vantaa valittiin varatoiminnantarkastajaksi

v. 2018 KOKOUSTEN PITOPAIKKA JA KOOLLEKUTSUMINEN SEKÄ ILMOITUKSET JÄSENISTÖLLE
Päätettiin, että kevät- ja syyskokoukset pidetään Inkerikodissa hallituksen määräämänä ajankohtana ja kutsu niihin julkaistaan Inkeriläisten viestissä sääntöjen mukaisesti ja liiton www-sivuilla. Sihteeri toimittaa kokouskutsun jäsenjärjestöjen puheenjohtajille pääsääntöisesti sähköpostilla. Ilmoitukset jäsenistölle julkaistaan pääsääntöisesti Inkeriläisten viestissä ja liiton www- sivuilla. Mikäli jäsenet ovat ilmoittaneet sp-osoitteensa liitolle, voidaan joissakin tilanteissa käyttää myös sähköpostia.

INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ SR:n SÄÄNTÖMUUTOS
Inkeriläisten sivistyssäätiön v. 1965 laadittujen sääntöjen mukaan osana säätiön hallintoneuvostoa on ollut Suomen Inkeri-liiton hallitus. V. 2015 uuden säätiölain astuttua voimaan, tämä ei ole enää mahdollista, joten säätiön on muutettava sääntönsä v. 2017 loppuun mennessä.

Suomen Inkeri-liitto ry:n syyskokous hyväksyi Inkeriläisten sivistyssäätiö sr:n laatiman sääntömuutoksen, jonka seurauksena hallintoneuvosto lakkauttaa itse itsensä.

KESÄJUHLA v. 2018
Turun-seudun Inkeri seuran ilmoitettua, ettei sillä ole mahdollisuutta järjestää kesäjuhlia, ilmoitti Lahden seudun Inkeri-seura ottavansa haasteen vastaan, mikä ilmoitus otettiin ilolla vastaan. Juhla-ajankohta varmistuu myöhemmin ja siitä ilmoitetaan Inkeriläisten viestissä ja liiton www-sivuilla mahdollisimman pian.

LYHYESTI

KIRJAT:
Unto Katajamäki. Punaisen valpon varjossa. Bookcover 2016
Miettinen Helena. Rajamailla. Reuna Oy. 2017.

JUHO SAVOLAINEN LINNANJUHLIIN

Koprinan seurakunnan Kankaankylässä 24.6.1925 syntynyt Juho Savolainen sai kutsun itsenäisyysjuhliin Presidentinlinnaan.
Juho kävi Koprinassa 5 vuotta suomalaista ja 3 venäläistä koulua. Hän palveli Suomen armeijan ErP 6:ssa 10.3.-1.10.1944. Suomeen Punkaharjun Inkeri-taloon hän muutti 1990-luvun puolivälissä vaimonsa Lidian kanssa, joka on omaa sukua Ikko.
Viktor Hyyryläinen kuvailee Savolaista lahjakkaaksi mieheksi.
- Suomessa heräsivät pitkään torkkutilassa levänneet tunteet, ja hän rupesi maalaamaan tauluja ja kirjoittelemaan runoja. Kunpa Juho olisi pystynyt saamaan koulutusta! Mutta hänen aikansa oli myrskyinen eikä olosuhteet NL:ssa sodan jälkeenkään olleet inkeriläisille koulutuksen kannalta kovin suotuisia.

PETER HYYRYNEN SÄÄTYTALOON JUHLIMAAN 100-VUOTISTA SUOMEA.

Suomen jokaisesta kunnasta valittiin yksi neljäsluokkalainen maamme 100-vuotisjuhliin. Nurmijärveltä valittiin Peter Hyyrynen. Valtioneuvoston kanslian kutsu Säätytaloon tuli Peterin syntymäpäivän aattona ikään kuin syntymäpäivälahjana. kutsu Säätytaloon. Kutsun oli allekirjoittanut mm. P-M. Juha Sipilä.

JUHANI VALO – HEIMOAATTEEN MIES

Riikka Mahlamäki-Kaistinen

Inkeri-liiton tuleva puheenjohtaja vannoo vuorovaikutuksen nimeen.

Juhani Valo sanoo, että ihmiset ja näiden kohtalot ovat aina kiinnostaneet häntä suuresti.

Vuonna 2018 Inkeri-liiton puheenjohtajana aloittava Juhani Valo kiinnostui Inkeristä postimerkkien kautta. Nykyisin 66-vuotias Valo keräsi nuorena miehenä merkkejä ja 1960-luvun alkupuolella silmiin osui Pohjois-Inkerin postimerkki. Hän yhdisti Inkerin senhetkiseen tietämykseensä Baltian maista ja halusi tietää lisää.

- Meillä oli kotona Pikkujättiläinen vuodelta 1938 ja siinä esiteltiin Baltian maat itsenäisinä. Aloin selvittää, että mikä on tämä Inkeri, josta ei siihen aikaan paljon saanut tietoa, Valo sanoo. Hän kertoo, että vähäinen tieto ruokki mielenkiintoa.

- Kun menin vuonna 1972 Yliopiston kirjastoon töihin, alkoi heimoharrastus oikein kunnolla. Sinne tuli kaikki Suomessa painetut teokset, joiden kautta etsin tietoa niin Virosta, Inkeristä kuin Itä-Karjalastakin.

Valoa kiinnosti heimoaate, joka ei halunnut valloittaa alueita. Miehen sanoista paistaa historian harrastajan rakkaus aiheeseen.
- Se on se heimorakkaus ja optimismi, että kaikesta selviää. Heimoaate ei ole vain vanhojen muistelemista, vaan siihen kuuluu myös se elämänasenne, että näkee valoisan puolen asioissa, samoin heimokansojen tämän päivän tilanteen seuraaminen.

Valo sanoo suhtautuneensa aina skeptisesti asioihin jotka esitetään kovin mustavalkoisina.
- Minua häiritsi se, että Inkeriä tai heimoaihetta koskevat teokset olivat aina joko Hurraa!-isänmaallisia tai YYA-henkisiä. Neutraali totuus puuttui. Esimerkiksi heimoasiaa sotki hirveästi se, että jätettiin kertomatta motiivit eli miksi tätä Suur-Suomi-ajattelua oikeastaan haluttiin lietsoa. Kysehän oli aidon heimorakkauden lisäksi myös luonnonrikkaudet. Mukana oli niin idealisteja, kuin liikemiehiäkin, Valo muistuttaa. Valo sanoo, että totuus virallisen

totuuden takaa alkoi valjeta kokonaisuudessaan hänelle vasta sitten kun Vankileirien saaristo -teoksesta ilmestyi vuonna 1974 Ruotsissa painettu suomenkielinen laitos.
- Tänä päivänä koen, että käynnissä oli suomalaisiiin kohdistunut kansallinen kansanmurha.

Handelsbankenin arkistosta eläkkeelle jäänyt Valo on toiminut tai ollut jäsenenä niin heimoveteraaneissa, Suomi-Inkeri seurassa kuin Inkeri-Liitossakin.
- Muistan elävästi vielä sen hetken kun päätin ottaa selvää Inkeri-liitosta. Olin Mäkelänkadulla lähellä uimahallia kun kaivoin puhelimeni esiin.
Puhelu liittoon aiheutti lämmintä pöhinää myös liitossa. Siellä ajateltiin, että nyt löytyi mies, joka on oikeasti kiinnostunut meidän asiastamme. "Näitä ei joka päivä ilmesty potkimaan ovia".
- Inkeriläisten toiminnassa on ollut vuosien saatossa mukana paljon vahvoja persoonia. Yksi tärkeä pointti on, ettei kukaan omi itselleen yhdistystä tai liittoa tai käytä sitä Troijan-hevosenaan.
Valo vannookin ennen kaikkea vuorovaikutuksen nimeen ja toivoo inkeriläisiltä laajaa osallistumista ja kannanottoa.

Helsinkiläissyntyisellä Valolla ei itsellään ole inkeriläisiä sukujuuria. Hän muistuttaa, että inkeriläisyydessä on pohjimmiltaan kyse suomalaisuudesta – yhteisestä heimositeestä.
- Minun ryhtymiseni puheenjohtajaksi ei ole kynnykseltään sen isompi kuin heilläkään, jotka tulivat Inkeristä Suomeen, Ruotsiin tai Baltiaan. Jokainen heistä oli sydämessään inkeriläinen. Kunnioitan sitä ja samaistan itseni suomalaiseen kansaan, joka on joutunut kokemaan vaikka mitä niin Ruotsissa, Virossa, Venäjällä, Suomessa kuin Novgorodissakin. Me olemme yhtä verta tai pikemminkin samaa juurta.

Helsingissä asuvassa Valolla on vaimo, kaksi poikaa ja 10- ja 12-vuotiaat lapsenlapset sekä tytärpuoli perheineen Varsinaisen työnsä ohella hän on vetänyt radio-ohjelmia Lähiradiossa.

INKERIN KANSALLISET LUONTOTUNNUKSET

Kukka: keto-orvokki; Inkerin kulttuuriseuran toimittama äänestys 1995
Muut tunnukset äänestettiin Suomen Inkeri-liiton toimeksiantona ajalla helmikuu – lokakuu 2017. Äänestys suoritettiin Suomen inkeriläisten lisäksi Viron ja Inkerin inkeriläisten keskuudessa.
Wladimir Kokko suoritti viimeisen yhteenvedon. Hän ilmoitti kunkin sarjan kaksi suurinta äänimäärää:
Eläin: jänis 42 ääntä (toisena hirvi 25)
Lintu: pääskynen 58 ääntä (toisena kiuru 49)
Puu: koivu 28 ääntä (toisena tammi 24)

Julkaisemme ohessa äänestykseen osallistunut Viktor Hyyrösen ehdotuskirjeen, joka sisälsi hienot perustelut, vaikka eivät tulleekaan valituiksi:

BIISONIT JA MUUT LIISSILÄN ELÄIMET

Viktor Hyyrönen

Ehdotukseni ovat: **ORAVA** ja **KIURU**, jotka ovat ikiajoista kuuluneet koko Inkerin luontoon.

Inkerissä oravat olivat metsäeläimiä, niitä jopa metsästettiin turkkien, kauluksien ja hattujen valmisteluun.

Oli Orava -nimisiä kyliä (yksi säilynyt vieläkin Keltossa), sukunimistä puhumattakaan.

Sama juttu on kiurunkin kanssa. Liissilän seurakunnassa ehkä 20–25 % väestöstä kantoi tätä sukunimeä. Mutta tapasin Kiuru-sukunimeä muissakin seurakunnissa, ei vaan niin laajasti. Muistan kuin eilisen päivän 27.6.1955. Olin ensimmäistä kertaa vuoden 1943 jälkeen yksin (perhe oli lähtenyt 3 kk aikaisemmin) palaamassa Vienan Kemistä kotikylään. Runsaat 2 vuorokautta kestänyt matka oli loppumaisillaan, olin juuri kävellyt Korhosin kylään. Ja äkkiä taivalta kuului ensimmäistä ker-

taa elämässäni valtavan kaunista linnunlaulua. Kesti aikaa kunnes korkealla kirkkaalla taivalla huomasin tumman pilkun. En tiennyt mikä se lintu oli. Äitini sitten kertoi minulle, että se oli kiuru. Silloin se tuntui ikään kuin synnyinseudun luonto näin kauniisti tervehti kotiin palannutta kulkuripoikaa.
Korkealla taivaassa yksinäisen kiurun laulu on aina valtavasti liikuttaa ja mietiskelyä herättävä kokemus.

Tietysti Inkerissä muinaisajoilta oli runsaasti muitakin eläimiä ja lintuja (valitettavasti suurin osa nyt hävinnyt tai oikeastaan hävitetty). Meidän Suuressa metsässä isäni (monina vuosina metsävahtina toimineena) kertoi tavanneensa kasvokkain karhun, suden, ketun (repo-sukunimi Liissilässä, Inkereessä ja muuallakin) ja tietysti hirven ja siilin ym. Mutta eniten hän ihaili ilvestä, että metsässä kulkiessaan aina piti vilkuilla isompien puiden oksia, ettei ilves yllättäisi äkkihyökkäyksellään niskaan. Karhun tapasin itsekin kesän 1955 lopussa Liissilässä n. 5 km Lisino-Korpuksesta Kaipalan suuntaan vuapukkapehossa kypsiä vadelmamarjoja nautiskelemassa. Nyt oli otettava jalat alle ja sinne metsään ne minun marjat tällä kertaa jäivät.

Tietysti kirppuja (taas erityisesti Liissilässä) taisi olla runsaasti, no sehän on vitsi.
1800-luvun puolivälissä meidän metsään Valkovenäjältä oli tuotu biisoneja, joita meikäläiset nimittivät supriksi, mikä tulee venäläisestä zubr (зубр). Tsaari ja erityisesti Suurruhtinaat olivat innokkaita metsästäjiä. Kun Tsaarin metsästystie n. 1 - 1,5 km päässä oli epäkunnossa, metsästysseurue ajoi kylän läpi ja heitteli kuparikolikkoja. Olipa lapsilla iloa ryömiä hiekassa ja pölyssä poimien kolikkoja.
Ukkini oli saanut tehtäväkseen hoitaa sitä laumaa ja kaikki setäni, myöhemmin isänikin, olivat ukin ahkeria avustajia. Kaikki 5 poikaa yleensä nukkuivat lattialla. Kerrankin Antti-setäni heräsi viluun. – Hei, missä peitteeni on? ihmetteli hän. Sitten hän näki, että Mikki-veli kaikin voimin yrittää saada peitteen vokin puolapuiden läpi. – Mitä sie tiet? kysyi Antti. - Ruokin supreja, vastasi Mikki.

Kuninkaallisten metsästysrenkeihin liittyy vielä ainakin yksi tapaus 1. maailmansodan ajalta. Eränä kesäpäivänä ukkini ja silloin 14-vuotias isäni kolmella hevoskuormalla kuljettivat heiniä metsäniityltä kotiin. Kun kaikki setäni oli otettu sotaan, yhdelle hevoselle ei riittänyt ohjastajaa. Niin he kulkivatkin kapeaa metsätietä, isäni ensimmäisenä ja ukki viimeisenä. Ja keskimmäinen hevonen kulki omin päin. Silloin vastaan tuli suurruhtinas Mihailin metsästyssaattue: edessä ja vaunujen takana komeat noin 2-metriset henkivartioston kaartilaiset. Ja kun vaunut tulivat hevosemme rinnalle, se otti vähän liikaa oikealle ja sinne ojaan heinäkuorma kaatui rattaineen päivineen. Äijä ja isä paniikissa vain seurasivat tilanneetta, mutta eivät ehtinet laskeutua alas maanpinnalle, kun 4-5 miestä silmänräpäyksessä nostivat rattaat ojasta tien päälle ja antoivat kyytiä hevoselle. Kun suurruhtinas ajoi ukkini ohi, hän oli jopa pyytänyt anteeksi aiheutuneesta vahingosta.
Kansallissota lopetti lauman. Vuorotellen Hatsinasta ajoivat metsään punaiset, sitten valkoiset ja taas punaiset. Ja kun aitauksessa kierrelleet biisonit olivat helppoa saalista, lopputuloksena vuoteen 1920 laumasta oli tehty loppu.

JOULU INKERISSÄ

Viola Heistonen

ДЕТИ НА НОВОГОДНЕЙ ЕЛКЕ. 1915 ГОД.

Joulumuori Viola Tervehtii Teitä!

Tulin yllätyksekseni valittua tämän joulun joulumuoriksi, josta olen suunnattoman iloinen! Sain pyynnön niin valitsijalta Sari Laitiselta kuin monelta äänestäjältäkin kertoa Inkerin Joulusta! Oijoi, oijoi... alan olla jo pahasti myöhässä. Aika rientää! Jouluhan koputtaa jo ovea ja porstuassa kuuluu tonttujen hälinää... Olen häärännyt kaikki nämä päivät joulupuuron kattilan ääressä hikipäässä, mutta kiva, että ahkerat tontut ovat auttaneet ja kaikki vieraat ja talonväki ovat saaneet riittävästi puuroa!

Joulu Inkerissä

Se onkin aika vaikeata, kertoa Joulusta Inkerissä, koska minun elämäkaareni alkoi Neuvostoliiton Inkerissä silloin kun itse Isä Aurinkoinen, toveri Josif Stalin, antoi luvan koristella kuusi, mutta sen piti olla Uudenvuoden kuusi (Новогодняя ёлка) eikä Joulukuusi!

Varmaan Inkerissä ennen vanhaa noudatettiin samoja tapoja Jouluna kuin Suomessa, koska Suomestahan meidän isoisimme ovat lähteneet sinne Inkerinmaalle. Ne savakot ja äyrämöiset ja monet muut varmasti pyhittivät Joulunsanomaa ja viettivät juhlaa niin kuin olivat saanet sen perinnöksi omilta vanhemmiltaan.
Minä synnyin jo vallankumouksen valtaamaan maailmaan. En osannut silloin Joulupuuroa keittää osasin vain Harakan huttua keittää...

Äitini ja hänen kolme sisarusta olivat syntyneet ennen Venäjän 1917 vallankumousta, joten silloin vielä sai vapaasti viettää joulujuhlaa ja koristella joulukuusta, mutta sitten tulivat ankarat ajat ja Joulun viettäminen oli kielletty rangaistuksen uhalla...
Muistan Äitini ja tätien kerto-

muksia siitä, että jouluna isä vei heidät hevosella kirkkoon. Joskus he mainitsivat Toksovan kirkon Inkerissä, mutta Lempaalan kirkko oli ainakin se, jossa äitini vanhempi sisko oli käynyt rippikoulussa ja konfirmaatiossa.

Mutta Joulunvieton perinnettä minä kylläkin sain pikkuisen osakseni. Esimerkiksi lapsesta asti olen tuntenut ja oppinut laulamaan ”Kello on jo viisi, lapset herätkää... ja kuvittelenkin nyt miten isoisä vei reessä kolmea pikkutyttöä joulukirkkoon... muut viisi lasta sitten olivatkin syntyneet jo vallankumoukselliseen Venäjään, joten kirkotkin olivat tuhottu ja papit vangittu ja viety Siperiaan, niin kuin Lempaalan kirkon nuori pappi Aatami Kuortti, joka oli konfirmoinut vielä äitini vanhemmat siskot.

Joulujuhla Uralilla

Itse muistan juhlan joulukuusen äärellä. Lieneekö se ollut joulu vain uusi vuosi? Se tapahtui Uralilla Udmurtiassa, jonne olimme evakuoitu sodan jaloista. Se oli iso talo, jonka oma väki oli vangittu ja viety syvemmälle Siperiaan. Meitä oli siinä sitten kolmetoistahenkinen perhe...
Muistan, kuinka oli laitettu monta isoa himmeliä katosta roikkumaan. Niiden tekemiseen itsekin osallistuin ja tykkäsin kovasti. Ja sitten kuusi. En muista minkäänlaisia koristeita, ei ainakaan mitään kimmeltävää.

Pakkasukko

Sitten odotimme pakkasukkoa. Jännitti. Se koputti porstuassa ja astui sitten ovesta. Pakkasukolla oli sauva, joka olikin tuttu minulle. Se oli isoisän itse tekemä sauva. Puusta veistetty ja siihen oli polttamalla tehty erilaisia viivoja, joten taisin hoksata kuka oli sen nurin käännetyn vanhan turkin takana. Ja vieläpä karvalakki! ja sekin nurin käännetty ja pitkä pellava parta. Tämä on jäänyt muistiini niiltä ajoilta.

Perhekonsertti

En ihan tarkkaa muista, mutta varmasti äitini ja siskot ”Heistosen tytöt”: Amalia, Lyyti, Hilma ja Lempi lauloivat inkeriläisiä lauluja ja varmasti hengellisiäkin. He olivat tunnettuja laulajia missä päin Venäjää liikuimmekaan...
Isoisä osasi laulaa ja soittaa itse tekemäänsä kanteletta, mutta eihän siellä Uralilla ollut enää sitä mukana. Sen muistan, että minua oli pyydetty laulamaan kotijuhlissa, mutta ujostelin. Kiipesin parvelle ja sieltä lauloin ”Maan korvessa kulkevi lapsosen tie” ja muistan ne Isoäidin koskettavat sanat: ”Voi kuinka kauniisti tuo lapsi laulaa”. Siinä saattoi olla vielä: ”Piiri pieni pyörii...” ja ”Porsaita äidin oomme kaikki...”
Tämä on jäänyt muistiini niiltä ajoilta ja ne ovat tosi kalliit muistot minulle! Kiitos kun saan jakaa kanssanne!

Ensimmäinen mandariini

Sitten jo palattuamme Uralilta. Olin tokaluokkalainen ja kävin koulua pienessä kyläkoulussa. Se oli eräs talo, jossa emäntä ja hänen tytär asuivat myös. Siinä ainakin parikymmentä eri ikäistä lasta ja yksi ainoa opettaja. Uutena vuotena meidät oli kutsuttu kolmen kilometrin päähän isoon kouluun, jossa oli kaikille lähialueen oppilaille järjestetty yhteinen juhla.

Muistan, että oli tosi paljon väkeä ja jännitti kovasti, kun jonotin saamaan lahjaani. Tiesin jo mikä se on! Mandariini! Koska monet jo, ne onnelliset!, olivat jo saaneet sen ja söivät sitä. Kun minun vuoroni tuli ja sanoin sukunimeni, niin jakaja katsoi luetteloa ja ilmoitti minulle, että ”olet jo saanut!” ja siirsi minut syrjään. Se oli tosi paha juttu. Vieläkin muistan. Kävin itkemään, mutta osasin kuitenkin loppujen lopuksi kertoa, että samanlainen sukunimi on toisellakin oppilaalla. En enää muista maistuiko se mandariini miltään sen jälkeen, mutta se oli Ensimmäinen Mandariini, jonka olen saanut.

Joulusta ei julkisesti puhuttu

Sitten, jo myöhemmin, kävin joka vuosi koulun Uudenvuodenjuhlissa, joissa ei tietenkään kukaan mitään Joulusta puhunut.

Enkä sitten aikuisikäisenä ja itsekin jo opettajana koskaan puhunut julkisesti joulusta. Vain uudesta vuodesta. Uusi vuosi onkin sitten jo kokonaan oma juttunsa...

MIKÄ IHMEEN KAARIKERHO?

Alina-Sinikka Salonen

Kaarikerho aloittamassa syksyn 2017 toimintaa. Hanna Sävilammi takana vasemmalla, Tuija Mäkinen oikealla. Kuva: alina-sinikka Salonen

Näin Kaari-kerhon kokoontumisajat Kirkko & Kaupunki –lehdessä. Elokuussa oli niin hyvää aikaa, että menin 14.8. kipin kapin tähän Mikaelin kirkossa kerran kuukaudessa pidettävään Inkeriläisten kerhoon. Voi, miten iloiseksi tulin, kun vastaanotto oli niin sydämellinen. Paikalla oli 7 kerholaista ja peräti kaksi vetäjää. Tilaisuuksia johtaa vapaaehtoistyöntekijä **Tuija Mäkinen**. Nyt oli paikalla myös diakoni **Hanna Sävilammi.**

Hanna johdatteli meitä hienosti koko syyskauden kestävään teemaan: Maailman eri uskonnot. Hän totesi, että muihin uskontoihin voi suhtautua kiihkottomasti ja tarkkailla niitä ikään kuin peileinä omalle uskolle ja uskonnolle. Hanna totesi myös, että kaikilla uskonnoilla on sama kultainen sääntö: ”Mitä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se myös heille.” (Itse olen koulumaailmassa toimiessani kääntänyt sen joskus muotoon: ”Mitä ette tahdo ihmisten tekevän teille, älkää tehkö sitä myöskään heille – ei ainakaan lapsille.” Lapset ovat täysin puolustuskyvyttömiä meidän aikuisten rinnalla.)

Hanna soitti meille Papas no mamas –mieskuoron laulaman virren Totuuden henki. Tehtävämme oli kuunnella sen sanoja oikein tarkasti. Sieltä löytyikin Hannan avustuksella monia tärkeitä asioita:
Me emme tiedä totuutta, mutta Jumalan Totuuden Henki johdattaa meitä. Olemme kaikki erilaisia, jokaisen sormenjälki on vain hänen. Mutta tarpeet ovat samanlaisia kaikilla. Raamattu antaa hyviä ohjeita, kuinka voimme ottaa niitä huomioon:
- Pidä huolto leskistä ja orvoista.
- Älkää tuomitko toisianne.
- Hyväksykää toinen toisenne.
- Älkää pyrkikö muuttamaan toista ihmistä, siihen emme pysty.

Totta on, että Kristuksen nimissä on tehty myös paljon pahaa. Kuitenkin Kristus on ollut rakkauden ja Jumalan laupeuden tuoja.

Puhuttelevan puheenvuoron jälkeen nautimme pöydän antimista ja keskustelimme edellisenä lauantaina olleesta Kiira-myrskystä. Monilla oli Viron aikana ollut pallosalamakokemuksia. Pallosalama oli tullut huoneeseen ja poistunut samasta reiästä, mistä oli tullutkin. Näitä oli tapahtunut kerholaisten ollessa lapsia tai nuoria. Henkilöonnettomuuksia ei ollut tapahtunut, tulipalokokemuksia kyllä oli, muiden muassa tämän kirjoittajalla.

Valokuvan ottoa mietittäessä keksittiin, että pihalla on upea rhodopensasaita, johon aurinkokin säteili aivan oikeasta suunnasta. Siispä ulos, ja kauniita kuvia tuli!

Kyselin Kaarikerhon nimen alkuperää. Sehän olisi voinut kuvata vaikka kerholaisten monipuolisia elämänkaaria yms. Nimen tausta oli kuitenkin ihan arkinen: kerho oli aloittanut toimintansa Kontulankaaren osoitteessa. Se ”kaari” oli minullekin tuttu: vuosituhannen vaihteessa minulla oli halu asua mahdollisimman lähellä pilviä. Asuin muutaman vuoden Kontulankaari 3:n 7. kerroksessa.

Loppulaulun ja –rukouksen jälkeen eri puolilta paikalle tulleet kerholaiset hajaantuivat omille tahoilleen. Monilla on pitkä kotimatka ja harrastuksia olisi lähempänäkin, mutta tänne on heidän mielestään aina niin mukava tulla. – Ymmärrän kyllä, miksi.

Suuret kiitokset lämminhenkisestä yhdessä olosta!

ELÄMÄ, LYHYT MATKA - MUTTA RIKAS

Sinikka Paavilainen

Liisa Tenkun haastattelujen pohjalta. Lehdessä 4/2017 alkaneen tarinan loppuosa.

Vietimme ikimuistoisen juhannuksen. Aamuisin heräsimme kukonlauluun ja tykin jyskeeseen. Aamusta iltaan tapasimme tavattoman vieraanvaraisia inkeriläisiä. Joka paikassa syötiin ja kerrottiin järkyttävät kohtalot ja itkettiin. Kaikki olivat sukulaisia keskenään. Mekin.
Kuulin Jussilta lisää inkeriläisten elämästä. Perheet olivat siihen aikaan suuria. Vanha isäntä hallitsi ja huolehti parhaansa mukaan perheenjäsenten hyvinvoinnista. Sen aikaiset inkeriläisten kosintatavat saattavat tuntua meistä nykysuomalaisista merkillisiltä. Vanhemmat muistelivat naapurikylissä poikansa kanssa samaan aikaan syntyneitä tyttöjä. Isä lähti poikansa kanssa etsimään morsianta. Käytyään eri taloissa isä valitsi pojalle sopivan tytön, mutta matkan tarkoituksesta ei puhuttu mitään.

Pois lähtiessä heitettiin valitulle tytölle ketun nahka, jonka tyttö myönteisessä tapauksessa piti, kielteisessä heitti takaisin. Kotimatkalla isä kyseli pojalta, miten tyttö miellytti häntä. Poika vastasi, jos se sinulle kelpasi, on se minullekin hyvä. Perheessä isä tiesi paremmin, olihan hän elänyt kauemmin. Myöhemmin käytiin hakemassa tyttö miniäksi perheeseen.

Kesäkuun lopulla emäntälottamme Hertta Levas järjesti meille tuttujen saksalaisten upseerien kanssa ikimuistoisen ”huviretken” Pietarhoviin. Luutnantti von Hausen haki meidät maastoautollaan. Tien varret olivat täynnä kuoppia ja pommituksissa pirstoutuneita puita. Pietarhovin kaupunki oli autio ja raunioina. Missään ei näkynyt ihmisiä. Kaupunkia hallitsi mahtava punatiilinen sipulikupolinen katedraali, jonka eteen pysähdyimme. Värikkäästi koristettu kirkko oli pahasti vaurioitunut, kuten useat Inkerin kirkot. Nousimme ilmassa riippuvia nuoratikkaita pitkin tornin sivukupoliin. Jokaisen ikkunan vieressä oli varoituskyltti: Pysy matalana, vihollinen näkee, Der Feind sieht.

”Olimme tehneet ”huviretken” etulinjaan.”

Eteemme aukeni luukku ja tuulessa heiluvat riipputikkaat, joiden reunat oli peitetty maton kappaleilla ja kaisloilla. Niitä pitkin piti juosta kyyryssä, ettei tähystävä vihollinen huomaisi kulkijaa. Onneksi ei kuulunut laukaustakaan. Ylhäällä tornissa oli pari saksalaista ja yksi suomalainen sotilas. Pietarhovissa palveli suomalainen tulenjohtoryhmä, joka oli yhteydessä lahden toisella puolella oleviin suomalaisiin. Kiikaroimme Leningradia ja Kronstadtia. Näimme Iisakin kirkon tornien välkehtivän kultaisina auringon valossa. Venäläisten asemat alkoivat lähellä olevista punaisista tiiliraunioista. Meille kerrottiin, että ryssät olivat ampuneet voimakkaan tykistökeskityksen tornia kohti vain puoli tuntia aikaisemmin. Emme viipyneet kauan tornissa. Alas tulimme samaa tietä tuulessa huojuvia riipputikkaita pitkin. Takaisin ajoimme Krasnoje Selon kautta. Olimme tehneet ”huviretken” etulinjaan.

Heinäkuun alussa inkeriläisten kuljetus Suomeen keskeytyi. Saksan sallima määrä oli täynnä. Parakissa tämä aiheutti hämmennystä ja surua. Meiltä kysyttiin: Miksi ei päästä Suomeen. Emännät kulkivat parakin ohi kantaen mansikkavasuja. ”Mansikoita leivän jatkeeksi, kun leipä ei riitä”, he sanoivat. Satoi ja tiet olivat yhtä savivelliä.

Heinäkuun 18. päivänä ilmoitettiin, että inkeriläisten siirrot Suomeen jatkuisivat. Tunsin suurta kiitollisuutta ja iloa.

Parakeissa lutikat olivat jokapäiväisiä vieraita. Myös kirppuja vilisti lattioilla ja kärpäset lensivät parvina ympärillä. Parakissa tein voileipiä orvoiksi jääneille lapsille. Pieni Martta-tyttö lauloi kiitokseksi: ”Tiedän paikan armahan”. Avuton orpo lauloi kodista. En voinut kuunnella laulua kuivin silmin.

Syyskuun alussa Klooga suljettiin ja sen mukana rahanvaihto

siirtyi Hatsinaan, josta junat tulivat hakemaan evakot suoraan Paldiskin satamaan. Pakkasin tavaroita ja siivosin parakkeja, jotka luovutimme eestiläisille. Yöllä taistelin lutikoita vastaan. Ne eivät pelänneet valoa. Sitten laitoin sängyn jalat vesikuppeihin, jotta ne eivät olisi päässeet nousemaan sänkyyn. Kittiä kanssa - ei mitään apua. Tulin päätelmään, että lutikat pudottautuivat jollain ihmeen konstilla katosta tai osasivat uida.

Loppuajan tunnelmat Kloogassa olivat jotenkin kaameita, aivan toisenlaiset kuin kesällä. Ryssien nälkiintyneet hevoskaakit vetivät muuttokuormia ja saksalaiset kolonnat kolistelivat tiellä. Ja kaiken yllä leijui polttoturpeen tympeä haju.

Kävelimme Heljän kanssa metsään ja ohitimme juutalaisparakin, jota olimme kesällä ihmetelleet. Tähyilimme piikkilankojen sisään, mutta emme nähneet mitään. Olimme kuulleet, että siellä oli saksalaisten keskitysleiri. Nyt se oli tyhjä. Mihin juutalaiset oli viety?

Käydessäni Tallinnassa Rosenkranzin kahvilan ystävällinen myyjä antoi minulle takahuoneesta paketin tuoretta vehnästä. Hän kertoi ystävänsä miehen joutuneen keskitysleirille siitä syystä, että miehellä väitettiin olevan liian läheiset suhteet Suomeen. Mieleeni tuli erään inkeriläisvaimon kertomus Paldiskin satamassa. Hän oli anonut toukokuussa saksalaisilta pääsyä Suomeen ja sai siitä rangaistukseksi sahata kolme tuntia halkoja. Saksalaiset kun eivät halunneet luovuttaa työkykyisiä inkeriläisiä Suomeen.

Syyskuun puolivälistä lähtien toimipaikkamme sijaitsi Hatsinassa. Työhön lähdimme Kolppanasta kymmenen aikaan aamulla ja takaisin majapaikkaamme palasimme kolmeksi. Kuulimme lähialueiden asukkailta saksalaisten valloittajien röyhkeydestä. Saapuessaan taloihin saksalaiset komensivat inkeriläisiä tuomaan heille talon kaikki kengät ja vaatteet, joista sitten valitsivat parhaat.

”Vieköööt saappaat ja takit, mutta kun ovat vieneet kaikki nuoret miehet”, valitti eräs emäntä. Emäntä kertoi myös lähellä sijainneesta isosta mielisairaalasta. Laitoksen eteen oli ajanut kuomullisia kuorma-autoja. Saksalaiset olivat menneet etuovesta hoitohuoneisiin, antaneet piikin ja takaovesta kantaneet kuolleet autoihin. Lyhyessä ajassa rakennus oli tyhjennetty potilaista. ”Niitä oli 900”, emäntä muisteli. Saksalaiset olivat tarvinneet rakennuksen omiin tarkoituksiinsa. En tiennyt mihin uskoa, mutta mistä he tällaista olisivat keksineet.

Läheisen staabin saksalaiset upseerit kohtelivat suomalaisia lottia yleensä hyvin. Joskus he jopa tarjosivat toimistossaan syötävää. Erään kerran lusikoidessani lautaselta soppaa huomasin valkoisen lautasen reunassa tekstin: Viipurin lääninsairaala. Jotenkin lautaset olivat joutuneet sotasaaliina saksalaisten haltuun.

Syyskuun 22. päivänä lähdimme Paaritsaan viettämään ”Pukin Pyhiä”. Meidät oli kutsuttu vieraiksi Latun taloon. Talo oli täynnä vieraita. Kuulimme tarinan siitä, kuinka pyhien vietto oli alkanut. Paaritsan miehet olivat eräänä katovuotena löytäneet syyskuun 21. päivänä Rosestvinasta pukin, jolla oli kaulassaan punainen silkkiliina. Miehet olivat ottaneet pukin kiinni ja teurastaneet sen. Siitä oli alkanut monta päivää kestävä pyhien pito. Aattoiltana kävimme saunassa ja seuraava päivänä alkoivat varsinaiset juhlat. Vieraita tuli muistakin kylistä, läheltä ja kaukaa. Latut tarjosivat kaikille vahvaa kaalikeittoa piirakoiden kanssa, lammaspaistia, uuniperunoita, maitoa ja voileipiä. Jälkiruuaksi oli rahkapiirakkaa ja marjakiisseliä.

Kaiken aikaa juotiin aimo tuopillisia maltaan makuista olutta, ja sitten ”pukki pökkäsi”. Eräs emäntäihminen intoutui kertomaan kuinka keisari Aleksanteri III oli metsästysmatkallaan poikennut heidän talossaan. Keisari oli ihastunut tuvan seinällä olleeseen värikuvaan ja vienyt sen mukanaan. Ilmaiseksi ei Keisari ollut kuvaa ottanut, hän lähetti myöhemmin isännälle hopeisen kuppiparin ja 125 ruplaa. Ympärillä riehuvasta sodasta huolimatta inkeriläiset säilyttivät tulevaisuuden uskonsa ja osasivat hymyillä kyynelten läpi.

Majapaikkaamme Kolppanaan ajoimme illalla tykkien jylistessä. Seuraavana aamuna tuli ankara pommitus. Koneet lensivät matalalla ylitsemme. Ympäröivä metsä oli täynnä bensiinitankkereita. Ilmatorjunta ampui ja pommeja putosi Kolppanan

aseman lähelle. Tapahtumat ja tunnelmat vaihtuivat joskus hyvin nopeasti.

Syyskuu läheni loppuaan, niin kuin myös minun lottatoimeni Inkerissä. Ennen palaamistani lokakuun alussa Suomeen, matkustin vielä Jussin kanssa Moloskovitsan kylään. Siellä Jussi piti jumalanpalveluksen Inkerin vanhimmassa vuonna 1627 perustetussa kirkossa. Oli ihme, että kirkko oli säilynyt vahingoittumattomana sodasta ja Stalinin vainoista huolimatta. Meidät oli kutsuttu erääseen taloon, jossa vallitsi hautajaistunnelma. Sama tuskaisen hiljaisuuden ilmapiiri vallitsi koko kylässä. Saksalaiset olivat vieneet kaikkein nuorimmat pojat, 14 – 15-vuotiaat työhön, mutta mihin työhön ja minne, sitä he eivät olleet kertoneet perheille. Kirkko oli, kuten aina, täynnä. Papit oli karkotettu Siperiaan tai teloitettu Stalinin toimesta.

" Naiset itkivät, mutta jumalanpalvelus jatkui Jussin saarnalla."

Kirkonmenoista vastasivat heidän sijaisinaan seurakunnan johtajat, jotka toimivat hengellisinä isinä. Kesken virren veisuun ovelta kuului hälinää. Väki pelästyi, ja osa lähti juosten ulos kirkosta. Kirkonmiehet jatkoivat veisuuta ja hetken kuluttua väki alkoi palata kirkkoon. Naiset itkivät, mutta jumalanpalvelus jatkui Jussin saarnalla.

Myöhemmin kuulimme, mitä oli tapahtunut. Ovelta oli levinnyt sana, että saksalaiset olivat viemässä kylän poikia kuorma-autoissa kirkon ohi. Väki oli rynnännyt katsomaan omia poikiaan. Autoista pojat olivat heittäneet paperilappuja, joihin he olivat kirjoittaneet määränpäänsä osoitteen. Kuorma-autojen perässä oli ajanut pikku auto, jossa istuva Oberleutnant oli pysähtynyt keräämään lappuja maasta. Hän oli huutanut, ettei lappuihin saanut koskea. Pari tyttöä oli nostanut maasta muutaman lapun. Silloin upseeri oli uhannut tyttöjä pistoolilla. Tämä kaikki oli saksalaisten puolelta julmaa ja järkyttävää. Ajattelin, että upseerin täytyi olla SS-mies. Mitä pojille tapahtui?

Matkustimme vielä Sääkelitsan kylään ja sieltä Volossovoon, jossa yövyimme Nachtquartierissa. Vuoteissa oli karheat punaruudulliset rohdinlakanat, joilla juoksenteli pitkäkoipisia pikkuelukoita. Syyssade pieksi ikkunoita. Oli kylmää ja kosteaa.

Sääkelitsan matkan jälkeen sairastuin niin pahasti, että lokakuun alussa lääkärimme Katri Korhonen määräsi minut Suomeen toipumaan. Muistorikas kesä inkeriläisten kanssa oli ohi. Aluksi masennuin, mutta pian ymmärsin, että sairaana minulla ei ollut voimia jatkaa ikimuistoista lottatyötäni minulle rakkaitten inkerinsuomalaisten parissa.

Kotimaassa työskentelin edelleen inkeriläisten parissa. Siirtoväen oppivelvollisuusikäiset lapset sijoitettiin kansakouluihin, varttuneemmat ohjattiin kansanopistoihin ja ammatillisille kursseille. Joulukuun alussa 1943 Helsingissä aloitti 80 inkeriläistytön iltaoppikoulu, jossa tyttöjen oli tarkoitus suorittaa keskikoulun oppimäärä. Toimin koulun huoltovalvojana ja opettajana. Koulun toiminta loppui murheellisesti jo alkukeväällä 1944, jolloin Neuvostoliitto aloitti laajat pommitukset Helsingissä.

Valtaosa inkerinsuomalaisista oli Suomessa töissä maatiloilla, erilaisissa hoito- ja huoltolaitoksissa sekä tehtaissa seitsemästä kuukaudesta vajaaseen kahteen vuoteen.

Syyskuussa 1944 solmitun välirauhansopimuksen eräs artikla vaati sodan aikana Neuvostoliitosta Suomeen siirtyneiden ihmisten palauttamista takaisin Neuvostoliittoon.

Valvontakomission edustajat lupasivat turvallisen paluun kotiseudulle. Noin 55 000 inkeriläistä palasi Neuvostoliittoon. Lupauksista huolimatta he poliittisesti epäluotettavina henkilöinä eivät päässeet palaamaan koteihinsa Inkerinmaalle. Heidät pakkokuljetettiin härkävaunuissa – "kyynelvaunuissa" – Keski-Venäjälle ja Pihkovanalueelle kurjiin oloihin ja työskentelemään kolhooseissa.

Lähteet: Liisa Tenkun haastattelut 24.2. ja 3.3.2017 Liisan kodissa Helsingissä. Inkeriläisiä siirtämässä. Jussi ja Liisa Tenkun päiväkirjat 1943 – 1944. Suomalaisen kirjallisuuden seura - SKS 2008.

VIERAINA PALUUMUUTTAJIEN KERHOSSA

Inkerin päivä Tampereen Hervannan kirkossa

Teksti Alina-Sinikka Salonen
Kuvat Anneli Mylläri

Tampereen seurakuntayhtymään kuuluu useita seurakuntien liittymiä. Hervannan kirkko on yksi Eteläisen seurakunnan kirkoista. Paluumuuttajien kerho on kokoontunut täällä kerran viikossa 11 vuoden ajan ja sitä ennen 8 vuotta Pelipuiston seurakuntakodissa.

Tavallisesti ohjelmassa on hartaus, paljon laulua ja jokin keskusteluteema tai vierailijan puheenvuoro. Kieli on pääasiassa suomi. Kerhossa on osanottajia noin 30.

Toimintaa vetää ja organisoi diakonissa Kaisa Plomp. Nyt mukana oli myös kansainvälisen- ja evankelioimistyön pastori Hannu Vuorinen. Kiitokset ystävällisestä kuljettamisesta aseman ja kirkon välilllä!

Inkerin päivän juhlassa oli vieraita yli 50. Mukana oli myös Tampereen seudun Inkeri-seuran jäseniä.

Inkerin päivää vietettiin kerhon omana päivänä eli tiistaina, paria päivää ennen Inkerin päivää. Kerholaisista Elviira Savolainen ja Siru Sallinen-Vänni kertoivat elämästään. Lisäksi kuultiin Lempi Kainalaisen kirjoittama runo.

Andrei Savolainen kertoi elämästään ja näytti kuvia ja videopätkän Inkerin historiasta.

Andrei oli myös kerännyt talteen viime vuosien aikana kuolleiden Tampereella asuneiden Inkerinmaalta tulleiden nimiä.

Upean kahvipöydän antimien jälkeen Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja Alina-Sinikka Salonen kertoi Ingegerd-nimen kautta Inkerin historian käännekohdista.

INKERIN PÄIVÄ – SYY PALAUTTAA MIELIIN, MISTÄ TULEMME JA MINNE MENEMME

Juhlaluento: Alina-Sinikka Salonen (o.s. Mylläri)

Asioita käynnistää usein viha, mutta onneksi joskus myös rakkaus. Noin 1000 vuotta sitten Novgorodin ja Kiovan suuriruhtinas avioitui Ruotsin kuninkaan tyttären kanssa, joka sai häälahjaksi Laatokanlinnan ja sen ympärillä olevat maat. Tyttären nimi oli Ingegerd, suomeksi Inkeri. Häälahjaksi saatua aluetta alettiin kutsua Inkeriksi. Tämä on yksi teoria siitä, kuinka Inkerinmaa sai nimensä.

Noihin aikoihin sekä Venäjä että Ruotsi olivat suuria maita, kuuluihan Ruotsiin myös Suomi. 1600-luvulla Ruotsi onnistui valtaamaan Inkerin. Sota päättyi 1617 Stolbovan rauhaan.

Sotien vuoksi Inkerinmaalla oli väki vähentynyt, joten Ruotsi alkoi houkutella sinne asukkaita. Inkerissä oli jo Karjalan ortodokseja, joita kutsuttiin inkerikoiksi. Muuttoliikettä syntyi: Savossa ja Karjalassa oli ollut katovuosia, ja siksi sieltä lähdettiin Inkeriin, joka sai uskonnoltaan luterilaisia uudisasukkaita. Heitä alettiin kutsua inkeriläisiksi.

Uudisasukkaat olivat aktiivisia seurakuntalaisia. Inkerin ensimmäinen suomalainen seurakunta, Kaprio, perustettiin jo 1590. Suomalaisia seurakuntia oli 1600-luvun lopussa jo 13. Useimmilla oli oma suuri kirkko.

Sotiminen jatkui. Seuraavaksi käytiin Suuri Pohjan sota, jonka lopuksi Inkeri liitettiin takaisin Venäjään Uudenkaupungin rauhassa 1721. Pietari Suuri rakensi Suomenlahden pohjukan suomaastoon uudeksi pääkaupungiksi Pietarin. Venäjä tarvitsi inkeriläisiä sekä Pietarin rakentamisessa että myöhemmin sen asukkaiden ruokkijoina. Inkeriläisillä oli omat pienet tontit, joita he viljelivät. Lehmä oli jokaisessa perheessä. Lapsista asti Inkerin asukkaat kävivät Pietarin toreilla myymässä tuotteitaan.

1808 – 1809 käydyssä sodassa Venäjä valloitti lähes kokonaan sen osan Suomea, joka ei vielä ollut Venäjän hallussa. Sota päättyi Haminan rauhaan 1809. Nyt Suomesta tuli suuriruhtinaskunta, joka oli Venäjän keisarikunnan autonominen osa. Se oli nykyisen Suomen itsenäisen tasavallan edeltäjä. Suomeen saatiin itsehallinto, mikä merkitsi mm. omaa senaattia, joka vastaa nykyistä eduskuntaa. Huomattavaa on, että Suomessa ensimmäisenä maana maailmassa vuodesta 1904 naiset saivat äänioikeuden.

Kerhon vetäjä Kaisa Plompin tervehdys.

Katovuosi 1867 – 1868 aiheutti nälänhätää, joka surmasi ihmisiä. Muuten elettiin sotien suhteen rauhallisia aikoja niin Suomessa kuin Venäjälläkin. Inkerissä ja Pietarissa asui tai vieraili Suomesta monia kulttuurihenkilöitä, jotka ohjasivat ja valistivat inkeriläisiä. 1863 perustettiin Kolppanan seminaari, josta valmistui suomenkielisiä opettajia. Samaan aikaan alkoi Suomessa toimia Jyväskylän opettajaseminaari. Vuonna 1918 Inkerin seurakunnissa oli kaikkiaan 143.000 henkilöä. (Lähde: Toivo Flinkin kirja Pois nöyrän panta. Inkerin Liitto 1922 - 1944.)

Vuonna 1917 tapahtui Venäjällä vallankumous. Suomessa taas alkoi kansalaissota, joka hajotti kansaa vuosikymmenien ajan. Kun tsaarin perhe oli Venäjällä surmattu, bolshevikit alkoivat luoda uutta järjestelmää. Vuosikymmeniä 1920 - 1940, leimasi pelon ja vainojen ilmapiiri, jossa kukaan ei voinut luottaa kehenkään.

Inkeriläisiä pakeni Suomeen. Sanon tätä pakolaisten **ryhmäksi 1**. Vuonna 1934 perustettiin Inkeriläisten yhdistys ry ajamaan Suomessa asuvien inkeriläisten asioita. Sotien aikana yhdistys hiljeni, ja nousi uudelleen toimimaan 1959. Viisaasti tehty, sillä välirauhan ehtojen mukaan Suomessa lakkautettiin v. 1944 liki 4000 yhdistystä ”Neuvostoliiton vastaisen toiminnan” vuoksi. Samainen Inkeriläisten yhdistys uudisti sääntönsä 1994 ja otti nimekseen Suomen Inkeri-liitto ry. Siihen liittyi myös joitakin jäsenjärjestöjä. Tällä hetkellä niitä on Turussa, Lahdessa ja Hyvinkäällä. Juuri tätä liittoa edustan täällä. Liittomme on viimeinen toiminnassa oleva pakolaisjärjestö Suomessa.

Lempi Kainalainen lausuu oman runonsa.

Pakolaisten ryhmä 2 tuli Suomeen sodan aikana 1943 – 44. Noin 63.000 inkeriläisen joukossa oli myös Myllärin 3-henkinen perhe sukulaisineen. Tulimme Hankoon 5.4.1943. Suomessa sain kaksi siskoa: Annelin ja Toinin. Perheemme jäi Suomeen, mutta sukulaisemme palasivat Neuvostoliittoon joulun aikoihin 1944. – Tiedän, että teissäkin on paljon sellaisia, jotka kävitte Suomessa kääntymässä ja palasitte Neuvostoliittoon. Teillä olisi kovia ja julmia tarinoita kerrottavana.

Erittäin merkittävä käänne tapahtui, kun presidentti Mauno Koivisto 1990 antoi inkerinsuomalaisille mahdollisuuden tulla paluumuuttajina Suomeen. Näin syntyi **ryhmä 3**, joka on kieleltään, uskonnoltaan ja Inkeriläisyydeltään kaikista kolmesta ryhmästä kirjavin. Paluumuuton aikana alettiin käyttää nimitystä inkerinsuomalainen pelkän inkeriläisen sijaan.

Menossa eläinäänestys.

Nykyisin inkerinsuomalaisia on kaikista maailman maista eniten Suomessa, kymmeniä tuhansia. Meitä ja meidän jälkeläisiämme on kaikista kolmesta edellä mainitusta ryhmästä. Minun näkemykseni mukaan me, jotka olemme päätyneet Suomeen, olemme onnekkaita: Olemme tulleet takaisin esi-isiemme maahan ja meistä tulee tai on jo tullut, ennemmin tai myöhemmin suomenkielisiä ja suomenmielisiä.

Inkerinsuomalaisten keskuudessa tiedostetaan realistisesti, että tulevaisuutta sellaisena inkerinsuomalaisena ryhmänä, joka hajotettiin toisen maailmansodan aikana, ei voi enää tulla. Nyt on tärkeätä, että saadaan mahdollisimman hyvin talteen erilaista aineistoa, joka kertoo jälkipolville tästä taakse jääneestä rikkaasta kulttuurista.

Inkerin päivän viettäminen on hieno idea! Etunimi Inkeri on tullut Kansanvalistusseuran kalenteriin 1882 ja Suomen viralliseen almanakkaan 1891. Päiviä on inkeriläisten keskuudessa vietetty silloin tällöin, mutta tietääkseni ei missään joka vuosi.

Muutamana vuotena Inkerin kulttuuriseura (nyt lopetettu yhdistys) järjesti Helsingin Tuomiokirkossa kynttiläkirkkoja Stalinin vainojen uhrien muistolle. Saarnan piti pastori Hannu Varkki; minulla ja Anneli-siskollani oli kunnia olla tilaisuuksissa tekstinlukijoina. Tilaisuuksien jälkeen sytytimme illan hämärtyessä kynttilöitä Tuomiokirkon portaille.

Suuret kiitokset, että kutsuitte minut juhlaanne! Erityinen ansio tästä on Lempi Kainalaisella, joka on usein muistanut minua runoillaan. Kiitokset kuuluvat myös kaikille muille ohjelman suorittajille ja keittiöön! En muista koskaan saaneeni tätä parempaa kahvia. Kiitokset myös Anneli-siskolleni seurasta ja valokuvien otosta!

ENKELINTUOMA 1946

Erna Leskinen omien lapsuuden kokemusten pohjalta

Tyttö istui polvillaan ikkunan alla olevalla penkillä. Hän raapi reikää jäätyneen ikkunan pintaan pienellä sormellaan. Yöllä oli pakkanen jäädyttänyt lasin. Varovasti hän raotti puolikartiinia, että pystyi raaputtamaan lasia.

Samalla hän kuulosteli tuleeko joku. Eteisestä kuului kolinaa.

Äkkiä alas penkiltä verhon suojasta! Se oli hänen salainen toimensa, jota muut eivät saaneet nähdä. Siitä ei hyvää seuraisi, jos jäisi kiinni. Takamuksissa oli vielä edellispäivän muistot. Aristavat palot, jotka estivät istumasta.

Hän oli nähnyt ikkunasta äidin naapurin pihalla ja hirveä ikävä lennätti ulos pakkaseen. Yllä vain pieni mekko ja villatakki, jalassa liian suuret saappaat. ”Äiti!”, kuului surkea parku, mutta äiti ei kuullut. Hän oli jo hävinnyt navetan ovesta. Samassa koura tarttui käsivarresta ja lennätti takaisin. Jalat tuskin maata koskettivat. Sisälle, housut kinttuun ja oven päältä piiska! Sen olemassaolon tyttö tiesi, mutta ei ollut vielä saanut maistaa. Nyt sai, ja se teki kipeää.

”Tiedäkkin että on viimeinen kerta kun karkaat. Sulla ei ole mitään asiaa sinne.

Jos täällä meinaat olla, niin pysyt pois naapurista. Sellainen oli puhe äitis kanssa.”

Miksi en saanut olla äidin luona, nukkua sivustavedettävässä äidin turvallisen selän takana, ajatteli tyttö.

”Kuules nyt likka, jos teitä tullaan kyselemään, niin se on menoa teille kummallekin. Inkeriläisiä on palautettu, niin miksei teitäkin. No turhaan sitä sulle on selittää. Lupasin äidilles, että kasvatan sinusta kunnon ihmisen. Jos olet kiltti, niin säästyt

palautukselta. Joten on parasta, että tottelet. En minä huvikseni sinua tänne käsirattaissa syksyllä kuskannut. Kyllä minä sen näin mitä menoa ne Isontalon mukulat sinun kustannuksellasi tekivät, joten paras pysyä sieltä poissa.”

Yksin jäätyään tyttö kiipesi taas vartiopaikalle. Sieltä näkyi suoraan naapurin navettapolulle. Kunpa hän näkisi äidistä edes vilauksen. Vai joko äiti on viety? Hirveä pelko ja ikävä nosti kyyneleet silmiin.

Viime keväänä laiva oli tuonut heidät Hankoon ja sieltä karanteenileirin kautta Jokioisiin, josta evakuoituja käytiin valitsemassa taloihin. Näin he joutuivat Isoontaloon, äiti karjakoksi ja hän talon lasten leikkikaluksi. Kuinka hän pelkäsikään jäädä yksin, kun äiti meni navetalle. Ei ollut kivaa, kun otettiin jaloista ja alettiin pyörittää. Uunin kulma vaan vilahteli, kun vauhti kiihtyi hurjemmaksi. Monta kertaa housut kastuivat pelosta. Sitten tuli itku. Kesähuvina heillä oli nokkosiin tuuppiminen.

Joskus talon lapset tunsivat katumusta ja tyttönen sai katsella kiiltokuvia. Silloin hän näki ensi kerran JOULUPUKIN. Sillä oli valkoinen parta, punainen nuttu, selässä iso lahjasäkki ja lempeät silmät. Joulupukki toi kuulemma lahjoja, jos oli kiltti. Talon lapsilla oli oikein lista lahjoista, joista tytöllä ei ollut aavistustakaan. Jotain ihanaa varmaan. ”Mitä sinä toivot Joulupukilta?” kuului kysymys. ”Tuleeko se meillekin?” ihmetteli tyttö. ”Totta kai joka paikkaan, missä on kilttejä lapsia,” kuului varma vastaus. ”Haluaisin nuken, sellaisen jolla on posliinipää ja punaiset posket, eikä sillä tarvitse olla silmiä, jotka sulkeutuvat itsestään” huokaisi tyttönen hiljaa. Samassa tuli äiti sisään ja hänkin huokaisi itsekseen: ”Voi

lapsiparka saahan sitä toivoa."

Sellainen silmät sulkeva oli Isontalon tytöllä. Siihen ei hänen ollut lupa koskea. Hän sai vaan katsella, kun sillä leikittiin. Ehkä saat, jos olet kiltti. Sitä hän oli yrittänyt koko syksyn. Hän tiskasi pallilla seisten, lakaisi lattioita joka päivä ja teki kaiken mitä käskettiin.

Huomenna oli jouluaatto ja pelko kaihersi sydäntä. Oliko toivo lahjasta mennyt kun hän karkasi? Kyllä se oli paha teko, jolla ei mitään lahjoja voi toivoa, se oli selvää. Itketti taas, ja hän kurkisti jäänreiästä näkyisikö äitiä. Hän ei voinut uskoa, että äiti oli lähtenyt, vaikka niin kuiskittiin. Eilen oli nähty hänen odottavan kirkolle menevää linjuria.

Jouluaattona koristeltiin kuusi, joka riippui katosta melkein hänen sänkynsä yläpuolella. Pari omenaa, muutama karamelli ja valkoista pumpulia. Oli muutama kynttilä, jotka sytytettiin vain jouluaattona. Saunasta tultua syötiin vaatimaton ateria. Olihan sodasta juuri selvitty. Possunmakkaraa, ohrapuuroa ja väskynäsoppaa sentään löytyi, mutta tytön jännitys kasvoi hetki hetkeltä niin suureksi, että sekin tuntui kitkerältä.

Nyt kuului hirveä kolina. Keppi hakkasi ikkunanpieliä ulkoapäin ja tytön oli pakko piiloutua naulakkoon vaatteitten taakse. Ovi aukesi. Hirveä otus kömpi sisään. Harmaa pomppa väärinpäin, käyrä keppi, huopatossut, naamari, jossa silmien kohdalla reiät, ja harmaa pellavaparta.

Eihän se todella vastannut kiiltokuvan Joulupukkia.

Ja sitten se tärkeä kysymys! Mörkömäisestä äänestä tuskin sai selvää. "Onko täällä kilttejä lapsia?" Tyttö ei saanut pelolta sanaa suustaan. Pukin lähdettyä tytöllä oli kaksi pussia. Toisessa harmaat pässinpökkimät sukat ja toisessa omena, pipari ja kaksi Kis Kis karamelliä.

Oliko hän ollut niin tuhma, että nukke jäi saamatta? Pettyneenä tyttö käpertyi sänkyynsä ja nukahti uuvuttavan päivän päätteeksi.

Unessa hän näki, että Enkeli toi hänelle paketin, jonka Joulupukki oli unohtanut. Ja se piti oikein kirkolta käydä hakemassa.

Radiosta kuului Enkelitaivaan, johon hän heräsi.

Poskella oli vielä kuivunut kyynel. Kun hän ojensi kätensä, niin siinä se oli. POSLIINIPÄÄNUKKE!! Tosin ilman vaatteita, mutta niitähän saataisiin, kun löytyy kangasta. Tule tänne peiton alle, ettei tule vilu. Nyt heitä oli kaksi onnellista, tyttö ja Enkelintuoma. Hän ei kuullut kun tuvanovi painettiin hiljaa kiinni. Uuteen vastasataneeseen lumeen jäivät jäljet, jotka johtivat naapuriin ja sielläkin soi Enkelitaivaan.

VALLUN VAELLUS

Jatkoa Inkeriläisten viestissä nro 3/2017 alkaneelle tarinalle.
Valma Karlsonin muistelmien pohjalta muokannut Alina-Sinikka Salonen

TAKAISIN NEUVOSTOLIITTOON

Syksyllä 1944 Neuvostoliitto alkoi houkutella "omiaan" takaisin kotiseuduilleen. Lähtijöitä neuvottiin ostamaan talouskapineita ja karjaa. Niin teki Topi-enokin Karkkilassa ennen lähtöään. Inkerin kylissä piti aloittaa uusi elämä sodan tuhkasta nousten. Vallalla oli käsitys, että lähteminen oli pakollista. Näin ei ollut, mutta suurin osa Suomeen tulleista inkeriläisistä, 55.000, lähti takaisin. Suomeen jäi noin 8000, joista suuri osa pakeni eri puolille maailmaa, kauimmaiset Kanadaan ja Australiaan. Ruotsiin paettiin sankoin joukoin. Palauttamiskuljetukset alkoivat 5. joulukuuta 1944 ja päättyivät 13. tammikuuta 1945. Jälkilähetyksiä oli myöhemminkin.

Kaikki meidän sukulaiset lähtivät takaisin, mutta ilman meitä. Omaiset lähtivät siinä uskossa, että pääsevät koteihinsa. Me jäimme Suomeen pelkäämään ja jännittämään, mitä tulevaisuus toisi tullessaan. Koska kotimme oli poltettu, ja isä vangittu, ei äiti nähnyt mitään syytä lähteä takaisin. Mihin me siellä menisimme? Kyllä meillä oli viisas ja rohkea äiti!

Äiti joutui kyllä Turkuun Venäjän konsulaattiin puhutteluun. Siellä oli sotaherra uhkaillut, lyöden nyrkillä pöytään, että jos nyt et lähde, saat itse maksaa

matkan kun tulee pakko lähteä! Äiti oli polvet tutisten vastannut: "Kyllä minä sitten maksan!" Ei äitiä yksi sotaherra saanut pelkäämään ja lähtemään!
Suomessa olleissa inkeriläisissä oli kaksi ryhmää, joiden luovutuksia Neuvostoliitto vaati ehdottomasti. Heihin kuuluivat orvot tai muuten turvattomat pikkulapset. Lapsia, joista suomalaiset kasvatusvanhemmat eivät tahtoneet luopua, haettiin poliisivoimin jopa keskellä yötä. Presidentti Mannerheim tuomitsi lasten pakkoviennit jyrkästi, mutta ei voinut niitä estää. Toinen ryhmä olivat sotilashenkilöt eli sotavangit ja Suomen sekä Saksan armeijassa palvelleet.

Palautukset päättyivät vasta 1950-luvun alkuvuosina. Inkerinmaalle pääsy oli mahdollista 1956 jälkeen. Sitä ennen Inkerinmaalle yrittäneitä karkotettiin jopa Siperiaan asti.

Suomesta palanneet eivät päässeet lupauksista huolimatta kotikonnuilleen. Jo rajalla otettiin heiltä kaikki omaisuus ja karja pois, ja heidän sijoitusseutujaan olivat Keski-Venäjällä Tverin, Jaroslavin ja Ivanovan alueet, mutta kuljetuseriä jätettiin myös Novgordin seudulle. Kotiseuduilleen salaa pyrkineitä karkotettiin jopa Siperiaan. Sankoin joukoin inkeriläisiä värvättiin Neuvosto-Karjalaan työvoimaksi metsätöihin. Sinne päätyivät myös meidän sukulaisemme. – Stalinin kuoltua saimme sukulaisiin yhteyden ja monta vierailua tehtiin varsinkin sinne päin.

Me siis jäimme Suomeen. Vuonna 1946 muutimme Pietilästä Junnilaan, naapuritaloon. Äiti rupesi jälleen lehmiä hoitamaan, ja me tytöt jatkoimme koulun käyntiä. Asuimme vinttikamarissa, jossa oli kaksi sänkyä, eikä sinne paljon muuta mahtunutkaan. Nukuimme Niinan kanssa samassa sängyssä. Se olikin minusta turvallista.

Äiti vie maitotonkat meijerin noutolavalle. Kuva Valma Karlssonin kuvakokoelmasta.

Junnilan perheessä oli 6 -vuotias poika Antti, minua 3 vuotta nuorempi, ja vuoden ikäinen Eila. Niina hoiti lapsia, ja minä leikin heidän kanssaan. Junnilassa äidillä alkoi mieluinen harrastus. Hän sai iltaisin karstata villoja ja kehrätä rukilla lankoja. Monena iltana nukahdin rukin hyrinään. Äidistä tuli taitava käsityöihminen ja sen kaikki lapsenlapsetkin myöntävät.

Talon lähellä metsän laidassa oli kanala, joka Antista ja minusta oli jännittävä paikka. Koska siellä oli kanoille viljasäkkejä, oli siellä tietysti rottiakin. Muistan kerran, kun olimme kanalassa rottajahdissa. Kummallakin oli kädessä tiiliskivi, ja odotimme hämärässä, että rotat tulisivat näkyville, silloin iskisimme niitä tiiliskivellä päähän. Ne olivat hyvin kookkaita ja paksuja otuksia. Muutaman kerran osui kivi rottaan, joka vingahti inhottavasti, mutta hengiltä emme saaneet yhtäkään. Enpä silloin arvannut, että muutaman vuoden kuluttua tekisin töitä rotilla, tosin ne olivat valkoisia laboratoriorottia. Saunassa kävimme me lapset yhdessä äitien kanssa ja miehet saunoivat keskenään. Kerran kun olimme saunassa, kysyi Antti: "Valma, saatko hampaat pois niin kuin minun äiti saa?" Emännällä oli proteesit. "En saa", vastasin Antille. Antti tokaisi: "No, ei sinusta tule sitten hyvää emäntää." Eikä siis tullutkaan!

Junnilassa asuimme monta vuotta ja sieltä aloitin oppikoulun. Niina olisi ollut parempi oppilas kuin minä, mutta hän lopetti kansakoulun oppimäärään. Mynämäen Keskikouluun oli matkaa 7 km. Keväisin ja syksyisin pyöräilin sen matkan, mutta talvella kuljin linja-autolla. Pysäkille vei tie Toivolan ohi, ja sitten alkoi polku synkän metsän läpi. Lumituiskun jälkeen oli raskasta kahlata kumisaappaissa hangessa. Kun pääsi tien varteen, ei saanut enää saappaita riisuttua, olivat niin täynnä lunta. Koulussa istuin märissä saappaissa koko päivän. Iltapäivällä meni linja-auto takaisin päin ja usein sain odottaa pitkän aikaa auton tuloa.

Niina lähti rippikoulun jälkeen Rajamäelle lapsia hoitamaan. Sinne oli mennyt edeltä naapu-

Niina-siskoni pääsi ripille Suomessa 1948. Minun saparoni on nyt nostettu pois heilumasta. Kuva Valma Karlssonin kokoelmasta.

rissa asuva Mari. Kyllä meillä oli äidin kanssa ikävä Niinaa. Äiti oli monta kertaa huolissaan, miten hän jaksaa apulaisena perheessä. Hän oli vieläkin hento ja pieni kooltaan, mutta sitkeä tyttö! Onneksi kirjeet kulkivat, ja kun hän tuli käymään, sain aina kirjan tuliaisiksi. Olin onnellinen, koska lukemisesta pidin jo nuorena. Niinan ostamat Runotyttökirjat ja monet muut ovat vieläkin minulla tallessa, ja olen lukenut ne moneen kertaan. Ihailin isosiskoa ja päätin, että menen heti lapsia hoitamaan kun pääsen koulusta. Saisin silloin palkkaa ja voisin ostaa kirjoja.

Junnilaan syntyi 1950 tyttö, Erja, ja hänestä tuli kokonaan ”tättänkulta”. Kun äitini tuli navetasta, oli Erja heti pyrkimässä syliin. Hän halusi aina syödä ”tättän” sylissä ja hänen lautaseltaan. Hän ikävöi meitä kovasti, kun muutimme pois. Olemme edelleen hyviä ystäviä, ja hän oli myöhemmin monta kertaa äidin ”hyvänä enkelinä” ja apuna Turussa.

Junnilassa asuessa äidiltä puhkesi umpisuoli, joka leikattiin Turussa. Silloin pelkäsin todella, että äiti kuolee. Haava rupesi märkimään, eikä äiti meinannut päästä millään kotiin. Pääsin kerran häntä sairaalaan katsomaan. Itkin ja ikävöin häntä joka ilta. Ajattelin, mihin minä raukka sitten joudun, kun äitiä ei enää ole. Niinalla on paikka Rajamäellä, eikä hänestä olisi minulle turvaa. Vielä kotona haava vuoti märkää, mutta pikkuhiljaa se rupesi paranemaan ja äiti selvisi.

”Matti lupasi mennä kanssani naimisiin, kun kasvaa isoksi. Mutta ei pitänyt poika lupaustaan!”

Vuonna 1951 muutimme äidin kanssa Sunilan kartanoon, joka sijaitsee muutaman kilometrin päässä kirkonkylästä ja Mynämäen asemalta. Nyt oli paljon lyhyempi koulumatka kuin Kukolasta. Kartanon omistivat Palanderit, kaksi vanhaa naista. Se oli ihana kartano sisältä ja ulkoa. Siellä äiti taas meni karjaa hoitamaan. Lehmiä oli navetassa monta kymmentä. Asuimme vaatimattomassa asunnossa, muonamiehen rakennuksessa. Naapurissa oli kiharapäinen Matti, 5 v. Hän kävi mielellään meillä. Minä olin 14. Matti lupasi mennä kanssani naimisiin, kun kasvaa isoksi. Mutta ei pitänyt poika lupaustaan!

Vasta Sunilassa jouduimme huolehtimaan itse ruuastamme, sillä tähän asti kuului talosta ruoka, mutta ei palkkaa juuri lainkaan. Se oli ehkä suurin syy, miksi muutimme Sunilaan. Ruokaa opettelimme yhdessä laittamaan. Tosin äiti oli ovela ja sanoi: ”Laita sinä ruokaa kun osaat paremmin, niin minä kudon”. Tietysti menin lankaan ja opettelin vielä innokkaampana ruokaa laittamaan. Onneksi meillä oli silloin koulussa kotitaloutta.

Olympiavuonna 1952 olin tyttökaverin kanssa Ahvenanmaalla ruotsia oppimassa. Se olikin rankka kesä! Töitä paiskittiin ahkerasti, mutta ruotsia opittiin vähemmän.

Tällä väliin Niina oli muuttanut Helsinkiin. Aluksi hän hoiti perheissä lapsia ja koko huushollin pyykkiä myöten. Myöhemmin hän pääsi Maanviljelijän maitokauppaan myyjäksi. Kävin häntä Helsingissä tapaamassa ja ajattelin, miten hyvä hänen elämä oli! Helsingissä hän tapasi tumman, komean, hämäläisen miehen, Eeron. Kun näytin Eeron kuvaa tyttöystävilleni, he huokailivat ja ihastelivat: ”Ihan kuin filmitähti!”

Kertomuksen loppuosa julkaistaan vuoden 2018 ensimmäisessä Inkeriläisten viestissä.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suomen Inkeri-liiton ohjelma alkuvuodelle 2018

Ilmoittajille

Tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset tulee toimittaa toimitussihteerille lehden kakkossivulle ilmoitettuun aineiston vastaanottopäivään mennessä.

Inkeri-iltapäivät pidetään Inkerikodissa Karjalatalon 2. Kerroksessa ellei toisin ilmoiteta.
Näin pääset Inkerikotiin: osoite on Käpylänkuja 1. Sinne tulevat bussit 52, 56, 65 ja 69. Lähin pysäkki on Väinölänkuja, 200 m Karjalatalosta. Raitiolinja 1 ajaa joka päivä reittiä Eira – Töölö – Sörnäinen(M) – Käpylä, jossa sen päätepysäkki on Pohjolanaukio. Lisää mahdollisuuksia: alle 1 km kävely Käpylän asemalta tai Pohjolankatua pitkin Mäkelänkadulta, Käpylänaukion pysäkiltä.

Aikataulu: Inkeri-iltapäivän ohjelma (ellei toisin mainita) alkaa klo 13.30 kahvituksella (pientä korvausta vastaan) ja tiedotuksilla. Pääesitys alkaa klo 14.00.

La 13.1. 2018 Martti Luukko
”Aikamatka Inkeriin” – johdattelijana Martti Luukko.
Esitys koostuu seuraavista historian merkkipylväistä:
Alue ja alkuperäkansat: vatjalaiset ja inkeroiset
Riitamaa ja kulkutie kaikkiin suuntiin
Novgorodin ja Moskovan ajat
Ruotsin aika, muuttoliikkeet, uusi asutus
Mitä tiedetään Nevanlinnasta?
Katovuodet, nälkä, taudit, sorto ja sodat
Pietari, kaupunki ja kuvernementti
Uusi yhteys Suomeen, kansallinen herääminen
Neuvosto-Venäjä, lupaukset ja petokset, kovimmat ajat
Paot ja pakkosiirrot

La 17.2. Reijo Rautajoki
”Karanteenileirien ketju”. Inkeriläisten reitit Viron kokoamisleirien kautta Suomen satamien vastaanottoleireille ja edelleen karanteenileireille eri puolille Suomea.

La 24.3. Kevätkokous

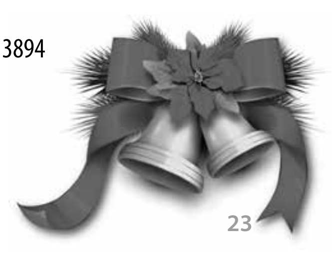
ENNAKKOTIETO KESÄJUHLISTA
Suomen Inkeri-liiton kesäjuhlat järjestää Lahden seudun Inkeri-seura. Ne pidetään 14.7.2018 Mukkulan kirkossa.

Hyvinkään Inkeri-kerho
Kokoontumiset seurakunnan aulakahviossa (Hämeenkatu 16) kello 14. Seuraavat kokoontumiset: **7.1., 4.2., 4.3. ja 8.4.**
Tiedustelut:
Outi Mäkelä p. 040 708 1999 outi.makela@kolumbus.fi
Leila Salo p. 040 567 7065 leila.salo@hotmail.com
hyvinkaan.inkerikerho@hotmail.com

Lahden seudun Inkeri-seura
Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai alkaen kello 13 Luther kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.
Kerhoiltojen kahvituksen sovimme vuorotellen jo edellisessä kokouksessa.
Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, p. 0400 841 741
maria.lahti.nikkari@gmail.com

Turun seudun Inkeri-seura
Beseda-teehetket Yhdessä-yhdistys ry:n tiloissa (Nisse Kavonkatu 3, Varissuo) parittomina keskiviikkoina kello 15.00 – 17.00. Beseda-teehetkiä vetää Eero Pellinen. Tarkempia tietoja voi kysellä seuran puhelinnumerosta 045 6687628
Juhlatilaisuudet Varissuon kirkolla (Kousankatu 6), kello 14 alkaen.
Palvelupiste, Uudenmaankadulla on toistaiseksi lopetettu.
Terveys- ja sosiaalineuvontapiste tiistaisin klo. 10 – 12 (Kousankuja 5) ja torstaisin klo. 10 – 12 (Katteluksenkatu 1,Vuokko). Muina aikoina neuvontaa saa seuran puhelinnumerosta.
Seuran uusi postitusosoite on: Lyydia Bazaleva(TSIS ry), Päivännousevanpolku 13 B 57, 20610 Turku.

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia
Anitta Iline anitta@inkeriseura.com tai p. 050-565 9805
Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa (Käpylänkuja 1, Helsinki)
Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

SINETIT PANNAAN KÄÄRÖIHIN

Sinetit pannaan kääröihin,
ja Joulu salaperäinen
taas suuren kontin tupaan tuo
ja avaa hymyillen.

Ei, kaikkea ei kukaan saa,
jokainen saa vain jotakin.
Kenellä antamista on,
iloitsee syvimmin.

Toiveita riisuu aika pois,
vaan vuosi vuoden jälkeen vain
enemmän koskee sydämeen
se kaikki, mitä sain.

Muruja annan, rihkamaa,
sirusen jonkin, sirpaleen –
käsiini taitamattomiin
hajoaa, minkä teen.

Rakenna sydän neuvoton,
ja hyvä tahto, työtä tee.
Lähellä lahjain aika on,
hämärä säteilee.

Aale Tynni